

1
VA
SF
1981
005

SENIORII IMAGINAȚIEI

INTEGRALA SCIENCE FICTION & FANTASY

VOICU BUGARIU

LUMEA LUI ALS OB

Anul ediției princeps: 1981

Eagle
Publishing House

Ediția 2010

Voicu Bugariu
LUMEA LUI ALS OB

Notă: personajele și evenimentele descrise în această carte sunt fictive și vor fi tratate ca atare.

Copyright © 1981 Voicu Bugariu pentru prefață și povestiri

Copyright © Eagle Publishing House pentru ediția 2010

www.edituravirtuala.ro

Toate drepturile de reproducere, integral sau parțial, prin orice mijloace, sunt rezervate.

Drepturi au fost intermediare prin BestsellerAgency Patrimonial Rights, București 2010

www.bestselleragency.com

Distribuție internațională: Eagle Distribution / a division of Eagle Creative Associates S.R.L.

Colecția *Seniorii Imaginației* este realizată în parteneriat cu **Societatea Română de Science**

Fiction și Fantasy

www.srsff.ro

Eagle Publishing House Editor: Mugur Petronius Cornilă

Co-editare: **Societatea Română de Science Fiction și Fantasy**

Managing Editor: Marian Truță

Redactor: Mihaela Sipoș

Coperta colecției: Cristian Homeucă

Prelucrare tehnică: Gabriel Vâlsan

Ilustrația: Dreamstime

Tehnoredactare: Eagle Publishing House

Ediția princeps: 1981

Ediția 2010 este revizuită de către autor

ISBN eBook: 9786068315102

ISBN print: 978-606-92321-2-5

Lectura digitală protejează mediul

Versiune electronică realizată de Elefant.ro

Cuprins

REFERINȚE CRITICE

CĂRȚILE LUI VOICU BUGARIU

CUVÂNT ÎNAINTE LA EDIȚIA A II-A (PROLIXITATE ȘI CONCIZIE)

O AMINTIRE

COBORÂRE ÎN APE

AUTOSTOP

NOAPTE BUNĂ, SOPHIE

VOCEA

O EXCURSIE

PASIUNE DISPĂRÂND

CINEMA

UN ÎNCEPĂTOR DOTAT

VESELIA ȘI TRISTEȚEA

LUMEA LUI ALS OB

UCIGAȘUL MELCILOR

NOAPTEA MĂTURĂTORULUI

BIOGRAFIE

CĂRȚILE EAGLE PUBLISHING HOUSE

REFERINȚE CRITICE

„Multe din«ficțiunile» imaginate de Voicu Bugariu sunt de fapt metaficțiuni, ficțiuni despre ficțiune cu tâlc de parabole estetice...”

„În filigranul călătoriilor și peripețiilor cosmice relatate în nuvela care dă titlul volumului, se pot descifra, «în cheie sf», Călătoriile lui Ulise, deși discreția și ambiguitatea sunt păstrate până la ultima pagină.”

CORNEL ROBU, *Scriitori români de science-fiction*

CĂRȚILE LUI VOICU BUGARIU

Romane

Sfera

Literații se amuzau

Curajul

Coborâre în ape

Platforma

August-decembrie

Visul lui Stephen King*

Romane (sub pseudonimul Paul Antim)

Disparația unui contabil

Balaban și statuia

Un casanova călătorește spre iad

Romane (sub pseudonimul Roberto R. Grant)

Zeul apatiei*

Animalul de beton*

Volume de povestiri

Vocile vikingilor

Lumea lui Als Ob

Mozart și moartea

Reportaj

Cuvintele unei călătorii

Critică și istorie literară

Incursiuni în literatura de azi

Zaharia Stancu

Patria și cuvântul poetic

Analogon

Existențe ironice. Personajele lui Marin Preda

Literați și sefiști. O confruntare de mentalități*

(cărțile marcate cu * sunt în pregătire sau în curs de publicare la Eagle Publishing House)

CUVÂNT ÎNAINTE LA EDIȚIA A II-A (PROLIXITATE ȘI CONCIZIE)

În urmă cu mai bine de trei decenii, eram convins că sunt un autor calificat, aflat în posesia tuturor trucurilor meseriei de scriitor. Practicam o spontaneitate naivă și credeam, cu o inocență culturală „adorabilă”, că tot ce scriu este nemaipomenit de reușit. Obișnuiam să scriu lung. Urmam astfel sfatul lui Nicolae Balotă, eseist prestigios, autor de cărți, aproape fără excepție, groase. L-am cunoscut pe acest om amabil la începuturile carierei mele de critic literar, după ce am scris o cronică despre o carte a lui. Se pare că vorbele lui poate ironice („Bravo! Scrii lung! Așa trebuie!”) m-au influențat ani în șir. Deși publicam în reviste literare, dovedeam frivolitatea intelectuală și cinismul implicit ale unui jurnalist conștient că textele lui trăiesc o singură zi.

În privința prozei, lucrurile stăteau și mai rău. De la Brașov, am trimis un sefeu modest la „Colecția povestiri științifico-fantastice”. Bunul Adrian Rogoz mi-a expediat numaidecât o scrisoare olografă, unde ridica în slăvi talentul meu literar. Descriu acest episod aducător de iluzii păguboase în cartea *Literați și sefiști. O confruntare de mentalități* (2007). Au trecut ani până când am înțeles prozelitismul lui Adrian Rogoz, mica atenție acordată de el literarității și poate chiar inaptitudinea lui de a detecta lipsa de valoare literară. Atitudinea lui Adrian Rogoz față de mine n-a fost o excepție, dimpotrivă. Până în ziua de azi, sefiștii români sunt dispuși să fardeze realitatea estetică a textelor, pentru binele cauzei.

Pradă iluziei că scriu bine, am produs o seamă de sefeuri și le-am publicat foarte ușor. Nimeni nu mi-a spus că de fapt scriu ca un jurnalist începător. Două volume din genul SF mi-au fost editate fără probleme. Unul dintre ele, de-a dreptul prost scris, a fost chiar premiat!

Se părea că mica mea carieră de sefist era asigurată. A intervenit însă un episod capabil să mă pună pe gânduri. Laurențiu Ulici a citit cărțile mele și a scris un articol în *Contemporanul*, revistă unde era redactor. Acolo, spre stupefacția mea, a spus, primul, adevărul despre literatura scrisă de mine până atunci. I-a găsit și niște calități, dar i-a adus o obiecție fundamentală: prolixitatea! Când am citit comentariul respectiv, am crezut

că înaltul cer de deasupra *Casei Scânteii* îmi cade în cap. M-am supărat rău de tot și am încetat să mă mai salut cu viitorul președinte al *Uniunii Scriitorilor*. Nici vorbă să mă mai duc pe la *Contemporanul*, pentru a juca șah cu el. Acum, *post festum*, pot spune că indignarea mea n-a fost prea justificată. În latină, *prolixus* înseamnă larg, revărsat, abundent, spornic, favorabil! Ce-i drept, în limbile moderne, stil prolix a început să însemne nu doar abundență de cuvinte, ci și neclaritate, chiar confuzie. Pe scurt, a scrie prolix este un păcat literar venial, nu prea grav. Mulți scriu așa și nimeni nu le reproșează asta. Un *blogger* de azi este cumva un concis și un lapidar? Nici vorbă. Stiliștii sunt niște păsări pe cale de dispariție.

Am avut nevoie de un an și mai bine pentru a-mi da seama că de fapt regretatul Laurențiu Ulici avea dreptate. Sefiștii găseau că textele mele sunt impecabile, un critic literar autentic îmi spunea că mă îmbăt cu apă rece și că în realitate scriu destul de prost.

A fost ca o convertire. Mi-am privit textele cu alți ochi, am început să ținesc claritatea, chiar lapidaritatea, m-am străduit să fac economie de cuvinte și, mai presus de toate, să mă exprim clar. De asemenea, am căutat, pe cât m-au ținut balamalele, să obțin o anumită eleganță a stilului. Primul efect al acestei atitudini a fost volumul *Lumea lui Als Ob* (1981).

Voicu Bugariu

O AMINTIRE

Am cunoscut-o pe doamna Elena H. într-o seară de iarnă, în holul unei case vechi, propria ei casă, situată pe undeva în apropierea Pieței Rosetti. Se pare că, într-adevăr, în materie de figuri umane memoria mea este o fototecă de prime imagini. Fiindcă altfel nu reușesc să-mi explic claritatea perfectă cu care revăd scena. O femeie frumoasă, la vreo treizeci de ani, sau nu, nu neapărat frumoasă, mai degrabă rasată, rafinată și misterios erodată, având ceva de ogar neurastenic, care se străduiește să pară vesel fiindcă așa cer împrejurările. Pășea ciudat, parcă ușor tropăit, cu bustul puțin aplecat înainte, un mers neclar, dacă se poate spune așa, de om indecis, care oscilează tot timpul între două posibilități simetrice. Gesticula în mod exagerat, având mâini lungi și descărnate, cu unghii acaju. O ființă subțire. Fața maladiv de îngustă, o gură enormă, ce sugera cu violență senzualitatea, ochi banali, ascunși cu subtilitate de breton, păr blond, scurt și fluturător. Destul de înaltă, fragilă, sau nu, mai degrabă genul „fausse maigre”. Intens fardată. Parfumată, evident, cu „Madame Rochas”.

Ia să te văd, mi-a spus în loc de salut, ia să te văd. Să nu păstrezi toată seara figura asta serioasă, bine? Îmi promiți? I-am promis. Am trecut printr-un al doilea hol, mai mare, întunecos, prin colțurile lui se vedeau contururile neclare ale unor obiecte voluminoase, am intrat într-o încăpere luminată slab. Se găseau acolo trei femei, precum și soțul celei care mă întâmpinase, un vag amic al meu, cu care mă întâlнисem, câteva zile în urmă, pe stradă și care mă invitase la un pahar de votcă. Mai stăm de vorbă, așa mi-a zis, o s-o cunoști și pe nevastă-mea.

Curios lucru, pe cea de-a treia femeie dintre cele găsite acolo, sau pe cea de-a patra, dacă o socotim și pe gazdă, am uitat-o cu desăvârșire. În memorie îmi stăruie numai o vagă siluetă cenușie. În schimb, mi le aduc aminte pe celelalte două, deși au trecut de atunci câțiva ani. Una dintre ele reprezenta genul blondei absolute, al secretarei impecabile și, aș zice, implacabile, din filme, care îl determină pe șeful ei, aflat la vârsta critică, să divorțeze. M-a frapat la ea, de cum am văzut-o, un soi de dispreț deplasat, inexplicabil, bineînțeles nu exprimat fățiș, ci strecurat lent pe sub pleoapele desenate cu verde și pe jumătate coborâte. Nu prea vorbea.

Se mulțumea să privească cu disprețul ei ușor, sau mai bine să-i zică milă, condescendență, nici nu știu ce să spun ca să fiu mai exact. A doua femeie vorbea însă și pentru ea. Dar ce zice eu vorbea, mai degrabă răcnea, zbiera, atât de tare încât am avut de câteva ori iluzia că zăngănesc geamurile. M-a fascinat, trebuie să recunosc. Toate trei erau profesoare. Ca și gazda, de altfel. Se discuta despre școală. Întâmplări mărunte, care le interesau doar pe ele. Am ascultat cu cea mai mare politețe de care eram în stare, am plasat câteva replici. În fond, eram și eu profesor „la bază”. Îmi zice: eram poate foarte obosit, din moment ce discursul răcnit al acelei femei a putut să mă indispună atât de violent și după un timp atât de scurt.

Dar toate acestea sunt, în cele din urmă, lucruri lipsite de importanță pentru relatarea mea. După cum relativ neimportantă mi se pare și prezentarea soțului, tânăr frumos de-a binelea, înalt, cu ceva tragic scris pe figură, pe care blonda și mondena lui soție îl oprima cu o lipsă de cruțare pe care înclin să o numesc instinctivă. Îl trimitea tot timpul la bucătărie să aducă nu știu ce, la restaurant, după băutură, apoi din nou la restaurant, după țigări, îi sărea pe negândite în spate, enervându-l vizibil, făcea gesturi deșănțate, care ruinau văzând cu ochii imaginea de pariziană rafinată pe care o întrevăzusem la intrare, îl lua peste picior cu glume groase, nici vorbă despre ironii subtile, îi făcea niște aluzii umilitoare, al căror subtext nu reușeam să îl pricep, dar care, vedeam, își atingeau pe deplin ținta, făcându-l să pălească și să devină tăcut.

Ce dracu' se petrecea acolo? Era o menajerie, pe cinstea mea. Blonda cu forme generoase aducea cu o pisică gălbuie, lipsită de orice imaginație și animată doar de un egoism elementar, care îi cerea să se îmbrace cât mai bine, să aibă „smacurile” și coafezele cele mai bune. Să nu uit țigările. Nu țin neapărat să fiu răutăcios, dar mi s-a părut evident că dacă îi dai un costum blue-jeans marca dorită, niște saboți italienesci, un pachet de „Kent” și un pahar de mai știu eu ce, hai să zicem, „Johnnie Walker”, devine brusc împăcată cu sine. Disprețul ei nu îmi era în mod special adresat, ci le viza pe toate ființele care cred că limbajul cuvintelor este ceva important și își dau silința să combine vorbele în moduri cât mai nimerite. Este clar, așa gândea. Vorbărie stearpă, ziceau privirile ei reci și în același timp senzuale, dacă se poate imagina așa ceva, dar eu zic că se poate, fiindcă tocmai așa se uită pisicile. În ceea ce o privește pe cea de a doua profesoară, mi se pare evident că avea rolul modest al unui papagal, frumos colorată pasăre cu darul imitației. Iar gazda, cu tot regretul trebuie

s-o afirm, încălcând oarecum legile ospitalității, interpreta o maimuță, un gibbon suplu și rasat, poate melancolic în sufletul lui, dar care, până una alta, se dedă la tot felul de manevre nu prea reușite.

O să se spună că sunt un misogin. Pe nedrept, fiindcă realmente asta era situația. De altfel, precizez că reproșurile mele sunt strict amicale, sportive chiar, așa zice. În definitiv, soțul acceptase de bunăvoie totul, iar eu tot nesilit de nimeni venisem în vizită. Deci, repetând figura retorică de mai sus, voi afirma că toate aceste amănunte sunt un fel de prolog gratuit, la care așa fi putut renunța. Cu adevărat interesantă este doar doamna Elena H., dincolo de sadismul ei conjugal. Să revin deci la ea, la firul adevărat al povestirii mele. De altfel, imaginea ei mă urmărește. Mi-o amintesc cum, în aceeași seară, a început, în cele din urmă, să discute și despre altceva decât conflictele ei cu directoarea sau mai știu eu cu cine de la școala unde profesa. O interesau științele oculte, știa câte ceva, citise. Avea chiar câteva cărți, la care s-a referit în treacăt, vorbind foarte repede și mișcându-și în permanență mâinile ei expresive, care doar așa arătau bine, atunci când se opreau scoțând la iveală vene puternic reliefate și degete încovrigate, un soi de ghiare elegante. I-am cerut să-mi arate și mie cartea pe care o consideră cea mai interesantă. A scos o copie xerox după o traducere engleză a „Cărții modificărilor” și a răsfoit-o cu nervozitate. Am întrebat-o dacă a învățat să ghicească. Mi-a spus că da și s-a apucat imediat să arunce cele trei monede. Nu mi-a trebuit prea mult timp pentru ca să-mi dau seama că știa doar aproximativ regulile jocului grav al prezicerii viitorului. Nu i-am spus nimic însă, am lăsat-o să vorbească, să-mi spună tot felul de cuvinte, urmărind fascinat cum i se contorsionau tendoanele gâtului slab, lăsând să apară o venă proeminentă, dezagreabilă la privit.

În timpul jocului de-a ghicitul vorbăreața a mai tăcut din gură. Imediat după ce pronosticul a luat sfârșit, a dat din nou drumul inocentelor ei banalități. N-am mai putut rezista mult. M-am scuzat cum am știut mai bine și am plecat, urmărit până pe scări de țipetele gazdei: vaaai, dar de ce pleci, vaaai, dar mai stai...

Acestea au fost circumstanțele în care am cunoscut-o pe doamna Elena H. Îmi dau seama de ce le-am înșirat: pentru a motiva, ce-i drept, într-un fel paradoxal, întâmplările care au urmat. Fiindcă, în ciuda atrocei dureri de cap cu care am plecat de acolo în seara respectivă, nu m-am astâmpărat. Ba chiar așa zice că am simțit o vie tentație de a reveni. Acum,

când a trecut o bună bucată de timp de atunci, pot să spun cu destulă precizie care era motivul. Eram fascinat de combinația contradictorie pe care o conținea persoana aflată în centrul relatării mele dezlânate, iar seara mi se părea că fusese, de la distanță însă, ferit fiind de țipetele femeii-papagal, un întreg joc al demascării. Mai întâi, prima mea impresie, puternică, net favorabilă, o ființă rasată, cu membre fine și lungi, cu o figură à la Modigliani. Pentru ca în scurt timp imaginea primă să se ruineze vertiginos. De câteva ori mi s-a părut totuși că întrevăd niște „lucruri pozitive”, ceva ce s-ar fi putut numi sensibilitate și inteligență. Sau nu, de ce să nu fiu sincer până la capăt? Nu o curiozitate filozofică mă tenta să revin, s-o caut. Femeia mi-a plăcut, asta este totul. Recunoscând în sinea mea că așa stau lucrurile, am început să-mi zic: ce contează că își terorizează soțul, ce dacă are niște prietene care mă calcă pe nervi, ce dacă nu a citit cu atenție „Cartea modificărilor”, ce contează dacă vorbește ea însăși cam tare și își dă cam des în petec, lepădând brusc masca femeii de lume?

Asemenea întrebări îmi treceau prin minte în timp ce îi formam într-o dimineață, cu un sentiment lamentabil de satisfacție, numărul de telefon. Am găsit-o. Cât de plăcut surprinsă a fost, domnule! Ceva nemaipomenit. S-ar fi zis că eram singura persoană de la care aștepta o veste. Să ne întâlnim, sigur, chiar atunci, să vin imediat la ea, este singură, dorește în mod special să stăm de vorbă, să bem cafele, să fumăm „o țigară bună”. Glasul ei de copil răsfățat, nu lipsit însă de anumite modulații culte, avea o certă forță hipnotică. Am ajuns acolo destul de repede. M-am fardat o oră întreagă, mi-a spus, pentru tine. Știrea aceasta m-a flatat, nu văd de ce aş nega, deși femeile intens fardate îmi dau în genere impresia neplăcută că sunt deghizate. A făcut cafele și apoi a început să fumeze cu aviditate, aprinzând aproape țigară de la țigară, sugând fumul cu un mic zgomot de turbină. Avea, în schimb, darul de a bea cafeaua în înghițituri extrem de mici. Ducea ceșcuța la gură de foarte multe ori, dar cafeaua nu se termina cu nici un chip. În schimb, eu, ființă modestă, primitivă chiar, aş zice, în raport cu ea, am băut-o repede, fără să fumez, contrazicând ritualul. Am conversat. Avea în continuare marota cu științele oculte. Nu mai era însă vorba despre ghicirea viitorului, chestiunea i se părea depășită, ci despre autohipnoză. Cum omul trebuie să-și compună niște sutre și apoi să le repete, concentrându-se până când începe să-și vadă aura. În final este posibilă modificarea funcțiilor propriului corp. Era interesant, nici vorbă.

Dar tot ce îmi spunea era contrazis de aviditatea cu care fuma și de ridicarea, incredibil de frecventă, a ceștii de cafea spre gură. Îmi vorbea despre meditație și concentrare, dar ea însăși era imaginea dispersării și a incontinenței.

Cred că formam un cuplu destul de interesant. Eu, imobil, politicos, căutând să pun din când în când câte o întrebare prin care să arăt că sunt atent, sărind să-i ofer foc, de la propria ei brichetă de altfel, ori de câte ori lua o nouă țigară, ea, nervoasă fără motiv, totuși zâmbind, schimbându-și tot timpul poziția pe fotoliu, mișcându-și mâinile, vorbind cu o patimă nejustificată de cuvintele pe care le rostea, cu tendoanele gâtului din nou îngroșate, cu vena zigzagată, ce îi ieșea de sub gulerul bluzei și îi dispărea sub urechea dreaptă, venă la care mă uitam cu moderată teroare, zicându-mi în sinea mea că este totuși prea tânără pentru a mă teme de un accident vascular. Într-un târziu, trecuse mai bine de un ceas de la venirea mea, am întrerupt dialogul pe teme de ocultistică și parapsihologie. Am început să-i vorbesc despre ea însăși, căutând formulări ingenioase și modulând seducător, zic eu, cuvintele. I-am evocat pe presupușii ei strămoși din țări străine, i-am spus că rafinamentul ei are ceva bizantin sau alexandrin, nu mai țin minte, i-am comparat frumusețea cu un crepuscul, pentru ca apoi să zic că figura ei nobilă ar câștiga dacă ar fi privită în lumina de miere a unei toamne sudice, i-am descris inelele magice, care ar trebui să îi împodobească mâinile, am imaginat o poveste despre o romantică bunică dintr-o țară nordică, moartă de tânără din iubire și căreia ar fi trebuit să îi semene, am regretat retoric că nu sunt poet, am blestemat cuvintele neputincioase, am zis că doar un pictor de geniu ar putea să fixeze fascinația ei de floare carnivoră. Am vorbit îndelung și bine, zic, mi-am găsit cuvintele. Nu m-a întrerupt. Curios mi s-a părut însă faptul că destul de ingenioasele elogii nu i-au atras atenția asupra mea ca persoană. M-a ascultat privind în altă parte, cu o incertă emoție stăpânită, de parcă vorbele mele ar fi fost rostite de o voce înregistrată pe un disc. La un moment dat, când m-am oprit să-mi trag răsufarea, mi-a spus să continui, cu o voce impersonală, lipsită de orice afectivitate, exact cum mi-ar fi spus să întorc discul pe care îl ascultă. La urmă, să tot fi vorbit vreo jumătate de oră, m-a gratulat cu un soi de uimire nepoliticoasă. Din tonul ei rezulta că mă găsește mai puțin cretin de cum credea la început. Deși nu-mi picaseră prea bine felicitările ei, am făcut un efort și i-am luat mâna. Era atât de rece, încât exaltarea, pe care propriile

mele cuvinte mi-o inculcaseră și pe care atitudinea ei nu reușise să o șteargă cu totul, mi-a dispărut pe loc. Și o dată cu ea mi-au ieșit din minte și cuvintele, marile cuvinte pe care, din inerție, eram gata să încep a le rosti. Am respirat adânc de câteva ori și am reînnotat discuția despre autohipnoză. Îmi făcusem la repezeală un plan. S-o las din nou să vorbească și apoi, ca din întâmplare, să-mi privesc ceasul și să spun că trebuie să plec imediat la o întâlnire de care uitasem. Vechiul truc. S-a întâmplat însă ca tocmai în minutele în care amândoi, sau mai degrabă doar eu, încercam să depășesc amintirea cuvintelor irosite, o dată cu fumul de țigară, în spațiul încăperii, să între pe neașteptate, cu un aer plângăreț muștrător, soțul, tânăr înalt și chipeș, dar ros de conștiința unui rău cunoscut doar de el. M-a salutat fără să zâmbească, n-a zâmbit nici măcar atât cât cere convenția ospitalității. Vezi, Elena, vezi, i-a spus apoi soției sale cu amare reproșuri în glas. Vezi... Nu știu ce trebuia să vadă. Probabil pe mine, care începusem să mă uit pe fereastră, pentru a face, chipurile, pe discretul, după ce încercasem, fără nici un succes, să leg o conversație banală cu cel care tocmai intrase. Aveam însă „conștiința curată”, fapt care m-a încurajat să mă întorc cu mișcări degajate și să îi caut privirea, vorbind despre nu mai știu ce. Asta l-a liniștit. A schițat un zâmbet și mi-a vorbit. În fine, după ce vreun sfert de oră a trecut, am anunțat că plec. Spre surprinderea, dar nu și spre neplăcerea mea, soțul mi-a propus să plecăm împreună. Se învoise de la uzină doar pentru două ore. Am ieșit împreună. Orice încordare dispăruse dintre noi și am simțit, cel puțin eu, cum o spontană solidaritate începe să ne lege. Văzându-l cu totul înmuiat, mi-am îngăduit să-i spun niște cuvinte cam riscante. Uite, i-am zis, degeaba ești gelos. Nevastă-ta îți este fidelă, fii sigur de asta. Numai că e cam rea, asta este defectul ei. Sau nu rea, mai degrabă colosal de indiferentă față de cei din jurul ei. La care el, în mod neașteptat, mi-a propus să mergem o stație pe jos. Am fost de acord. Stația s-a transformat în două și apoi în trei. Ne-am tot dus pe jos, părăsind încet centrul și apropiindu-ne de cartierul îndepărtat unde se afla uzina lui. Era inginer. Am vorbit aproape numai eu. I-am spus multe, căutând cu tot dinadinsul să construiesc un adevăr în primul rând pentru mine însumi. I-am spus că Elena nu este egoistă, în nici un caz, ci indiferentă, dar nu din lipsă de sensibilitate și de inteligență, ci din lipsă de slăbiciune. Îți dai seama, am zis, mulți oameni nu-și prea permit luxul de a-și contraria semenii, mai ales dacă au nevoie de ei. Sunt mai numeroși decât credem cei care aplică

în mod neabătut principiul iezuit de a nu spune nimic rău despre nimeni. Oamenii sunt prețioși sau mai degrabă utili, deștepții nu se supără pe nimeni, păstrează câte un zâmbet pentru toată lumea. Poți să zici că este un semn de slăbiciune. Nu te contrazic. Ea este puternică, bizar de puternică, în ciuda fragilității ei fizice. Își poate permite deci luxul de a-și bate joc de tine în fața musafirilor, după cum își poate îngădui să nu facă nici cel mai mic gest de cochetărie (simbolică) față de mine, cel care, mărturisesc, inițiasem un joc ce presupunea o atare reacție. Pe tine te îndepărtează într-un fel, pe mine într-altul. Ce este rău în asta? Mai nimic. Este doar faptul că o asemenea atitudine, care cred că la ea este ceva curent, are darul de a alunga lumea sau, aici e buba, de a reține doar persoane de proastă calitate, care admit să fie rău tratate, urmărind cine știe ce scopuri josnice. Fiindcă, realmente, ce folos dacă cineva are, eventual, suflet frumos și se poartă tot timpul într-un mod enervant, sau de-a dreptul jignitor? Pe de altă parte, am continuat, cred că soția ta este o persoană foarte interesantă, tocmai datorită refuzului ei de a juca jocul amabilității și al politeții. Dacă la originea acestei atitudini s-ar găsi prostia, atunci totul ar fi clar și neinteresant. Dar cred că nu este chiar așa. Este mai degrabă vorba despre o forță reală, care poate să fascineze și chiar să hipnotizeze pe cineva până într-atât încât să-l transforme într-un soi de sclav. Eu sunt un fel de sclav, a spus inginerul, privindu-mă cu seriozitate. Dar nu voi mai fi mult timp. Mai cunosc o persoană din categoria ei, am zis, o femeie extrem de frumoasă, care a pățit numai necazuri în viața ei, de toate felurile. Relatările ei sunt aproape comice, în asemenea măsură se referă la ghinioane, neînțelegeri, conflicte. Adevărul este că niciodată nu a fost în stare să priceapă un alt punct de vedere. În spatele frumuseții ei se ascunde brutalitate și stângăcie. Trăiește ca și cum lumea ar fi populată cu umbre, de care nu are rost să ții seama. Numai că lumea nu este formată din umbre. Oamenii sunt încăpățânați, nu vor să fie aserviți în nici un fel. Ei ripostează. Riposta lor este cel mai adesea dispariția. Pleacă, lăsându-le să-și aleagă alte victime.

Parcă aș fi cobit. După mai bine de un an, când i-am telefonat din nou, uitând de toate cele întâmplate și dorind, pur și simplu, să schimb o vorbă, mi-a spus că a divorțat. Mi-a propus apoi să o însoțesc la un film și, bineînțeles, să fac rost, mă interesează cum, de bilete. A doua zi m-am dus din timp la cinematograful respectiv și am fost astfel în măsură să o aștept zâmbitor. Era mai vaporosă decât oricând. Am intrat în sală, o sală

cam ciudată, peretele din stânga era vizibil convex. Ne-am așezat. Filmul a început. După ce s-a foit câțva timp, mi-a spus că trebuie să ne mutăm de acolo, neapărat. Dar cum să ieșim? Ne aflam chiar lângă perete, trebuia să deranjăm prea multă lume. Chiar în spatele nostru se afla intervalul care împărțea, transversal, sala în două. Am încălecat spătarul scaunului și apoi am ajutat-o și pe ea să treacă. O clipă am ridicat-o în brațe. Cât era de ușoară, domnule! De necrezut.

Au urmat alte câteva discuții la telefon. Apoi, să tot fi trecut vreo două luni, se apropia toamna, mi-a făcut o vizită. De cum a intrat, a zis: nu stau decât cinci minute. N-am avut nimic împotrivă. Sunt în vizită la un iubit al meu, sunteți vecini. Altfel nu aș fi venit. Am fost din nou de acord. A intrat cu țigara aprinsă în mână. A avut timp să mai aprindă una. A stat pe un scaun și mi-a spus câteva vorbe condescendente, de tipul „da, bineînțeles, nu este prea rău aici”. S-a aplecat să ridice, cu falsă pedanterie, după ce în prealabil mă privise ironic, niște scrum de țigară, care căzuse pe jos. În această mișcare i s-a dezgolit ceafa, scheletică, dar nu urâtă. Aproape fără voie, am întins mâna și am mângâiat-o pe ceafă și apoi pe spatele bronzat, pe care vertebrele ieșeau în relief. Am simțit ceva, un obstacol. Am ridicat instinctiv palma, dezgolind și mai mult spatele. Mi s-a părut că văd două fire de culoarea pielii, fiecare dintre ele format din mai multe șuvițe subțiri, în genul cablului electric, care ieșeau din niște țevi strâmte, foarte fine, ce se pierdeau în trup. Am tras mâna, ca ars. Totul, nu a durat mai mult de trei secunde, Am simțit cum pe spate mi se rostogolește ceva rece și umed. Am rămas stupefiat, cu ochii larg deschiși și mâinile tremurătoare. Ea s-a ridicat și s-a îndreptat tăcută spre ieșire. Am încercat s-o urmez, dar picioarele mi se muiaseră. M-am așezat la loc, în timp ce prin minte îmi bubuia un singur cuvânt: robot. N-am mai văzut-o de atunci. Mi s-a părut, nici vorbă, a fost o halucinație a cărei origine se afla în cărțile pe care le citeam în acea vreme.

COBORÂRE ÎN APE

Întâmplarea pe care vreau să v-o povestesc a început banal, ca un roman polițist scris de unul dintre autorii pentru care respectarea convențiilor nu este numai o regulă obișnuită, ci și o voluptate. Voi spune, deci, că mă simțeam foarte uzat în acel început de vară. Mă strivea o oboseală rea, cum niciodată nu este cea dată de eforturile fizice. Scrisesem în iarna și în primăvara, care trecuseră tot soiul de texte stupide, fără nici o legătură cu ceea ce mă interesa de fapt. Făcusem lungi plimbări, de unul singur, fiindcă, din cauza văicărelilor mele cu privire la propria-mi sănătate, prietenii începuseră să mă cam ocolească. Dar degeaba. Nu mă dusesem la nici un medic. Am oroare de medici, asta este adevărul. Precizez însă că nu-mi plac doar atunci când îi văd în halate albe, în spitale sau în celelalte locuri unde își exercită profesia lor de sceptici care fac tot posibilul pentru a părea optimiști. Altfel sunt oameni simpatici. Am câțiva prieteni printre ei. S-a nimerit să-l întâlnesc pe stradă pe unul dintre aceștia, psihiatru, tocmai când mă simțeam cel mai rău. Am intrat împreună într-un bar aflat pe aproape. M-a întrebat dacă totul este în ordine, zicându-mi că nu arăt prea bine. Bineînțeles că mi-am dat drumul pe dată, înșirându-i tot felul de simptome ce culminau cu acel tremur al ființei, expresie foarte frumoasă, pe care am găsit-o într-o carte de specialitate și n-am mai uitat-o. În loc să mă scoată din sărite, ironiile lui m-au înveselit. Nu cred că ești bolnav, mi-a zis, ai doar prea multă imaginație, asta este. Ți se pare atrăgător să îl joci pe marele neurastenic. În realitate nu ești mai obosit decât mine sau decât alții. Dacă nu poți să fii lucid în ceea ce te privește, atunci, pentru ca să nu spui că nu îți dau nici un sfat, îți zic, aici vocea lui redeveni serioasă, du-te la munte, stai acolo vreo două săptămâni. Fă plimbări în aer liber, cât mai multe. Nu citi și nu scrie, nu te uita la televizor. Nu conversa, fiindcă ai tendința de a vorbi prea mult.

M-am despărțit de el cu veselia prea puțin rațională ce mă cuprinde întotdeauna când găsesc un plan menit să îmi dinamiteze toate proiectele serioase pe care le am în minte. M-am îndreptat imediat către cea mai apropiată agenție de turism. Am ajuns repede. M-am oprit în fața vitrinei și am privit afișele ingenioase ce îndrumau lumea spre munte. Cabane cu

nume pitorești, aer ozonat, pâ râuri cu apă atât de cristalină și așa mai departe. Am intrat fără ezitare și m-am îndreptat, singurul uluit eram eu însumi, către ghișeul unde se aranjau excursii și sejururi la mare. Nu era prima oară când mă decideam în ultima clipă în favoarea unei variante simetric opuse față de cea pentru care optasem cu câteva clipe mai înainte. Cine știe ce idei mi s-or fi rostogolit fulgerător în minte. Poate că îmi spusesem că este derizoriu să mă recunosc bolnav de psihastenii. Dar astea sunt speculații nu prea interesante. Voi spune deci că la ghișeul respectiv lucra una dintre acele ființe suave, cu voci extrem de bine timbrate, despre care înclini să crezi nu numai că sunt intangibile, dar, mai mult decât atât, că s-ar dezintegra în chiar clipa când le-ai atinge. Suavitatea coexistă însă, într-un mod foarte picant, trebuie să recunosc, cu o cochetărie subtilă, hiperrafinată, care sosea dinspre ea odată cu boarea unui parfum de mare stil. Bineînțeles, se putea, era foarte realizabilă intenția mea. Puteam să plec în ziua următoare. Voiam un loc mai puțin populat? Da, și asta era posibil. Sezonul nu începuse încă, adică nu ajunsese la apogeul lui, care apogeu este destul de lung, de vreme ce durează două luni. De-ați ști cât vă invidiez, a zis la despărțire blonda ființă, zâmbindu-mi angelic. Nu eram, evident, nici primul și nici ultimul care auzeam de la ea aceste cuvinte bine găsite, dar, domnule, ce efect tonic au avut asupra mea! Am ieșit de acolo pășind cât mai elastic, cu capul sus, având pe buze urma unui zâmbet de triumf.

Desigur, locul unde am ajuns nu era chiar atât de ideal după cum îmi fusese descris. Construcțiile întinau cumva plaja, deși, în sine, erau foarte frumoase, zvelte, aeriene și așa mai departe. Încăperea unde urma să locuiesc era mai mult decât funcțională, dacă mă pot exprima astfel, Pereții ei erau, în mod straniu, placați cu faianță verde, fapt ce m-a făcut, din prima clipă, să mă gândesc la un acvariu. Tavanul și pardoseala erau de asemenea de un verde închis, marin. Baia, în schimb, era zugrăvită într-un alb orbitor, de spital. De pe balcon vedeam marea, fără să-i pot însă auzi, din păcate, foșnetul. Nu aveam de ce să nu fiu mulțumit. Aveam să înot, să joc până la epuizare jocuri mecanice, să cunosc, cine știe, vreo ființă la fel de neîncrezătoare ca și mine în resursele propriului ei prezent, cu care să discut, să conversez.

Am făcut o primă recunoaștere a plajei. Nimic nu se schimbese în anii de când nu mai fusesem la mare. Decât, poate, costumele de baie și, eventual, coafurile femeilor. Mi s-a părut că sunt extrem de multe roșcate

pe plajă. În prima clipă am simțit o mică neliniște, perfect absurdă, nici vorbă, din această pricină. Lumina era la fel de puternică precum fusese cu ani în urmă când, în chip de culturist triumfător, îmi plimbases mușchii pe acolo, mirat în sinea mea de faptul că femeile nu mă privesc cu admirația pe care o scontasem, ci cu mici zâmbete în care mi se părea că văd un început de dispreț. Nu mă mai puteam teme de așa ceva. Aveam patruzeci de ani, vârsta cinismului, zic unii, vârsta iremediabilei blazări, zic eu. Mușchii se duseseră, lăsând totuși urme destul de onorabile. Se dusesse și prospețimea senzațiilor, pe care o avusesem cu certitudine cândva, dar care atunci mi se părea o poveste citită într-o carte, pe care mi-o aminteam tot mai greu. Oricum ar fi fost, nu era cazul să dramatizez. Pierdusem tinerețea, dar câștigasem, îmi plăcea să cred, un soi de înțelepciune a limitării, a ancorării definitive în propria existență, aflată dincolo de dorința juvenilă de a fi altcineva, mereu altcineva. Nu mai voiam, realmente, decât să fiu eu însumi. Trebuie însă să recunosc: egalitatea cu sine nu este din cale afară de veselă.

Dar să nu divaghez, să revin la istorisirea mea. Mă aflam deci pe plajă, fără să mă fi dezbrăcat. Un soi de nemulțumire surdă, ceva în genul celei provocate de un pantof care te jenează foarte puțin, mă încerca. Ce caut eu aici? Îmi ziceam. Cine dracu' m-o fi pus să-mi părăsesc îndeletnicirile mele pașnice de autor fără succes și să vin la marea asta, care este, fără îndoială, un dar făcut celor puternici? Aveam prostesca impresie că toată lumea se uită la mine fără nici un pic de considerație, ba chiar cu milă. În realitate, bineînțeles, nimeni nu mă vedea. Nimeni nu avea timp pentru mine.

M-am întors în camera mea de la hotel. M-am așezat pe pat și am reflectat. Trebuia să plec de acolo, nici vorbă. Altceva nu-mi rămânea de făcut. O voce mică, a bunului simț, îmi sugera că ar trebui să stau liniștit pe loc și să fac ce face toată lumea. Adică plajă, cunoștințe, somn și așa mai departe. Dar n-aveam încotro. Mă cunoșteam prea bine pentru a mai avea speranța că voi reuși să urmez glasul minim al bunului simț și nu mă voi lăsa în voia primei inspirații. Să plec de acolo. Ideea m-a înviorat cel puțin la fel de mult ca aceea care mă adusese la mare. Viciu al schimbării sau al fugii permanente de sine, spuneți cum vă place mai mult.

Am plecat. Dar numai pe jumătate. Cele mai multe dintre lucruri mi le-am lăsat la hotel. În fond, plătisem pentru două săptămâni. M-am îndreptat spre nordul litoralului, unde știam că se mai află niște mici sate

de pescari. Nu știam prea bine cum se ajunge acolo, dar nici n-am întrebat pe nimeni. Am pornit-o pe jos, ca un disperat, ținându-mă aproape de malul mării. Vremea era perfectă, cu cer albastru deschis, fără un nor. Briza bătea pașnic. M-am descălțat și am mers în neștire, ținându-mi sandalele în mână, curățat de orice gând. Mersul pe jos era o activitate, oricum. Multe crize din viața mea fuseseră rezolvate în același fel, prin marșuri interminabile, încheiate în locuri îndepărtate, necunoscute și reconfortante. Ziua era lungă. Dacă nu cumva mă înșel, era în preajma mijlocului lui iunie. Nu îmi luasem nimic de mâncare cu mine. Dar nu am simțit foamea. Mă transformasem pe deplin într-un om care merge fără să se gândească la nimic. Parcă dormeam. Probabil că așa merg somnambulii.

După vreo șapte ore de mers, în care nu m-am oprit nici măcar un minut pentru a admira întinderea mării, am ajuns. Era un sat mic, să tot fi avut treizeci de case. Era locuit de oameni blonzi, cu bărbi lungi și stufoase. Ochii lor albaștri exprimau blândețea, dacă nu cumva nepăsarea. Femeile, blonde și ele, care nu erau cărunte, purtau basmale violent colorate și vorbeau tăgănat. Nu s-au mirat când le-am spus că am venit pe jos. Era clar, mi-am dat seama din prima clipă că am de-a face cu oameni pe care nu prea ai cum să îi uimești. Cu atât mai bine, mi-am zis, mă vor găzdui. Așa s-a și întâmplat. Mi-am găsit o gazdă, într-o căsuță cum nu văzusem decât în filme, mică și prăvălită într-o parte, dar bine proptită cu niște pari. Avea două încăperi cât niște cutii, dar de la fereastră vedeam marea. Mă găzduia un moșneag, care mi-a spus cu un zâmbet frumos, nu îi lipsea nici un dinte, că are peste optzeci de ani. De când am făcut optzeci, mi-a spus, n-am mai ținut socoteala. Un bătrân frumos. Nu prea vorbea. Numai uneori, după ce beam împreună din rachiul lui cumplit de tare și fuma câte o țigară dintr-ale mele, ținând-o într-un fel ciudat, cu multe precauții, în mâna lui cu degete groase și deformate, de culoarea pământului, numai după aceea, învăluți în fumul aromat pe care el se grăbea să îl strice, aprinzându-și pipa, îi venea chef de vorbă. Îmi povestea, invariabil, întâmplări de la pescuit, nimic altceva, de parcă n-ar fi avut un trecut, ca să zic așa, civil. Era destul de misterios. De câte ori nu l-am întrebat de ce eu eram singurul vizitator al satului! Nu voia să-mi spună. Schimba vorba. Sau zicea că lumea s-o fi săturat de satul lor, care nu are nici măcar apă caldă, de ciorbele lor, magistrale, adaug eu, de care nu văd cum s-ar putea sătura cineva vreodată. S-a întâmplat ceva pe aici?

Îl întrebam eu mioros, întinzându-i câte o țigară, pe care o scoteam din pachet, fiindcă lui nu-i încăpeau degetele, pe care o lua cu mare atenție, ca nu cumva să o rupă și să-mi strice plăcerea, pentru că lui, era evident, nu îi spunea nimic tutunul meu înmuiat, bun pentru niște amărâți de intelectuali, ca mine. Nu s-a întâmplat nimic, zicea el, privindu-mă țință cu ochi de copil inocent, care știe din instinct că atunci când minți este bine să privești drept în ochii celui cu care stai de vorbă. Ce să se întâmple? La noi nu se întâmplă niciodată nimic.

Mă plimbam adesea pe malul mării, întotdeauna singur, nimeni din sat nu cunoștea ce va să zică să te plimbi, iar tineri, pe care, eventual, aș fi putut să-i învăț eu acest obicei de orașean, nu mai existau în sat, cine știe pe unde plecaseră să descopere avantajele lumii moderne și să aibă suprema fericire de a avea apă caldă care curge din perete la orice oră din zi și din noapte. Puteam să spun că mă simt bine. Da, per total, eram mulțumit. Dar ceva, totuși, nu era în ordine. De ce nu mai apărea nici un amator de liniște? Doar îi auzisem de nenumărate ori pe diverși cunoscuți vorbind despre satele de pescari, locuri ideale pentru cei sătui de zgomotele orașelor. De ce nu se arăta nimeni?

Ulterior aveam să aflu că despre satul în care mă aflam circula un fel de legendă. Până cu câțiva ani înainte de apariția mea acolo, locul fusese bântuit în fiecare vară de o sumedenie de turiști. Într-o anumită vară s-a constatat însă că nici unul dintre vizitatori numai voia, pur și simplu, să plece. Ceva cu totul absurd, o să spuneți. Sunt de acord. În plus, femeile, bărbații, copiii aveau tendința de a rămâne pe plajă anormal de mult. Nu era patima obișnuită a bronzării în care cad unii când ajung pe malul mării, ci cu totul altceva. Lumea rămânea pe plajă și noaptea, așa încât, presupun, spectacolul nu era dintre cele mai plăcute. Spun asta fiindcă oamenii stăteau nemișcați, fiecare în locul lui, într-o stare vecină cu letargia. Lucrurile se petreceau întotdeauna într-un fel gradat, fără salturi senzaționale. Mai întâi, oamenii se comportau cu totul normal. Pe măsură ce zilele treceau însă, plăcerea lor de a sta pe plajă creștea tot mai mult. Pentru ca spre sfârșitul unui sejur obișnuit, de două-trei săptămâni, să apară situația despre care vă spun. Deci nu era ca și cum ai apăsa un comutator. Nu dintr-o dată, ci treptat, progresiv. Vă închipuiți ce s-a întâmplat până la urmă. Au sosit tot felul de rude și cei de pe plajă au fost luați. Au opus, se pare, doar niște împotriviri confuze, lipsite de convingere.

Știrile pe care vi le-am spus le-am auzit doar în fragmente. Aș minți dacă nu aș zice că le-am mai ajustat și eu câte puțin. Se pare că ceva a fost, totuși. Ar fi trebuit să fac o anchetă, veți spune. Adevărat, pentru un ziarist ar fi fost o mină de aur relatările celor oare au trăit ciudatele întâmplări. Dar, mi-am zis, cu înțelepciunea dubioasă pe care o am uneori, ce rost ar avea să mă interesez despre lucrurile bizare ale trecutului? Pe de altă parte, după câte am auzit, nici unul dintre participanți și dintre martori nu era în măsură să spună ceva cât de cât interesant. Ziceau că nopțile erau calde și că li se părea normal să rămână pe plajă. Să fi uitat toți? Nu era exclus, fiindcă altfel cum s-ar fi explicat faptul că bătrânul la care stăteam nu îmi spunea nici o vorbuliță? Și de ce nici unul dintre ceilalți locuitori ai satului nu părea să-și aducă aminte de ceva mai deosebit? Era, nici vorbă, o enigmă, dar nu sunt eu omul care să se pasioneze după lucruri senzaționale. Am cu totul alte gusturi. Banalitatea mi se pare cu mult mai pasionantă decât senzaționalul. Așa că atunci, în discuțiile cu localnicii, nu m-am prea silit să mă informez. Pe de altă parte, presa nu scrisese nimic. Sau poate că scrisese, dar eu, cuprins de ciudată indolență care mă apucă uneori, nu citisem și nu ascultasem nimic o perioadă mai lungă tocmai atunci când ar fi trebuit. Lumea evoluează foarte repede în ziua de azi. Puține evenimente rețin atenția mai mult de câteva zile. Ba chiar, aș zice, însăși ideea de noutate mi se pare cam devalorizată. Dar asta este o altă poveste.

Să revin la ceea ce vă relatez. Nu aveam nici habar despre ciudatele întâmplări care se petrecuseră pe plaja pe care o călcam de mai multe ori în fiecare zi, privind apele ce se mențineau foarte liniștite, scrutând orizontul pe care zăream câteodată silueta aproape fantomatică a câte unui vapor, ascultând țipetele guturale, uneori urâte, aproape indecente, alteori bizar de mângâietoare, ale pescărușilor. Îmi plăcea din ce în ce mai mult să stau pe plajă. După vreo săptămână sau poate după vreo zece zile am fost suficient de bronzat pentru a nu mă mai teme de soare. Astfel că am putut să stau tot mai mult. Între timp am trimis o scrisoare în care mi-am cerut scuze pentru întârziere, invocând motivul, incredibil pentru cine mă cunoștea, mai bine, că am găsit o idee foarte bună și scriu de zor.

Îmi plăcuse întotdeauna marea, dar parcă în acea vară o vedeam cu alți ochi. Mă tulbura mai mult decât în alte dăți. Poate că dacă aș fi avut un interlocutor mai bun decât moșul meu, cuvintele m-ar fi ajutat mai bine să spun ceea ce simt. Așa însă trebuia să mă mulțumesc a-i spune

moșului că marea este mai frumoasă decât în alți ani și să îl întreb dacă îmi dă dreptate. Zâmbea doar, lăudându-mă pentru vorbirea mea îngrijită. Vorbești ca din carte, îmi zicea. Nu știu de unde știa el cum se vorbește în cărți, fiindcă la el în casă nu exista așa ceva. Acum pot să spun tot ce îmi trece prin minte, nu îmi este frică de neînțelegeri. Atunci însă când senzațiile erau recente, n-am avut cu cine să vorbesc. Și nici nu mi-a dat prin minte să-i scriu cuiva sau să îmi fac niște însemnări. N-am făcut nimic altceva decât să stau pe gânduri la marginea mării și să ascult, nu am alt cuvânt mai bun la îndemână, ce se petrecea în conștiința mea. Poate că atunci, pe loc, aș fi fost în stare să îi descriu mai sugestiv ceea ce simțeam. Acum însă cuvintele îmi cam lipsesc, și în minte îmi apare o singură comparație. Eram emoționat, ca și cum aș fi ascultat muzică.

Cu trecerea timpului intram tot mai adânc într-o stare de emoție confuză. De la o vreme au început să mă tulbure ciudate imagini subacvatice, pe care le vedeam când închideam ochii. Adâncurile au început să mi se pară atrăgătoare, accesibile și familiare. Mă transformam din spectator în participant. Mi se întărea sentimentul că redescopăr o lume de care stătusem departe doar dintr-o neînțelegere. Am intuit apoi că adevărata mea vocație este marea și că viața pe care o dusesem până atunci fusese o eroare. Dacă nu mă înșel, oarecum asemănător ar trebui să gândească un sinucigaș înainte de a se arunca în valuri cu un bolovan legat de gât.

Îmi cam lipsesc cuvintele sau, mai precis, nu mai am în memorie decât umbra sentimentelor mele de atunci. Așa fiind, voi face un salt în timp, spunându-vă că a venit o dimineață când mi-am dat cu claritate seama că o etapă din viața mea a luat sfârșit și că marea schimbare după care suspinasem întotdeauna se află la îndemâna mea, mă așteaptă. Secvența care urmează mi-o amintesc, în mod excepțional, perfect de bine. M-am ridicat de pe locul unde stătusem în reverie și am intrat în mare. Răceala apei m-a înfiorat vag. Întocmai ca ostașii unei legiuni romane, care s-au făcut celebri mășăluind spre moarte prin ape, numai pentru a nu suferi dezonoarea de a fi făcuți prizonieri, am înaintat spre larg. Nu erau deloc valuri, bătea o briză ușoară. Am pătruns tot mai adânc, fără să încerc măcar o clipă să schițez mișcările înotului și fără să mă dezechilibrez. În curînd, apa mi-a depășit statura. Am mers mai departe, fără dificultăți de respirație. Măinile îmi schițau, parcă fără voia mea, mici mișcări de vâslire. Înaintam în salturi ușoare. Apa era străvezie și așa a

rămas mult timp. Dormeam, nici vorbă, era o halucinație. Dar cât de precise erau senzațiile! Cu câtă claritate simțeam apa pe care o vâsleam cu mâinile! Am văzut pești de tot soiul, multe alte animale marine, plante cărora, din păcate, nu le știam și nu le știu nici acum numele. Priveam totul cu ochii larg deschiși. Nimic nu mi se părea ciudat. Dacă a fost un vis, a fost visul cel mai precis pe care l-am avut în viața mea. Senzațiile, în mod ciudat, mi-au rămas în amintire. Simt parcă și acum algele care îmi atingeau ușor pielea, simt vibrațiile ușoare provocate de trecerea unor pești. Simțeam, că, în fine, mi-am atins scopul către care am tins o viață întreagă. Simt un soi de jale pentru că nu sunt în stare să povestesc mai plastic. Doar un film ar putea să mă completeze. Un film interpretat de un mare mim, a cărui figură mobilă să exprime tot ceea ce simțeam eu atunci.

După un timp apa a devenit mai întunecată. Am mers în continuare pe fund, de parcă aș fi avut greutate legate de picioare. Am zărit în depărtare o sursă de lumină, spre care m-am îndreptat. Drumul a durat mult. Era o stâncă ce aducea oarecum cu un tors de femeie. Pe măsură ce m-am apropiat de ea, am simțit, râdeți dacă vreți, cum sentimentul de satisfacție mi se mărește, ajungând în cele din urmă să se transforme în extaz. Am început să plâng în hohote. Un om care plânge pe fundul mării, ceva ridicol. Unde mai pui că nici nu respiră. Gândiți cum vreți. Am stat acolo, răstignit pe suprafața vag luminoasă și netedă a stâncii mult timp, nu știu cât. Vă asigur, prieteni, am trăit cea mai intensă fericire din viața mea. E mult, e puțin, nu știu.

Apoi a urmat drumul de întoarcere. La fel de lent, la fel de fantomatic și de imposibil. În clipa în care capul mi-a ieșit din apă, am văzut imaginea cea mai bizară cu putință. M-am zărit pe mine însumi, nici mai mult nici mai puțin, stând întins pe cearșaful care făcea un contrast plăcut cu galbenul nisipului. Alături se afla moș Iacob, gazda mea. Trăgea dus pe gânduri din pipa lui ce părea făcută din scoartă de copac. Pe față îi plutea umbra unui surâs îngăduitor.

Doriți să știți finalul? Cum s-au terminat lucrurile? Nici eu nu știu prea bine. După cele pe care vi le-am relatat, a urmat o secvență pe care nu mi-o mai amintesc. Cert este că, după câteva clipe neclare, m-am aflat, în modul cel mai normal cu putință, alături de moș Iacob. L-am întrebat surescitat dacă m-a văzut ieșind din mare. A dat aprobator din cap. Dar aici, pe plajă, m-ai văzut? L-am întrebat. A încuviințat din nou. I-am pus

Întrebarea dacă i se pare firesc ca un om să se afle în două locuri diferite dintr-o dată. N-a zis nimic. S-a mulțumit să facă un gest neașteptat. Mi-a luat o mână între palmele lui ce aduceau cu niște crabi bătrâni și mi-a bătut-o încet, liniștitor. Ce sens are să-ți bați capul, părea să spună toată ființa lui. I-am dat dreptate. Nu erau pentru mine ipotezele științifice, sau cele mai puțin științifice. Pentru mine fuseseră trăirile, fantasticele, covârșitoarele trăiri. Le avusesem, puteam să fiu mulțumit. Alții, dacă au chef, mi-am zis, să facă ipoteze. Este ceea ce vă spun și vouă, acum.

AUTOSTOP

Într-o după-amiază de aprilie, pe când juca table cu un recent prieten, rostind la nesfârșit formulele stereotipe și nu lipsite de stupiditate care însoțesc practicarea acestui joc, inginerul Valentin Guțu auzi soneria de la ușa apartamentului său. Se ridică și deschise. Avea o recomandată. Semnă de primire, întrebându-l în treacăt pe poștaș de ce nu i-a lăsat un aviz în cutia de scrisori, ca de obicei. Este expres, zise acesta, de-asta am urcat.

Inginerul puse scrisoarea de-o parte pe masă și continuă să joace. Era un plic lunguieț, gri-verzui, cu o marcă frumoasă, mai mare decât cele obișnuite. Cine știe ce femeie îmi mai scrie, păru să zică zâmbetul lui orgolios. Cel cu care juca, un bărbat cu profesie incertă, un fel de scenarist, textier sau ceva în acest gen, pe care îl cunoscuse întâmplător și de care îl lega doar interesul comun pentru table, îi ceru voie să se uite la marcă. Inginerul nu avea nimic împotrivă, putea să se uite cât pofteste, numai să dea și cu zarul. Ceea ce Ichimescu, așa îl chema, făcu.

— Eu sunt puțin filatelist, se justifică el, parcă scuzându-se.

— Să fii sănătos. Dacă vrei, ți-l dau. Cu tot cu plic sau fără plic, cum vrei.

— Știi ce, zise Ichimescu, hai să ne oprim puțin. Tu citești scrisoarea și eu mă uit la marca asta. E foarte ciudată. N-am mai văzut așa ceva.

Ultimele cuvinte le spuse aproape în șoaptă.

Guțu îi luă plicul din mână și îl deschise cu brutalitate.

— Fii atent, strigă Ichimescu, pălind. Să nu rupi marca.

— Ce te sperii așa? Întrebă inginerul cu un ușor dispreț. Fii liniștit, o s-o ai. Ce manie o mai fi și asta...

Guțu nu mai continuă. Privea scrisoarea. Dacă n-ar fi fost absorbit de examinarea mărcii, Ichimescu ar fi putut să vadă cum fruntea și apoi obrajii i se înroșesc de furie.

— Cine își permite, bolborosi el. Ce măgărie, domnule! Ia te uită, continuă ceva mai calm, ce glumă tâmpită.

— Ce scrie? Se interesă absent celălalt. Bineînțeles, dacă nu este ceva intim.

— Nici pomeneală, ce intim? Este o scrisoare de amenințare, ca în filme.

Spunând aceste ultime cuvinte, inginerul încercă să râdă, dar nu prea reuși. La auzul râsului său fals, mecanic, Ichimescu își ridică privirea.

— Vrei să mi-o dai puțin?

Guțu i-o întinse, ridicând din umeri a nedumerire și neputință.

Scrisoarea era scurtă. Textul ei era următorul: „Câine, vei da socoteală pentru toate mișeliile tale. Te vom pedepsi după cum meriți. Pedeapsa va cădea asupra capului tău când te vei aștepta mai puțin. Teme-te de noi”. Cuvintele erau formate din semne tipografice neobișnuite, atât de simplificate încât unele dintre ele ar fi fost neinteligibile în absența contextului. Nu existau majuscule și nici semne de punctuație. Distanțele dintre cuvinte erau mari și inegale. Din acest motiv mesajul părea, la prima vedere, trunchiat. Culoarea literelor era, la rândul ei, neobișnuită, un violet care, privit oblic, părea auriu.

— Culorile astea, zise Ichimescu, le obțineam când eram copil, dizolvând în apă mine de creion chimic. Dar asemenea caractere nu am mai văzut. Parcă aduc cu cele de la telexuri, nu?

Guțu încuviință din cap. Luă apoi scrisoarea și începu să-i examineze hârtia, privind-o spre lumină și foșnind-o. Fâșâitul pe care îl făcea era ciudat, cumva metalic, ca acela al foițelor de staniol care ambalează ciocolata.

— Ce ziceai de marcă? întrebă el.

— Ziceam că este foarte ciudată. Uită-te și tu. Este un animal fabulos. Nu scrie nicăieri ce țară l-a emis și nici ce valoare are. Asta înseamnă că nu este o marcă, de fapt, ci un fel de reproducere mică.

— Dar ștampilele?

— Sunt neclare, de fapt nici nu există. Astea nu sunt ștampile. Tu n-ai primit, deci, o scrisoare prin poștă.

— Și-atunci?

— Nu știu. O fi o farsă.

— Ce farsă? Se întrebă inginerul, schițând violent gestul îndepărtării unei muște supărătoare. Cine are timp de așa ceva?

— Ai dreptate. Dacă era o farsă, ai fi primit o scrisoare banală, scrisă cu mâna stângă, sau făcută, ca în romanele polițiste, din cuvinte decupate cu foarfeca din ziare. Pe când așa, totul este exagerat: hârtia, scrisul, marca, poștașul. Textul nu este, totuși, prea misterios, continuă Ichimescu. Oricine ar fi putut să-l compună. Întrebarea este dacă prietenii tăi au avut de unde să procure o asemenea hârtie și, după aceea, au avut unde să o

imprime cu aceste caractere bizare. Cât privește marca, îți dai seama? Asta e muncă de pictor. Și chiar mai mult, adăugă el, uitându-se de foarte aproape la marcă. Asta nu e făcută de mână, e tipărită de-a binelea. Unde au tipărit-o? Sper că știi, tipărirea mărcilor este monopolul statului. Totuși, o urmă de logică există în toată povestea. Și anume faptul că scrisoarea i-a fost trimisă unui inginer poligraf care se pricepe, deci, la hârtie, la imprimare, la litere și așa mai departe. Ce zici de asta?

Guțu nu răspunse și încercă să rupă un colț al hârtiei. Nu reuși. Hârtia nici măcar nu se lăsa împăturită. Era elastică, se îndoia, dar, când presiunea asupra ei înceta, își revenea imediat, redevenind perfect plană. Tot răsucind-o în mâini, inginerul se enervă brusc și se ridică înjurând de la masă. Dispăru în încăperea alăturată, deschizând ușa printr-o lovitură de picior și se întoarse imediat. Era roșu la față și gâfâia. În mână ținea un pumnal pe care i-l lăudase cu câțva timp în urmă lui Ichimescu. E finlandez, autentic, îi spusese. Tata l-a adus din război. Inginerul avea o lucire primejdioasă în privire. Ichimescu nu se sperie. Învățase să îl cunoască. Știa că furia îl ține puțin. Îl privi calm cum se repede asupra hârtiei, având grijă mai întâi, cu toată furia, să o așeze deasupra cărții de telefon, și apoi lovește din toate puterile cu pumnalul. Oțelul scrâșni și vibra, de parcă ar fi nimerit în piatră, fără să lase nici cea mai mică urmă.

Brusc istovit, inginerul aruncă pumnalul pe jos fără să se mai uite la el și se așază la masă cu mâinile la tâmples și ochii închiși.

— Eu aș zice, interveni șovăitor Ichimescu, să nu prea pui la inimă chestia asta. Este o hârtie foarte rezistentă. Foarte bine. Glorie celui care a inventat-o. Marca nu este autentică. Și mai bine. Înseamnă că cineva se distrează.

Pe măsură ce vorbea, tonul îi devenea tot mai persuasiv, ajungând de-a dreptul avocațial.

— Caracterele sunt ciudate, scandă el, încurajat de tăcerea celui alt. Și ce dacă? O fi cineva de la un telex mai nou, care te cunoaște și a vrut să facă o glumă mai specială. Poate îți dă telefon chiar acum, peste câteva minute, să te întrebe dacă ți-a plăcut gluma. N-are rost să-ți bați capul, bătrâne. Din aceste motive, încheie el cu o veselie teatrală ce transformă ultimele sunete ale cuvântului „motive” în ceva asemănător unui schelălăit scurt, propun să continuăm partida.

Inginerul era de acord. Reîncepură să joace, de data aceasta fără să mai rostească nici una dintre expresiile inocent de stereotipe cu care

jucătorii de table se regalează reciproc și care, dacă ne gândim bine, fac parte dintr-o magie ce țintește obținerea unor numere favorabile. Mult timp se auziră doar păcăniturile lemnoase ale pulurilor și rostogolirea agasantă a zarurilor.

— Uite, Valentine, zise Ichimescu într-un târziu, când jocul încetă parcă de la sine, tablele astea. Par ceva foarte stupid. Idiot de-a binelea. Doi oameni serioși, care se află la dispoziția unor zaruri. Nu e idiot? Cum adică? Eu, om la patruzeci de ani, cu familie, azi-mâine bunic, să depind de niște bucățele de os? Și, cu toate astea, tablele mi se par un joc foarte înțelept. Un joc înțelept fiindcă este stăpânit de întâmplare. Toate jocurile, o să-mi spui, depind mai mult sau mai puțin de întâmplare. Tocmai asta este. Aici întâmplarea este un stăpân foarte brutal, fascinant de brutal, așa zice. La alte jocuri o acumulare de avantaje, dacă este suficient de mare, nu mai poate fi răsturnată de întâmplare. La table, da. În orice moment poate să intervină ceva care să te întoarcă pe dos. Tu nu mă ascuți, dar bine măcar că nu mă întrerupi. Așa că vezi cum stă socoteala...

— Cum stă socoteala? Întrebă Guțu, cu o privire încețoșată, de parcă atunci s-ar fi trezit din somn.

— Păi, uite așa. Tablele sunt un joc al pedepselor nemeritate, absurde. Stai bine, ai jucat cum trebuie, n-ai făcut greșeli și, dintr-o dată, dai un zar prost, iar adversarul unul bun și totul se duce de râpă. Nu este asta o pedeapsă pe care nu o meriți?

— Prostii, zise Guțu plictisit. Dai cu zarul, câștigi sau pierzi.

— Bineînțeles, zise indispus Ichimescu, câștigi sau pierzi. Dar nu-ți dai seama că adeseori ar trebui să câștigi și un zar rău cade ca o pedeapsă asupra ta? Ce dracu', este simplu. Nu-ți dă nimeni în cap și nici nu te bagă la închisoare, evident. Este o pedeapsă simbolică, care te face să simți, când ți-e lumea mai dragă, că nu ești prea grozav.:

— Așa o fi. Tu te pricepi mai bine la chestii de-astea. Dar ia stai, nu-i așa că poștașul nu putea fi autentic?

— M-am gândit și eu la asta. În mod normal, nu putea fi. Să admitem cazul că cei de la poștă nu au observat că marca nu este bună. Dar atunci unde este ștampila? Ar mai fi posibilitatea ca cineva să îi fi băgat scrisoarea în tolbă, undeva la înghesuială. Recomandatele sunt însă numerotate și înregistrate pe niște liste. Pe o asemenea listă ai semnat și tu. Poștașul era fals. Altceva mă scoate însă pe mine din sărite. Un soi de contradicție, sau cum să-i zic. De ce punerea în scenă este atât de stângace

și de grosolană? De ce să trimiți un poștaș, cu tolbă de scrisori și cu uniformă...

— N-avea tolbă. Avea numai un fel de geantă, cum poartă femeile. Dar uniformă avea.

De ce să trimiți un poștaș, deci, dacă ceea ce aduce este un simulacru grosolan de scrisoare? De ce să lipești bucata aceea de hârtie colorată pe plic și să nu scrii pe ea ce scrie pe orice marcă? De ce să imiți atât de prost niște ștampile, în loc să le falsifici în mod credibil sau, pur și simplu, să renunți la ele? Este ceva nebunesc în toată povestea asta.

— De scrisoare nu spui nimic? întrebă Guțu posomorât.

— Asta este domeniul tău, nu mă bag. Tot ce am putut să fac au fost câteva speculații de roman polițist, ieftine, nici vorbă. Dar ia spune-mi, ai de gând să anunți pe cineva că ai fost amenințat?

— Nu. Mă fac de râs. Duc scrisoarea la laborator, să văd ce-i cu hârtia asta.

Se făcuse seară. Se auzi telefonul. Era soția lui Ichimescu. Din receptor i se auzi vocea stridentă, de femeie căreia nu i se poate refuza nimic. Îl chema de urgență acasă. Scenaristul nu prea avea replică. Mai mult mormăia afirmativ, dând și din cap. Pe față i se putea vedea însă o vie, paradoxală expresie de satisfacție. Imaginea clasică a bărbatului ținut sub papuc era contrazisă sau chiar ruinită de chipul lui luminat, cu ochii sclipitori. Dacă inginerul ar fi avut o înclinație spre psihologie, ar fi putut să spună: iată un oprimat fericit.

Ichimescu închise tacticos telefonul și anunță fără nici un regret că pleacă.

— Să nu distrugi marca, zise el la despărțire. Ce marcă o fi și asta, mai mormăi el îndreptându-se spre lift.

Rămas singur, Guțu se opri în picioare lângă masă și se mai uită o dată la scrisoare și la plic. Apoi le aruncă furios, înjurând în șoaptă. Deschise televizorul. Se așeză într-un fotoliu, cu picioarele ridicate pe un scaun. Urmări răbdător un film cu nobili. Când o subretă apăru cu o tavă pe care lucea o scrisoare, înjură din nou, se ridică brusc răsturnând fotoliul și închise televizorul.

În zilele următoare cei doi nu se mai văzură. Guțu duse scrisoarea la laboratorul întreprinderii unde lucra. Cei de acolo nu reușiră să-i spună prea multe și îi cerură voie s-o trimită la un alt laborator, mai bine utilat. Inginerul acceptă, gândindu-se că nu va fi nici o pagubă dacă nu va mai

auzi niciodată de ea. Ajunse destul de repede să râdă de toată întâmplarea și apoi aproape să o uite. Ritmul de viață al marelui oraș nu-i permitea să zăbovească prea mult cu gândul asupra unui lucru anume. Scrisoarea căzuse în trecut ca un bolovan într-o prăpastie căreia nu i se vede fundul sau, de ce nu, ca gunoiul pe care îl arunca o dată la câteva zile pe toboganul blocului, privindu-l fugitiv o singură dată și uitându-se pentru totdeauna, plecând apoi absent, cu căldarea goală, urmărit câteva secunde de vuietul îndepărtat al resturilor ce atingeau burlanul de tablă.

Veniră alte multe mici întâmplări, meciuri și filme la televizor, femei, prieteni la un remi, nenumărate, interminabile partide de table, școala de șoferi, câte un film în oraș, telefoane date sau primite, un nepot de la țară, care are nevoie de ajutor în nu știu ce problemă, femeia care face curat, coana Leanța cea care vorbește tot timpul singură, dar lucrează ca un robot, repararea magnetofonului, procurarea cafelei, care nu se prea găsește, o deplasare în provincie. Așa trece viața. Scrisoarea rămăsese repede în trecut, un mic deșeu, o mică și caraghioasă întâmplare fără sens. Cine are timp să-și amintească toate nimicurile?

Ichimescu luase după vreo două săptămâni plicul și într-o seară veni la Guțu să-i spună ce a aflat. Dăduse în prealabil telefon și întrebase cu glas complice dacă nu cumva deranjează. Inginerul îl așteptă cu tablele aranjate.

— Ei, ia să vedem ce ai mai învățat, rosti el vesel prima dintre formulele jocului.

— Nu ești curios ce e cu marca?

— Nu prea, răspunse Guțu, redevenit serios. Dar, dacă nu te poți abține, spune. Jucăm și-mi spui.

— Am fost la niște specialiști, povesti Ichimescu. Filateliști vechi, nu ca mine. S-au crucit. De fapt, nici nu mă așteptam la cine știe ce de la ei.

Vorbea pe două voci, ca un ventriloc. Glasul care relata despre filateliști era vioi, aproape vesel, având intonații ironice. În schimb, vocea care rostea comentariile rituale ale jocului era impersonală, lipsită de orice inflexiune afectivă, ieșită parcă dintr-un aparat de vorbit. Formidabil, patru-unu, doi-doi, ce chestie, nemaipomenit, fac o poartă, extraordinar, șase-cinci, am plecat, ai scăpat, fără trei-trei. Asemenea cuvinte curgeau tot timpul de pe buzele lui, intercalându-se în povestirea despre marca falsă, fără s-o stânjenească în desfășurarea ei și totuși

coexistând în mod straniu cu ea. Două fire de culori diferite răsucite la un loc.

— Au apărut tot felul de ipoteze. Că ar fi o marcă având lipsă partea de jos, pe care cineva a tăiat-o și apoi a refăcut marginea. În felul acesta a dispărut cifra care indică valoarea, precum și indicația cu privire la țara emițătoare.

Un bătrân mi-a spus că a existat înainte de cel de al doilea război mondial un pictor francez, filatelist și el, care a lansat câteva serii-pirat, bătrânul nu le zicea așa, dar am uitat, care erau realizate de el și apoi multiplicare prin mijloace rudimentare, dar eficace. Pentru a nu fi acuzat de fals, el nu a scris nimic pe mărci. Au rezultat niște hibrizi, pe care filateliștii serioși i-au privit cu suspiciune, dacă nu cumva chiar cu dispreț. Bătrânul avea o asemenea serie și a zis că poate să mi-o arate, dacă vreau. Ne-am dus acasă la el. Nu stătea departe. Mi-a arătat seria. Erau niște flori, șapte la număr. Niște petice de hârtie frumos colorate. Bătrânul zicea că, după câte știe el, pictorul era obsedat de flori. Animalele nu îl interesau.

— Asta-i tot? Întrebă Guțu.

— Da. Nu-i destul?

— E destul. Ia să mai și jucăm.

— Jucăm, jucăm. Tu ce-ai făcut cu hârtia? Ai aflat ceva? Din ce este făcută?

— N-o mai am. Este la analiză. Ia mai dă-o naibii de hârtie.

— Ce dracu', bă Valentine, tu nu ești puțin curios?

— Nu sunt dom'le, nu sunt curios.

Guțu părea că va face o mică criză de furie. Ichimescu nu mai insistă. Continuă să rostească doar formulele jocului. Guțu îl secondea. Vorbele lor nu se ciocneau între ele, erau ritmate de căderea zarurilor. Fiecare vorbea doar după ce vedea propriul zar. Doar uneori, destul de rar, era comentat zarul adversarului. Atunci se producea o perturbare. Ieșeau pentru câteva clipe din singurătatea lor ciudată, pe care monologurile alternative, rostite cu voci slabe, monotone o subliniau, părând vag surprinși că văd în față o ființă omenească, pentru ca imediat să fie din nou absorbiți de joc.

Jucară fără întrerupere ore în șir, ca niște damnați. Din când în când suna telefonul, pus la îndemână, pe masă. Inginerul ridica receptorul cu mâna stângă, fără să se întrerupă din joc și vorbea rapid, aproape ostil, răspunzând scurt la întrebările care i se puneau, neîntrebând nimic, cu un

glas total neîncurajator, absent, distant, grăbit. Cu vreo jumătate de ceas înainte de miezul nopții, Ichimescu se ridică brusc de pe scaun și își luă precipitat la revedere.

— N-am chef să merg cu taxiul, zise el.

Guțu închise ușa, o încuie cu grijă și se culcă. Adormi imediat.

A doua zi pe la prânz Ichimescu îi dădu telefon la serviciu. Află cu mirare că inginerul și-a luat o săptămână de concediu fără plată și a plecat din București. Discută cu o femeie foarte binevoitoare, care vorbea despre Guțu ca și cum i-ar fi fost soție sau veche amantă, posesiv și vag disprețuitor, intrând, apoi, în amănunte inutile, devenind, de la frază la frază tot mai prietenoasă, mai intimă, nelăsându-l să mai intervină, dar nici să închidă, ajungând repede să-i spună tu și să-i dea telefonul ei de acasă, pe care el îl notă aiurit, potolindu-l sub vorbe alintate. Năucit, scenaristul reuși în cele din urmă să-i spună că este o confuzie, că îl ia drept altcineva. Ea îi spuse imediat, de parcă s-ar fi așteptat la o asemenea afirmație, că îl cunoaște foarte bine, că Guțu i-a vorbit adeseori despre el și l-a descris în mod amănunțit. Reuși să închidă doar după ce ea îi smulse, cu insistențe puerile, inexplicabile, promisiunea că o va căuta cât de curînd, la serviciu, sau, mai bine, acasă. Nu este exclus ca Ichimescu, închizând telefonul și rămânând câteva clipe cu ochii pironiți în gol și fața încrețită de nedumerire, cu bustul nemișcat, cu mâinile pipăind, parcă independent de voința lui, autonome, după pachetul de țigări, să-și fi zis că pentru discuția stupidă, sau doar comică, pe care a avut-o este vinovată vocea lui moale de introvertit, o voce de om făcut să se supună și să simtă plăcere supunându-se.

Spre seară avu surpriza să fie chemat la telefon de inginer. Era acasă. Plecase într-adevăr spre Brașov, dar se întorsese din drum, pățise ceva, intervenise ceva neobișnuit, un fel de accident. Guțu îi vorbi scurt. Încheie invitându-l la o tablă. Ichimescu acceptă și porni imediat.

Ca de obicei, Guțu îl aștepta cu tablele așezate. Arăta rău. Un bandaj îi acoperea fruntea și obrazul drept. Ochiul care i se mai vedea exprima oboseala. Mâinile îi erau zgâriate și îngălbenite.

— Ți-au dat cu tinctură de iod? întrebă Ichimescu, regretând în aceeași clipă stupiditatea întrebării sale. Scuză-mă, continuă el, vorbesc prostii. Ce-ai pățit?

— Ce să pățesc, m-am lovit. Am sărit dintr-o mașină, din mers.

— Cum așa? Din mers?

— Da. Am plecat spre Braşov. Mi-a venit mie aşa. Cu autostopul, de la Băneasa. N-am mai făcut autostop de când eram student. M-am dus la şosea. Am făcut cu mâna. A oprit un tip cu o „Dacie”. Era singur. M-am urcat în faţă, lângă el. Am plecat. Mergea la Sibiu. După Ploieşti, am văzut că şoseaua se lasă treptat în jos. Ce mai, maşina s-a ridicat la vreun metru şi jumătate şi a continuat să meargă aşa, ca un avion ce decolează. Tipul de la volan era calm. Am simţit că înnebunesc. Am deschis portiera, am aruncat sacoşa şi am sărit. Nu mi-am rupt nimic. Am avut noroc. Am apucat să văd maşina revenind destul de încet pe şosea, la vreo cincizeci de metri de locul în care am sărit. M-am întors. Asta-i. Poţi să-mi spui că sunt nebun.

— Valentine, zise Ichimescu înduioşat, niciodată nu ai vorbit atât de mult. Mi-ai plăcut, nu te supăra pe mine. Bine că nu ţi-ai rupt ceva. Ai scăpat ieftin. Să ştii că eu cred că tu eşti perfect normal şi că maşina a zburat într-adevăr. Nu eşti tu omul care să aibă halucinaţii.

— Cum să zboare? zise jignit Guţu. Cum dracu' să zboare? M-am ţicnit eu, asta-i tot.

Ichimescu îşi îndreptă dintr-o dată bustul şi îşi ridică sprâncenele, aducând o clipă eu un câine care a adulmecat vânatul.

— Ia stai, zise el iluminat. Am o idee. Fenomenal, sigur că aşa este.

— Ce idee? întrebă trist inginerul.

— O idee măreaţă, în orice caz. Dar mai întâi să-mi dai câteva amănunte. Cum era maşina? Avea ceva deosebit? Dar cel care o conducea?

— Avea ceva deosebit, răspunse Guţu după un timp, vorbind cu greutate, parcă opintindu-se la articularea fiecărui cuvânt, ca un elev care nu-şi aduce aminte lecţia. Nu avea decât două locuri. Canapeaua din spate fusese scoasă. Tipul era de la ţară, aşa cred. În spate se vedeau nişte frunze, parcă de salată. Era un tip solid de vreo cincizeci de ani, conducea bine. Cred că avea de mult timp maşina. Ichimescu ascultă cu mare atenţie, absorbit. Când Guţu tăcu, rămase pe gânduri, privind în gol, imaginându-şi ciudata secvenţă. Mai întâi, silueta înaltă de fost voleibalist a inginerului, cu o sacoşă modernă în mâna stângă, cu dreapta făcând semne imperioase, poruncitoare şi în acelaşi timp degajate; o siluetă profilată pe cerul albastru al câmpiei, pe care trece din când în când câte un avion ce vine la aterizare de undeva din stânga şi depăşeşte rapid şoseaua, ca un peşte zburător, uriaş, implacabil; o siluetă îmbrăcată într-o

scurtă de piele ale cărei pulpane flutură decorativ în bătaia vântului. Apoi, trecerea neîntreruptă a mașinilor, mai mici și mai mari, negre, roșii, galbene, verzi, gălbui, vâjâitoare, apărând și trecând ca niște șanse fără de întoarcere, ca niște proiecte eșuate, transformate pentru totdeauna în biete cuvinte scrise undeva sau risipite în aerul unei încăperi, o dată cu fumul de țigară; mașini cu tot felul de oameni, cu bărbați singuri, între două vârste, care privesc înainte serioși, conducând corect, mașini sport, galbene, joase, lungi, cu roți late, având la volan tineri impetuoși și, ciudat, în același timp blazați, însoțiți, invariabil, de câte o blondă cu profil superb, care stă parcă hipnotizată în scaunul jos, tineri conducând cu nonșalanță și voluptate, parcă posedând șoseaua, mașini modeste, dar noi, sau bine spălate, în care trec perechi fericite, el conducând relativ încet și fumând, cu cotul mâinii stângi sprijinit de geamul deschis, ea, în față, aproape cu totul întoarsă către el, picior peste picior, fumând cu gesturi largi, afectate, vorbind, mașini încărcate cu copii, cele mai reușite dintre toate, mașini cu câte o bătrână de la țară, satisfăcută de succesul băiatului ei, dar și descumpănită, temătoare, mașini cu două familii fără copii, oameni la patruzeci de ani parcă prea veseli. După un timp, mașina care oprește, cei câțiva pași grăbiți ai celui care i-a făcut semn, deschiderea portierei, instalarea, câteva cuvinte scurte, demarajul. Cel dinăuntru, un bărbat cărunt, îmbrăcat sărăcăcios, cu dinți de viplă, bine hrănit, puternic, roșu la față, cu mâini păroase și unghii netăiate, ce poartă pământul din grădina ce i-a adus mașina pe care o conduce, îngăduitor, tăcut, calm, sigur de el. Drumul fără nimic neobișnuit, mașini care îi depășesc, muzică populară, asurzitoare. În sfârșit, șoseaua lată, făcută din plăci mari de beton, ce se îmbină între ele prin niște dungi subțiri de bitum, înaintarea monotonă a mașinii. Calmul constant al șoferului, care nu are de ce să se grăbească, cerul albastru, cu mici nori albi, verdeța copacilor și a lanurilor. O ușoară senzație neplăcută, atunci când mașina se ridică deasupra șoselei, apoi stupefacție, groază, ca o sufocare, ca o ghieră ce înșfacă măruntaiele. Fața șoferului: senină, imperturbabilă, cu un zâmbet al mulțumirii de sine topit în trăsături, barba nerasă, cu multe fire albe, fălcile pătrate. Fața pasagerului: palidă, îngrozită, cu ochii holbați, gura căscată, buzele tremurătoare, părul ridicat măciucă, câteva picături de sudoare pe tâmpile. Mâna dibuind nesigură, deschiderea portierei, aruncarea sacoșei, saltul dezarticulat, trupul ce cade și se rostogolește cu mâinile strânse în jurul capului. Mașina care se

îndepărtează lin, cu roțile rotindu-se în gol, neverosimilă fantomă, vis. Mașina ce recade brusc pe șosea, fără violența pe care ar presupune-o greutatea sa, săltând de câteva ori pe arcuri și apoi îndreptându-se anonimă, un vehicul oarecare pe o șosea pustie. Cel căzut ridicându-se încet, pipăindu-și șoldurile, legându-se la frunte cu o batistă, căutându-și sacoșa și traversând șoseaua chinuit, șchiopătând, gâfâind, așezându-se apoi pe iarbă și privind înainte pierdut, adânc ultragiat, umilit și neputincios, începând, de la un timp, să înjure în șoaptă, fără convingere, pentru ca treptat să-și revină, să iasă din frică și să înjure tot mai tare, combinând cuvintele cu voluptate, ajungând să zbiere și să amenințe cu pumnul, observând că nu mai trece nici o mașină și neliniștindu-se din nou, văzând, în fine, silueta unui camion apropiindu-se din depărtare, ieșind la marginea șoselei cu mâna dreaptă ridicată, urcând și mormăind o minciună oarecare despre rănille sale.

— Ideea mea, zise Ichimescu, este că accidentul tău se află în legătură cu scrisoarea de amenințare.

Privi întrebător. Inginerul îl asculta, dar nu părea că dorește să spună ceva. Ichimescu vorbi mai departe, cu un ton didactic.

— Părerea mea este că planarea mașinii a fost însăși pedeapsa cu care ai fost amenințat. O pedeapsă absurdă, fără îndoială, cu totul absurdă, dar nu lipsită de o estetică a ei. Ți dai seama? Dacă nu te-ai fi speriat și nu ai fi sărit, n-ai fi pățit absolut nimic, ai fi coborât lin pe șosea și ai fi ajuns nevătămat la Brașov. Eu așa zic că a fost. N-am dovezi, evident. Dar pot să-ți spun că nici un laborator nu va reuși să analizeze în mod mulțumitor hârtia scrisorii pe care ai primit-o, nimeni nu-ți va putea spune unde se află mașina de scris cu asemenea litere și nici cine a confecționat marca fără însemne. A fost o farsă nevinovată, ai cărei autori nu sunt lipsiți de spirit și nici de umor. O farsă, cum să-i zic, artistică, al cărei erou mi-ar fi plăcut să fiu eu. Eu n-aș fi coborât din mașina zburătoare, fii sigur. Cât privește explicațiile, continuă Ichimescu, devenit dintr-o dată melancolic, ca și cum s-ar fi referit la ceva de mult pierdut, ele pot fi numeroase. Avem de unde alege. Mai întâi: extraterestri care ne testează psihologia și ne plasează în niște experimente ciudate. Al doilea: ființe dintr-o lume paralelă cu a noastră, care au imaginat o glumă nevinovată. Al treilea: un om venit din viitor, un călător plictisit, care cine știe cum, a luat cunoștință de existența ta și s-a gândit să-ți joace o festă bizară. Multe altele mai pot fi spuse, prietene. Dar ce rost ar avea? Pe tine, oricum,

cuvintele mele, literatura mea vorbită nu te interesează, iar trecutul nu-l putem modifica. Așa că, zic, cel mai bine ar fi pentru tine să zici că totul a fost o simplă halucinație, care îți poate apărea, o dată în viață, și celui mai sănătos om. Nu cred că este rușine să ai o halucinație, mai ales dacă ea este atât de, iartă-mă, frumoasă.

Nu mai jucară table. Ichimescu vorbește la nesfârșit despre potrivirile inexplicabile ce se produc uneori, despre teoria probabilităților, despre șansa unora de a străbate dincolo de pelicula aparențelor, fără voia lor, târâți de niște forțe întâmplător manifestate, despre nenumărate asemenea lucruri citite sau imaginate pe loc. Guțu îl ascultă cu atenție, fără să-l întrerupă, fără să-i pună vreo întrebare, serios, pipăindu-și din când în când zgârieturile de pe mâini.

NOAPTE BUNĂ, SOPHIE

Va apărea în curînd, este ultima ei întârziere. Va coborî din mașină, scuturându-și cu eleganță pletele blonde, se va apropia de noi, prietenii ei, cu pași prea mari pentru o femeie frumoasă, în stilul ei băiețesc, mai reușit acum douăzeci de ani, dar care o prinde și astăzi, fiindcă ea are instinct și știe întotdeauna să nu exagereze, ne va zâmbi și ne vom simți cu toții curențați. Ar fi putut să facă film, cu zâmbetul ei de femeie absolută. În fond, nu frumoasă, înaltă, prea suplă, cu trăsături masculine, dar mâinile îi sunt lungi și subțiri, fine, te înfioară. Mâinile și zâmbetul, iată tot ce are. A fost suficient pentru ca să treacă întotdeauna drept o femeie fatală, să și fie. Dintre cei mulți, care au alergat după ea, a ales ființe deosebite, bărbați puternici sau sensibili, niciodată prea inteligenți, întotdeauna, ciudat, puțin mai scunzi decât ea, bărbați decorativi, având profesii spectaculoase, cu care a apărut, nonșalantă, serioasă, maternă, fără greș elegantă, în restaurante la modă. Niciodată meschină, ocolind în treacăt avantaje pe care le-ar fi putut obține ușor, nehotărâtă, versatilă nu din lipsă de caracter, ci din instinct, trecând prin ani în chip de învingătoare nedumerită, fermecătoare, știind să depășească elegant succesele și eșecurile, arzându-le pe toate cu zâmbetul ei inalterabil, știind să rămână neatinsă, să producă mari pasiuni și mari decepții, să mintă și să spună adevărul, să promită și să se țină de cuvânt, sau să uite în clipa următoare, să fie generoasă și să fie, brusc, zgârcită, nu cu banii, ci cu timpul ei, aprinzându-se și apoi îndreptându-se, ființă nemulțumită de prezent, oricât de bun ar fi fost acesta, roasă de dorința schimbării, privind cu aviditate spre „altceva”, spre viitorul sacrificat de îndată ce s-a transformat în prezent. Pasionată, mai ales pentru cauzele pierdute, dinainte pierdute, apărându-le cu o nebunească patimă, uitându-le brusc doar atunci când, nu arareori, reușea în mod miraculos să le schimbe cursul firesc spre eșec.

I-a venit cândva, pe când era studentă, ideea să devină scriitoare. A reușit foarte ușor, jucându-se. A scris romane, a avut succes, a luat premii, a călătorit, cărțile i-au fost traduse. A scris în trecere, între două complicații amoroase, între două călătorii, cărți sacadate, nervoase, cu fraze scurte, cărți în care nu a fost nevoită să inventeze, fiindcă viața ei a

fost un roman. A avut ani plini, în care a arătat că este o maestră a improvizațiilor și că pentru a face literatură nu trebuie să devii un ascet al scrisului, ci dimpotrivă, să întetești goana senzațiilor. Aș zice că a trișat, dar acest cuvânt nu se potrivește decât pentru jocuri, nu și pentru viață. La joc trișezi și ești repudiat, în viață trișezi și ești admis. Nu voi spune deci că a fost prea avidă, că s-a îmbibat, prin înșelăciune, de senzații. Și nici că romanele ei au un ce superficial, repetând vorbele celor care nu o iubesc. Voi spune însă că marea ei realizare a fost propria-i viață.

Viață ori literatură. O opoziție pe care acum, în chiar clipa când scriu aceste vorbe, o găsesc inexistentă. Nu opoziție, ci mai degrabă o relație de întrepătrundere, ca între două lichide insolubile unul în celălalt, aflate pentru totdeauna într-o emulsie. Punctele lor de contact sunt locurile comune. Viața, nu mai puțin decât literatura, se întemeiază pe locuri comune. Nici nu s-ar putea altfel. Este o naivitate să credem că viața este un flux absolut autentic. Întâmplările se repetă, emoțiile, triumfurile și umilințele se repetă. Ea a intuit cu durere acest adevăr, pe care cei mai mulți oameni îl ignoră. Astfel se explică faptul că viața ei s-a desfășurat cu zvâcnete imprevizibile, imposibil de justificat pentru simțul comun. Fiind în permanență hărțuită de sentimentul unor scheme tiranice, care domină existențele oamenilor, a trăit într-o continuă, nesăbuită, patetică, zadarnică fugă din calea convențiilor, care fac previzibile literatura și viața. Respingerea convențiilor înseamnă respingerea locurilor comune.

Ce se întâmplă atunci când cineva respinge în mod constant locurile comune? O asemenea acțiune poate duce la dezastru. Boema, îndoielnica artă de a contrazice locurile comune, a fost întotdeauna detestată în toate societățile, chiar dacă oamenii care au practicat-o au fost uneori socotiți geniali sau doar pitorești. Ceva boem i-a dominat viața. Aș zice chiar că esența existenței ei a fost boema, pe dedesubtul manevrelor conformiste la care a fost uneori silită spre a supraviețui. Pentru cine se interesează cu adevărat de ea, refuzând să rămână doar la câteva povestiri cu amoruri fulgerătoare, urmate de despărțiri neașteptate, aceasta este o idee importantă. Sophie a avut întotdeauna o chemare spre corectarea (în sens estetic, aș zice) a regulilor constituite ale conviețuirii sociale. Cam totul în viața ei cunoscută a fost cu susul în jos, făcut nu atât pentru a contrazice simțul comun, cât, mai degrabă, pentru a mulțumi în ea însăși un gust pentru iregular, pentru rezolvările ciudate, neconcordante cu ceea ce se știe și se face într-o anumită conjunctură cunoscută, pentru decizii și trăiri

bizare, nepotrivite, paradoxale. Femeile din categoria ei socială își aleg de obicei bărbați cu profesii intelectuale, ființe rutinate, lașe cu demnitate, rafinate, estetizate, decăzute fizic, potrivite, în definitiv, pentru cineva care, teoretic, este adânc cerebralizat și privește de sus plăcerile simple ale cenesteziei. Nu i se cunoaște nici o relație de acest fel.

Un iubit al ei a fost pilot de încercare, l-am cunoscut, era o ființă musculoasă, cu priviri curate de câine, devotat, gelos, contrariat ori de câteori se afla în societatea unor intelectuali, bântuit din când în când de o furie reținută, o furie misterioasă, pe care am urmărit-o adesea cu mare atenție, ca pe un lucru prețios, imposibil de văzut la intelectualii efeminați și teatrali printre care trăiesc, un tip frumos, nici vorbă, legat de ea printr-o iubire de sclav revoltat, subjugat, așa zice că sunt sigur de asta, tocmai de inconsecvența ei magnifică, care îl fascina și o ridica deasupra tuturor femeilor mai frumoase sau mai tinere pe care le întâlneau în viața lui de bărbat capabil de franchețe.

Un altul, a fost actor de cinema, nu știu prea multe despre el ca persoană, dar îi cunosc destul de bine categoria: oameni care ar trebui să aibă geniul lui Proteu, unii chiar îl au, oameni care ar trebui să fie schimbători și în viețile lor private, chiar dacă anumiți buni meșteșugari ai scenei și ai ecranului afirmă despre ei înșiși, cu o mândrie pe care nu o înțeleg, că sunt familisti tradiționali, că ceea ce fac pe scenă nu are nici o legătură cu viețile lor de zi cu zi. Eu zic însă, în ciuda moralistilor de ocazie, că în marii actori se află, vii, toate personajele pe care le-au interpretat. Nu se poate să fie altfel. Se pare că iubitul ei a fost unul dintre acești oameni rari și că relația cu el a fost, din acest motiv, paradoxal lucru, foarte profundă. S-au iubit tocmai fiindcă erau foarte schimbători și nici un conflict nu avea cum să se fixeze. Ar fi fost bărbatul vieții ei, dacă ar fi fost cu putință ca ea să se oprească la cineva. În minte imaginile de pe ecrane i s-au învălmășit, sunt sigur de asta, cu realitatea lui. A fost un caleidoscop cu multe fețe și întâmplări, dintre care ea a putut să aleagă, dând fiecărei zile și fiecărei clipe o altă culoare, un alt sunet. Sau poate, totuși, actorul era monoton și nu a răspuns dorinței ei nebunești de schimbare? Nu știu, nu l-am cunoscut, l-am văzut doar prin filme, o figură care putea să sugereze interiorizarea, dar despre care nu se poate spune nimic cert. Mi-a povestit odată, după ani, că se simțea divin de bine cu el, dar că l-a părăsit fiindcă simțea că nu va mai rezista fizic. Într-adevăr, modul de viață al oamenilor care disprețuiesc regulile supraviețuirii

comode este periculos. Am simțit că mă sufoc, mi-a spus; am stat un an singură, n-am vrut să aud de nimeni; am lucrat, am scris un roman, cel mai slab dintre toate, atât de prost încât l-am aruncat, ca să uit de el cât mai repede; aveam timp destul, zile și săptămâni nu m-a deranjat nimeni; n-a ieșit nimic, în viața mea nu am scris ceva mai slab. Tu trebuie să faci totul în trecere, Sophie, i-am spus, totul în trecere, altfel pieri. Îmi amintesc, o clipă m-a privit cu atenție. Poate că ai dreptate, a șoptit. Aveam. Astăzi, când anii au trecut, nu mă mai îndoiesc.

Au fost și alți bărbați, dar nu îi mai știu. Niciodată nu mi-a dat prin minte să mă interesez la alții. Doar de la ea însăși am aflat câte ceva. N-au fost niciodată confesiuni. Mi-a vorbit în trecere, pe fugă, grăbită, urma să plece în străinătate a doua zi, sau peste două zile, sau peste două săptămâni și trebuia să se pregătească, trebuia să ajungă la televiziune, o aștepta o mașină cu care urma să plece într-o localitate îndepărtată, era mama ei bolnavă sau doar singură și trebuia să se ducă repede la ea, avea o întâlnire în oraș, la care, iată, era pe punctul să întârzie, o conferință, o lansare de carte, o întâlnire cu cititorii. Orice, numai să nu rămână pe loc.

Va apărea, întârzierile ei au fost întotdeauna bine calculate. Ar fi trebuit poate să mă documentez pentru cuvântarea pe care urmează să o rostesc la festivitate. Dar n-ar fi avut nici un rost, zic. Ce să spun? Să înșir cuvinte meșteșugite, când totul este doar un vis, pătruns miraculos în viața prozaică? Cuvintele nu au rost astăzi, aici. O strângere de mână și un sărut fugar, pe obrazul fardat, aproape tragic, în încremenirea lui. Apoi, priviri. O voi urmări cum își ia adio, cum dă mâna cu fiecare, stăpânindu-și plânsul, cum le mângâie pe femei pe păr, strângându-le o clipă lângă ea cu un gest matern, pe care l-am văzut adesea, cum le zâmbește bărbatilor, zâmbetul ei de cuceritoare, de amazoană evadată din trecut, cum urcă încet treptele clădirii întunecate – ar fi trebuit, poate, să aibă niște culori mai vesele acest dom al ficțiunii – cum se oprește pe ultima treaptă și se întoarce spre noi, zâmbindu-ne pentru ultima oară, regină ciudată, stăpâna unui regat pe care nimeni în afară de ea nu poate să-l vadă. Dispărând prin intrarea înaltă, de mausoleu, în ochi rămânându-mi doar o ultimă fluturare a veștmintelor sale verzi. Și apoi, parcă trezit din somn, să privesc fețele prietenilor care mă înconjoară, să simt o durere difuză în regiunea inimii, iar ochii să mă usture. Vom aștepta cu toții un timp, care ni se va părea scurt, sau care, mai degrabă, va trece ca o bătaie de aripă. Vom sta încremeniți, fără să rostim nici un cuvânt, privind spre intrarea aflată sus,

la capătul treptelor de marmoră neagră. Va apărea, peste o oră sau peste zece minute, un bărbat cărunt, unul dintre bătrânii care i-au plăcut ei întotdeauna foarte mult, se va opri în capătul scărilor, îmbrăcat în halat alb, cu barbă albă, scurtă, lentilele ochelarilor lui vor sclipi în lumina piezișă a amurgului. Va sta o clipă nemișcat, cu mâinile pe lângă corp, iar apoi, foarte încet, își va înclina capul într-un semn al, afirmației. Vom înțelege că hotarul a fost trecut. Femeile vor lăcrima poate. Cei mai mulți se vor îndepărta încet, de parcă ar părăsi un cimitir, iar noi, cei câțiva prieteni apropiați, vom urca treptele, dintr-o dată grăbiți. Bătrânul ne va aștepta, o figură încremenită, priviri senine de țăran bătrân. O vom vedea, ea moartă, cu ochii închiși pentru totdeauna, un zâmbet difuz îi va persista pe figura fără vârstă.

Am fost primul care a aflat de planul ei. Pe un coridor întunecos, am mers împreună câteva minute. Voi pleca, mi-a spus, pe scurt, în stilul ei grăbit, voi pleca pentru totdeauna. Nu te mira, ascultă. Am discutat cu un savant. Mi-a venit ideea. I-am spus. A rămas trăznit. I-am plăcut. A zis că o să se gândească. A trecut un an. M-a căutat și mi-a spus că totul este gata. Să scriu scenariul. Să aleg. Am ales. Pot să-l văd și eu, am întrebat-o mecanic, fără să știu despre ce fel de scenariu este vorba. A rămas o clipă pierdută, privind înspre copacii înverziți ce se vedeau de la fereastra în fața căreia ajunseseam. Nu-l va vedea nimeni, a spus. Numai bătrânul. El nu o să mă trădeze, sunt sigură. Se va afla după moartea mea. Sper să fii în viață atunci, a completat, zâmbind palid. Apoi, cu o voce neutră, mi-a dat câteva detalii tehnice. Totul era simplu, cumplit de simplu. Nu se întâmpla nimic deosebit, numai că ea urma să trăiască în ficțiune. Corpul ei continua să funcționeze, creierul ei era însă ghidat de impulsuri exterioare. Procedul era asemănător cu hipnoza, parcă așa mi-a spus. Hrănire artificială. Posibilitatea unei existențe lungi, datorită minimului consum de energie. Un computer era programat pentru respectarea întocmai a scenariului.

Urmau deci să vină nopți și zile fictive, săptămâni, luni și ani care nu existau în realitate și pe care ea urma să îi trăiască. Îmi amintesc, m-a trecut un fior de groază, dar aproape simultan m-am simțit tentat. Corpul urma să stea în parcul mării clinici pe care o conducea bătrânul ei, savantul. Urma să se construiască o clădire, un fel de monument, mai degrabă. A fost gustul ei: un soi de mausoleu.

Fantastic sfârșit, dar potrivit pentru ea, parcă singurul cu putință. Cum o fi făcut? Probabil a selectat episoadele cele mai reușite ale vieții ei reale, le-a combinat din nou, în cine știe ce variante. Atunci, când priveam împreună iarba strălucitoare, pe care un câine negru făcea tumbe interminabile, sub privirile unui bărbat elegant, nemișcat ca o statuie, am întrebat-o dacă nu îi este frică. Mi-e frică, a zis, simt un fel de greață când mă gândesc, ca în avion. Pot să te întreb ceva mai delicat, am zis. Da, bineînțeles că poți. Nu ți se pare că aventura asta are ceva derizoriu? De ce să pleci, Sophie? Tu ești cea mai vie dintre noi. Ce vrei tu să faci este mai rău ca o moarte. Cuvinte prostești, de care mi-e rușine și astăzi. Prietene, mi-a spus, ce știi tu despre femei? Tu ai dreptate, sigur, dar eu am mai multă. Ce să-ți spun? Că simt o oboseală care mă cotopește, cu fiecare dimineață mai mult, că simțurile mă trădează și carnea mă trădează? Sunt obosită, prietene, dar nu vreau odihnă. Mă vreau pe mine, cea de acum douăzeci de ani, mă vreau. Vocea i-a devenit dintr-o dată răgușită. Nu mai pot să mă târăsc de la o zi la alta și să simulez la nesfârșit că mă simt bine, că mă simt perfect, că sunt o femeie care a avut succese cândva, iar astăzi poate fi încă, eventual, dorită, oricum, o doamnă spiritualizată, care vorbește frumos și scrie frumos, care a văzut lumea și așa mai departe. Îmi vreau trupul de acum douăzeci de ani, vreau diminețile proaspete de demult. Nu mai pot, înțelegi? Nu mai rezist în acest joc al supraviețuirii, al vitaminelor, al medicilor, al dentiștilor, al masajelor. Mi-e greu să mai scot zâmbetele de prosperitate, pe care legea succesului le cere. Asta-i tot. Intri într-o aventură, Sophie, i-am spus. Da, ultima mea aventură, cea mai lungă. A zâmbit. Mi-ar fi plăcut să fiu cu tine, Sophie, i-am spus. Poate vei fi.

Am simțit că amesc, de parcă m-aș fi aflat la marginea unei prăpăștii sau pe un balcon de la etajul al cincisprezecelea, unde cel care privește în jos simte în el, mică, discretă ca bătaia unui ceas de mână, dorința de moarte, dorința de zbor spre moarte. Ce rol îmi dăduse? Imaginea mea, asemenea unei umbre din infern, îi va apărea în preajmă și ea nu va ști că totul este o iluzie, va vorbi cu mine, îi voi spune istorisiri cu tâlc, poate nu în fugă, poate pentru întâia dată nu în fugă, mă va asculta. În tăcere, întinsă la marginea unei piscine, ca în filme, bând sucuri răcoritoare de fructe, tot ca în filme. Am încercat și încerc, acum, când scriu aceste neînsemnate rânduri, să îmi imaginez viața pe care o va duce. Va fi un vis, dar ce fel de vis, cât de reușit, cât de dureros, cât de lung? Își va retrăi

iubirile, poate și copilăria, pe care a parcurs-o cândva cu atâta ură ciudată împotriva timpului, ce nu trecea destul de repede. Mi-a povestit că a fost un copil retras și a devenit la un moment dat, brusc, războinică, băiețoasă, disprețuind fetele și dorind să fie băiat, eterna poveste pe care Freud a explicat-o atât de bizar, încât cred că a avut dreptate. Mi-a povestit, fragmentar, în întâlnirile noastre întâmplătoare, când așteptam împreună pe cineva într-o stație de autobuz, în foaierul unui teatru, mi-a povestit despre adolescența ei destul de nefericită, dar o adolescență, zic, cu greu poate fi nefericită, despre niște rude care au persecutat-o și de care a scăpat trăind poetic, așa cum poate să trăiască o fată cu o imaginație atât de puternică, încât metaforele ei primitive și puternice nu sunt înțelese decât de puțini, o fată paradoxală, bolnavă de sensibilitate, rănită de orice, pășind totuși printre oameni și întâmplări cu o trufie de nobil scăpătat, pe care o mai arată și astăzi uneori, deși anii i-au lustruit gesturile și vorbele. Vor fi poate din nou întâmplările primei tinereți, va fi ea însăși, ciudata, în care s-au amestecat întotdeauna dorințe contradictorii și îndepărtate, tentația de a sta printre cărți ale zadarnicei înțelepciuni a renunțării și pofta furibundă de senzații, căreia îi ceda plângând de neputință și de voluptate. Se vor întâlni toți cei care au iubit-o, poate. Una dintre ciudățeniile ei a fost întotdeauna o generozitate paradoxală, generozitatea omului care este în stare să părăsească un oraș pentru totdeauna, doar pentru a nu se mai întâlni cu cineva, dar nu este capabil să spună un simplu nu. Îi va revedea pe toți, va fi un film văzut a doua oară. Sau poate că a refăcut totul, cu alte fețe și cu alte întâmplări. De unde și-a ales, în acest caz, personajele, dintre oamenii văzuți în realitate sau dintre figurile celebre, ce apar prin reviste în poze frumos colorate? După câte am reușit s-o cunosc, cred că va fi o reîntoarcere la vechi episoade, pe care le-a iubit ca un seducător care părăsește cu tandrețe, cu fugitivă tandrețe. Da, trecutul ei va fi, retușat de uitare și de perfid-brutalele locuri comune care ne domină existențele.

VOCEA

Ai fost condusă într-o încăpere în care se află doar un fotoliu. Ești invitată să te așezi. Cel care te-a însoțit dispare ca o umbră, lăsându-te singură. Peretele înspre care privești are o parte metalică, în care sclipesc butoane și mici lumini. Este o mașină ce începe să dea semne de funcționare. O lumină rece se aprinde și fasciculul ei îngust ți se plimbă pe față și pe trup. Apoi dispare. Pornește un zumzet și o voce ușor metalică îți pronunță în șoaptă numele, pierzându-se într-un șuierat. Te cuprinde groaza. Te repezi la ușă, stăpânindu-te să nu țipi și ieși fugind pe coridor. Ajungi la ieșire. Lumea indiferentă a străzii te calmează. Simți că șoapta mașinii, geamătul ei, cum îți vine deodată să-l numești, te atrage. Reintri în clinică și te întorci cu pași ezitanți în încăperea din care ai fugit. Te așezi în fotoliu, fasciculul luminos te parcurge, se stinge și mașina te cheamă din nou, cu o voce în care predomină tonurile joase. Simți din nou spaimă. Numele tău este pronunțat într-o șoaptă ușor răgușită. Apoi glasul abia se mai distinge. Parcă vine din depărtare. Ai brusc impresia că ceva cunoscut se află în preajma ta. Te întorci și privești în spate. Nu vezi nimic altceva în afară de peretele zugrăvit în galben deschis.

Făcând mari pauze între cuvinte, glasul te cheamă. Este o voce sintetică, a nimănui. Totuși, ascultând-o, te simți vag emoționată. Te ridici, faci câțiva pași, atingi metalul rece, tresari.

Mașina a tăcut. Te reîntorci în fotoliu, clătinându-te, pipăind aerul cu gesturi de orb. Te gândești că este poate o înregistrare imperfectă a vocii soțului tău. De unde însă timbrul străin? Și de ce nici un alt cuvânt?

Știi că s-a întors din călătorie cu două luni în urmă. Nu te-au lăsat să-l vezi. Trebuie ferit de orice emoție, ți-au spus. Te-au asigurat că este în viață. În privirile celor cu care ai vorbit despre el ți s-a părut că citești mila, bine mascată sub jovialitate. Ți-ai spus, apoi, că ți s-a părut, că el este sănătos și îl vei vedea în curând. Ți-ai făcut curaj și te-ai gândit că totul se va sfârși cu bine. Ai încercat să uiți tot ce viața te-a învățat despre trădătoarele întâmplări.

Un vuiet. Te pregătești să asculți. Te-ai mai liniștit. Simți cum o străină indiferență se întinde asupra ta. Te afli parcă în pragul somnului, când mașina vorbește din nou. Ceva s-a schimbat în felul în care îți

articulează numele. Vocea este acum acuzat metalică, egală și liniștitoare, perfect impersonală, ca aceea a unui robot. Te simți dominată. Apatia îți dispare, alungată de voința rece pe care îți pare că o distingi în glasul metalic. Ți se spune să asculți în liniște și tu șoptești că așa vei face, simțind cum acceptarea te relaxează plăcut și se potrivește unei adânci vocații feminine, care, o clipă, zvâcnește în conștiința ta. Glasul te informează neutru că îți va vorbi despre soțul tău. Taci, privind hipnotizată. Simți cum încăperea începe să se clatine încet, unduitor, amețindu-te. Îți revii cu un efort și privești. Ochiul rece al mașinii clipește scurt și te cercetează, oprindu-se mai insistent asupra feței. Este o lumină slabă, neobositoare. Îi privești fix sursa și vezi cum, pe nesimțite, își schimbă culoarea, devine verzuie, apoi violetă. În cele din urmă rămâne intens purpurie. Se stinge brusc.

Călătoria a decurs bine în primii ani. Nu s-a întâmplat nimic deosebit. La începutul drumului de întoarcere soțul tău a simțit primele semne ale bolii. A scăzut treptat în greutate și a început să piardă din înălțime.

Glasul metalic se poticnește, ezitând parcă să continue. Se mai aud doar câteva silabe fără înțelese.

Te cuprinde o ură neputincioasă. Întrebi cu glas mare dacă trăiește, dacă e viu. Începi să plângi în hohote. Mașina tace. Te repezi spre ea și o izbești cu pumnii. Dintr-o dată strigătele ți se frâng. Continui să întrebi, șoptind, nedându-ți seama că scena este falsă, că joci marea suferință, deși nimeni nu e de față. Și apoi, în continuarea obscurei tale tentații de a juca teatru, îngenunchezi în fața mașinii și îți sprijini fruntea de metalul ei rece. Nu-ți dai seama că gesturile pe care le faci nu sunt potrivite cu situația în care te afli. Ești transformată pe deplin în femeia care suferă, nu mai ești tu, ești ea, femeia fără nume despre care se știe că atunci când simte o mare suferință, țipă, se zvârcolește și vorbește întretăiat. Te-ai decis, într-o fracțiune de secundă, să urmezi ritualul suferinței femeiești.

Te afli, deci, în genunchi, într-o atitudine de implorare. Ochiul luminos se aprinde și vocea te asigură că soțul tău este viu. Ești invitată să te reazezi în fotoliu. Relatarea continuă. Pe neașteptate, tonurile joase încep să alterneze anarhic cu cele înalte. Undeva în mașină pare să se fi produs o dereglare. Altădată ai fi râs. Acum simți însă ceva ciudat. Vocea îți pare vag cunoscută. Îți amintești de senzația pe care ai încercat-o cândva, când te-ai aflat lângă cușca unui tigru adormit. Se simțea miros de fiară. Te-ai apropiat de gratii, dorind să mângâi. Ai întins mâna. În ultimul

moment, cineva dintre cei care se aflau în preajma ta te-a tras înapoi, cu un mic țipăt. Tigrul s-a trezit și a căscat. Ai plecat de lângă el, tristă, cu sentimentul că ai pierdut o mare ocazie. Multă vreme după aceea întâmplarea te-a obsedat și, adesea, fără logică, ți-ai spus că viața ta ar fi căpătat un cu totul alt curs dacă ai fi atins blana tigrului. Acele câteva clipe ți-au rămas în memorie. Fusesse un sentiment născut din frică și dorință. Ceva din întâmplarea pe care o trăiești acum îți stârnește o emoție similară. Ești dominată de ceva intermediar. Îți vine să izbești mașina și s-o distrugi, dar și s-o mângâi, cu gesturi tandre.

Soțul tău nu avea dureri, continuă vocea. Pierdea însă în mod constant din greutate și din înălțime. S-au încercat diferite tratamente. Fără nici un rezultat. Hainele îi rămâneau mari, vocea i se subția. S-ar fi spus că se reîntorcea la copilărie. Doar creierul nu era atins. Cutia craniană se subția însă, trăsăturile feței se estompau. A devenit un copil cu cap de adult, care semăna tot mai puțin cu el însuși. Când mai erau câteva săptămâni de drum, nu a mai fost în stare să vorbească și nici să se miște. Aparatele i-au înlocuit pe rând organele distruse. Creierul i-a fost alimentat cu sânge și menținut în viață. Nu a suferit.

Amănuntele te duc spre nebunie. În calmul cu care ascuți crește încet dorința de moarte. Stai împietrită și ți se pare că-l vezi privindu-și descumpănit mâinile, ce devin tot mai slabe, și zâmbind mirat, neîncrezător. Te închipui în locul lui. Simți ce a simțit el: o senzație de jenă, de vag dezechilibru; îți spui că este ceva trecător, dar într-o noapte te trezești brusc din somn, neștiind în ce loc te afli; îți dai seama că ești pe navă și-ți trece prin minte că locul tău este cu totul altundeva; în zilele ce vin, în săptămânile ce se transformă în luni, constăți că te micșorezi și că trebuie să îți modifici îmbrăcămintea; toți se poartă cu tine ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, dar evită să ți se uite în ochi; surprinzi în privirile lor, rareori, atunci când reușești să le prinzi, un sentiment al fragilității tale, o prudență, dorința de a nu te vătăma cumva, printr-un cuvânt sau printr-o mișcare greșită; și ciudat, calmul cu care te urmărești cum încetezi de a mai fi om, curiozitatea rece, nesubiectivă, științifică pe care o simți privindu-ți mâinile micșorate și moi; apoi, nemișcarea, totală, ca o moarte; vezi, auzi, dar din nemișcare, ca un îngropat de viu care se uită la un ecran de televiziune; îți fulgeră prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, goane prin păduri, chiote; le privești ca pe un film interesant, dar incompatibil cu tine, fără sens pentru tine.

Asculți cuvintele prin care mașina descrie tot mai exact stările și sentimentele lui și-ți dai seama că îl ai în față, că vocea este a unui aparat de vorbit, impulsivat de creierul lui viu. Înțelegi că din el nu a mai rămas decât acest glas străin și că doar vorbele mai pot să vă lege. Nu spui nimic. Te uiți, tu, ființă vie, care se poate mișca, poate mânca și dormi, la lumina din fața ta, care exprimă poate chiar tremurul sufletului lui. Asculți vorbele, care, acum, iată, sunt parcă cele ale unei rugăciuni. Asculți cum vocea soțului tău pentru totdeauna dispărut, dar viu încă, îți vorbește despre o dragoste posibilă, care nu mai are nevoie de nici o dovadă și trăiește doar pentru sine, doar prin vorbe, ca iubirile legendare dintre oameni care s-au văzut o singură dată, atât cât trece un călăreț pe sub fereastra din care îl privește o fecioară, și care visează unul la altul o viață întreagă, fără să se mai revadă vreodată, ajungându-le prima imagine, indestructibilă, mai puternică decât toate tentaculele realității palpabile. Asculți vorbele lui și te simți bătrână ca vremea, dorind să încremenești și tu, statuie a ascultării. Te-ai ridicat să te îndrepti spre mașină, dar nu faci nici o mișcare. Acum nu mai este loc decât pentru cuvinte, pentru noianul nesfârșit al vorbelor. Povestește-mi, iubitul meu, povestește-mi totul. Te voi asculta. Nu mai doresc decât să te ascult pe tine. Și stai nemișcată, ascultând cum vocea aceea a nimănui reînvie timpul pentru totdeauna mort. El îți vorbește despre tinerețea voastră, evocă mici întâmplări pe care memoria ta de femeie care a iubit un singur bărbat le-a păstrat, le descrie amănunțit, vorbește despre fiul vostru, despre primele lui zile, despre întâile lui cuvinte, despre părinții voștri și despre pădurile prin care ați umblat cândva împreună, despre nori, fiarele de fum ce sunt cele mai frumoase lucruri de pe lumea aceasta.

O EXCURSIE

Doriți să vă povestesc ceva interesant? N-am nimic împotrivă. Îmi amintesc foarte bine o excursie pe care am făcut-o la Rattleborough. Iată cum a fost.

Eram ghid pentru Statele Unite ale Americii. Un ghid bine pregătit. Vorbeam perfect limba, știam obiceiurile, citisem ziarele. Eram un actor, nu știu cât de talentat, care stăpânește un rol.

Excursia aceasta era întrucâtva deosebită. Cei care urmau să plece erau patru studenți, cunoscători ai limbii. Nu mai era deci nevoie să recurg la tot felul de trucuri. Băieții puteau să vorbească și să-și facă verosimilă prezența.

Mai întâi, ca de obicei, am făcut anumite pregătiri. Studenții au primit haine de epocă, au urmărit filme, pentru a se familiariza cât mai bine cu moravurile. Am organizat câteva mici scenete ale căror personaje erau oameni dintre cei printre care urma să ajungem. Am dat mare atenție și deprinderii mentalității vremii. Nu era deloc bine ca vreunul dintre cei pe care trebuia să îi aduc nevătămați îndărăt să se dea de gol printr-un fel neobișnuit de a gândi.

Din cotidianul „Dollar Newspaper”, care apăruse prin 1850 la Philadelphia, am aflat că într-un orașel situat la vreo cincizeci de mile se petrecuse o întâmplare ieșită din comun. Domnul Barnabus Shuttleworthy, unul dintre cetățenii cei mai avuți ai orașului, dispăruse de mai multe zile în împrejurări care îndreptăteau bănuielile cele mai sumbre. Într-o sâmbătă, dis-de-dimineată, domnul Shuttleworthy plecase călare din Rattleborough, în scopul mărturisit de a se duce într-o localitate apropiată, aflată la o depărtare de vreo cincisprezece mile. Urma să se întoarcă în seara aceleiași zile. Două ore după plecarea sa, însă, calul i se întorsese singur, rănit și plin de noroi, fără desagii pe care îi purtase.

M-am consultat cu studenții mei și le-am propus să vizităm localitatea în care se înregistrase cazul de dispariție. Fără să stea mult pe gânduri, au fost de acord. Am picat acolo tocmai în zilele când se petrecuse trista întâmplare.

Orașelul nu-și dezmințea numele, fiind o localitate cu aproape nimic deosebită de multe altele pe care le vizitasem mai înainte.

Odată ajunși, ne-am prezentat de îndată la hotel, unde am găsit, fără nici o dificultate, camere. Hotelierul s-a arătat chiar foarte bucuros să ne găzduiască, fiindcă nu prea avea clienți. Bucuria sa era, fără îndoială, provocată și de faptul că avea ocazia să găzduiască niște gentilemani care plăteau înainte, în aur, fără să clipească. Era un om șters, pe a cărui față se putea citi mai ales servilismul și dorința sinceră de a câștiga bani. Mă gândeam chiar că nu corespunde tipului clasic de hotelier al epocii respective. Mai târziu aveam să aflu că nu el era proprietarul hotelului și al restaurantului, acestea aparținând unei doamne care trăia în Philadelphia. I-am spus că suntem funcționari ai unei bănci din Philadelphia și că am venit să discutăm cu notabilitățile locale în vederea deschiderii unei sucursale. Probabil că numărul nostru părea anormal de mare. O bancă nu trimite cinci inși pentru a trata o asemenea problemă. Faptul că eu eram mai vârstnic și că studenții arborau niște fețe dintre cele mai sobre a părut însă a-l convinge pe om. Dealtfel, ceva din atitudinea lui mă făcea să cred că este dispus să nu se mire de nimic atât timp cât i se plătește în aur. Auzind povestea noastră, a dat din cap cu gravitate și ne-a oferit câteva sugestii cu privire la cei cărora trebuia să ne adresăm în primul rând.

— Din păcate, a zis el, cel mai bogat om de la noi, domnul Shuttleworthy a dispărut. Lumea crede că a murit, sau, mai bine zis, a fost ucis. Toți îl caută prin împrejurimi. Nu cred că o să mai dea de el viu.

— Ia te uită, ce păcat! M-am mirat eu cu ipocrizie. Dar cum de s-a putut întâmpla una ca asta?

— Uite că s-a putut. Trăim vremuri nesigure. Domnul Shuttleworthy a și făcut greșeala de a pleca singur de acasă cu o mare sumă de bani asupra lui. Cine știe cine l-o fi atacat pentru a-l jefui.

— Chiar așa, am continuat eu să-l îndemn la vorbă, de ce o fi plecat singur? Ar fi trebuit să meargă cu un servitor sau cu un prieten.

Hotelierul îmi dădu dreptate, clătinând cu tristețe din cap.

— Bineînțeles, așa ar fi trebuit să facă. După mintea mea, cel mai bine era dacă pleca împreună cu prietenul lui, Charley.

— Ce prieten?

— Dumneavoastră nu știți. Shuttleworthy are, sau avea, nu mai știu nici eu cum să zic, fiindcă nu v-am spus, calul lui s-a întors rănit de glonț, Shuttleworthy are un prieten foarte bun, ce mai, erau de nedespărțit, pe Charley. Charles Goodfellow. Un om de inimă. Cu el ar fi trebuit să se

ducă la bancă pentru a-și depune banii. Fiindcă la bancă se ducea, nu știu dacă v-am spus.

— Chiar așa, de ce nu s-o fi dus cu Charley? Am făcut eu în continuare pe prostul.

— A făcut o mare greșeală. Charley e un om de aur. Toți îl simpatizează. Oricine, în orice clipă, i-ar împrumuta o mie de livre numai pe cuvânt; cât despre femei, nu știu, zău, ce n-ar fi în stare să facă pentru a-l îndatora. Și, zic eu, toate astea vin de acolo că a fost botezat Charles. *Acum, fie că este o minunată coincidență, ori poate că numele însuși are un efect asupra caracterului, n-am fost încă în stare să lămpuresc, dar e de netăgăduit că niciodată nu a fost cineva pe care să-l cheme Charles, și care să nu fie o fire deschisă, un om vrednic, cinstit, bun, inimos, cu un glas răsunător și cald, plăcut auzului și cu niște ochi care te privesc în față, de parcă ar vrea să-ți spună: eu ăsta am conștiința curată, nu mi-e frică de nimeni și nu sunt în stare de o faptă urâtă. Dealtfel, după cum ați observat și dumneavoastră, domnule, pe scenă toți oamenii de inimă și fără gânduri ascunse poartă numele de Charles.*

L-am privit cu mai multă atenție. Sub masca lui de om servil se ascundea oare un observator? Așa părea.

— Cred că ai dreptate, am spus cu prudență.

— Bineînțeles că am dreptate, făcu el triumfător. Fiindcă altfel cum s-ar explica prietenia dintre el și domnul Shuttleworthy? Doar Charley, sau unchiul Charley, cum îi spun oamenii, a venit în orașul nostru de nici șase luni. Adevărul este că are o față cinstită, o față dintre acelea despre care se spune că este cea mai bună scrisoare de recomandare.

— Și chiar așa de buni prieteni sunt?

— Da. La cataramă. Cei doi bătrâni, fiindcă trebuie să vă spun că amândoi sunt destul de vârstnici, cam în jur de șaiszeci de ani, cei doi bătrâni, zic, erau vecini. *Și cu toate că domnul Shuttleworthy arareori se ducea pe la Charley și nu se știe să fi luat vreodată masa în casa lui, asta nu-i împiedica să fie cât se poate de buni prieteni, așa cum am mai spus, fiindcă Charley nu lăsa nici o zi fără a veni de trei-patru ori să vadă cum îi merge vecinului și foarte adesea lua acolo gustarea de dimineață sau rămânea la ceai și, mai totdeauna, la cină. Băutura care îi place cel mai mult lui Charley este vinul de Château-Margaux și se spune că domnului Shuttleworthy îi creștea inima văzându-și prietenul golind pahar după pahar. Și se mai spune că, într-o bună zi, când se întrecuse cu băutura,*

i-ar fi spus cam așa: *Drept să-ți spun, dragă Charley, mă prind că ești băiatul cel mai cumsecade pe care l-am întâlnit de când sunt pe lume; și fiindcă îți place să tragi la măsea vinul ăsta, să fiu afurisit dacă nu-ți fac plocon o ladă mare de Château-Margaux! Să fiu al naibii! Să fiu al naibii, ar fi zis, dacă nu comand la oraș, chiar azi după-masă, o lădiță dublă din vinul ăsta, cel mai bun care s-o găsi, și nu ți-o trimit ție plocon.*

În mod evident, omul nostru avea talent de povestitor. Studenții îl ascultau cam cu gurile căscate, determinându-mă în câteva rânduri să-i calc discret pe ridicolele lor ghete de epocă. Nici unul dintre ei nu spusese o vorbă, dar asta nu mă neliniștea, fiindcă cel cu care discutam știa că eu sunt șeful și se cădea ca subalternii mei să asculte, luând cuvântul doar atunci când erau întrebați.

— Și ce-a zis unchiul Charley când a apărut calul rănit?

— *N-am văzut în viața mea pe cineva mai adânc mișcat. Când a aflat vestea, a pălit atât de rău, de parcă dispărutul i-ar fi fost frate mult iubit. Dârdâia și tremura de parcă ar fi avut friguri. La început era prea copleșit de durere ca să fie în stare să ia parte la ceva sau să se hotărască asupra unui plan de acțiune. Așa că multă vreme a încercat să-i povățuiască pe ceilalți prieteni ai dispărutului să nu facă vâlvă în afacerea asta, să aștepte un răstimp, să zicem o săptămână, să vadă dacă nu se ivește vreo noutate. Mă încumet a spune că sunt sigur că ați observat cum adesea oamenii frământați de o suferință sfâșietoare sunt porniți să trăgăneze lucrurile. Agerimea minții pare să le fie toropită, astfel încât orice acțiune îi îngrozește și nimic pe lume nu le este mai plăcut decât să stea în pat și să-și clocească durerea.*

— Oamenii l-au ascultat?

— *Locuitorii din Rattleborough au, la drept vorbind, o atât de bună părere despre înțelepciunea și judecata lui, încât cei mai mulți au fost gata să fie de partea lui și să nu facă nici un fel de vâlvă. Și cred că, în cele din urmă, așa ar fi rămas, dacă nu s-ar fi amestecat nepotul domnului Shuttleworthy, un tânăr cu apucături foarte deșucheate și care, de altminteri, are un caracter rău. Nepotul acesta, al cărui nume este Pennifeather, n-a vrut să asculte de cei care îl povățuiau să stea liniștit, ci a ținut morțiș să se pornească în căutarea cadavrului. Astea au fost cuvintele lui: în căutarea cadavrului. Azi au început din nou să se certe. Dacă vreți, puteți să-i vedeți.*

Și hotelierul s-a îndreptat spre ieșire, făcându-mi, în mod respectuos, semn să-l urmez. Într-adevăr, la o oarecare distanță, în fața biroului șerifului, un grup destul de mare de oameni părea a purta o discuție animată. Ne-am îndreptat într-acolo. Unchiul Charley era tocmai cum mi-l închipuisem. Un bărbat încărunțit, cu niște foarte frumoși ochi albaștri, genul de om despre care ești tentat să juri că nu este în stare să omoare nici o muscă. Stătea mai la o parte, cu o figură jalnică, având un vag aer preoțesc. În schimb, domnul Pennifeather părea o haimana. Îmbrăcat excentric, rotind un baston de bambus, având o față cam mototolită, nu părea defel cel care se face crezut datorită înfățișării sale. Toți vociferau și nu li se înțelegeau prea bine vorbele.

M-am amestecat printre oameni împreună cu protejații mei și am asistat la o ciorovăială ce nu părea că se va termina curând. Pennifeather striga cel mai tare dintre toți amenințându-l pe unchiul Charley și aruncându-i vorbe urâte. Acesta nu răspundea cu aceeași monedă, ci se mulțumea să plaseze câte un cuvânt bine simțit și să suspine. Privea din când în când spre cer, de parcă ar fi chemat un martor divin la suferințele atroce prin care trecea.

Unii spuneau că ar fi mai bine să se împartă în grupuri mici, care să cerceteze concomitent împrejurimile; adepții unchiului Charley ziceau că, dacă e să se pornească în cercetare, atunci să se formeze un singur grup. În cele din urmă s-a rămas la a doua variantă. S-a stabilit că unchiul Charley este cel mai nimerit conducător.

Ne-am atașat și noi, după ce în prealabil m-am înfățișat în fața lui Charley și i-am spus povestea cu deschiderea sucursalei. A înclinat grav din cap și ne-a îngăduit să participăm la investigații. Adaptându-se la situație, studenții mei căpătaseră niște figuri hotărâte, de oameni indignați, care înțeleg să nu precupețească nici un efort pentru a restabili adevărul. Am încălecat pe niște cai puși la dispoziție de către unul dintre cei prezenți, fără să ținem cont că hainele noastre nu erau cele mai potrivite pentru o partidă de echitație, și am pornit.

Împrejurimile erau frumoase. Călăream fără să mă îndepărtez prea mult de studenți, fiind tot timpul atent ca nu cumva vreunul dintre ei să facă vreo gafă. Dar cred că nu era nici o primejdie. Toți localnicii păreau absorbiți, având aerul cam buimac al celor aflați în căutarea unei comori. Păreau mânați de o aviditate destul de ciudată. Bătrânul și distinsul domn Goodfellow era neobosit.

Ne-am întors la hotel seara târziu, fără nici un rezultat. Mâncarea și cazarea erau mai mult decât pitorești și sunt convins că băieții mei aveau de ce să se simtă mulțumiți.

În zilele următoare am continuat cavalcadele prin împrejurimi. Timpul era frumos și nu aveam de ce să ne plângem. Am asistat la descoperirea unor urme, despre care unii au afirmat că sunt ale calului cu pricina. Bănuiala aceasta a fost confirmată de către potcovarul orașelului, un tip cu o figură de asasin, nemaipomenit de înalt și de solid. Urmele duceau către răsărit, până într-un loc situat la vreo trei mile de Rattleborough. La un moment dat, ele se abăteau pe o cărăuie, ce străbătea un crâng. Urmându-le, am ajuns, în cele din urmă, la o baltă pe jumătate ascunsă în mărăcini, în partea dreaptă a potecii. Dincolo de ea orice urmă dispărea. Se părea că acolo avusese loc o încăierare. Cunoscătorii au stabilit că un corp mare și greu fusese târât de pe potecă până la baltă, Or, sărmanul dispărut fusese mare și greu. Balta a fost răscolită de două ori la rând, dar nu s-a găsit nimic. Și, nemaivând încotro, eram gata să ne îndepărtăm, când unchiul Charley a avut ideea cam bizară a secării bălții. Proiectul acesta a fost adoptat pe loc, nu pot să-mi dau seama de ce. Ne-am arătat și noi de acord, deși ideea că vom fi întrebuințați la săparea unor șanțuri nu era dintre cele mai atrăgătoare. Mulți dintre cetățeni își aduseseră cazmalele, bănuind că ar putea să fie nevoie de ele la dezgroparea unui cadavru. Am pus și noi mâna, fără să ne fandosim, ceea ce ne-a atras o privire binevoitoare din partea domnului Goodfellow. Secarea a decurs cu destulă ușurință și, îndată ce se ivi fundul, se descoperi o vestă de catifea neagră, pe care toți cei de față o recunoscuseră ca fiind proprietatea domnului Pennifeather. Câțiva și-au amintit că filfizonul o purtase chiar în ziua dispariției lui Shuttleworthy. Alții s-au arătat gata să jure, dacă li s-ar fi cerut, că Pennifeather nu mai purtase ulterior vesta cu pricina.

Se părea că lucrurile iau o întorsătură destul de gravă pentru Pennifeather, cu atât mai mult cu cât acesta părea încremenit într-o tăcere totală. Pălise și se uita pierdut, fără să încerce să se dezvinovățească într-un fel sau în altul. În jurul lui se făcuse un gol. Stătea singur în hainele lui pretențioase și mototolite. Nu mai avea bastonul de bambus. În schimb, alături de domnul Goodfellow se formase un grup deosebit de decorativ. Cei care făceau parte din el erau oameni de toate vârstele. Figurile lor erau de o mare duritate, de parcă acești oameni ce-mi păreau cumsecade știau cum aveau să privească figuranții din filmele de tip

western. Unchiul Charley a luat cuvântul, după ce în prealabil a tușit avocațial de câteva ori.

— Onorați gentlemani, a zis el, aș vrea să spun și eu vreo două vorbulițe. Cred că nu ar trebui să ne purtăm atât de rău cu domnul Pennifeather, aici de față. Să nu uităm că toți am fost cândva tineri și zburdalnici. Să nu uităm că moștenitorul vrednicului domn Shuttleworthy a mai avut în trecut anumite purtări rele, dar asta nu înseamnă că tânărul acesta este capabil de vreo purtare atât de rea ca o crimă. Mie, domnul Pennifeather mi-a făcut un rău cândva, cu câteva luni în urmă. L-am iertat. L-am iertat din tot sufletul. În ceea ce mă privește, sunt departe de a merge până la capăt cu bănuiala. Eu, după cum; vedeți, fac tot ce îmi stă în putință pentru a micșora această bănuială, pe cât îmi îngăduie conștiința, pentru a atenua *urâtul aspect al acestei afaceri, într-adevăr nespus de încurcată*.

Domnul Charles Goodfellow a mai continuat cam o jumătate de oră în același stil.

Mi se părea destul de clar faptul că este rău intenționat. În mod ciudat, însă, localnicii nu păreau să-și dea seama că se pune la cale o mistificare grosolană. Îl priveau pe bătrânul demagog cu o constantă încredere, fără nici cea mai mică urmă de suspiciune. Un singur om, în afară de noi, cei cinci veniți în vizită, părea a observa substratul evenimentelor care se petreceau. Era un ziarist din Philadelphia, cu care schimbasem câteva vorbe la sosirea noastră în hotel. Acesta a venit, la un moment dat, în apropierea mea și m-a privit într-un mod semnificativ, clătinând abia perceptibil din cap a reproș. M-am gândit că nu este cazul să apar în vreun fel în postura celui care face opoziție. Așa că m-am mulțumit să ridic cu discreție din umeri și să privesc în continuare. Din păcate, nu la fel de înțelepți erau studenții pe care aveam cinstea să-i însoțesc în excursia de la Rattleborough. Mai ales doi dintre ei păreau cuprinși de o puțin recomandabilă agitație. Aproape uitând să mai șoptească, mi-au spus că nu pot lăsa lucrurile așa și că probabil onorabilul Charley este adevăratul culpabil. Argumentele lor de bun simț erau prezentate alături de o sumedenie de înjurături și expresii piperate, rostite fără cusur. Cunoștințele lor folclorice nu puteau să nu mă bucure. În același timp eram obligat însă să-i temperez. Ceea ce am și făcut.

Pennifeather a fost arestat. Numai cu această ocazie a ieșit în evidență șeriful, care păruse până atunci, în mod ciudat, un om ca oricare altul,

eclipsat cu totul de unchiul Charley. Apoi ne-am îndreptat spre orășel. Pe drum a intervenit însă ceva, care a contribuit, la întărirea bănuielilor. Goodfellow, care o tot lua înaintea celorlalți, s-a oprit, a descălecat și a ridicat ceva din iarbă, schițând apoi, în mod teatral și inutil, gestul de a-l ascunde în buzunarul hainei. Bineînțeles, toată lumea văzuse. Totuși, câțiva s-au repezit la el și a urmat o altercație, la fel de teatrală, în decursul căreia Charley a fost certat că vrea să împiedice aflarea adevărului. După un schimb de replici destul de lung, a cărui lipsă de realism ne-a făcut, pe noi intrușii, să căscăm de plictiseală, unchiul Charley a scos, în fine, la iveală un pumnal spaniol, pe care cel puțin o duzină de inși l-au recunoscut ca aparținând lui Pennifeather. Inițialele acestuia erau gravate, dealtfel, pe mâner. Tăișul acestui pumnal era, evident, însângerat.

Nu mai putea fi nici o îndoială cu privire la vinovăția nepotului. De îndată ce am ajuns la Eattleborough, el a fost dus în fața judecătorului, pentru cercetări. Aici, de asemenea, lucrurile au luat o întorsătură neprielnică, dacă mă pot exprima astfel. Întrebat unde s-a aflat în dimineața dispariției lui Shuttleworthy, arestatul a avut îndrăzneala de a recunoaște că ieșise cu pușca la vânătoare de cerbi tocmai în apropierea bălții în care, mulțumită istețimii domnului Goodfellow, fusese descoperită vesta fatală.

Spre seară s-a aflat, după cum era de presupus, că probele împotriva nepotului deveniseră de-a dreptul zdrobitoare. În camera lui se descoperise portofelul lui Shuttleworthy, o piesă de muzeu de culoare roșcată, cu muchii de metal, pe care mulți au recunoscut-o. Între saltea și pat se aflase o cămașă și o batistă aparținând lui Pennifeather. Amândouă erau mânjite de sânge. Ca și cum toate acestea nu ar fi fost de ajuns, Goodfellow a propus să se facă autopsia calului, care între timp murise și, bineînțeles, din trupul nefericitului cabalin unchiul Charley a scos un glonț provenind dintr-o pușcă de mare calibru. Nu mai este nevoie să vă spun din a cui pușcă fusese tras acel glonț. În fața acestei situații, judecătorul a încetat cercetările, găsind că totul este lămurit. Lucrurile se îndreptau către un sfârșit dintre cele mai neplăcute pentru Pennifeather.

Au mai trecut câteva zile, în care eu și studenții am stat de vorbă, interminabil, despre oportunitatea unei intervenții. În câteva rânduri, ziaristul din Philadelphia, al cărui nume de familie nu-l reținusem și căruia îi spuneam mister Allan, a venit la mine și mi-a spus că ar trebui să

ne unim forțele pentru a dovedi opiniei publice că acuzația care i se aduce lui Pennifeather este falsă. Eu, firește, făceam tot ce puteam pentru a rămâne între două ape: nici să nu mă bag într-o acțiune care putea să-mi compromită în mod catastrofal excursia și nici să nu mă arăt prea refractar la ideea înfăptuirii unui act de dreptate; nu se putea niciodată ști ce turnură puteau să ia evenimentele. Astfel că am răspuns îndemnurilor lansate de către mister Allan prin vorbe. Înțelepte, dar lipsite de vreo consecință practică.

Studentii, cu excepția unuia care începuse un flirt, indiferent față de absurditatea gestului său, erau de față la aceste discuții. Mă dezaprobau și voiau să intervin.

Vreamea trecea. În prima sesiune a juraților Pennifeather a fost judecat. Înlanțuirea dovezilor a părut atât de temeinică, încât jurații, fără să se măi ridice de pe scaune pentru a delibera, și-au dat verdictul pe loc: vinovat de omor, fără circumstanțe atenuante. Curând după lansarea acestor cuvinte, bietul nepot și-a ascultat sentința ce prevedea pedeapsa capitală și a fost dus la închisoarea comitatului, ca să aștepte neîndurata răzbunare a legii. Se părea că nimic nu mai e de făcut.

Într-o seară, la vreo două zile după pronunțarea sentinței, în camera mea de la hotel a apărut mister Allan. Arăta atât de schimbat, încât o clipă nu l-am recunoscut. *Paloarea grozavă a feței, nefireasca strălucire a ochilor m-au cutremurat și chiar m-au îngrozit, într-o oarecare măsură. Și mai era părul mătăsos, pe care-l vedeam parcă pentru întâia oară. Îl lăsase să crească în voie și despre acest caier sălbatic și aerian s-ar fi spus că îi plutește în jurul feței.* Era straniu. Ceea ce m-a izbit atunci când a început să vorbească a fost o anumită lipsă de șir, o destrămare; mi-am dat seama foarte curînd că acesta provenea dintr-o sforțare neconținută, dar slabă de a-și domina un neastâmpăr, o frământare nervoasă. În mișcări se arăta, rînd pe rînd, vioi și molatec. Glasul îi suna tremurător și nehotărât, dar trecea cu repeziciune la concizia plină de energie, la vorbirea abruptă, cumpănită, răspicată și cavernoasă, la rostirea grea și guturală, ritmică și desăvârșită de bine modulată a bețivilor fără leac și a celor mai nărași fumători de opiu, când sunt în toiul beției lor. Îmi amintea, de cineva cunoscut din vreun film sau din vreo carte. Nu reușeam însă defel să-mi aduc aminte de cine.

M-a privit cîtva timp și apoi s-a apropiat foarte mult, privindu-mă fix cu ochii lui de neuitat. Brusc, m-a apucat de reverele redingotei mele

elegante și m-a zguduit:

— Crezi că eu nu știu cine sunteți voi?

— Ba știi, cum să nu știi, mister Allan, am replicat eu, zâmbind dulceag. Suntem funcționari de la „Farmers and Mechanics Bank” din Philadelphia.

Fără să înceteze să mă zguduie, destul de slab, ce-i drept, mister Allan, care mirosea a whisky de trăznea, a răcnit:

— Lasă glumele! Știi prea bine că nu glumesc. De unde dracu' ai apărut? Credeți că mă duceți pe mine? Credeți că urechea mea nu mai poate să deosebească vorbirea unui american de aceea a unui străin?

— Cum adică? am replicat eu cu naivitate. Nu vorbim destul de bine? Ia să-mi spui, despre ce este vorba? Ce te-a nemulțumit?

Pe negândite, mister Allan se muie. Se îndreptă clătinându-se către un scaun și se așază.

— Uite ce este, zise el după un timp cu o voce foarte slăbită. N-am chef de vorbă... Nu mă simt prea grozav. Așa că te rog să mă asculți cu atenție. O să fiu foarte scurt. Eu știu, sunt absolut sigur, că voi,ăștia cinci, nu sunteți din Philadelphia, că nu sunteți de la nici o bancă, că hainele astea de pe voi nu sunt făcute la vreun croitor din Philadelphia și, în general, la nici un croitor din Statele Unite. Ai curaj să mă duci la croitorul care ți-a făcut hainele? Ce zici de asta? Dumneata, ca dumneata, dar tinerii care te însoțesc! Se vede de la o poștă că ceva nu este în regulă cu ei. Sunt ca niște actori, se vede cât de colo. Nu știu ce căutați aici, în orașelul ăsta amărât. Și nici nu mă interesează. Știu însă că soția mea Virginia este rudă cu nenorocitul de Pennifeather. Ea este convinsă că Bill Pennifeather nu este în stare să ucidă. Și eu sunt convins. Și dumneata. Sper că îți dai seama că, dacă ar fi vinovat, ar fi cu totul absurd să pledez în favoarea lui. Sunt cam bețiv, dar nu sunt nebun. Omul este nevinovat și de aceea trebuie salvat. Am încercat să vorbesc cu câțiva oameni din oraș. Nici chiar prietenii cei mai apropiați ai lui Bill n-au vrut să stea de vorbă cu mine. Parcă au fost vrăjiți de escrocul de Goodfellow. Este ceva de necrezut. Un oraș întreg să poată fi mistificat atât de ușor de către un bătrân farsor! Nu se înghite una ca asta. Eu, cel puțin, nu înghit. Ei, ce zici? Mă ajuți?

— Știu și eu? Ce să zic, mister Allan? Nu prea sunt eroul care...

— Ba ești, m-a întrerupt el cu brutalitate. Sau, dacă nu ești, o să fii.

S-a oprit și a stat câteva clipe pe gânduri.

— Uite cum stă socoteala, a continuat. Eu aş putea să te ameninţ că spun acestor buni cetăţeni din oraş cine sunteţi. Sau, mai bine zis, că le spun cine nu sunteţi. Să le şoptesc că nu sunteţi cetăţeni ai Statelor Unite şi că nici pomeneală să lucraţi la banca aceea din Philadelphia. Eu v-am citit, băiete. Nu ştiu ce-i cu voi, deşi ceva îmi cam închipui eu. În fine, s-o lăsăm baltă. Te văd un om dintr-o bucată şi de aceea te rog să uiţi că te-am ameninţat. Bine?

Mă ţintuia cu ochii lui fascinanţi. Mă chinuiam să-mi amintesc unde mai văzusem această privire şi nu reuşeam cu nici un chip.

În definitiv, de ce nu? Era oricum mai bine decât să fim supuşi unei anchete asupra provenienţei noastre. Cu siguranţă că ar fi ieşit o dandana de toată frumuseţea. Pe de altă parte însă, de ce n-aş spune-o, cavalerul justiţiar din mine nu s-a mai putut abţine.

— Bine, i-am spus eu cu un ton care nu mai lăsa nici o îndoială asupra deciziei pe care o luasem.

Mi-a întins mâna cu un zâmbet ce-i modifica faţa într-un fel agreabil.

Vă daţi seama cum au primit studenţii mei vestea că vom participa la îndreptarea unei erori judiciare. M-au felicitat cu mare entuziasm. Chiar şi cel care se dedase paradoxalei idile s-a arătat gata să participe la operaţiuni.

Cu discuţiile noastre despre felul cum trebuia să acţionăm au mai trecut câteva zile.

Între timp „nabila” purtare a cabotinului, îndrăznesc să spun, veninos numit Charles Goodfellow îi făcuse pe prea puţin pătrunzătorii cetăţeni ai oraşului să-l îndrăgească şi mai mult. *Era de zece ori mai răsfăţat ca înainte. Poftit mereu pretutindeni, urmarea firească a fost că s-a dezbrăcat, vrând-nevrând, de obiceiurile peste măsură de meschine pe care sărăcia îl silise să le păstreze până atunci şi a început să organizeze câte o mică sindrofie, în care domneau glumele şi voia bună, cam întunecată, bineînţeles, de amintirea soartei triste şi nefireşti care îl aştepta pe nepotul dragului şi răposatului prieten al generoasei gazde.*

Într-o bună zi unchiul Charley a fost plăcut surprins la primirea unei scrisori prin care o firmă de vinuri din Philadelphia îl anunţa asupra iminentei sosiri a unei lăzi conţinând o apreciabilă cantitate de Château-Margaux, sortul antilopă, cu pecete violetă. Era vorba despre şase duzini de sticle. În scrisoare era menţionat faptul că lada urma să sosească în ziua următoare primirii scrisorii.

Binedispus de întâmplare, unchiul Charley a poftit o seamă de prieteni la o mică serată, pentru a doua zi, în vederea degustării vinului. N-a spus nimic despre răposat, când a făcut invitațiile. *Și-a chemat, pur și simplu, prietenii să-l ajute să bea un vin excelent, cu un minunat buchet, pe care îl comandase mai demult și care avea să-i fie adus a doua zi.*

Mister Allan, cei patru studenți și eu deveniserăm amicii lui Charley. Nu fusese prea greu. Omul părea că se află într-o stare de perpetuă euforie. Ne-a fost, din pricina aceasta, foarte ușor să-i intrăm în grații, prin flaterii destul de grosolane. Ne-a invitat de câteva ori la el acasă. Mister Allan stătea îndelung de vorbă cu el, promițându-i că va scrie un articol despre cinstea lui și așa mai departe. Charley părea, una peste alta, oarecum excedat, ca un om care a luat o masă prea sofisticată și nu reușește cu nici un chip să-și revină în urma năvalei de senzații nemaicunoscute în viața sa de consumator modest al unor alimente comune.

În sfârșit, a trecut noaptea, a trecut dimineața și a sosit ora sindrofiei. În casa domnului Goodfellow s-a constituit o *numeroasă și aleasă adunare*. La masă, noi, cei șase am fost plasați în imediata apropiere a gazdei, semn de specială prețuire.

Vinul de Château-Margaux nu a apărut decât la o oră târzie. Sosise într-o ladă mare. *Și cum toată lumea era în culmea veseliei, s-a hotărât ca lada să fie urcată pe masă, iar conținutul ei să fie cercetat pe loc.*

Zis și făcut. *Am pus și eu mâna și, într-o clipă, lada s-a și găsit sus, printre sticle, pahare și farfurii.* Unchiul Charley se cam cherschelise și era stacojiu la față. S-a ridicat în picioare, bătând cu un cuțit într-o carafă și a cerut adunării, *cu un aer solemn și comic, să păstreze tăcerea cât timp „va dura ceremonia dezgropării comorii”.*

După oarecare zarvă, s-a așternut o tăcere adâncă și neobișnuită. Rugat fiind să scot cuiele capacului, am acceptat cu deosebită plăcere. Am introdus mai întâi o daltă și, după câteva lovituri ușoare de ciocan, capacul a zburat cât colo. În aceeași clipă a sărit în capul oaselor, făcând față gazdei, cadavrul strivit, însîngerat și aproape putred al ucisului domn Shuttleworthy în persoană. Cu ochii săi stinși și lipsiți de viață l-a privit țintă și cu mâhnire pe domnul Goodfellow și a rostit încet, dar distinct, cuvintele: *tu ești ucigașul!* Și ca și cum ar fi fost pe deplin mulțumit, s-a rostogolit peste marginea lăzii și și-a întins peste masă mădulele tremurânde.

Scena care a urmat a fost de pomină. Năvala spre uși și ferestre a fost grozavă și mulți dintre cei prezenți, cuprinși de o sfântă frică, au leșinat pe loc. Dar apoi, după această izbucnire sălbatecă de țipete de groază, toate privirile s-au întors înspre domnul Goodfellow. Dacă aş trăi o mie de ani și tot n-aş putea să uit acel chin, mai cumplit decât chinurile morții, ce se întipărise pe chipul acela ticălos, care până mai adineaori strălucise de beția izbânzii și a vinului. Vreme de câteva minute a rămas neclintit, ca o statuie. Ochii lui pustiiți păreau a-și fi întors privirile înlăuntrul, absorbite de contemplarea propriului suflet. Într-un târziu părură că-și aruncă deodată luminile asupra lumii înconjurătoare. Atunci, cu o săritură neașteptată, Goodfellow s-a ridicat de pe scaun, s-a prăbușit greoi cu capul și cu umerii pe masă, chiar în atingere cu cadavrul, și s-a pornit, pe nerăsuflăte și cu patimă, să facă o mărturisire amănunțită a omorului pentru care Pennifeather era întemnițat și condamnat la moarte.

Totul se sfârșise, deci, cu bine pentru dreptate și, lucru la fel de important, pentru noi. Este ușor de înțeles care fusese contribuția noastră la această scenă a autodemascării.

Mister Allan descoperise cadavrul într-o fântână părăsită și apoi, cu toții, pusesem la cale înscenarea. Resortul care ridicase cadavrul în poziție verticală fusese un os de balenă. Noi aranjasem și scrisoarea și lada. Dar poate că am fi dat greș, dacă ziaristul n-ar fi avut talent de imitator. El a discutat îndelung cu Pennifeather și, după numeroase tatonări a reușit să imite perfect vocea defunctului..

Când am ieșit din casa odiosului asasin, unul dintre studenți m-a luat la o parte și a început să-mi vorbească surescitat:

— Nu vă dați seama că totul se petrece ca într-o povestire de Edgar Allan Poe? Este imposibil să nu o fi citit? Este „Thou Art the Man”. E celebră. Vă amintiți?

M-am oprit brusc și, cu siguranță, în acele clipe figura mea exprima stupiditatea. Însemna că omul era însuși Poe!

— Dar, ia stai, am zis eu. Așa este cum zici. Îmi amintesc foarte bine. Dar de ce nu povestește el că s-a asociat cu niște străini?

Întrebarea mea era, firește, din categoria celor fără răspuns. Astfel că am plecat pe urmele celorlalți și ne-am instalat cu toții la o masă pe care nu întârziară să apară pahare cu whisky.

— Ai văzut? mi se adresă mister Allan. A fost perfect. Totul s-a petrecut exact cum v-am spus eu că o să fie.

— Mister Allan, l-a luat la sigur studentul care îmi comunicase mai înainte ciudata noutate, dumneavoastră scrieți și literatură, nu?

— Scriu. Aș vrea să scriu și despre întâmplarea aceasta pe care am trăit-o azi împreună. Este un bun subiect, ce ziceți?

— Excelent, am intervenit eu, făcându-i semn studentului să nu mai pună întrebări.

— O să vă pomenesc și pe dumneavoastră, dacă nu aveți ceva împotrivă. Deși, a completat el, privindu-mă cu un soi de scepticism, nu prea știu de unde să vă iau. Mi-ar plăcea să vă aud povestea, deși simt că nu mi-o veți spune, oricât v-aș ruga. Nu-i așa că nu-mi spuneți de unde veniți?

Ne-a privit dojenitor, dar și complice.

— N-am să insist, misterioșilor. M-ați ajutat și vă sunt recunoscător. Nu sper să ne revedem, a continuat el nesigur, dar dacă mai veniți vreodată prin părțile astea, să știți că eu pot fi găsit la Philadelphia. Poate mă cauți, a zis el înspre mine. Deși, nu cred. E ceva bizar cu voi, nu-mi dau seama. Dar să nu-mi bat capul prea mult. Vă mulțumesc. Noapte bună.

Într-un târziu a plecat înspre scară, mergând încet, dar demn, fără să ne mai arunce vreo privire. Ajuns sus, s-a oprit și ne-a făcut semn cu mâna, zîmbind trist.

A doua zi ne-am întors și primul lucru pe care l-am făcut a fost să năvălim în bibliotecă. Povestirea lui Poe exista, imperturbabilă.

Nota autorului: Pasajele tipărite cursiv fac parte din povestirile „Thou Art the Man” și „The Fall of the House of Usher” de Edgar Allan Poe.

PASIUNE DISPĂRÂND

Într-o după-amiază de iarnă Paul se îndreptă către unul dintre blocurile care formau noul cartier. Ninsese destul de mult în zilele din urmă, dar zăpada se topise aproape imediat, rămânând numai pe crengile copacilor și pe marginile orientate către nord ale balcoanelor.

Pășea încet, cu mâinile în buzunarele paltonului, ținându-se drept, dar având în toată atitudinea sa ceva ezitant. Era îmbrăcat sobru, cu vestminte în diferite nuanțe de gri. Avea capul descoperit. Părul său abundent distona, aducând o notă de dezinvoltură. Nici ochii nu se prea potriveau. Erau căprui, mari, languroși, atinși din când în când de neliniște. Un om care se îmbracă doar în gri și se ține atât de drept ar trebui să fie tuns scurt și să aibă niște ochi verzi, reci, de motan. Dacă cel care îl privea reușea însă să facă abstracție de ochi, ar fi putut eventual să spună că bărbatul tânăr pe care îl are în față, cu figura lui prelungă, ale cărei linii verticale, accentuate de frig, sugerează duritatea, este un om de acțiune.

Blocul în care voia să intre avea vreo zece etaje. Era cenușiu, fiind înfrumusețat prin decorații executate din faianță galbenă, verde și albastră.

Cu vreo doi ani în urmă Paul se trezise brusc într-o mare pasiune, al cărei obiect, dacă putem spune astfel, locuia în blocul din fața lui, împreună cu soțul și cu fițița.

Fusesse ceva cu totul unilateral. Aceasta poate și din pricina felului ciudat în care Paul încercase să o cucerească. Deși avea vreo treizeci de ani, el se purtase ca un adolescent, trimițând scrisori dulcele și persuasive, pândind-o pe la colțuri de stradă, dându-i telefoane cu o voce prea emoționată. Aceste demersuri melodramatice avuseseră drept singur rezultat, faptul că ea începuse să-i poarte o simpatie în care se aflau dizolvate, în proporții indiscernabile, tandrețe și dispreț.

O dată, o singură dată reușise să obțină o întâlnire. Merseseră atunci împreună la o cofetărie și el avusese, în fine, prilejul să își pună în valoare ochii de june prim. O privise cu perseverență, șoptindu-i cuvinte banale, atât de tocite în împrejurări similare aceleia în care se aflau ei, încât deveniseră perfect netede, ca niște monede cărora o îndelungă întrebuințare le-a erodat până la dispariție însemnele, transformându-le în

niște anonime și vag misterioase discuri de metal, cuvinte banale, dar care pătrunseseră în conștiința ei ca o muzică plăcută. Ea îi spusese, totuși, că insistențele nu au nici un rost, că nu înțelege de ce nu se însoară sau nu are o prietenă, pe care să o iubească și să o cultive. Fusesse un refuz cu atât mai dureros pentru el, cu cât se producea într-o atmosferă de simpatie și de înțelegere. Ea îi dăduse sfaturi înțelepte și inutile. O ascultase recules și serios, privind-o cu devotament și simțind, pe măsură ce ea vorbea, că nu mai înțelege ce vrea să spună, de parcă ar fi început pe nesimțite să vorbească într-o altă limbă.

Paul recunoștea că nu era o frumusețe. Singura explicație a preferinței sale, a cărei formulare îi producea o bruscă satisfacție orgolioasă, era că este o femeie deosebită și că el fusese singurul care își dăduse seama. Spunând că este o femeie deosebită el dădea un nume eșecului său, pe care voia, în acea după-amiază de iarnă, să îl ducă până la capăt. Voia, ca într-o poveste romantică, să se ducă neinvitat la ea acasă și să discute totul, chiar și în prezența soțului.

Îl încerca o jenă retrospectivă. Cum putuse să vină în atâtea dimineți, când știa că nimeni nu este acasă la ea, și să dea târcoale? De neînțeles, Simțea că ceea ce vrea să facă este absurd sau mai degrabă jalnic. Așa ceva nu se premeditează, ci se petrece spontan, când lucrurile se potrivesc din întâmplare. Simțea, știa, apoi, că ceea ce vrea să facă este pur cabotinaj, dar nu se putea opri. Voia o încheiere spectaculoasă. Vor discuta. El va vorbi cu amărăciune, dar și cu mândria celui care se retrage cu eleganță, arătând că știe să piardă. Sau, îi trecea prin minte, poate că ea își va da seama, în al doisprezecelea ceas, de calitățile lui. Poate că va aprecia statura lui suplă de gimnast. Poate că părul lui, aflat alături de chelia prosperă a soțului, o va impresiona în mod plăcut. Erau gânduri fugare, pe care le alunga cu jenă. Cum va reacționa el? Va zâmbi destul de strâmb, va fi extrem de politicos, o va ruga să aducă ceva de băut sau să facă măcar cafele. Iar ea, după un lung moment de stupefacție, va intra în rolul femeii mondene, care înțelege totul cu naturalitate. Nu era exclus ca ambianța nici să nu-i permită să rostească vorbele mari. Care îi bâzâiau în cap. Vor vorbi despre una și despre alta. Și poate că el, soțul îl va invita, cu un zâmbet dezarmant, să-i mai viziteze, de preferință duminica după-amiază, fiindcă în timpul săptămânii sunt amândoi foarte ocupați. Îi va spune să vină însoțit de logodnica sau de prietena lui. Iar el, cum va reacționa el la toate acestea? Va deveni la fel de politicos și de neutru, va

sta cuminte pe unul dintre fotoliile noi, va vorbi în mod ponderat despre exercițiile yoga sau despre fotbal. Apoi, după vreo oră, se va ridica încet de pe fotoliu, remarcând încă o dată că fetița este foarte drăguță, delicioasă chiar și că va fi o mare plăcere pentru el să-i facă un cadou în viitor. Iar fetița îl va privi cu ochi mirați, puțin speriată de părul lui mare. Poate că va cere permisiunea să o sărute pe unul dintre obraji ei rumeni. Și coborând încet scările și părând în memorie ultimele lor vorbe, și-ar da dintr-o dată seama că îi este foame.

Ajunse în fața ușii. Deși urcase cu liftul, respirația i se accelerase. Era palid. Se odihni câteva minute înainte de a suna. Numele ei nu mai era scris pe sonerie. Faptul aceste nu îl neliniști. Era ceva cu totul banal. Doar cu o dimineață înainte așteptase, ascuns printre blocuri, pentru a o vedea cum pleacă de acasă și, după o fugă bună, ajunsese pe o scurtătură vehicolul în care ea se afla. Îl privise cu îngăduință. Merseseră împreună câteva stații.

Se simțea mai odihnit. Își trecu pentru ultima oară degetele prin păr și respiră adânc. Sună. Nu se auzi nici o mișcare înăuntru. I se păru că a schițat doar gestul apăsării pe butonul soneriei. Îl repetă, prelung, simțind cum aplombul îi revine. De data aceasta se auziră pași târșiți și peste câteva secunde ușa se deschise. În cadrul ei apărură o femeie la vreo treizeci și cinci de ani, purtând în brațe un sugar de câteva luni. Ținuta ei era într-o oarecare neorânduială, părea că fusese întreruptă din alăptat. Femeia, care părea a fi de la țară, era îmbrăcată într-o rochie nu prea curată. Părul îi era strâns într-o basma viu colorată. În ochi îi strălucea patima posesivă a femeii care are primul copil la mult timp după ce a trecut de prima tinerețe. Se uită la el cu uimire mare. Ezitând să vorbească, Paul își recapătă primul prezența de spirit și o întrebă cu politețe dacă persoana pe care o căuta este acasă.

— Nu stă aici, răspunse ea într-un târziu, cuprinsă de o uluire grozavă, care îi dezorganiza dintr-o dată trăsăturile.

— Cum să nu stea aici? replică Paul politico, căutând să treacă mai repede peste acest început penibil al discuției. Ieri stătea încă. Unde să dispară? Sunteți o rudă a ei, nu? Ați venit de la țară pentru câteva zile.

— Ce rudă? Noi stăm aici de doi ani. De îndată ce blocul s-a dat în folosință, ne-am mutat aici. Poate că ați greșit etajul. Ce rudă? Noi nici n-avem rude în orașul ăsta. Noi am venit de la țară. Ce rudă? Soțul meu lucrează la... (și urmă numele complicat al unei întreprinderi).

— Glumiți, nu-i așa? mai întrebă Paul, simțind cum o mică neliniște începe să-l cuprindă. Cât are copilul? E fetiță?

— E fetiță. Are două luni.

Femeia începu să îi vorbească despre fetiță. Fuseseră foarte îngrijorați. Suferise de otită. Se temuseră că o s-o piardă. Acum, slavă domnului, era bine. Mai avuseseră doi copii. Muriseră într-un incendiu.. Acesta fusese motivul pentru care plecaseră din satul lor: din cauza amintirilor.

Paul o ascultă cu înțelegere, neîntrerupând-o, aruncând din când în când câte o vorbă. O privea pierdut, părând atent. Ea nici nu prea îl privea. Potrivea mereu scutecele copilului. Micuța era foarte cuminte, nu plângea, nici măcar nu scâncea. Își agita numai mâinile, prinzând aerul dintre ele. Discuția amenința să se prelungească. Femeia stătea sprijinită de ușor și vorbea cu o voce monotonă. Deodată schiță un gest brusc, de parcă s-ar fi trezit din somn:

— Credeți-mă, n-am auzit niciodată de persoană, zise ea. Eu sunt și în comitetul de bloc, dar n-am auzit numele ăsta. Poate ați greșit blocul. Mai încercați și alături. Printre blocurile astea se încurcă ușor omul. Și, dacă nu mă credeți adăugă ea cu un zâmbet prietenos, veniți înăuntru, să vedeți că nu mint.

Paul mai stătu câteva secunde după ce femeia termină de vorbit. Zâmbi și el, înțelegător. Schiță, la despărțire, gestul de a mângâia fetița pe față. Apoi salută cu multă deferentă, aproape făcând o plecăciune.

— Nu luați liftul? îl întrebă femeia.

Paul nu răspunse și începu să coboare, pierdut, parcă visând. Femeia veni lângă balustradă și îl urmări serioasă cum se pierde pe seară. Coborî încet, negândindu-se la: nimic, pășind treaptă după treaptă, mecanic, alunecându-și mâna pe balustrada lucioasă. Când ajunse jos era stăpânit de un calm apatic. Consultă liniștit lista locatarilor, scrisă foarte clar cu tuș negru. Numele ei nu se găsea nici acolo. Oprit lângă panoul sub sticla, căruia erau aranjate artistic listele cu numele chiriașilor, își aprinse o țigară și o fumă până la capăt, cu gesturi rotunde, urmărind fumul care se destrăma încet. Privi apoi îndelung telefonul public aflat alături de el. Scoase din buzunar o fisă și își consultă concentrat agenda cu numere de telefon. Formă numărul ei, încet, atent. Îi răspunse o voce de femeie. Era persona cu care discutasese cu puțin timp înainte. Îi spuse cu glas rugător că se înșală, că ar fi mai bine dacă ar aștepta până se întoarce soțul ei acasă.

El replică ceva, întristat. Cu glas îngrijorat, plângăreț, femeia îi spuse că ea nu este vinovată. Numai soțul, el va putea să lămurească lucrurile.

Agăță receptorul și ieși afară. Pe cerul ce începea să se întunece de ceața amurgului strălucea un obiect sferic. Grupuri de oameni îl priveau în tăcere. Pe rotunjimea fără cusur a sferei se mișcau șerpuitor lumini verzui și violete. Lumina cenușie a amurgului era învinsă. Geamurile blocurilor străluceau, aruncând reflexe ciudate. În balcoane apăruseră oameni. Priveau liniștiți, nemișcați, sfera. După un timp mulți se desprinseră din grupuri, mișcând brațele a lehamite. Se îndepărtară, la început decizi, dar apoi pășind șovăitor. Paul nu îi urmă. Stătu cu capul dat pe spate până când bolta cerească deveni cu totul neagră. Sfera sclipea deasupra blocurilor, în care nici o lumină nu se aprinsese. La un moment dat avu o bruscă mișcare ascendentă și se topi în noapte.

A doua zi dimineața Paul se prezintă acolo unde lucra ea. Era un imobil impozant. La poartă îl opri o femeie grasă și pătrunsă de funcția ei. Îi spuse cu cine vrea să vorbească. Femeia-portar consultă un registru gros și-l anunță că o asemenea persoană nu lucrează la ei și că nici nu-și amintește să fi lucrat în anii din urmă. Paul indică răbdător secția respectivă. Femeia era însă sigură și în glasul ei străbătu o iritare.

Paul cunoștea un funcționar. Ceru să-i vorbească. Asta da, era posibil. I se eliberă un bon, pe care urma să-l aducă înapoi semnat. Urcă pe o scară somptuoasă și ajunse fără dificultăți la cel pe care îl căuta, un om între două vârste, cu ochelari colorați și chelie discretă. Se arătă bucuros că îl vede și îl întrebă cu ce îi poate fi de folos. Paul, în ciuda unui sentiment de zădărnicie, care începuse să-l încerce, întrebă ce avea de întrebat. Interlocutorul său nu se miră de loc. Îi spuse în treacăt că nu cunoaște pe nimeni cu acel nume și trecu apoi la o întrebare fără nici o legătură cu vizita lui. Îl întrebă ceva despre o cunoștință comună, un bărbat a cărui soție tocmai trebuia să nască. Paul îi dădu conștiincios toate informațiile pe care le deținea. Apoi acceptă o cafea. O funcționară dintr-un birou alăturat le aduse nu peste mult timp cafelele și spuse că nu, nu cunoaște persoana respectivă. Nu crede să fi lucrat, de când știe ea, acolo.

Ieși din clădire cuprins de sentimente pe care nu încercă să le definească. Era obosit, ar fi vrut să doarmă. Mergea pe strada principală a orașului. Făcu un efort și redeveni atent la trecători. Cunoștea multă lume. Nu se făcea să nu salute vreo cunoștință.

Mai avea vreo oră din învoirea pe care și-o luase de la slujbă. Își zise că ar trebui să facă o ultimă încercare. Merse la serviciul de evidență a populației. Minți că este o rudă a ei venită dintr-un alt oraș. Nu a mai văzut-o de câțiva ani, nu știe unde lucrează, și nici unde locuiește. Ar fi foarte recunoscător dacă i s-ar oferi aceste date. Funcționarul se arătă foarte binevoitor și căută prin fișele lui vreo zece minute. Îl întrebă apoi de vârsta persoanei respective. El îi spuse: douăzeci și opt de ani. Din păcate, o astfel de persoană nu figura în scriptele lui și deci nu exista în oraș. Cel mult dacă venise în ultima perioadă, în ultimele săptămâni și nu se anunțase încă. Regreta că nu poate să îi fie de folos. Nu cumva își aduce aminte greșit numele? Poate că persoana și-a schimbat între timp numele prin căsătorie? Funcționarul îl întrebă apoi, plin de solitudine, dacă nu cumva poate să-i fie util într-alt fel, dacă a găsit cameră la hotel, dacă, în sfârșit, se simte rău. Paul, a cărui expresie avea într-adevăr ceva îngrijorător, îi răspunse, zâmbind vag, că se va descurca într-un fel sau altul și că îi mulțumește pentru amabilitate. Se îndreptă spre ieșire, dar, după ce puse mâna pe clanța ușii, se răzgândi, se întoarse lângă ghișeu și îl întrebă pe funcționar dacă a văzut ciudata sferă luminoasă, ce apăruse în seara precedentă. Omul o văzuse. Era curios ce vor scrie ziarele despre ea.

Știa localitatea unde trăiau părinții ei. Dar era prea mult, nu mai putea să încerce nimic pentru a o găsi. Trebuia să o socotească pierdută. Nu mai putea să vorbească nimănui despre ea, niciodată, dacă nu voia să fie considerat nebun. Își va vedea liniștit de treabă, încercând să uite totul cât mai repede. Zilele vor trece și episodul acesta ciudat se va șterge din memoria lui.

Se simțea umilit. Tocmai lui, om atât de stăpân pe nervii lui, să i se întâmple una ca asta! Probabil că va merge peste câteva zile la un psihiatru. Sau, mai bine, nu. De ce să se mai afle că are halucinații atât de ridicole? Nu va vorbi cu nimeni despre întâmplare.

După câteva săptămâni, interval în care nu suflase nimănui nimic despre episodul prin care trecuse, în timp ce mergea cu încetineală pe stradă, savurând vagul început de primăvară, o întâlni. Ea îl tachină cu simpatie, îl întrebă cum o mai duce și cum se face că nu a mai căutat-o. Nici măcar un telefon nu i-a dat. Paul, mirat în sinea lui că această întâlnire nu îi determină nici un sentiment deosebit, intră cu plăcere în vorbă și o întrebă ce îi mai face familia, dacă fetița îi este sănătoasă.

Discută cu ea destins, privind-o deschis, povestindu-i câteva lucruri mărunte, care i se întâmplaseră în vremea din urmă.

CINEMA

Pregătiri, ultimele. Mulțimea multicoloră strigând. Șirul de cosmonauți, în care se află și două femei îndreptându-se spre rachetă. Sute de tehnicieni pregătind lansarea și foindu-se ca niște furnici. O muzică triumfală dominând totul. Costumele cosmonauților, argintii, sclipind brusc și apoi redevenind mate. Mișcările ritmice și liniștite ale acestor oameni puternici și căliți. Oprirea în fața rachetei, pentru un ultim zâmbet. Apoi în interior, pregătindu-se pentru start, cu figuri concentrate. Una dintre femei este foarte arătoasă, are o frumusețe profesională de manechin. Prezența ei acolo pare o eroare. Totuși ea execută cu precizie mișcările rituale ale celorlalți, reprimându-și zâmbetul de star. În anumite momente ea reușește chiar obține o expresie a deplinei concentrări. Pe frunte îi apar cute verticale, ochii i se micșorează, buzele tind să i se subțieze, părul pare mai puțin strălucitor. A doua femeie are un aer de intelectuală austeră.

„Ceva nu este în regulă la aceste două femei. Cea urâtă pare a juca rolul unei femei studioase, femeia-savant, pentru care cele lumești nu există. Cred că se prefacă și că acum, în niște momente atât de importante, gândurile îi zboară spre cine știe ce lucru urât, spre cine știe ce amintire dubioasă. Altfel nu s-ar concentra atât, n-ar face asemenea eforturi pentru a părea abstrasă și pătrunsă de importanța momentului. Cealaltă își poartă frumusețea ca pe o povară. Profesional, este superioară celei urâte. Precis este așa. În urmă cu vreo zece ani în fiecare film de acest gen apărea o femeie superbă, care făcea diverse gafe din pricina emotivității și a slabei profesionalități. Bineînțeles, nimeni nu se supăra pe ea, niciodată. Acum cred că lucrurile trebuie să se petreacă exact pe dos. Nu se poate merge prea mult timp pe un loc comun, fiindcă lumea se plictisește”.

„Frumoasă femeie! Am impresia că semăn cu ea. Sigur că da, uite ochii, gura, talia. Ar trebui să fiu în locul ei, acolo pe navă. Poate că mi-ar fi cam frică. Văd că-i destul de comod acolo la ei”.

Toți fac mișcări precise. Bărbații seamănă între ei. Au cam aceeași statură, același costum, sunt tunși la fel, au cu toții ochi albaștri. Unul dintre ei pare a fi șeful. O primă confirmare: ultimul care se întinde la

locul lui pentru start este el, bărbatul decis, cu o surprinzătoare umbră de surâs ironic în colțul gurii.

Din nou exteriorul. Mulțimea s-a retras. Acum se vede doar ca o lizieră pestriță, în depărtare. Întinderea cosmodromului își arată dalele de beton. Tehnicienii se retrag, dispărând rapid. Racheta rămâne stingheră. Muzica a tăcut. Pentru câteva secunde se lasă o tăcere primejdioasă. Și atunci când o nemișcare deplină pare a fi pietrificat racheta, coloană misterioasă crescută din suprafața pustie, o voce mare începe să rostească cifre, ce se succed insuportabil, interminabil. Iar când, peste logica lor, pare că totul a încremenit pentru totdeauna, că nimic nu poate interveni pentru a strica armonia dintre suprafață și perpendiculară, se aude: zero. Flăcări și fum. O clipă de nemișcare deasupra solului și apoi nava dispare brusc în cer.

Interiorul. Figuri chinuite. Zâmbete amestecate cu grimase. Primul se ridică șeful. Apoi toți ceilalți. Câțiva dintre bărbați dau semne de veselie. Șeful este cel mai sobru. O forță obscură îi adună pe câțiva în preajma femeii frumoase. Cea urâtă surâde matern și înțelegător. Știe ce vor spune. Așteaptă primele replici, amuzată, convinsă că nimic nou nu poate să se ivească. Se pare că așteptările nu îi sunt înșelate. Zâmbesc toți, bărbații stereotip-seducător, femeia frumoasă stereotip-cochet. Formează un grup vesel, la care femeia urâtă se alătură. Cel care vorbește îi aruncă priviri complice. Ea are deci simțul umorului sau poate a adoptat, pe nesimțite, rolul unei confidente sau, mai mult, pe acela al unei bătrâne mătuși nemăritate, care simte confuzul impuls de a mijloci, cu toată candoarea, desigur, iubirile tinerilor.

Șeful intervine, ordonă ceva. Dar reparația (sau verificarea) durează foarte puțin. Imagini ciudate apar pe ecrane. Orele de activitate se sfârșesc. Călătorii se pregătesc pentru odihnă. Se întind în aceleași cușete în care au stat la plecare.

„Altfel ar trebui să fie totul. Eu n-aș, face curte unei femei în timpul unei călătorii cosmice. M-aș comporta altfel. De ce să dau atâta atenție unei femei. Mai bine acționez și, când am timp, contemplan cosmosul. Iar acum nu m-aș culca, ci aș scrie, mi-aș scrie jurnalul. Iubita mea a rămas pe Pământ. M-aș gândi la ea și i-aș scrie o scrisoare lungă, pe care ar citi-o după întoarcerea mea”.

„Mă plictisesc. Nu pricep ce caut la filmul ăsta. Costumele sunt, totuși, frumoase. Aș pleca, dar nu se face. Atenție, poate mă întreabă după

aceea dacă mi-a plăcut sau dacă nu mi-a plăcut și de ce. De fapt, nu-i prea greu de înțeles. Sunt niște cosmonauți, care trec prin primejdii. Cam asta. Am mai văzut așa ceva; atunci se sfârșea rău, sau nu, îmi amintesc, se termina bine”.

„A început să-i transpire, mâna. E neplăcut. Și nici nu pot să i-o las. Nu pot să fac una ca asta. Și nici nu vreau, Dar neplăcut este, oricum. Transpirația se răcește și, curios, mirosul de pudră crește. De undeva din dreapta vine un alt miros, neplăcut, de lac sau de vopsea proaspătă. Să schimbăm locurile? Nu, totuși. Și filmul, pe care l-am mai văzut o dată. Nu zic nimic, nu mă plâng, este un film frumos. Profilul ei este pur, acesta este cuvântul: pur. Poate că peste câteva minute mă voi apleca spre ea și-i voi șopti ceva, atingându-i cu buzele urechea, ușor. Ar fi de efect. I-ar face plăcere, cred. Dar uite că oamenii se culcă. Cam lungi scenele de început. Să stau calm, să văd ce urmează. Știu ce urmează. Să stau calm și s-o țin de mână. Asta-i situația”.

O dimineață convențională pe navă. Toți se trezesc în același timp, ca niște roboți. Acum trebuie să înceapă, ceva spectaculos, nu se poate altfel. Muzica se modifică, apar niște accente sumbre, ceva trebuie să se producă. Într-adevăr, șeful urmărește indicațiile unor aparate și dă semne de neliniște. Ce ar putea fi? Oamenii se mișcă mai repede dar fără panică, se încrucișează, dispar în încăperi alăturate. Femeile au și ele rolurile lor. Șeful comandă. Fața i-a devenit și mai decisă. Oare intervine momentul fatal al tragerii la sorti? Oare unul dintre ei va trebui să se sacrifice sau, cel puțin, să riște, pentru a salva nava de primejdie? Așa pare a fi, deoarece bărbații s-au strâns într-un cerc și se privesc intens. Se pare că șeful vrea să-și asume riscurile. Ceilalți nu sunt însă de acord. Femeile para fi excluse din dezbateri, sunt în afară de discuție.

Dar iată că evenimentele o cotesc înspre mai bine.. Unul dintre bărbați urmărește indicațiile aparatelor și apoi se întoarce spre ceilalți cu o față destul de optimistă. Să se fi aranjat totul? Așa pare a fi, deoarece în secvența imediat următoare poate fi văzută o reuniune distractivă a membrilor echipajului. Un bărbat cântă la un instrument neobișnuit, ceilalți ascultă cu reculegere. Iar apoi, după o mică etapă de tranziție, femeia urâtă pare a propune să se danseze. Cea frumoasă este apatică, privește absentă pregătirile sumare pe care ceilalți le fac. Se dansează cu mișcări ciudate, sacadate, dar nu lipsite de armonie. Este o scenă calmă, după care, evident, va urma ceva crâncen, foarte periculos pentru soarta

navei. Femeia frumoasă dansează păstrându-și expresia de plictiseală. Apoi poate fi văzută pe un coridor, discutând cu un bărbat, care îi spune ceva cu mare aprindere, gesticulează, având un chip foarte mobil, ca al unui actor pentru care este foarte, ușor să treacă de la implorare la poruncă și viceversa. Ea rămâne însă prinsă în apatie, face gesturi molatece, pare a respinge fără prea multă convingere argumentele care i se aduc. El o mângâie și o sărută. Ea suportă aceste gesturi cu deplină pasivitate. Urmează scena culcării întregului echipaj. Fiecare în cușeta lui.

„Poate n-a fost el. Mi s-o fi părut. Totuși, din spate semăna leit. O îmbrățișa, o săruta. De ce n-am avut oare curajul să merg mai repede și să mă conving? Ea era destul de bine, din spate. Poate avea picioarele prea subțiri. Ce ochi a făcut când i-am spus că l-am văzut sărutându-se cu alta pe stradă! Parcă îi căzuse ceva în cap. Îl cred. N-a fost el. Niciodată, nu m-a mângâiat atât de frumos, atât de lin. Ciudate costume au. Doar după păr se deosebesc dacă sunt bărbați sau femei. Ce muzică ciudată. Cosmos”.

„Ce viață! Pot oricând să moară, dar câte văd. Sunt musculoși, așa cred. Și eu sunt musculos!”

„Iubire în Cosmos! De ce nu? Dar de ce trimit oameni necăsătoriți și nu cupluri? Așa ar fi normal. Poate pentru a complica lucrurile. Oricum, când trăiești în asemenea condiții nu prea îți arde de dragoste. Sau, mai știi? Femeia îi spune că îi este lehamite de călătorie, că ea a plecat dintr-o greșeală. Zice că nu are stofă de eroină”.

„Avea un parfum de lavandă, neașteptat la o femeie. Poate că semăna puțin cu cea urâtă de aici. Era și ea înfrumusețată de anumite situații. Cred că o prefer pe cea urâtă, cea frumoasă este prea asemănătoare cu femeile arătoase de pe stradă. Mâinile îi miroseau a lavandă. Frumos parfum, plăcut parfum. Acum dansează. Pare mai reușită când nu stă încruntată. Devine mai feminină. Cealaltă rămâne la fel, lipsită de personalitate. Nu merită ca bărbatul să-i facă atâta curte. Cea urâtă, nu, cea mai puțin spectaculoasă merită atenția mea. Cealaltă, a treia, reală, imaginea ei îmi flutură prin minte, ce-o fi făcând acum? De ce nu o fi vrut să vină cu mine aici, la cinema? Sau nu, mai bine că n-a venit. Singur mă simt mai puternic, nu trebuie să am grijă de nimeni. Și apoi, când am intrat în sală, am simțit o plăcere ciudată, parcă aș fi pătruns, gladiator, într-o arenă. Când sunt cu cineva nu mai am această senzație plăcută. Mă simt mai

stânjenit. Nu știu de ce. Iată, se pregătesc de culcare. Ar trebui să-i arate și dezbrăcați. Prea sunt la fel toți”.

În fine, deșteptarea, o nouă deșteptare, după care se va petrece ceva important. Se pare că nava se apropie de destinație. Cât timp a trecut de când au părăsit Pământul? Poate că a intervenit paradoxul temporal, fiindcă toți îl privesc cu atenție pe cel care anunță ceva, cu o voce dramatică, poate știrea că pe Pământ au trecut cine știe câte secole. Dar poate că anunțul are cu totul alt conținut: faptul că se apropie de destinație sau amenințarea unui roi de meteoriți.

Șeful dă directive cu glas sacadat și stăpânit, ceilalți, bărbați și femei fac ceea ce trebuie făcut, manevrând aparate complicate. A început să se vadă solul planetei străine. El apare pe un mare ecran. Privindu-l, chipurile oamenilor își pierd orice expresie.

Coborâre pe planetă. Nimic pământesc, în afară poate de niște denivelări, care ar putea aminti de dealuri. În depărtare se întrezăresc forme incerte. Se fac analize, probabil. se stabilește compoziția atmosferei. Peste muzică se suprapune, dominator, vuietul motoarelor, parcă auzit de către unul dintre posibili locuitori ai acelei lumi. În nori de praf, nava coboară, se așază pe sol. Momente de bucurie înăuntru. Câteva sărutări, neașteptate, ca acelea ale jucătorilor unei echipe după marcarea unui gol. Șeful stă izolat, sobru. Este, până la capăt, sclavul schemei sale de comportament.

Clipele de bucurie trec repede. Încep pregătirile pentru coborâre. O scurtă deliberare. Șeful va decide cine pleacă. A și decis. Un bărbat însoțit de femeia urâtă. Iată-i plecând într-un vehicul ciudat, ce iese dintr-un fel de trapă a navei. Stârnesc praful, se îndreaptă în direcția în care au fost văzute formele. Femeia vorbește într-un microfon. Îi răspunde șeful. Alături de acesta se află femeia frumoasă, care privește pierdută peisajul încremenit, în care ultimele fire de praf stârnite de plecarea celor doi se așază încet. Apoi, brusc, o privire languroasă, chemătoare. Șeful ridică încet mâna spre obrazul ei. Ea așteaptă cu încordare mângâierea, buzele îi vibrează ușor. El rămâne însă prins în rolul său, ca o insectă într-o bucată străvezie de chihlimbar. Mâna îi coboară. Încet, fără s-o fi atins.

Apare vehiculul, apoi cei doi din interiorul lui. În depărtare se zărește o îngrămădire de lucruri străine. Sunt volume verticale, ce se mișcă lin. Din când în când, câte o zvâcnire. Fața femeii urâte apare în prim plan. Are ochii măriți, spune ceva. Bărbatul îi răspunde, privind înainte.

Continuă să conducă vehiculul foarte concentrat. Ea pare că a sesizat ceva deosebit de important. Îi spune, dar el nu reacționează, nu pare impresionat. Fața îi este arătată doar din profil. Are linii dure. Femeia pare cuprinsă de panică. În sfârșit, el spune ceva convenabil. Ea se liniștește. Ajung în preajma formelor. Cele mai înalte sunt colorate în albastru închis. Unele, mai mici, sunt de un roșu foarte închis. Și ele se mișcă. Nu sunt pulsații, ci dispariții și apoi reapariții. Altele sunt argintii, greu de privit. Femeia manevrează cu febrilitate niște manete, și notează ceva într-un carnet. Se opresc. El se pregătește să coboare. Ea pare a nu fi de acord. Argumentează cu aprindere. Bărbatul este însă decis. Fața femeii devine rugătoare, imploratoare chiar. El se îmbracă într-un costum special, ce seamănă cu cel al scafandrilor de mari adâncimi. Ea discută cu cei rămași pe navă. În vehicul pare a se auzi vocea imperioasă a șefului, care îi ordonă bărbatului să rămână pe loc, să nu iasă. Un lung moment acesta pare hipnotizat, dar apoi se îndreaptă spre ieșire printr-o trapă, un fel de ecluză. Femeia rămâne înăuntru, disperată, plângând decent. El se îndreaptă către formele colorate, ce se agită. De aproape ele sunt plăcute la privit, mișcărilor lor sunt armonioase, feline. Bărbatul, indiferent, târât de o chemare irezistibilă, pătrunde printre ele fără să se uite în stânga sau în dreapta. Intră tot mai adânc. Dispare.

Plângând, femeia face câteva pregătiri pentru plecare. Nu pare familiarizată, cu conducerea vehiculului. Se descurcă. Este primită în tăcere. Fața șefului arată o urmă de emoție.

„Șeful să fie emoționat? De necrezut și totuși așa este. Faptul mă supără. El este un stâlp de care sunt legați, prin fire invizibile, toți ceilalți. Dacă nu este calm,. Totul se poate termina rău. Să se termine bine, doresc lucrul acesta și, în același timp, mi-e rușine că-l doresc. Cel care a murit atât de stupid a înnebunit sau ce s-a întâmplat cu el? Absurdul nu are voie să intervină. Prea devreme moare omul, mult prea devreme. Acum nu mai este decât un pas până la un film de groază, ori eu n-am venit aici pentru ca să văd un film de groază, nu pot suporta. Și toți ceilalți, care privesc în direcția șefului, cuprinși parcă de imbecilitate! Altfel arată, eroii care cuceresc cosmosul. Sunt echilibrați, cum să înnebunească dintr-o dată, la vederea unor plante ciudate? Văd pe lângă mine figuri care au devenit, atente doar după ce omul a dispărut. Simt o mare neliniște. Îmi vine Să ies din sală. Așa o să și fac, dacă nu îl găsesc”.

„Ciudata lumină roșie, acolo, deasupra ușii, cum de n-am observat-o niciodată? Este frumoasă, așa cum sclipеște palid. De ce plânge atât de tare femeia?. Unde-i cel de lângă ea? A dispărut”.

„Culorile albastru, roșu, argintiu; unde este verdele? Mișcările unduitoare. Liniștitor. Acum se va petrece ceva”.

Este necesar, se pare, să meargă cu toții acolo. Poate că femeia plânsă s-a înșelat și bărbatul pierdut în strania pădure mai poate fi salvat. Cineva trebuie totuși să rămână pe navă: femeia frumoasă. Ies. Șeful rămâne ultimul și are un dialog cu ea. O privește în ochi și îi recomandă, probabil, să fie atentă. Ea înclină capul în semn de încuviințare. Șeful iese. Vehiculul ajunge repede în fața formelor, care își continuă mișcările lor plăcute la privit. Culorile sunt aceleași. De data aceasta nimeni nu mai este imprudent, nimeni nu se mai aventurează. Un obiect metalic iese dintr-o coastă a mașinii și se îndreaptă către forme. Este un robot, ce are o siluetă umană, cu cap, mâini și picioare. El se apropie, intră, dispăre.

„Ce ar mai putea să se întâmple? Nimic deosebit. Robotul va pieri sau nu va pieri, acolo, între lucrurile necunoscute. El va descoperi, poate, urmele bărbatului dispărut, sau nu le va descoperi. Din pădurea de forme ar putea ieși ceva mișcător. Iată că iese. Este un animal, sau poate chiar o ființă rațională, ce altceva ar putea fi? Sau nu, ar putea fi un robot. Cei din vehicul pot să-l distrugă, sau pot să încerce să intre în legătură cu el. Iată, au conchis că este un simplu animal periculos și întrebuințează unul dintre mijloacele lor de distrugere. Animalul dispăre, volatilizat. Ce ar mai putea să se întâmple? Nimic deosebit. Nici o surpriză nu mai poate să intervină. Ei ar putea să primească vești încurajatoare de la emisarul lor. Poate că se vor decide, în acest caz, să se aventureze în interiorul pădurii de forme. Iar dacă robotul le va comunica vești rele, ce vor face? Vor fi obligați să plece îndărăt către Pământ sau către o altă planetă”.

O clipă penibilă trece prin sală. O clipă penibilă de îndoială în posibilitățile întâmplărilor ce se petrec acolo, pe planeta inexistentă. Mulți spectatori emit ceva asemănător unui suspin de ușurare când, parcă impulsionate de o sugestie colectivă, lucrurile reintră în normal. Cel dispărut este readus de către robot. Este leșinat, dar femeia urâtă se foiește în jurul lui, îl va salva, cu siguranță, Așa se și întâmplă. Toți se bucură. El povestește, se pare că nu știe cum s-a întâmplat, care a fost mecanismul. Privirile lui se îndreaptă cu recunoștință și, de ce nu, cu dragoste către aceea care l-a îngrijit.

Și de aici încolo totul decurge bine.

Câteva pregătiri, ultimele. Mulțimea multicoloră, ce strigă. Șirul de cosmonauți, printre care cele două femei, îndreptându-se către o primire triumfală. O muzică solemnă dominând totul. Costumele cosmonauților, parcă argintii, sclipind brusc și apoi redevenind mate. Mișcările lor ritmice, și liniștite.

Strada sclipind după ploaie. Luminile reflectate în mod ciudat de asfaltul ud. Mulțimea de foști spectatori mergând.

UN ÎNCEPĂTOR DOTAT

Am descoperit filele de jurnal pe care le vom reproduce mai jos la șaptezeci de ani de la moartea lui D., scriitor destul de cunoscut în vremea lui, azi uitat. Un publicist obscur al epocii a formulat, în mod surprinzător, o judecată critică memorabilă, afirmând că D. este „un etern începător dotat”, aducându-i, împotriva intențiilor sale, un subtil omagiu.

Într-adevăr, D. a respins cu instinctivă repulsie stagnarea, cultivând frenetic mai multe genuri literare, eșuând nu fiindcă era netalentat, ci dintr-o dorință de noutate unită cu un dispreț vertiginos pentru schemele retorice pe care orice elaborare literară le presupune. Din aceste motive, cărțile lui sunt bruioane sclipitoare, pe care orice meșteșugar al scrisului le-ar fi putut dezvolta și cizela cu un modest efort. D. însuși ar fi putut să facă această operație simplă. N-a făcut-o însă, preferind să presare în urma sa lucruri neterminate, în care pot fi detectate fragmente într-un tot reușite, risipite capricios printre platitudini. Indiferența față de finisarea artizanală, căutarea de sine, spasmodică și niciodată împlinită, îi conferă operei uitate a lui D. noblețea unei ratări autentice, care nu se datorează neputinței sau lipsei de har, ci unui destin viclean.

O parte dintre însemnări constituie o posibilă replică la un mic roman, la a cărui origine se află o întâmplare ciudată, trăită de D. în zilele care au urmat după apariția în casa lui a unei plame multicolore, de proveniență necunoscută, care s-a dovedit capabilă să ilustreze ficțiunile verbale, precum și să extragă imagini din memoriile celor aflați în preajma ei. În cele din urmă, plasma a dispărut, la fel de inexplicabil cum apăruse. Romanul lui D. este o înfățișare obiectivă a acestor întâmplări. Puținul interes care l-a stârnit se datorează, credem, naivității cu care D. a relatat evenimentele întocmai cum s-au petrecut, folosind aproape o manieră de reportaj, uitând sau nedându-și seama, deși avea suficientă experiență literară, că simpla narare a faptelor nu este suficientă. Din acest motiv romanul suferă de o anumită cerebralitate glacială, care l-a împiedicat să se transforme într-o carte de succes. Fragmentele pe care le publicăm fac parte dintr-o variantă îmbunătățită, pe care D., conform obiceiului său, nu a terminat-o niciodată.

A doua categorie de însemnări conține fragmente eseistice referitoare la literatura fantastică, de al cărei statut D. a fost obsedat și pe care a cultivat-o prin numeroase dintre textele sale.

În fine, a treia categorie de însemnări este formată din proiecte ale unor povestiri fantastice, semnificative pentru modul său de a înțelege creația literară. Într-una dintre însemnările sale D. scrie că proiectele pot fi considerate un gen literar aparte. Este o afirmație tipică pentru un autor întotdeauna prea grăbit pentru a-și cizela textele și a le da sclipirea lucrului terminat, întotdeauna prea nemulțumit de posibilitățile unui gen sau de cele ale unei scheme anumite dintr-un gen. Asemenea proiecte literare, care în realitatea existenței lui D. au fost mult mai numeroase, toate scrierile sale făcând parte, de fapt, din acest gen, a căror realizare minuțioasă i-ar fi adus poate succesul, sunt pași rapizi, îndreptați spre țelul realizării de sine, sunt o formă de viață. Expresia literară imperfectă, ideile profunde sau doar paradoxale și nebuloase sunt combustibilul unei existențe frenetice. Sacrificându-și scrisul, D. a câștigat, se pare, o viață.

Să scriu pentru a uita că existența mea este intrată iremediabil pe un făgaș bine trasat, că alunecă pe el cu mare viteză, ca un trunchi ce coboară din munte, spre a se afunda în apele avide ale râului. Viața pe care am dus-o înainte: învăluită în ceață, neinteresantă, meschină, un vis mediocru sau o poveste citită. Acum este altceva. Privesc atent mișcările line. Iată-le, unduiri fără de sfârșit. Le voi urmări, trebuie să le văd. Simt tentația grozavă de a scrie tot timpul despre ea.

Miracol. Un pictor ar renunța, poate, dacă ar sta în locul meu câteva ore. N-ar mai picta. Nuanțe nemaivăzute. De ce persistă tocmai cele care îmi plac mie cel mai mult? Mă las cotropit de culori, cu o necunoscută voluptate. O voce străină îmi șoptește să scriu vorbe de admirație. O ascult și mâna îmi alunecă fără încetare pe hârtie. Violetul rău prevestitor îmi amintește o excursie în munți, făcută cu ani în urmă, în tinerețea mea, atât de abstractă astăzi. L-am văzut într-un asfințit, colorând marginile norilor, care umpleau valea, ca o turmă de animale eterice, imense și neputincioase. Iată-l, s-a oprit, se îngustează, în mijloc apare albul de fum nefiresc al norilor. Se întrezărește un colț de stâncă.

Simt întreaga bucurie curată a munților. Aud o clipă ciripitul păsării solitare care ne însoțea, ciudat, semănând cu zgomotul izbirii a două pietre. Lansându-se în salturi curbe, plonjând cu aripile strânse, redresându-se apoi brusc, neînsemnată, întotdeauna singură, emițând

sunetele ei ireale, semnalizând prezența apropiată a unei alte lumi, separată de a noastră printr-o peliculă subțire, dar de nepătruns. Violetul și țipătul înalt al păsării se înrudeau, aveau aceeași sursă pentru totdeauna indescifrabilă. Pasărea, așezată pe o ieșitură de piatră, ce amintea prora unei corăbii, privea norii, țipătul îi cutremura scurt grămada cenușie a penelor. Și violetul se pierdea înspre negru, norii sclipeau intens încă o clipă și apoi păleau. Vântul rece al serii începea să ne pătrundă. Violetul pe care îl văd acum, mortuar și somptuos, se pierde cu încetineală, dispare în alte nuanțe,: o clipă doar mai văd în amintire pasărea cu țipăt de piatră lovită de piatră.

* * *

Am trăit mulți ani fără să privesc eu atenție culorile. Primăvara am fost întotdeauna izbit de imaginea pomilor înfloriți, de verdele crud al frunzelor, neverosimil de strălucitor, ca o sursă de lumină. În rest, prea puțin. Pânze privite fugitiv, penajul unei păsări, căldura unei țesături de rochie, transformarea, ciudată a culorilor atunci, când îmbracă o femeie frumoasă. Acum simt o confuză vinovăție pentru miile de indiferențe cu care am trecut ani de-a rândul pe lângă culori. Îmi cercetez memoria și găsesc nuanțe privite cândva cu rece detașare, le înșir în fața mea ca pe niște pietre prețioase, una lângă alta, în lungi șiraguri. Privesc apoi sfera cu ochii întredeschiși, încerc să o modific după vechi și cețoase amintiri. Câmpii verzi, întinse, văzute demult, în copilărie, imense, străjuite de nori ciudați, ce aleargă repede. În degete simt o apăsare uitată, distrusă aproape cu totul de trecerea timpului. Este mâna cuiva apropiat copilului de atunci, poate a tatălui meu. Îmi amintesc norii, fiare de fum, omul mare de lângă mine spune ceva, nu-l aud, cu capul mult dat pe spate privesc minunații, atât de indiferenții nori, albi, mari vaci ale cerului, mute. Un șuierat abia auzit, iarba câmpiei se apleacă în valuri și sclipește argintiu.

Așa îmi trec zilele. Ea îmi aduce de mâncare, stă uneori lângă mine, mă mângâie distrată și îmi spune câte o noutate. Dar parcă vorbele ei sunt rostite într-o limbă străină, pe care am uitat-o. Recunosc din când în când câte un cuvânt. O rog să tacă, să mă lase să privesc. Este ne liniștită. Lacrimile ei îmi ard mâna. Îi spun în treacăt câteva vorbe, să nu fie speriată, nu s-a întâmplat nimic rău totul este în ordine, să fie calmă, totul va trece, totul se va aranja, sigur că da, totul se va aranja cum nu se poate

mai bine, vom fi din nou la fel de fericiți ca înainte. O uit repede. Nu pot să-mi întrerup contemplarea decât cu mari eforturi. Nu știu dacă pleacă sau stă în continuare lângă mine, fiindcă, iată, mișcările se întetesc, îmi amintesc de ceva imprecis, o masă cumva gelatinoasă, străvezie, vag albăstruie. O, dar este meduza, una dintre meduzele ce se vedeau în mare după o noapte de furtună, forme aproape iluzorii, stații cosmice miniaturale, grațioase clopote vii, ce apar între două ape înotătorilor. Mototolite, apoi, pe nisipul ce începe să se încălzească, meduzele.

* * *

Dimineața vine și trece fulgerător, la fel ziua, mă trezesc cuprins de o nouă înserare. Furibunde trec zilele, abia de mai apuc să scriu câteva cuvinte. Pe întuneric fosforescența culorilor e feerică. Sclipiri ivite brusc îmi rănesc ochii. Puncte arzătoare se eșalonează în adâncime, parcă de-a lungul unei șosele ce se pierde în noapte. Bucăți de fier înroșit urmează o linie dreaptă, iluzia perspectivei este perfectă. De undeva de la sfârșitul șirului de lumini roșii apare un disc portocaliu, un soare obosit, ca de sfârșit de lume. Se apropie, stinge pe rând punctele roșii. E tot mai aproape, vine tot mai aproape spre mine. Îl privesc cu ochii înlăcrimați de strălucire. S-a stins, lăsându-mi pe retină fulgerări roșii și galbene.

E întuneric acum, o clipă mă îndoiesc de existența sferei. Privesc înspre locul în care știu că se află și continui să scriu, cu ezitări, în rânduri tremurânde, ce se încălesc, probabil, într-o țesătură indescifrabilă. Nu pot să mă opresc.

Ar trebui să fiu obiectiv, să mă privesc din exterior, să încerc să delimitez, să scriu frazele cele mai logice cu putință, care să cuprindă ca un șarpe situația în care mă aflu, s-o strângă din ce în ce mai tare și s-o sugrume. Să găsesc o explicație care să îmi convină și care să anihileze senzația neplăcută de cădere vertiginoasă ce mă încearcă atunci când mă îndepărtez de sferă.

S-a aprins o lumină odihnitoare, cu sursă indirectă, vag verzuie, ce stă suspendată în masa întunecată. S-a aprins la câteva clipe după ce scrisesem că nu sunt în stare să mă îndepărtez.

* * *

Sunt tentat să cred lucrurile cele mai extravagante. Astăzi dimineață am asistat la un fel de ceartă. Ea a jucat o ciudată scenă a indignării. Privea înspre sferă și spunea nu mai știu ce despre nebunie, despre bărbații senilizați prematur. A continuat și în timp ce strângea mașinal farfuriile din care mâncasem. Apoi și-a îndreptat trupul. Ținea tava parcă strângând-o la piept, ca pe un lucru deosebit de prețios. Obrajii i se înroșiseră de furie. Motivul, ascuns pentru mine la început, a ieșit la iveală. Pe fața sferei, o pot numi astfel, se desenau liniile unui rictus disprețuitor. O gură imensă se strâmba, ridicându-și un colț. Doi ochi foarte mari, cu rețele de riduri în jurul lor, se deschideau ca într-un coșmar, unul dintre ei clipea. Nu era o iluzie, ea vedea aceeași imagine. Am urmărit-o cum își învinge tremurul buzelor și, printr-un gest ce m-a făcut să tresar, ridică tava deasupra capului, spre a o arunca. Ceștile, farfuriile, tacâmurile s-au rostogolit cu zgomot de cioburi pe masă. Era încordată, cu capul dat pe spate, aflându-se în fracțiunea de secundă ce precede gestul aruncării. Dar deodată expresia feței i s-a modificat. Privirea i s-a mărit brusc și apoi, cu genele lăsate pudic în jos, a depus tava pe masă și a început să strângă ceea ce era de strâns. A ieșit fără un cuvânt. M-am uitat la sferă. Dispăruse orice urmă de asemănare cu fața unui om.

Poate că sfera a hipnotizat-o, poruncindu-i să-și recapete calmul. Sau, mai degrabă, și-a dat singură seama că agresivitatea nu i se potrivește și că este chiar imprudent să mi se arate fără eleganța cu care m-a obișnuit. În orice caz, ar fi meritat s-o fotografiez. Era înduioșătoare în furia ei teatrală.

* * *

Cu fiecare zi ce trece situația mea mă nedumerește din ce în ce mai puțin. Sunt aproape pe deplin obișnuit cu ideea că mă aflu într-un rol ce mi se cuvine și mi se potrivește. Activitățile mele din trecut îmi par tot mai palide. Mă las, cu o vagă senzație de atingere a unui lucru unsuros, neplăcut, în voia inactivității, ca într-o apă caldă și murdară. M-am uitat cu atenție în oglindă. Un chip relaxat, cuprins de liniște, mulțumit, cu buze moi și privire blândă, o blândețe de câine. Înainte vreme mă surprindeam adesea încercând să-mi compun o figură de om energic, încruntându-mă și subțindu-mi buzele. Nici vorbă despre așa ceva acum.

Am pierdut sau am câștigat ceva? Nu-mi dau seama și nici nu mă prea interesează, dacă este să fiu sincer. Situația în care mă aflu este, în cele din urmă, plăcută. Timpul se scurge pe lângă mine ca apele unui fluviu uleios, îl privesc placid, nemaivorind să mă țin gâfâind pe urmele lui. Zilele se schimbă repede, dar sentimentul trecerii timpului nu mai este pentru mine un motiv de întristare, crispată. Sunt calm, nu mai doresc decât să contemp lu jocurile copilărești ale sferei, mișcările ei ciudate, pe care le simt atât de apropiate.

Uneori îmi zic, totuși, că sunt pierdut, că mă prăvălesc în prăpastie cu o inconștientă de bețiv. Să fiu rece, îmi spun, să judec totul cu luciditate, să sfărâm, să distrug pe oricine mă împiedică să fiu lucid. Să nu mă lamentez, să-mi țin firea, totul e bine, viața e suportabilă. Răul, dacă există, este în mine, numai eu sunt vinovat pentru tot ce mi se întâmplă. Să înaintez deci prin masa gelatinoasă în care am nimerit, să nu mă revolt, să ucid timpul cu sânge rece, obținând astfel o bucurie îndoielnică, amestec de silă și vie plăcere.

Mă îngrozesc asemenea rânduri. Le voi uita repede. M-am angajat tacit să nu-mi recitesc însemnările. Ele nu sunt literatură, nu trebuie să fiu coerent, pentru a nu contraria pe cineva. Urmez doar șirul unor cuvinte, ce-mi dau impresia că vin de la sine, picurând dintr-un recipient aflat undeva în subconștientul meu.

Am început să scriu aici nu pentru a vorbi despre mine, ci în chip de cronicar al sferei, umil și sânguincios cronicar. M-am trezit că scriu despre mine. Trebuie să-mi reprim pornirile de autoanaliză, să mă refer pe cât este posibil la cele care se petrec în fața mea.

* * *

Transcriu dintr-un ziar un text intitulat „Dansul pinguinilor”:

„O întâmplare cu totul ieșită din comun a fost observată și filmată de câțiva membri ai expediției internaționale antarctice, ce are principala bază pe insula Ross. Iată ce ne-a declarat unul dintre participanții la expediție:

«La un moment dat, după ce stătusem câteva zeci de ore în adăpost din pricina vântului extrem de puternic, am observat că o mare porțiune din banchiză fusese nivelată de forțe inexplicabile. Pe mai multe hectare gheața era lucie ca un patinoar. Vântul o mătura năprasnic, întreținându-i

nealterat luciul. N-am avut prea mult timp să ne mirăm. Dinspre marea colonie din strâmtoarea McMurdo au început să curgă sute și mii de pinguini imperiali, în rânduri strânse, parcă grăbindu-se. Au intrat cu toții, să fi fost vreo zece mii, în perimetrul nivelat și au încremenit pentru câteva clipe, strânși la mijloc într-un cerc viu. După care, de parcă ar fi auzit o comandă, s-au desfăcut și au întruchipat din trupurile lor un patruleter. Apoi un triunghi, apoi un romb. Nu visam. Un coleg, care văzuse totul de la început, filmase. Stăteam pe o înălțime de gheață și îi priveam pe gravii pinguini, ce ofereau un adevărat spectacol de gimnastică decorativă. Dar nu este numai atât. N-am terminat. Hai să zicem că mișcările pinguinilor au fost întâmplătoare. Poate că figurile geometrice nu au fost atât de perfecte pe cât ni s-a părut nouă, deși filmul a confirmat. Dar, de la un timp, pinguinii, perfect sincronizați, au început să alcătuiască figuri complicate, arabescuri, întretăieri, valuri ce unduiau. Am avut cu toții impresia că scriu semnele necunoscute ale unui mesaj. Fiecare figură dura circa zece secunde, după care, cu mare economie de mișcări, se despărteau și începeau o nouă manevră. În final, la fel de organizat cum veniseră, pinguinii au părăsit întinderea netedă și s-au îndreptat cu demnitate spre colonia lor. De-abia atunci am văzut că deasupra uriașului patinoar stătea suspendată o sferă ce arunca lumini scurte, multicolore. Nu era prea mare. Stătea parcă agățată, destul de jos, la vreo cincizeci de metri deasupra banchizei. Nu se mișca. Acolo am lăsat-o. După ce am intrat în adăpost, am mai privit-o câțva timp. Se vedea bine. Când ne-am culcat se zărea încă».

„Întâmplarea, ce pare de domeniul fanteziei, a fost confirmată de film. Am putut urmări mișcările stranii ale pinguinilor, am încercat să interpretăm mesajul lor. Totul este conform relatării de mai sus. O singură excepție: sfera nu este vizibilă. Cu tot respectul și admirația pe care le nutrim pentru curajoșii exploratori antarctici, ne îngăduim să ne exprimăm îndoiala cu privire la autenticitatea faptelor relatate. Proba filmului, aparent incontestabilă, trebuie privită cu circumspecție. Dealtfel, pelicula va fi pusă la dispoziția unor specialiști, care vor aviza cu privire la autenticitatea ei. Vom publica opiniile acestor specialiști, de îndată ce vor fi formulate”.

Ciudată întâmplare, orice s-ar zice! Sfera cu pricina era poate cea de aici, evadată în timpul nopții.

Articolul ar putea fi transformat foarte ușor într-o povestire. Ar trebui înlocuit stilul jurnalistic. De exemplu, să existe un pictor printre cei care privesc. El să vadă totul mai profund și să descrie mișcările păsărilor ca pe un mecanism de artă cinetică. Filmul să fie analizat de un computer, după ce în prealabil mișcările au fost schematizate. Eventual, dar asta ar putea să devină comic, un pinguin sugestionat, care îi informează într-un fel sau altul pe oameni în legătură cu intențiile și dorințele străinilor. Eventual, cei din sferă să fie reprezentanți ai unei civilizații de păsări, ca într-o frumoasă carte citită de mine, unde apar niște lebede înțelepte, înclinate spre speculații abstracte și care disprețuiesc activitatea practică.

* * *

Au trecut șase zile de la ultima mea însemnare și parcă în urmă cu câteva minute mai scriam încă. N-am reușit să-mi țin promisiunea de a nu revedea cele scrise anterior; mi-am recitat însemnările și am fost prins de lectură, de parcă altul ar fi autorul și nu eu; am parcurs totul cu un bizar sentiment de vinovăție, ca și cum aș fi pătruns prin înșelăciune în intimitatea cuiva.

Timpul trece repede pentru cei maturi. Asta și fiindcă ei nu mai pot trăi fără scopuri. Eu sunt un caz mai aparte, cel puțin de când a apărut sfera. Dar poate că scopul meu este tocmai acest jurnal. Desigur, așa este. Aș putea să dispar din viața publică și să rămân pentru totdeauna aici, într-o perpetuă contemplare mută, fără să mai rostesc nici un cuvânt, doar scriind.

Sfera nu ar fi trebuit să vină în casa mea, nu ar fi trebuit să-i aparțină unui om atât de sceptic, trecut printr-o mie de îndoieli și contradicții, ca mine. Un copil sau un nebun ar fi contemplat-o mai autentic, fără nici o reținere, dăruindu-se cu patimă plăcerii de a sta în preajma ei. Dar nici copilul și nici nebunul nu ar fi fost în stare să scrie despre ea. Ar fi privit-o în tăcere.

* * *

Cum ar reacționa dacă ar fi lovită de raza unui laser? Acum, în clipa ce trece, mi-ar plăcea să văd raza izbind, topind, distrugând. Să se termine. Totul într-un sfârșit sinistru, să rămână doar un nor de fum și amintirile mele. Și, după un timp, să se afle că sfera nu mai există. Celor

care m-ar întreba despre ea le-aş spune netulburat că nu ştiu nimic despre nici o sferă, despre nici un accident ciudat, despre nici un joc coloristic. Aş fi crezut nebun sau farsor, s-ar spune că am o amnezie lacunară. Cu vremea, amintirile celorlalţi despre sferă ar începe să se şteargă, aproape imperceptibil la început, apoi într-un mod mai accentuat. Ar rămâne doar o poveste bizară, despre care nimeni nu ar mai îndrăzni să spună că este adevărată.

De ce nu intervine în vreun fel, văzându-mă complotând? Fiindcă ştie că vorbele mele sunt doar literatură, cuvinte pe care le arunc cu ură şi iubire asupra ei, învăluind-o în pânza lor neputincioasă şi indestructibilă.

* * *

Ideea unei povestiri, pe care o văd în chip de film. Descoperirea într-un aisberg a unei corăbii a vikingilor. Extraordinara imagine a topirii gheţii în razele soarelui. Mai întâi se văd doar extremităţile corăbiei. Vârful catargului, pânzele, ciocul prorei, ce reprezintă o femeie războinică, vânjoasă, cu sânii goi şi sabia în mână dreaptă, vârfurile vâslelor. Întreaga siluetă a corăbiei, ce apare din spatele gheţii translucide, ce se subţiază repede. Apoi echipajul: oameni bărboşi, înarmaţi, fără nici o urmă de descompunere, cu expresii fericite.

O secvenţă următoare: încercarea de reanimare. Un laborator cu oameni în halate albe şi aparate neobişnuite. Vikingii întinşi pe o masă joasă, goi, bărboşi, cu ochii închişi, în poziţii ciudate. Cei mai mulţi ghemuiţi, doar câţiva întinşi. Diverse manevre, care, din punctul meu de vedere, nu au importanţă. În timpul operaţiei de reanimare cineva deschide o mare fereastră care dă spre ocean. Vântul pătrunzând cu o răbufnire înăuntru. Mişcarea perdelelor. Trezirea vikingilor, ce pare a fi determinată de pătrunderea în încăperea a aerului marin. Deschiderea simultană a ochilor, albaştri. În fine, punctul culminant, urlatul de furie sau de bucurie al celor readuşi la viaţă. Groaza celor care trăiesc într-o lume a semnelor şi a aparatelor. Albastrul privirilor, ce se contopeşte umplând parcă încăperea. Este o înviere scurtă. Vikingii mor, de data aceasta pentru totdeauna. Privirile goale, fixe, ale oamenilor îmbrăcaţi în halate albe. Deznădejdea unei femei, care plânge în hohote.

Din această idee s-ar putea face un film. Îl văd în felul următor. Mai întâi, o poveste relativ convenţională despre vikingi: lupte, iubiri, călătorii

pe mare, chefuri, la care se bea mied din coarne de taur. Rătăcirea unei corăbii printre ghețurile nordului. Înghețul. Iar apoi un epilog, care nu ar părea lipit, despre scurta reanimare. Viețile reale ale vikingilor ar părea că se desfășoară doar pentru ca într-un viitor străin să fie posibilă o scenă a înfruntării dintre două feluri de oameni. Eventual moartea, a doua moarte a vikingilor să fie provocată de clipa de demență a unui om din viitor, care cedează fricii. Dar nu, ar fi exagerat...

* * *

Încerc să-i modific prin sugestie coloritul. Astăzi am privit-o concentrându-mă vreo jumătate de oră și mi-am închipuit-o colorată în roșu intens, ca un câmp de maci sălbatici. Când începuse să mă doară capul de efort, o mică pată de culoarea la care mă gândisem a apărut undeva pe la ecuatorul sferei, minusculă, șovăitoare, pâlپând ca un semnal în noapte. La început am crezut că mi se pare, dar pata s-a mărit lent, ajungând după un timp destul de scurt de mărimea unei cărți de joc. Ar fi fantastic să reușesc pe deplin. De multe ori culorile au evoluat paralel cu amintirile mele, într-o relație ciudată. Culorile îmi trezeau asociații sau asociațiile căpătau un echivalent?

* * *

I-am citit ieri soției mele o parabolă, sau nu știu cum să-i zic, despre pericolele uniformizării psihice. Sunt la modă povestirile cu personaje din viitor sau chiar de pe altă planetă. De ce nu, în definitiv? Nu recuzita contează, ci spectacolul. Am citit, poticnindu-mă adesea, ori de câte ori observam exprimări plate, seci sau involuntar comice. Ideea este interesantă. Încercând s-o transform în literatură am avut însă sentimentul că mă izbesc de un obstacol subiectiv. De-abia acum înțeleg exact natura acestui obstacol: am simțit că este rău să plasez ființe omenești în condiții materiale atât de imposibile pentru noi cei de azi. Am avut sentimentul pierderii oricărui contact afectiv, ca să zic așa, cu personajele mele, am simțit că povestirea se transformă într-un lucru uscat, iremediabil ratat din punct de vedere literar, deși ingenios. Textul evocă o lume convențională, de basm, tipică pentru acest gen, în care verosimilitatea nu intră în regula jocului. O lume ce poate fi viitorul Pământului, dar și o planetă îndepărtată, populată de ființe analoge oamenilor sau o imensă navă

spațială, plecată de mult timp, care nu este altceva decât un model al Terrei.

Într-o asemenea lume încep să apară fenomene neobișnuite. Interesul pentru orice formă de artă scade foarte repede. Sălile de spectacol se golesc, nu se mai cumpără cărți, nu se mai ascultă muzică, etc. În plus, sunt tot mai puțini cei care se decid pentru profesii legate de producerea diferitelor obiecte artistice. Secvența cu o sală de teatru din care spectatorii ies unul câte unul, în timpul primului act. Actorii nu se miră în mod deosebit, exteriorizând doar o uimire placidă, deși piesa respectivă avusese întotdeauna un mare succes de public. Ziarele comentează faptul ca pe ceva întâmplător, nu din cale afară de ciudat.

Câteva concursuri de admitere la institute superioare de învățământ sunt suspendate din lipsă de candidați. Marii artiști ai epocii trec la profesii practice. Un pictor celebru declară într-un interviu că nu pricepe cum a perseverat într-o îndeletnicire lipsită de sens. Trec prin muzee, zice el, și îmi văd pânzele fără să-mi pot reprima o bizară impresie de inutilitate, de timp consumat în zadar. Declarațiile lui sunt comentate cu moderație de către oamenii de specialitate și de către public. N-aș putea să spun exact de ce, dar îl înțeleg pe marele artist, scrie un critic de artă. Rarele, din ce în ce mai rarele opinii despre artă care mai devin publice, par obosite și nehotărâte. Polemiștii dispar, specialiștii divaghează abătuți, fără nici o convingere. Editurile nu mai primesc manuscrise și se desființează. Un filozof ține o cuvântare televizată. Spune că oamenii sunt pândiți de o mare primejdie. Le recomandă tuturor să reziste sugestiei ce este exercitată de nu se știe unde. Filozoful este un tip pitoresc, genul de leu îmbătrânit. Discursul său ia însă o turnură neașteptată. Treptat, tonul de profeție lasă locul unuia mai ponderat. După ce trece prin câteva etape intermediare, bătrânul filozof începe să-și reia tezele, dar pentru a le combate. Chipul lui își pierde treptat aerul pasionat, pentru a deveni relaxat, constatativ. Găsește scuze plauzibile situației existente. O mașină electronică realizează un text literar intitulat „Veselia și tristețea”. Este un dialog dramatic. Negăsindu-se actori dispuși să-l interpreteze, pe ecranele televizoarelor apare însăși mașina, care rostește două monologuri intercalate, vorbite de glasuri impersonale, ce se deosebesc doar prin înălțime. Piesa este foarte scurtă. Cred că este singurul lucru din povestire care îmi place pe deplin. N-aș putea spune cu exactitate pentru ce. Așa că

o voi transcrie aici, pentru ca să nu se piardă. Oricâte modificări aş mai aduce ansamblului, ea va rămâne oricum neschimbată.

VESELIA ȘI TRISTEȚEA

Veselia este, după câte se pare, o stare de spirit. Ea poate fi caracterizată într-un mod lesnicios. Când cineva este vesel are un apetit existențial mărit, ochii săi strălucesc destul de tare, mișcările îi sunt rapide, vesele. La veselie se râde. Eu sunt vesel și deci am mișcările rapide, râd, am poftă de viață. Iată, în orice clipă pot să izbucnesc în hohote de râs, starea mea de spirit îmi dă dreptul s-o fac.

Și tristețea este, dacă nu mă înșel, o stare de spirit. Eu sunt trist, dar nu plâng, aș vrea să plâng. De ce să plâng? Este suficient pentru tine să știi că eu sunt în starea în care pot să plâng. A fi trist înseamnă a privi lumea prin lentile fumurii. Deci oamenii care au ochelari cu lentile fumurii sunt triști. Am multe lucruri de spus despre tristețe și le voi spune. Voi obosi deosebit de greu în activitatea mea de spunere a ceea ce înseamnă să fii trist.

Oamenii sunt veseli, oamenii erau veseli. A asculta muzică ritmică și a dansa în sunetele ei este ceva vesel. Veselia. Iată o noțiune despre care eu vorbesc cu mare plăcere. Eu sunt vesel, ba mai mult chiar, eu sunt veselie. Eventual cu v mare. Să fim veseli? Iată o posibilitate pentru care optez fără nici o ezitare. Veselie, veselia, veseli, vesel, veselă chiar. Să fim veseli, deci.

Tristețea este sumbră? Da. Ea are o culoare întunecată. Obiectele nu strălucesc deloc. Eu sunt întristare și văd, în consecință, lucrurile în negru. Deci cineva care este trist sau întristat, vede lucrurile în negru. Cu alte cuvinte, dacă eu vad totul în negru înseamnă că te văd și pe tine în negru. Decurge că veselia este neagră.

Vom continua mult timp încă această conversație despre veselie și tristețe.

Ultimele cuvinte ale dialogului sunt rostite dintr-o dată de ambele voci. Mașina mai rămâne pe ecran câteva zeci de secunde. Două dintre luminile ei, una roșie și alta galbenă, sclipesc alternativ, iar apoi simultan, în tăcere.

Ciudățeni în lumea științei. Mințile teoretice decad. Disciplinele speculative, de anticipare, sunt neglijate. În schimb, tehnica prosperă. Executanții se înmulțesc, inventatorii se împuținează și dispar. Uzinele își

măresc vertiginos producția, urmează o criză. Ciudata situație a unor uzine care își devorează propriile produse, pentru ca apoi să le construiască din nou. Ideea de progres uman este ruinată. Noul nu mai este dorit.

În a doua parte mă refer la existența unui institut de statistică psihologică condus de un savant prodigios. Acest institut realizează venituri considerabile, livrând analize asupra psihologiei profesiilor și asupra mecanismului vocației. Savantul, având la dispoziție mari fonduri, întreprinde o nebunesc-temerară acțiune. Pe o insulă din nord construiește, în cel mai desăvârșit secret, un emițător de un fel special, ale cărui efecte, după cum ușor este de dedus, pot fi întrevăzute la nivelul întregii umanități. Este o mașină de sugestionat.

Revin apoi la descrierea procesului. Jocurile dispar, la fel sporturile. Îmbrăcămintea se uniformizează. Se împuținează și apoi dispar conversațiile gratuite. Indivizii se uniformizează într-atât, încât devin un singur om multiplicat. Urmează etapa de degenerescentă, a cărei descriere este destul de neconvingătoare, după care ivirea unor forțe de opoziție. În final insula este dinamitată sau, și mai bine, apar oameni capabili să se sustragă influenței malefice a mașinii. Inserez câteva fragmente din jurnalul bătrânului savant, în care există un oarecare frison paranoic. De pildă. „Să dau lumii o structură psihologică unică. Să elimin toate infinitele fricțiuni dintre indivizi, toate pierderile de energie ce provin din deosebirile temperamentale, din datele diferite ale personalităților, din diferențele dintre rolurile sociale. Să reduc la zero afectivitățile. Să anulez aspirațiile sterpe ale indivizilor, să construiesc o psihologie unică, sau mai bine zis o unică lipsă de psihologie, să transform umanitatea într-un mecanism perfect, care nu greșește niciodată”.

Textul pe care l-am rezumat a fost citit, firește, în încăperea sferei. După ce am terminat, trecând repede, pe sărite peste ultimele paragrafe ce mă plictiseau, am avut prilejul să urmărim o demonstrație a sferei, prima, dacă mă gândesc bine. Fără nici o tranziție, a început să repovestească stângacea mea însăilare. Am privit, nu fără uimire, cum apar, ca într-un jurnal filmat, expoziții goale, iar apoi cum un bărbos cu o expresie placidă taie în fâșii niște tablouri. Avea gesturi măsurate, lipsite de violență, de parcă ar fi executat o operație de rutină, foarte obișnuită pentru el. Cum strânge toate tablourile mutilate în mijlocul unei săli imense ce avea tavanul transparent și le dă foc, după ce în prealabil le udase meticulos cu

benzină sau cu alt lichid inflamabil. Șiruri interminabile de mașini a căror formă nu mi-a spus nimic cu privire la întrebuințarea lor, ieșind pe porțile unor uzine și intrând aproape imediat înapoi, de data aceasta cu spatele înainte, ca într-o peliculă rulată invers, de la sfârșit spre început. Oameni necunoscuți, apăruiți din senin, ca niște fantome. Fețele lor liniștite, calme, aproape apatice, mișcările lor liniștite. Fețe care amintesc de niște măști, la care se mișcă doar maxilarul inferior, pentru a articula cuvintele. Apoi, o masă lungă la care stau cinci bărbați și o femeie mai în vârstă. Au fiecare în față coli de hârtie pe care fac scurte însemnări. Fețe impasibile. Așteaptă cu toții nu se știe ce. La un moment dat, către femeia în vârstă, care pare a prezida, se apleacă un bărbat și îi șoptește ceva. Ea face un gest de încuviințare. Imediat intră în sală un tânăr. Urmează o conversație lipsită de animație între cel intrat și femeia în vârstă. Apoi tânărul se retrage cu vreo trei pași și, judecând după mișcările teatrale pe care le face cu brațele, declamă. Se oprește și face un gest de lehamite, după care iese cu pași târșiți, legănându-și într-un fel ciudat umerii. Mi se pare o clară figurare a felului în care un tânăr renunță la cariera teatrală sau cinematografică. Comisia, nu văd de ce n-aș numi-o astfel, rămâne pe loc. Unul dintre bărbați scoate un pachet de țigări și oferă tuturor. Ia, curios, numai femeia. Fumul se ridică, imagine excelentă, cei șase așteaptă. Nimeni nu mai apare. Deodată femeia se ridică vioaie și se îndreaptă către ușă. Este arătată apoi sala goală. Pale de fum se pierd în sus, albastre, suave.

Apoi, chipul filozofului meu. Bătrânul filozof, numai el poate să fie. Își mișcă mâinile slabe, cu vine îngroșate și pete cafenii (se văd foarte bine petele de tutun de pe degete), demonstrează ceva. Are părul lung, de un alb strălucitor. Gesticulează parcă prea mult, ochii de demon îi strălucesc. Prezentare foarte ingenioasă, n-am ce zice: apar uneori numai ochii, acoperind întregul ecran, cu pupila încercuită de cercul numit al senilității, de un albastru șters, sugerând convingerea vecină cu demența, alteori o mână uriașă, fragilă, friabilă parcă, ce se mișcă precum o insectă, mecanic, sacadat. Sunt, deci, momentele în care înțeleptul îi previne pe oameni asupra primejdiei care îi așteaptă și îi conjură să se sustragă influenței malefice. Buzele i se mișcă fără întrerupere, chipul i se cutremură din toate ridurile, dinții falși, orbitori, mestecă aerul. Urmează începutul declinului. Mâinile nu mai gesticulează cu atâta ardoare, sprincenele ridicate se coboară, ochii holbați se micșorează, dinții nu mai

sclipesc, trăsăturile nu mai tremură. Chipul ascetic este atins de oboseală. Continuă să vorbească, dar mai ponderat, tot mai ponderat. Galbenul de pergament al figurii devine cenușiu, ochii din ce în ce mai apoși, înotând parcă în lacrimi de neputință. Repede bătrânul arată ca un moșneag excedat, care se sprijină greoi de masă, tremurând. O ultimă secvență îl înfățișează privind în gol, statuie a bătrâneții ce se uită spre târâmurile strămoșilor.

Bătrânul dispare treptat, tras înapoi, micșorându-se tot mai mult, pierzându-se într-un fum întunecat. O lungă clipă se vede doar fumul pământiu rotindu-se într-un vârtej lent. Răsar apoi contururile nesigure ale insulei, se văd antene uriașe ce strălucesc în lumina piezișă a soarelui de parcă ar fi făcute din gheață. Un turn cenușiu sau mai degrabă argintiu. Ca într-un film ce respectă convențiile, turnul se vede mai de aproape, apare o ușă la nivelul solului, scări interioare, profesorul nebun vorbind, ținând discursul prin care își anunță colaboratorii că munca lor a luat sfârșit. O figură comună, un om la vreo șazeci de ani, mic de statură, cu brațele scurte mișcându-se stângaci, neobișnuite cu gesticulația retorică. Și așa mai departe.

Ciudat este faptul că figurile pe care le urmăresc nu seamănă nici pe departe cu cele pe care mi le-am imaginat eu scriind. Dar acum, după ce am văzut spectacolul oferit de sferă, nu mai sunt în stare, bineînțeles, să mi le închipui altfel decât cele văzute aici. Prototipurile reale au dispărut din memoria mea, uzurpate de aceste fantome elocvente.

* * *

Ideea descoperirii unui colos metalic, undeva în munți. Proveniența lui nu poate fi explicată. Este un soi de mașină, cu piesele unite între ele, fără urma vreunei suduri sau a ceva asemănător. Ar putea fi un generator de energie, ar putea fi un receptor sau un vehicul. Dar nu este. Până la urmă, după ce se constată că nu poate fi întrebuințată și nici adaptată, este decretată operă de artă și expusă într-un muzeu. Sau nu. Mai degrabă într-un spațiu liber, undeva într-un parc.

* * *

Am văzut totul, am spus sau am scris totul. Aș mai putea adăuga doar deformări. Sunt apăsător de blazare. Degeaba încerc să re trăiesc admirația

de cândva. Episodul mi se pare epuizat. Altul trebuie să înceapă, altul, indiferent care.

Au fost noi performanțe. Mi-am materializat gândurile, am reușit să sculpez în carnea schimbătoare a sferei, cu amintirile și fanteziile mele. Acum totul se va sfârși, o simt. Sunt deci dator să raporteze, cui?, cum s-au petrecut lucrurile în destul de lungă perioadă de timp în care nu am scris.

Mai întâi, figurile noastre în diverse ipostaze casnice, apoi tot noi, dar îmbătrâniți într-un mod burlesc, ca într-o comedie groasă. O mare mustață galică, albă, lipită de figura mea de acum, ochelari bătrânești pe nasul clasic al soției mele, ce păstra coafura tinerească și trăsăturile actuale, dar mergea adusă de spate, exagerat de cocoșată, pipăind drumul cu un baston. Iarăși eu, stând pe o bancă în parc, încărunit, dar cu trăsăturile neschimbate, ca într-un film care începe cu o nuntă și se sfârșește cu imagini ale nepoților, mari, gata să se însoare, ai celor care cu un ceas înainte erau tineri și radioși, sprijinindu-mă cu mâinile într-un baston decorativ, probabil cu măciulia de aur, privind cu demnitate și oboseală înainte, către copiii care se joacă și către copacii ce se văd undeva în planul îndepărtat. Mergând împreună cu ea pe stradă, la braț, încet, foarte încet, zâmbindu-le cu o oarecare greutate, un zâmbet ce se vrea bătrânesc, dar este lipit pe fețele pe azi, mișcări de bătrâne marionete, dar false, exagerate, nereușite.

Apoi, probabil ca efect al dorinței mele, doi bătrâni, un bărbat și o femeie, care stau pe locurile noastre de acum, dar nu seamănă cu noi. Dintr-o dată, în locul celui care ar trebui să fiu eu, tata, așa cum arăta cu puțin timp înainte de moarte, crispat, reușind totuși să mi se uite în ochi cu bărbăție ironică, cu inconștiența adevăratei forțe, stând culcat pe patul de spital, cu proteza dentară ieșindu-i în evidență pe fața slăbită, cu pânțele bombând pătura de culoare incertă, mișcându-și fără încetare mâinile slabe, expresive, cumplit de expresive, comunicându-mi cu ele, doar mie, că trebuie să acționăm și apoi să murim. Iar în locul ei o bătrânică, pe care am văzut-o ultima oară când ne-a vizitat cu câțiva ani în urmă mama ei, mică, gârbovită. O bătrână care nu se mira de nimic, deși i-ar fi plăcut să se mire, învățând atunci, pe loc, să fie blazată, înduioșându-mă și făcându-mă să mă gândesc din nou la inocența pe care femeile o păstrează până la moarte, indiferent de viața pe care o duc. Îmbrăcată în negru, mâinile deformate, noduroase, întunecate, cu vinele ca niște raze de pământ ars, mișcându-se încet, fustele ei negre aproape

atingând covoarele, cu ochii ei de copil, albaștri, puri, fără zâmbet, serioasă și iubitoare, mergând printre obiecte cu care nu este obișnuită și căutând să intre cât mai repede în rolul bătrânei care își înfrânge vârsta și face față.

Ea mă strângea de mână și plângea. De ce plângi, o întrebam, nu plânge, trăiește, este sănătoasă, nu te întrista, trăiește acolo, în satul ei, mai fericită decât noi. Îmi spunea suspinând că nu știe de ce plânge, dar simte că îi este insuportabil să o vadă așa. Parcă ar fi murit de mult, zicea, parcă n-ar mai trăi decât în amintirile noastre. Și, în sfârșit, bătrâna dispărând, suptă de apele schimbătoare ale sferei.

Alte câteva chipuri de bătrâni din satul mamei ei. Mai întâi, o femeie de vreo optzeci de ani, poate de optzeci și cinci, care, îmi amintesc, mergea fără să obosească kilometri întregi și înjura cumplit. Figura ei, redată cu fidelitate, un amestec ciudat de satisfacție și de răutate. Cu fiecare zi ce trece, spunea fața ei crâncenă, iată, trăiesc, mă mișc, vorbesc, înjur, trăiesc. Se uita printre pleoapele apropiate, era aproape oarbă, un zâmbet răutăcios îi flutura tot timpul pe buzele veștede, strânse energic peste proteză. Era parcă aievea, mergând pe o câmpie întinsă, înspre asfințit, venind către sat cu pași mici, decizi, purtând un toiag mai înalt decât ea, privind înainte cu ochi fără lumină. Bătrânul despre care cei de seama lui spuneau că în tinerețe a fost cel mai puternic om din sat și din împrejurimi, slab, ascetic, numai piele, oase și tendoane, cu o privire de fanatic, mergând cu pași mari prin mijlocul drumului, purtându-și coasa ca pe o armă, ținându-se foarte drept, încălțat cu bocanci uriași, deși era vară, grăbindu-se spre ținta lui, venind spre noi, de fapt, implacabil, un conducător de oști pensionat. Un bătrân de piatră sau de fier, care merge la coasă.

Pe aceștia doi ea nu i-a mai privit cu groază, nu a mai plâns. Se liniștise, avea ochii senini.

Ceea ce se întâmplă în fața ochilor noștri este atroce. Nu știu exact de ce gândesc astfel. Nu știu, nu pot decide dacă figurile, personajele sunt scoase din memoria mea sau fac parte dintr-o povestire inventată de către sferă și care seamănă cu niște întâmplări pe care le-am văzut cândva, dar pe care nu reușesc să mi le reamintesc în amănunțime. Mă simt frustrat de ceva vital. Mi-e greu să explic. Faptul că pot să văd trecutul nu este, cum s-ar putea crede, un avantaj, ci pricina înceată și grozavă a unei mari

întristări. Aș fi vrut ca amintirile să-mi rămână undeva în ceață, cu contururile rarefiate, dispărând lent în uitare.

„Am fost, într-un fel obscur și imposibil de explicat, jefuit de trecutul meu. Ceea ce am trăit cândva a urcat din străfunduri, ca un monstru marin ucis, spre a prinde încet contururi în fața mea. Am văzut totul. Copilăria, cu toate întâmplările pe care mi le-am adus aminte, adolescența, tinerețea, prezentul devenit trecut, totul. Am privit la nesfârșit. De la un timp am început să mint, să combin, întocmai cum făcusem în literatura pe care am scris-o, să falsific, obținând astfel imagini noi, care nu mai respectau adevărul, dacă se poate vorbi despre adevăr în domeniul alunecătoarelor amintiri. Nu mai eram un adolescent subțiratic, debil, fără succes fizic, ci reușeam, prin minime antrenamente, să devin un atlet precoce, cu umeri puternici și cu picioare de alergător, eram mai înalt, nu mai purtam ochelari. Mă plimbam pe străzi și prin parcuri cu fete înalte și blonde, la care în realitatea adolescenței mele nici nu îndrăznisem aproape să mă uit. Participam la întreceri sportive și câștigam întotdeauna, primeam cupe și zâmbetele unor fete neverosimil de frumoase. Ieșeam triumfal din adolescență, deveneam într-o singură noapte, ca în poveste, un tânăr bărbat sortit succesului. Îmi îndeplineam toate visele. Participam la mari vânători în junglă, ocheam cu sânge rece un leu și trăgeam doar în clipa în care se repezea asupra mea, răpunându-l fără greș, călăream un elefant ce fugea greoi, cu trompa în vânt, scoțând răcnete de trompetă pe care sfera nu le putea reproduce, lăsând întotdeauna imaginile fără sunet, ca în vise, unde și vorbele sunt parcă simțite și nu auzite, urcam, împreună cu un grup de oameni atât de bronzati încât păreau lustruiți, munți înzăpeziți, trăgeam cu tot felul de arme și nu greșeam niciodată, luptam corp la corp cu ciudați agresori care apăreau din neant pentru a ataca grupul nostru, eram învingător, salvam de la înec o tânără femeie. Fără să-mi dau seama că isprăvile erau împrumutate din filme modeste, în care performanța fizică este singurul lucru bărbătesc, iar intelectualii fac, de regulă, o figură ridicolă. Nu mă supăra sărăcia imaginației mele, recurgeam senin la cele mai simple locuri comune. Un precar, jalnic sentiment demiurgic, o pătrundere în ficțiune ca într-o apă îngroșată de sare, care te ține la suprafață și te duce într-o direcție incertă, dar care are un gust scârbos.

De câteva ori ea m-a întrebat dacă a fost într-adevăr așa. Ce puteam să-i răspund? Privind, mă îndoiam de trecutul meu. Uneori se uita pe furis la mine, confruntând imaginea din sferă cu realitatea unui om bine păstrat,

care nu mai poartă ochelari din pricina unui capriciu al cristalinului său îmbătrânit, un om care arată rodul unor interminabile eforturi de păstrare: un corp tânăr, un cap ce păstrează în riduri toate grimasele miilor de exerciții fizice făcute dintr-un nebunesc, irezistibil orgoliu.

* * *

Numai emoție și iluzie. Prea puțin. Plăcerea plutirii pe apele uleioase ale ficțiunii trebuie să se sfârșească. Vreau ceva nou. Fiecare performanță a fost senzațională: jocuri dirijate de culori, întâmplări fictive, sclipiri de oglinzi ce multiplică inexistențe, scene din filme de nimeni văzute vreodată, fără dialoguri, cu actori care nu au trăit niciodată, înfiorători în absoluta lor inexistență, materializarea gândurilor mele în nenumărate nuanțe, cu mii de aberații, ideale pentru cine studiază mecanismele minții umane, dar plictisitoare, în cele din urmă, pentru mine.

* * *

Îmi ghicește gândurile. Nu mult timp după ce am scris rândurile de mai sus, a început o nouă etapă, ultima, dincolo de care nu văd ce ar mai putea fi: ghicirea viitorului. Zvonuri despre așa ceva au început să circule imediat după apariția sferei. Nu este nimic neobișnuit în asta. Simțul comun așteaptă întotdeauna miracole. Pe de altă parte, pentru omul obișnuit semnele divinației sunt o culme la care sfera, comportându-se de parcă ar fi un producător oportunist de mass-media, a ajuns doar după ce a epuizat metodele intermediare de captare a publicului. Îmi îndeplinea astfel o ultimă dorință, cea mai absurdă.

A fost azi un ciudat pelerinaj la mine. Nu știu prin ce mijloace, multă lume a aflat. Puteam să-mi păstrez ușa încuiată. Dar cei veniți au fost irezistibili. Au stat în curte, pe scări, în stradă, liniștiți, așteptând să-i poftesc înăuntru, desfăcând într-un târziu pachete cu hrană rece, tăcând și privind-mă cu o încredere ce mă mișca. Unii au început să-mi vorbească, punând în cuvintele lor o bizară, incoerentă retorică a inimii. Nu s-a ajuns la scene penibile. Nici o femeie nu și-a smuls părul, intrând într-o criză de isterie, pentru a mă convinge, nici un bărbat nu a ridicat vocea și nu a schițat gestul de a mă brusca. Erau cu toții calmi și reculeși. Atitudinea lor m-a impresionat și m-a determinat să-i accept. I-am primit în casă. Au intrat fără să se grăbească, după o ordine anumită, de parcă ar fi făcut în

prealabil repetiții. După ce vreo douăzeci au trecut pragul, șirul s-a întrerupt și ceilalți au rămas afară, la fel de liniștiți, păstrându-și vechile locuri.

A început ultimul act al unei piese stranii, al cărui personaj principal am fost. Oamenii s-au așezat, fiecare pe unde a apucat, fără să aștepte vreo invitație. Unul dintre ei s-a postat în fața sferei, în jilțul meu. Gestul lui posesiv nu m-a indispus, fiindcă era generat de intuiția că sfera și, prin extensie, ceea ce se află în jurul ei, nu este proprietatea cuiva. M-am așezat într-un colț și am privit. Cunoșteam modul în care sfera face pronosticuri, trecusem prin această experiență, dar nu am spus nici un cuvânt.

Cel aflat în fața sferei era un om în vârstă, mic de statură, cu un frumos, sclipitor păr alb. Deși vorbea în șoaptă, parcă rugându-se, se înțelegea ce spunea. Copiii lui, dintre care unul suferă de o boală primejdioasă, iar altul este plecat nu mai știu unde, fiind alpinist. Nepoții, încă mici. Îmi amintea de discuțiile naive care se leagă uneori în tren, când un bătrân sau o bătrână încep să-și spună păsurile, necazurile copiilor, succesele nepoților, vorbind monoton, neavând nevoie de replici, doar asigurându-se din când în când că ascuți, că nu ai adormit. Un discurs interminabil pe care îl provoc de câte ori mi se ivește ocazia, oferindu-mi, o dată și încă o dată, revelația că viețile oamenilor sunt asemănătoare, că doar nuanțele diferă, că oricâți bătrâni vei întâlni în tren, își vor vorbi despre fiul lor, care are probleme cu cel mai mare dintre copii, sau despre fiica cea mică, plecată într-o excursie în străinătate, coborând apoi în stația lor, brusc înstrăinați, aproape fără să-i mai spună vreun cuvânt de rămas bun celui care i-a ascultat cu stoicism atâta timp. Binefăcătoarele locuri comune, ce nu există numai în limbaj, ci și în viața reală. Fericiți cei cărora le domină existențele.

Cel care îi vorbea sferei despre necazurile lui era din această categorie; trebuia doar să-mi închid ochii și să-mi imaginez zgomotul roților de tren pentru ca iluzia să fie perfectă. Vocea monotonă nu invoca, nu cerea, se întreba doar pe sine cum va fi, oare ce o mai fi mai departe, și apoi, aducându-și aminte noi amănunte, adăuga alte știri, ce făcuse cutare în cutare situație, cum nepotul avea defectul cutare, cum nepoata merita o altă soartă și așa mai departe. De la un timp a început să nu se mai uite la sferă, privea undeva în jos, continuând să vorbească cu voce egală și

mică, monotonă, ținându-și coatele pe genunchi, statuie meditativă, cu spinarea curbată, apăsător de povara amintirilor.

A vorbit vreun sfert de oră. Ceilalți așteptau nemișcați, cu un calm înghețat, de parcă ar fi fost cu toții niște bolnavi incurabili aflați în anticamera unui medic. După ce a terminat de vorbit, bătrânul s-a ridicat și a dat să plece fără să mai arunce o privire măcar înspre sferă. Într-adevăr, de ce să se mai uite la obiectul ciudat din fața lui? Ce era sfera pentru el, om trecut prin încercările vieții? Importante erau doar cuvintele. Nu voia să afle viitorul, ci doar să vorbească, să se audă, să simtă cuvintele, binefăcătoarele. Avea ochii limpezi și fața destinsă, satisfăcută. A făcut câțiva pași spre ieșire, dar unul dintre cei care așteptau l-a oprit printr-un gest sau printr-un cuvânt. Ușor nedumerit, bătrânul s-a întors. Sfera se colorase într-un mod inedit, greu de descris. Zig-zag-uri de diferite culori se succedau lent, puncte luminoase apăreau și se stingeau aproape imediat în unghiurile pe care liniile le alcătuiau. Desenul mișcător era poate o echivalare a cuvintelor. Poate că liniile frânte reprezentau viețile copiilor, iar cea care se întrerupea mai repede era viața alpinistului. Punctele puteau reprezenta persoanele, copiii, nepoții, etc. Poate că și numărul corespundea. Dar cine stătea să facă asemenea calcule și deducții? Cel mult eu, amatorul de speculații nesfârșite. Au apărut o serie de arabescuri, frumoase, fascinante, dar ce folos?, de nimeni înțelese.

Mica mea teorie: existențele omenești, fiind asemănătoare, viitorul nu poate fi înfățișat decât prin trasee abstracte, care nu aparțin cuiva anume, fiind ale tuturor. Îmi amintesc de vizita pe care am făcut-o în copilărie la o ghicitoare, o femeie hidoasă, aproape pitică, cu mâini scurte de copil, dar groase, puternice. Degetele ei roșii, umflate, aveau o formă conică, se ascuteau spre vârfuri, ca niște gheare. Amesteca niște cărți de joc soioase, cum nu mai văzusem până atunci, pe care erau scrise cuvintele fundamentale: copii, moarte, fericire, drum, boală. Cărțile de joc erau ornamentate cu figuri curioase, desenate cu o stângăcie rafinată. Folosea aceleași cuvinte pentru toți cei cărora le ghicea, cuvinte puține, după cum puține sunt tipurile de situații prin care putem trece în viețile noastre. Cei care voiau să știe cum va fi nu se mirau de sărăcia cuvintelor ei, participau serioși, palizi, la jocul ghicitului. Cele treizeci și două de cărți, sau câte vor fi fost, puteau fi amestecate în multe combinații, pronosticurile erau identice doar în spirit. Nimeni nu se putea deci supăra

pentru că viitorul său este la fel cu cel al vecinului. Cuvinte spuse de vocea într-adevăr frumoasă și bine modulată a stârpiturii, cuvinte a căror muzică simplă construia o a doua realitate, în care oamenii intrau cu voluptate, cu o plăcere pe care eu, copil fiind, nu reușeam s-o înțeleg și priveam cu uimire fețele transportate ale mătușilor cu care venisem. Sfera nu oferea cuvinte; cel care voia să afle viitorul nu avea parte de magicele vorbe cu privire la un drum lung ce se va produce în trei luni, trei săptămâni sau trei zile. Ce se vedea era ceva abstract, neinteresant. Sau nu, poate că mă înșel, iar cei de acolo aveau impresia că emoția lor confuză înseamnă înțelegere.

I-am privit cu atenție. Erau îmbrăcați în haine obișnuite. Orășeni lipsiți de orice ostentație, oameni de pe stradă.

A urmat o femeie, care a vorbit mai puțin, rezumând. O fată a ei dăduse de bucluc, urma să fie închisă. O voce plină de convingere, fără nici o urmă de blazare. Sfera a răspuns. Linia zigzagată era una singură. Au apărut și punctele luminoase de diferite culori, apoi arabescurile. Femeia privea cu mare atenție, din când în când un suspin îi ridica pieptul masiv. La urmă s-a ridicat și a ieșit fără nici un cuvânt. Plângea.

Au venit alții. Toată ziua a trecut așa. Eram din ce în ce mai mirat. De ce perseverau? A fost o zi grea. Ultimul a fost un bărbat tânăr, să tot fi avut vreo treizeci sau treizeci și doi de ani. Figura lui exprima, dacă nu neapărat o vie inteligență, deși așa ceva n-ar fi exclus, atunci cel puțin o preocupare constantă pentru ceea ce se petrece în jurul său, un spirit de observație deosebit și un apetit nativ pentru aflarea dedesubturilor. Spre deosebire de ceilalți, care se așezaseră pe fotoliul din fața sferei, el a rămas lângă mine pe un scaun. Și, în loc să debiteze obișnuitele cuvinte, a încercat să lege o conversație. M-a întrebat, cu o voce plăcută, de om care are prilejul să vorbească în public, ce părere am. A pus întrebarea cu politețe și n-am reușit să-l refuz, deși eram obosit și nemâncat. L-am întrebat dacă nu cumva este ziarist, precizând imediat, nu știu de ce, că nu m-ar deranja cu nimic dacă ar fi. Mi-a spus, cu un zâmbet ușor ironic, că nu e ziarist și că îmi este întrucâtva coleg de breaslă. S-a recomandat. Numele lui mi s-a părut cunoscut. În loc să mă supere, nonșalanța cu care mi s-a adresat m-a flatat. Semn de bătrânețe: eram bucuros că un bărbat cu mult mai tânăr decât mine mă abordează într-un fel camaraderesc, socotindu-mă apropiat, găsind că vârsta mea nu este un obstacol în calea unei comunicări între noi. I-am spus că am acceptat ca oamenii să intre

pentru că am socotit că numai astfel zvonurile cu privire la capacitățile de predicție ale sferei vor putea fi infirmate. Vor fi oare infirmate? m-a întrebat el cu dubiu retoric. După care a continuat, fără să mai aștepte răspunsul meu, spunând că liniile, punctele și restul au fost mai tulburătoare decât niște mesaje formate din cuvinte. Mi-a amintit de semnele naturale, de care cei vechi erau mai impresionați decât de prezicerile vorbite. Avea vervă. Mi-a spus ceva despre nevoia oamenilor de a-și construi scenarii personale ale viitorului, mai ales ale celui apropiat, cel îndepărtat fiind o pură abstracțiune pentru simțul comun. A mai spus multe în sensul acesta. La un moment dat l-am întrerupt și i-am spus că, dacă va continua așa, va fi nevoit să spună că nu peste mult timp oamenii vor trebui să-și construiască prezicători ambigui, de tipul sferei, pentru uz personal. A zis că a exagerat cu bună știință, fiindcă îi place să producă sofisme pentru uzul prietenilor. Și-a luat apoi rămas bun, brusc, și s-a îndreptat spre ieșire. În timp ce pleca de-abia am avut timp să îl întreb de ce nu îi cere sferei un pronostic. Nu mi-a răspuns. Continuând să meargă, mi-a făcut un semn cu mâna, fără să se întoarcă, nepoliticos. Semnul voia să exprime, se pare, ideea că el nu se ocupă cu asemenea copilării. Am ridicat din umeri, mulțumit că s-a terminat.

* * *

Cât privește statutul genului pe care îl ilustrez și eu, lucrurile pot fi ușor clarificate prin conceptul de manierism literar înțeles, într-un mod simplificat, ca imitare ingenioasă a unor modele literare. Un manierism există în orice text literar. În cazul genului science-fiction dependența față de scrieri anterioare este însă în mod special vizibilă. Motivele, de neocolit, în absența lor pierzându-se specificul, sunt relativ puține la număr.

* * *

Iată schema unei povestiri. Pe o navă cosmică având un echipaj format din șapte bărbați are loc o crimă, despre care se află pe Pământ prin intermediul unui mesaj, care sosește trunchiat. De exemplu: „...l-a ucis pe... condamnăm crima”... În orice caz, un text care nu conține nicio precizare în legătură cu asasinul și cu victima. Din cauza distanței nu mai este posibilă recepționarea nici unui alt mesaj. Adevărul ar urma să se afle

după zeci de ani, la întoarcerea navei. Diverși oameni doresc să rezolve enigma. Între ei: psihologi, care adună date despre cei șapte, logicieni, apti pentru interpretarea nuanțată a datelor, criminologi, statisticieni, ciberneticieni. Aceștia din urmă susțin că o optimă analiză a informațiilor poate fi efectuată doar de către calculatoare. Se adaugă oameni de diverse formații și profesii, fără pregătire științifică, dar posedând o pasiune detectivistică. Până la un punct, investigațiile evoluează într-un mod asemănător aceloră despre obiectele zburătoare neidentificate și despre omuleții verzi care coboară din ele. Interogarea minuțioasă a tuturor celor care i-au cunoscut este succedată de interminabile discuții despre metodologia științifică a prelucrării datelor obținute. Este exprimată necesitatea seriozității, se discută despre conceptul de cercetare științifică, despre moralitatea omului de știință în raport cu investigațiile sale, despre necesitatea de a nu se comite vreun act potrivit spiritului științific etc. Apar cărți, ale căror lungi capitole recapitulează în mod plicticos tot ce au declarat cei care i-au cunoscut pe cei șapte: rude, prieteni, cunoscuți întâmplători, colegi de școală etc. Declarațiile sunt sistematizate, se întocmesc tabele sinoptice și liste de evenimente tipice pentru fiecare dintre cei cercetați. O următoare etapă: sunt interogați constructorii navei, alți călători cosmici, diverși specialiști în zboruri extraterestre. Din aproape în aproape se ajunge foarte departe. Sunt luate în considerare și numeroasele scrisori primite de către comitetul constituit, în cele din urmă, în vederea sincronizării specialiștilor. Una dintre întrebările fără răspuns clar: care este criteriul conform căruia se stabilește că o scrisoare conține date autentice și utile cercetărilor? Până la un punct, revelatoare este analizarea precedentelor. Cunoscându-se în amănunt existențele terestre ale celor plecați, se poate stabili dacă în cutare perioadă cineva a fost în cutare loc. De la un timp însă, datorită numeroaselor informații publicate, cine dorește să se documenteze este în măsură să afle în mod minuțios biografiile respective și, în consecință, să imagineze întâmplări și discuții care respectă întocmai datele considerate reale. Apar mistificatori ingenioși și documentați, care trimit scrisori, sau vin personal și fac declarații capabile să întoarcă totul pe dos. De exemplu: un act de sadism al unuia care până atunci trecea drept cel mai moral om din expediție. Sau invers.

Care este motivația acestui joc, care proliferază într-un ritm rapid? În primul rând, setea de publicitate, pe care mulți oameni o au. După

aparițiile la televiziune a câtorva dintre primii mistificatori, care reușesc să perturbe în mod serios lucrările comitetului, imprimându-le direcții neașteptate, se ivesc brusc tot felul de persoane, mai mult sau mai puțin dotate intelectual, care întrevăd o cale lesnicioasă de afirmare socială sau, cel puțin, de satisfacere a orgoliilor. Câțiva oameni de știință având una dintre formațiile înșirate mai sus, se specializează, pur și simplu, în investigarea crimei. Este ceva ridicol, dar plauzibil.

Interesante sunt ecourile literare ale bizarelor cercetări. Apar romane polițiste, ce produc diferite ipoteze. Se ivesc, de ce nu?, cărți de interviuri, în care jurnaliști deștepți discută cu mari personalități, acestora din urmă nepărrându-li-se deplasat să se pronunțe în legătură cu o problemă care îi preocupă pe atât de mulți oameni. Ar trebui imaginate și citate două-trei fragmente din asemenea cărți, plus, eventual, câteva aliniate dintr-un eseu scris de către un filozof pesimist. În eseu, este ușor de presupus, se meditează la limitele cunoașterii,

Ultimul stadiu: cercetările, decad, lumea se plictisește, comitetul nu mai obține fonduri și se dizolvă., componenții lui urmând să-și publice memoriile. Un final spiritual ar putea fi următorul: după trecerea unei perioade de timp de ordinul anilor cineva lansează ipoteza unei farse, spunând că mesajul nu a provenit de la nava cu pricina, ci este opera unui amator de farse, eventual a unei asociații de pensionari, care a dorit să demonstreze ineficacitatea științelor speculative. De aici și până la argumentarea ipotezei că navă respectivă nu a existat în realitate este doar un pas care poate fi făcut. Povestirea ar avea astfel o mișcare decorativă de tip flux-reflux. Corolar: neputința semnului în fața realității. „Lumea începe acolo unde se, sfârșește semnul”.

* * *

Înțelegerea critică a genului science-fiction poate urma cu succes calea cercetării retorice. Cea mai interesantă „figură”, a cărei analizare ar, merita o carte, este extrapolarea, întemeiată pe locul comun, ce a fost, va fi”. Teoretic, nu există nici o scriere care să nu o folosească. Este o notă manieristă. Apare posibilitatea construirii unui prototip al tuturor textelor cunoscute. Analogie cu basmul.

* * *

La cele două mari preocupări ale genului (anticiparea dezvoltării tehnico-științifice și speculația sociologică) trebuie să adăugăm o a treia, poate cea mai semnificativă din punct de vedere strict literar. Este vorba despre textele a căror esență este lirică și care se disting prin rafinamentul scriiturii. În ele sunt cultivate metaforele ingenioase, ce alătură concepte ale realului și ale posibilului. Un exemplu: diversele metafore ale ubicuității. Spun: cu sufletul plecat în alt ev. Este o metaforă, care poate fi transformată într-o povestire.

* * *

Am citit despre o carte ce cuprinde numeroase proiecte ale unor texte science-fiction. În prefață autorul ei spune că duce lipsă de timp. Sunt foarte ocupat, viața este scurtă, am prea multe idei, nu văd altă soluție, ar zice el. Un soi de cuiabar, din care oricine poate lua un ou, spre a-l cloci și a scoate un pui. Este un gen despre care nu știu să fi scris cineva până, astăzi: proiectele literare. Un gen cam ciudat, din care fac parte și câteva dintre însemnările mele. Mi-ar plăcea să scriu o întreagă carte formată din asemenea proiecte. Ar fi un haos ele posibilități, pe care mulți l-ar găsi ușor de transformat într-un cosmos de texte bine articulate din punct de vedere literar, texte lustruite, cu personaje bine conturate, acțiuni îngrijit conduse, monologuri „adânci” etc.

Asemenea texte pot fi considerate, eventual, critică literară inversată, comentarii paradoxale, care premerg scrierile pe care ar trebui să se întemeieze.

Îmi dau seama că proiectele sunt, mai ales în science-fiction, întru totul justificate. Iată de ce. În textele, acestui gen se urmărește în primul rând metafora principală, care joacă rolul unui schelet. Să ne amintim una dintre numeroasele povestiri în care un om le face o vizită descendenților săi, după ce stă mulți ani într-un bloc de gheață. Sunt ușor de imaginat consecințele. Strămoșul trece prin diferite întâmplări neprevăzute, tragice sau comice. Atractivă este însă, în primul rând, ideea-metaforă a transportării unui om în timp, ilustrările ei urmând de obicei mecanica literaturii senzaționale.

Am mai spus că în centrul fiecărui text, science-fiction reușit se află o metaforă. Un alt exemplu. Să ne amintim povestirile, despre vizitele unor extraterestri pe Pământ. În mod obișnuit, metafora lor centrală este de

tipul „ființe inteligente, ca niște...” Momentul culminant al textelor din această categorie este tocmai enunțarea structurii somatice și psihice (dar mai ales somatice) a vizitatorilor. Într-o frumoasă povestire vizitatorii vin din soare și arată ea niște flăcări șerpuitoare. Metafora este: flăcări umane. Desigur, reverberațiile ei se află în întregul text, nucleul este însă în mod cert în pasajul în care cititorul ia cunoștință de structura vizitatorilor.

Cine va avea răbdarea să analizeze, va observa că în toate sectoarele genului constatările mele sunt îndreptățite. Așa stând lucrurile, apare cu claritate faptul că proiectele sunt cu totul justificate în science-fiction, gen al ingeniozităților abstracte. Aritmetica poate fi transformată în algebră.

LUMEA LUI ALS OB

I

Stăteau alături, fără să se privească, doi străini legați doar de firul subțire al unor vechi amintiri. El lipsise două zeci de ani.

La plecare nu-i spusese nici unul dintre cuvintele pe care le aștepta. Câteva vorbe obișnuite de rămas bun, o îmbrățișare ușoară și privirea lui limpede, ce nu pretindea nimic. Fusesse o despărțire orgolioasă între doi actori care joacă rolurile unor zei aflați deasupra slăbiciunilor omenești.

Nu arătase prin nimic că suportă greu singurătatea. Frumusețea îi fusese o armură, ce o transformase într-o statuie mișcătoare, desăvârșită, incapabilă de vreo încălcare a ritualurilor care îi umpleau existența. Față de fiul ei fusese întotdeauna echilibrată, fără izbucniri de iubire, fără slăbiciuni. Îi arătase mai ales o elegantă cordialitate.

După mulți ani îi venise un gând ciudat: o mașină având glasul lui, cu care să stea de vorbă în serile ce se făceau tot mai lungi. Fiul, aflat pe drumul către indiferența pioasă, nu avusese nimic împotrivă. Frumoasa lui mamă putea să se distreze cum credea de cuviință. Se oferise să o ajute, fără să se arate impresionat de ideea unui tată din care exista doar vocea. Se gândise chiar că ar fi bine să aducă acasă mai multe mașini, fiecare cu programul său distinct. Din moment ce tot era vorba despre artă, cel puțin să-i aducă mamei sale mai multe opere.

Și astfel, într-o bună zi, în cea mai mare dintre încăperile casei lor au apărut forme de o eleganță geometrică. Să tot fi fost treizeci. Fiul discutate cu cei care îl cunoscuseră pe tată și obținuse nenumărate informații. Stătuse de vorbă și cu bunicii. Aceștia, plângând ca după un mort, îi spusese tot felul de istorii petrecute cu mulți ani în urmă, când ei erau tineri, iar fiul lor un copil. Frumoasa mamă îi relatase, la rândul ei felurite întâmplări. În cele din urmă, fiecare mașină ajunsese să știe cam tot ce era important. Vechi înregistrări fuseseră folosite pentru obținerea unor glasuri identice, care imitau perfect vocea celui plecat. Fiecare dintre alcătuirile ce sclipeau din lumini colorate și din metale șlefuite, devenise un tată din care exista doar vocea.

Dar în ziua în care fiul o anunțase că totul este gata, având aerul cuiva care a acționat clin pur spirit sportiv, doar pentru că ocazia se ivise în drumul său, reacția ei fusese neașteptată. Nu se arătase grăbită să vadă și să audă mașinile și nici să le pună la încercare calitățile. Îl privise țintă cu ochii ei de păpușă desăvârșită și îi spusese că mai este timp pentru asta. Bine, dar m-am zbatut pentru ca totul să fie gata cât mai repede, replicase el, cu o urmă de supărare sau, mai degrabă, de uluire, în glas. Ea nu mai zisese nimic, mulțumindu-se să zâmbească vag. Începuse și el să zâmbească, parcă fără voie. Încremeniseră câteva secunde unul în fața celuilalt, fără să-și mai spună nici un cuvânt, semănând prin ochii lor albaștri, contemplându-se fiecare pe sine în omul cel mai apropiat, fiind, o clipă, uniți de un sentiment identic.

Cel care începuse să discute cu mașinile fusese, în acest fel, tânărul, cel pentru care cuvintele nu ar fi trebuit să însemne prea mult. Stătuse îndelung de vorbă cu vocea tatălui său și iluzia fusese perfectă. Și poate că doar ștergerea granițelor dintre natural și artificial, pe care timpul în care trăia o desăvârșise, impregnând-o adânc în modul său de a vedea lumea și propria-i viață, îl determinase să nu simtă o contradicție tragică.

Vocile îl înfășurau într-o plasă moale și legănătoare de întâmplări fictive, povestite într-un mod care i se păruse ciudat la început, dar cu care se obișnuise repede. Glasurile, pe care, dacă nu s-ar fi aflat într-o. Aproape permanentă stare de euforie, ar fi putut să le asemene cu cele ale unui monstru ou mai multe capete, îi povesteau întâmplări aventuroase, ca și cum el însuși le-ar fi trăit. Fără să vrea, se trezea în locul tatălui său, pe care mașinile îl reprezentau, îl înlocuiau. Ai ieșit din navă, îi spuneau. În fața ta se întinde un pustiu presărat cu cratere. Înaintezi încet, simțindu-ți corpul ușor ca un fulg. Faci un salt lung și ți se pare că zbori. Cobori încet și de-abia aștepți să te înalți din nou. Înaintezi ca într-un vis fericit. Auzi voci care te cheamă înapoi, la început calme, apoi îngrijorate și, în cele din urmă, poruncitoare. Nu le dai nici o atenție și continui să înaintezi în salturi lungi și line, îndepărtându-te, dispărând într-un nor de lumină. Simți, în timp ce vocile abia se mai aud, că ai putea să te desprinzi cu totul, să te înalți din ce în ce mai sus, să zbori către soare. Te înalți și vezi cum solul se îndepărtează, se strânge în sine. Plutești vâslind alene din mâini, liber, pentru întâia oară pe deplin liber. Te îndrepti spre un cer străin, dar prietenos și știi că în curând vei întâlni ființe zburătoare,

fragile, neînchipuit de fragile, fluturi umani cu aripi străvezii, care te vor întâmpina cu semne de pace.

Era prea tânăr pentru ca să-și dea seama că totul este o capcană a cuvintelor și se lăsa tot mai adânc în voia plăcerii vicioase de a-și refuza existența și de a se dizolva în aventurile și trăirile străine, pe care le construiau vorbele. Ascultase, săptămâni și luni de-a rândul, întâmplări pentru o sută de vieți. Ființe ostile sau amicale, bătălii, iubiri imposibile pentru femei care aveau omenеști doar ochii, călătorii în timp, fapte justițiare în favoarea unor oprimați, lumi luxuriante sau aride, animale și plante fabuloase, mașini de citit sau de modificat gândurile, troglodiți și supraoameni, femei superbe atacate de monștri, oameni zburători sau trăitori în ape – totul a fost rostit. Nici o catastrofă nu îl atinsese. Muriseră oameni în preajma lui, fusese rănit, capturat, schingiuit, dar scăpase și învinsese.

De la un timp, pe sub euforia falselor victorii, ficțiunile începuseră să-i facă rău. Slăbise și privirile începuseră să-i fie tulburi. Mama observase și îi ceruse într-o seară să-i spună despre ce vorbește cu mașinile. Simțise în acel moment cum parcă i se sfâșie o pânză din fața ochilor. Își dăduse seama că totul este o iluzie, un joc. Izbucnise în răs și nu-i spusese decât câteva cuvinte, din care ea trebuia să înțeleagă totul. Voci, mașini, povești despre trecut și despre viitor, în diferite variante. Copilării. Se despărțiseră liniștiți. El mai revenise din când în când în marea încăpere în care se aflau mașinile, dar fără să-și mai piardă vreodată aerul amuzat al celui care acceptă să se mai joace o dată, în răs, cu niște obiecte ce l-au distrat cândva, în îndepărtata lui copilărie și pe care se cade să le trateze doar ca pe niște animale bine dresate.

Bărbatul stătea întins, fără să vorbească, privind plafonul, a cărui, decorație crea iluzia unui cer înstelat. Ea își aminti de scena care se petrecuse imediat după întoarcerea lui.

Aflase repede despre mașini. Urmat de fiul său intrase acolo aproape fugind, bolborosind furios niște vorbe care nu se înțelegeau. Ea îl privise din ușă cum se repede, cum ridică în brațe cea mai apropiată mașină și, cu fața strâmbată de efort sau de ură, o aruncă înspre celelalte, cum înșfacă scaunele metalice și le azvârle în luminile clipitoare. Tânărul, devenit parcă, atunci, pe loc, bărbat, îl ajutase cu ardoare. După un timp ieșise din încăpere și se întorsese cu doi drugi masivi de metal. Pe unul dintre ei îl întinsese tatălui, având aerul că îi dă o unealtă. Acesta îl luase, firesc, ca și

cum l-ar fi așteptat. Și apoi porniseră o distrugere sistematică, lovind formele nemișcate, din care se auzeau voci ce spuneau că ceea ce fac ei este o nebunie, făptuită de ființe iraționale. Mașinile nu se puteau apăra decât prin cuvinte.

Din clipa în care începuseră să se audă vocile plângărețe ale mașinilor, furia celor doi crescuse. Ca într-o beție, izbiseră luminile ce pâlpâiau verzi, dăduseră lovituri frontale, cu vârfurile drugilor îndreptate ca niște săbii boante, se sincronizaseră, fără să rostească vreun cuvânt, pentru a ridica împreună câte o mașină și pentru a o arunca, icnind ca niște hamali, prin marile ferestre, ce se spărseseră cu sunete cristaline. De jos se auzise vuietul căderii pe dale, un zgomot de fierărie amestecat cu un zăngănit înăbușit de sticlă.

Se răniseră. Brațele și fețele li se pătaseră de sânge. Dar nu păruseră că au observat. Continuaseră și nu se opriseră decât atunci când ultima mașină mutilată ajunsese să cadă peste mormanul ce se formase jos, în fața ferestrelor sparte, prin care începuse să bată vântul.

Apoi se uitaseră unul la altul fără zâmbet, având aerul a doi asociați care au terminat o treabă dificilă și în același timp murdară.

În tot acest timp ea stătuse lingă ușa deschisă, fără să intervină prin vreun gest sau cuvânt. Îi privise cum se apropie de ea, ținându-se pe după umeri, ștergându-și cu gesturi neglijente sângele amestecat cu sudoare, ce le transforma fețele în măști fioroase. Cei doi ieșiseră, clătinându-se ușor. Reapăruseră cu mâinile bandajate, spălați, relaxați, privind-o, de data aceasta, cu zâmbete complice. Se simțise dintr-o dată mai bătrână și mai mamă decât oricând. În felul în care mergeau, apropiindu-se de ea, păreau din aceeași generație, doi frați despărțiți de doar câțiva ani. Fiul era mai matur decât de obicei, iar soțul, cu statura lui impunătoare, întinerise. Simțise o ameteală și îi îmbrățișase posesiv.

Cei doi fuseseră departe de a-i împărtăși sau înțelege emoția. Totul fusese doar un joc, chiar dacă intraseră în el foarte adânc, până la pierderea de sine. Jocul se terminase și erau gata să și-l reamintească ironic, ca pe o farsă. Pentru ea însă distrugerea mașinilor pe care nu voise să le vadă funcționând reprezentase mult mai mult: un fel de probă a bărbăției, pe care ei o trecuseră. Ceva îi tremurase în piept și în timp ce îi îmbrățișa își ferise fața, să nu fie văzută în slăbiciune.

„Nu înțeleg bine de ce, dar de când m-am întors simt nevoia să-mi amintesc cât mai amănunțit întâmplările prin care am trecut. Mi-e teamă

că va trebui să mă ascuți. Lui nu pot să îi povestesc, deși m-a rugat și părea sincer. E prea tânăr și nu are răbdare. Cred că ar vrea să afle peripețiile, pur și simplu, pe scurt, adică unde am fost și cum s-au petrecut lucrurile, rapid și fără nici un fel de complicație. Or, eu aș vrea să dau amănunte. Vrei să mă ascuți?”

Se întorsese spre ea și o privea cu un fel de sfială, care îl prindea.

„Peregrinările mele au fost rodul întâmplării, trebuie să-ți spun asta de la bun început. Pare absurd, dar așa a fost. Acum zece ani trebuia să ajung aici, lângă ține și, cine știe, să-ți spun poate aceleași cuvinte. Pornisem spre casă, siguri de aparatele noastre, care nu dăduseră greș niciodată. Eram învingători, îndeplinisem ceea ce ne pusesem de gând. Sigur, era o victorie cam în felul aceleia pe care ai văzut-o atunci când ne-am războit cu mașinile de vorbit. Vreau să spun că izbânda noastră putea părea îndoielnică dacă era privită din afară. Era însă, oricum, un succes și eram cu toții bucuroși. Deci, am plecat cu bine spre casă și urma să călătorim nu prea mult. Totul părea să fie în ordine. Atunci s-a declanșat acel inexplicabil ceva, căruia unii încearcă acum să-i dea un nume și o explicație. Din niște cauze pe care nimeni nu le-a înțeles, drumul nostru a început să se schimbe. Aparatele au început să indice anapoda sau poate noi înșine n-am mai fost în stare să le interpretăm corect indicațiile. Nu se știe ce s-a întâmplat. Cert este că ne-am abătut spre tot felul de locuri ciudate, unde ne așteptau curse întinse de întâmplări ce se îndârjeau împotriva noastră. Nu degeaba s-a și născut o legendă a acestei călătorii. Faptele au fost atât de neobișnuite în înlănțuirea pe care le-a dat-o întâmplarea, încât nu mă mir că oamenii au simțit că trebuie ținute minte. N-a fost o călătorie obișnuită, ci un chin prelungit, hărăzit nouă pentru ca să dovedim cât de puternici suntem și cât putem suporta. Să arătăm până unde se poate ridica, rezistența unor oameni. Aș putea să-ți dau o explicație a distrugerii mașinilor la care ai fost de față. Și, în același timp, să mi-o dau și mie. Întâmplările acestei călătorii m-au făcut să mă îndoiesc de faptul că materia neînsuflețită este aliata noastră sau, cel puțin, stă și ne privește într-o neutralitate bine voitoare. Toate cele pe care le-am pățit m-au făcut să cred, dimpotrivă, într-o șiretenie a lucrurilor, într-o perfidie a lor. Lucrurile, mi-am dat seama, nu stau deoparte liniștite, bucurându-se de nemișcare, ci pun la cale tot felul de comploturi împotriva noastră, a oamenilor. De aceea vederea mașinilor care aveau vocea mea și erau dispuse să discute la nesfârșit în numele meu m-a

enervat brusc, m-a făcut să le urăsc și să le distrug. Ceea ce mi s-a părut curios este faptul că la acțiunea mea, orice s-ar spune, nebunească, s-a asociat și el, tânărul nostru prieten. În definitiv, el n-a trecut prin nici o tragedie, n-a văzut pe nimeni murind sub ochii lui. El, de fapt, nici nu știe că există moarte, de vreme ce n-a văzut pe nimeni murind. Nu l-am întrebat. Probabil Că a fost dorința de competiție. E și el bărbat, nu? Este ceva deosebit să iei parte la o luptă alături de tatăl tău, marele explorator”.

Fiul era, într-adevăr, bărbat sau, mai degrabă, devenea astfel, repede, de la o zi la alta. Nu cu mult înainte de întoarcerea tatălui făcuse o călătorie. Blazarea lui de adolescent, care îi privește pe cei maturi cu o condescendență pe care nu încearcă niciodată să și-o explice, dispăruse la vederea eroului blond, ale cărui isprăvi rivalizau cu cele ale tatălui său. Plecase la el neinvitat. Când marele om apăruse în chip de atlet fără vârstă, cu lungi plete blonde, îmbrăcat într-un veșmânt ce părea făcut din argint proaspăt lustruit, simțise cum o iubire brusc născută se amestecă în el cu o durere necunoscută și difuză. Cunoștea, din filme, și reviste, figura celui care îi zâmbea îngăduitor. Dar de câte ori îi văzuse imaginea i se păruse un star de cinema deghizat în cosmonaut. Aflat în imediata lui apropiere îi simțise însă forța.

Înainte de a afla cine e, îl invitase înăuntru. Se așezaseră în jilțuri cum tânărul nu mai văzuse niciodată, venite din alte vremuri, făcute din lemn negru și bătute în ținte de argint și de aur, incomode, părând niște animale imposibil de dresat, arogante, care te lasă să le atingi dintr-un capriciu și pot în orice clipă să te sfâșie. Nu după mult timp se ivise o fată îmbrăcată într-un veșmânt larg, de un alb strălucitor, ce îi flutura în jurul trupului. Avea o coafură înaltă și complicată. Fata privise tot timpul în jos, cu sfiiciune sau poate chiar cu umilință. Nu părea a fi fiica stăpânului casei. Silueta, brațele, sandalele aurite, profilul, mersul făceau din ea o apariție neverosimilă, ieșită parcă dintr-un film ale cărui întâmplări se petrec într-o epocă foarte îndepărtată, despre care tânărul nu știa nimic, o epocă, mai degrabă, inventată de un artist. Fata adusese două vase. Primul părea a fi din argint. Era larg, cu marginile joase, având încrustații minuțioase. Îl pusese la picioarele lui și acesta, atins de postamentul de marmură pe care se afla jilțul, scosese un sunet cristalin, pur și prelung. Al doilea vas era făcut dintr-un metal gălbui. Era mai mic și avea forma unui fruct alungit. Fata îl ținea de mâner și lumina piezișă, ce intra prin ferestrele înalte, îl făcea să sclipească într-un fel glorios, neostentativ: aur. Pe el erau

încrustate animale fabuloase. Un șarpe cu cap de miel se încolăcea molatic și privea prin două safire de mărimea unor boabe de mac. Mai jos un dragon își deschidea labele zimțate. Din gura lui căscată și plină de dinți ieșea o limbă bifurcată, subțire ca un ac. Ochii îi erau închipuiți de două rubine, a căror strălucire sugera cruzimea rece a unui mecanism. Tânărul mai văzuse asemenea lucruri, în muzee. Dar acelea, atinse de mâinile subțiri ale fetei, erau cele mai frumoase dintre toate.

Ținând vasul, al cărui nume el nu îl știa, cu privirea îndreptată în jos, fata stătuse în fața lui, așteptând parcă o poruncă. O privise uluit, neștiind ce să facă. În cele din urmă, ea își ridicase privirea și îl ațintise cu ochii ei negri, lucioși ca smoala proaspăt tăiată. El se simțise săgetat de expresia de supunere scrisă pe fața ei. Îl privise pierdută, cu ochii umeziți, parcă implorându-l să aibă îndurare, abandonându-i-se, în același timp, cu o patimă ce i se transmisese ca un curent electric.

Văzându-i tulburarea, amfitrionul intervenise și îi făcuse fetei un semn. Aceasta luase vasul de argint și i-l pusese în față. Începuse apoi să îi toarne apă în mâini. Cu gesturi măsurate, tăcut, se spălase. Apoi, tânărul imitase gesturile spălării, privind cum cei trei pești mici, incizați pe fundul vasului în care cădea apa, dau iluzia deplasării, își mișcă leneș cozile și din când în când zvâcnesc, ca și cum ar voi să-și schimbe brusc direcția în care înoată. Apa foarte rece, pe care fata i-o turna cu evlavie, îl făcuse dintr-o dată vioi, risipindu-i emoția.

Apoi, ființe asemănătoare fetei apăruseră tăcute, purtând o masă lustruită de lemn. O femeie mai în vârstă, îmbrăcată în straie de culoare închisă, dar având aceeași croială, adusese pâine și răsturnase pe masă două maldăre de carne friptă, al căror miros îl izbise și îi stârnise amintiri neclare. Parcă alerga prin locuri necunoscute și scotea strigăte de chemare, parcă ataca, folosind arme primitive, un animal ale cărui răcnete stârneau vuietul pădurii. Secvențele confuze dispăruseră însă repede și o dată cu ele se topise și sentimentul unei existențe anterioare pe care, cine știe, o trăise poate vreunul dintre strămoșii săi. Încercase să le reînvie, aspirând adânc mirosul barbar. Dar ele deveniseră doar amintiri. Își imaginase o pădure tropicală, prin care el, îmbrăcat numai cu o blană ce îi acoperă șoldurile, ținând în mână o ghioagă, atacă un animal, una dintre acele fiare dispărute, pe care le văzuse în filme. Era altceva. Se simțea detașat, ca și cum s-ar fi urmărit pe sine însuși pe un ecran, înconjurat de întunericul protector al sălii.

Începuseră să mănânce, luând carnea și pâinea cu mâinile. Grăsimea picura pe pânzele așternute de femei pe genunchii lor. Li se turnase un vin parfumat, greu, în cupe ce păreau a fi de aur și băuseră în tăcere, privindu-se mai întâi o clipă în ochi.

Se spălaseră din nou pe mâini, de data aceasta într-o sală de baie. Când reveniseră masa dispăruse, la fel mirosul de carne friptă. Într-un colț ceva ardea mocnit și fumul purta o mireasmă ce îndemna la somn. Era un parfum pe care tânărul îl resimțise ca pe o undulare lentă și neîntreruptă, ce pătrundea în el, aducându-i o euforie blândă.

Se așezaseră din nou în jilțuri, privind înainte, fără să-și vorbească, aspirând fumul parfumat. După un timp apăruse o femeie trecută de prima tinerețe, dar a cărei frumusețe de zeiță se păstrase. Se ridicaseră în picioare. Ea se apropiase cu un mers de regină, zâmbind protector. Îi spusese pe nume. Apoi se așezase într-un jilț și își rugase soțul să le povestească despre omul care era departe și la care se gândeau toți trei.

„Te-am recunoscut din prima clipă, începuse acesta. Semenii foarte mult cu tatăl tău. Cred că ai venit la mine pentru ca să-ți povestesc despre el. Multe nu știu. Am fost împreună, și, după ce am sfârșit ceea ce aveam de făcut, ne-am despărțit, urmând să ne revedem pe Pământ. Mi-a fost și mie dat să trec prin încercări. Eu și oamenii mei am fost siliți să rămânem undeva departe mult mai mult timp decât crezusem”.

„Acolo se afla un mare ocean. Uscatul se termina, fără excepție, prin țărmuri abrupte, cu margini drepte. Ni se părea că ne aflăm pe un chei nesfârșit. Suprafața orizontală a solului era perpendiculară pe verticala ce delimita oceanul. Țărmul era neted. Linia lui părea perfect dreaptă. Privind însă de la înălțime, ne-am dat seama că, de fapt, ea este formată din lungi segmente de dreaptă, egale între ele. Egale erau și unghiurile pe care acestea le formau. Dacă oceanul nu ar fi depășit suprafața unei emisfere și am fi putut să-l fotografiem, ni s-ar fi înfățișat rotund”.

„Mă apropiam adesea de el și, așezat pe marginea dreaptă a țărmului, priveam îndelung valurile, a căror culoare nu mă simt în stare să ți-o descriu. Semăna cu aceea a mercurului sau, poate, era un gri albăstrui. Valurile veneau fără întrerupere. Erau înalte cam de un metru și jumătate. Niște încrețituri perfect aliniate, despărțite între ele de distanțe ele vreo zece metri. Se prelungeau până la orizont. Fără să facă cel mai mic zgomot, ele ștergeau ca un ulei țărmul și se topeau în el, de parcă și-ar fi continuat drumul pe dedesubt. Înălțimea lor, distanțele dintre ele, viteza,

totul era de o rigoare care îți dădea amețeli. Deși oceanul era uriaș, făcea impresia unui mecanism”.

„Locul pe care mi-l alesesem pentru a privi se afla în punctul în care, după observațiile mele, se afla mijlocul valului care se topea în țărm. M-am gândit că în partea opusă ar trebui să existe un loc unde valurile izvorăsc. Nu peste mult timp am zburat într-acolo, împreună cu trei oameni. În cele din urmă ne-am oprit unde trebuia și ne-am așezat pe țărm. Valurile ieșeau tăcute, prinzând contur dintr-o dată și dând impresia că, de fapt, continuă un drum început undeva în măruntaiele solului. Mișcarea lor regulată și simplă sugera o naștere neîntreruptă”.

„Nu mă grăbeam să cred că oceanul, ce închipuia parcă o imagine a trecerii timpului, ascunde o rațiune. Și nici nu făcusem vreo încercare să intru în legătură cu el, printr-unul dintre mijloacele posibile. Călătoria mă istovise și nu doream decât să ajung acasă. Tovarășii mei arătau la fel de placizi. Anii mulți care trecuseră de la plecarea noastră le tociseră ardoarea. Stăteau lângă mine fără să spună nici un cuvânt și poate că prin minți le treceau aceleași amintiri”.

„Și atunci, dintr-o dată, pe o porțiune de vreo douăzeci de metri pătrați, aflată drept în fața noastră, valurile au dispărut. Materia a rămas strălucitoare și nemișcată. În afara acelei întinderi netede și rotunde valurile își continuau mersul. Nu după mult timp ne-am văzut pe noi înșine în ecranul aceluia bizar televizor, patru siluete identice, înșirate pe țărm: ne priveam ca într-o oglindă. Apoi, imaginea noastră a început să se modifice, ca și cum oglinda s-ar fi apropiat treptat. Mi-am văzut de aproape chipul, un bărbat între două vârste cu o față aspră, atinsă de tristețe, au apărut încet și figurile cu ochi holbați de uimire ale celor trei. Mi-am spus atunci, cu un fanatism apărut pe negândite în mine, că aș putea să aflu ce s-a întâmplat cu cei de care mă despărțisem. M-am gândit la fratele meu, care plecase printre primii și m-am gândit la tatăl tău, care îmi fusese cel mai bun prieten. Am așteptat, privind insula lustruită și rotundă și simțindu-mă dominat de o emoție impură”.

„Mi-am văzut fratele pierind, trădat de iubita lui soție. Și m-am cutremurat, pentru că ceva din sufletul meu îmi spunea că oceanul de plumb topit dintr-o lume pierdută nu poate să mintă. Am plâns. El nu merita să moară în ochiurile unei plase, ca un pește uriaș și neputincios. După aceea, l-am văzut pe tatăl tău, singur, într-un loc despre care nu știu nimic, un fel de paradis cu plante luxuriante și cu păsări ciudate, care

zburau încet printr-o lumină aurie. L-am văzut prăbușit, plângând în hohote femeiești și am crezut că este o înșelăciune, că nu poate fi el, cel mai oțelit dintre noi toți. Dar era el, aproape dezbrăcat, bărbos, pământiu, cu părul și unghiile crescute în voie, un sălbatic apăsător de o durere nepotrivită cu o lume de vis. În preajma lui se afla o femeie frumoasă, înaltă, cu ochii pătrunzători și trufași ai cuiva obișnuit să poruncească și să fie ascultat, o femeie îmbrăcată la fel cu fetele care ne-au servit și despre care ai crezut poate că sunt sclave, ele fiind de fapt actrițe, care se pregătesc pentru un film cu întâmplări dintr-o epocă atât de îndepărtată încât parcă nu a existat niciodată aieva. Tatăl tău părea că se află în puterea ei. O implora, stând în genunchi și plângând, ridicându-și mâinile împreunate. O scenă neplăcută, care s-a petrecut cândva, sunt sigur de asta. Unde îi era puterea, unde îi erau armele și oamenii? Rămăsese doar un biet om, care cerea îndurare”.

O lume cu arbori și ierburi bogate, cu păsări care zboară încet, prea încet? O femeie misterioasă, cu ochi de vrăjitoare? Parcă mai auzise despre așa ceva.

Stătuse mult timp pierdut în gânduri, privind fără să vadă înspre femeia din fața lui. Pe obraji începuseră să i se prelingă lacrimi și cei doi oameni maturi îi respectaseră durerea, neîncercând în vreun fel să îl consoleze.

II

Cel care lipsise douăzeci de ani îi vorbi soției sale: „Pornisem de puțin timp pe drumul întoarcerii, când ne-am hotărât să facem un popas. Era o lume primitoare, cu dealuri domoale, de un albastru vinețiu. Privindu-le, gândul te ducea la Pământ. Puteai să le îmbraci în verde și să te închipui într-o zi de primăvară, pășind pe o potecă îngustă, atins de un vânt ușor, în care răcoarea se luptă cu unde de căldură, trecând pe lângă florile umile, dar vioaie, ce cresc la margine de pădure, mici pete colorate, violent de proaspete, ce nu au nimic cu florile somptuoase, bogate, roase de o ascunsă decădere, ce se vând. Puteai să acoperi formele străine cu o pădure de arbori cunoscuți și să te lași o clipă amețit de amintirea mirosurilor ei, ce se amestecă într-unul singur, puternic și inocent. Stăteam nemișcat și priveam pădurea din amintire, ce îmi spunea că în afară de supraviețuire totul este joc Mergeam printre arbori, atingeam

amețit scoarța lor crăpată, și tandra indiferență a acestor ființe mă cuprindea ca o apă. Din când în când un animal trecea în fugă, undeva în față. Fuga lui, îmi ziceam, e armonioasă, discretă, nu tulbură adânc și muzicala indiferență a pădurii. Apoi mă întorceam, revedeam lanurile și mă îndepărtam, simțind cum bucuria se strecoară din mine, încet și fără întoarcere, ca o șuviță de nisip”.

„Nu le-am dat nici o explicație atunci când, trezit din reverie, i-am văzut privindu-mă întrebător. I-am lăsat să creadă ce voiau. Apoi am plecat, stârnind un praf albăstrui, ce se ridica și recădea cu încetineală, atât de fin încât părea un fum. Ținta noastră era un loc care aducea cu o îngrămădire de stânci, cum se vede uneori în munți, după topirea zăpezilor, în locurile unde vin avalanșe. Acolo se găseau o sumedenie de cristale colorate, strălucitoare ca niște flori miraculoase. Cele mai mari erau cât pumnul unui bărbat, iar cele mai mici cât niște pietre prețioase, ce așteptau o montură. Păreau niște ochi de insectă, ce ne priveau: cei galbeni cu o veselie falsă, neîncrezătoare; cei roșii, amenințatori; cei violeti, cu o rafinată melancolie. Câteva dintre aceste cristale voiam noi să luăm. Nu era ușor, stâncile erau foarte dure. Am început să aștept, așezându-mă, ca un bătrân, pe o stâncă ce aducea cu un tron masiv, făcut pentru un rege gigant. Nu departe de mine se afla un cristal galben. M-am uitat la el cu atenție și mi s-a părut că văd niște schimbări ale strălucirii diferitelor fațete. Este, mi-am zis, o iluzie. L-am privit în continuare și, după un timp, s-a petrecut ceva ciudat. Sub ochii mei binevoitori și plictisiți cristalul a început să-și schimbe culoarea. Galbenul său s-a întunecat și, prin niște nuanțe pe care nu sunt în stare să le numesc, s-a transformat în roșu. Schimbarea a durat câteva secunde”.

„După vreo câteva ore oamenii au reușit să scoată primele cristale. Îi urmăream cum se mișcă, fără să facă vreo mișcare bruscă, cum se adună în grupuri mici pentru ca apoi să se despartă, aplecându-se și ridicându-se lent, ca într-un dans din vis. Era frumos. Scos din stâncă, cristalul se făcea și mai strălucitor. Un om îl ducea cu mâinile întinse, ca pe un dar de preț. Pe cel mai mare dintre ele urma să ți-l aduc ție. Era violet”

Într-un târziu am terminat și ne-am întors. Ne pregăteam de plecare, când câțiva au propus să mai rămânem câtva timp acolo. Cineva a povestit o legendă despre un cristal albastru, mai frumos decât toate. Voiau să-l găsească. Am zis da, deși în glasurile celor care veniseră cu propunerea se simțea că nu sperau să accept. S-au bucurat foarte mult și

au dansat în cinstea mea. A fost o scenă grotescă și înduioșătoare. Săltau, ținându-se de mâini și apoi despărțindu-se, cu grația lor greoaie de atleti porniți pe calea îmbătrânirii. Nori de praf fin se ridicau cu eleganță, în volute ezitante, ca fumul de țigară, estompându-le siluetele. Era ceva foarte vechi în dansul lor. Mi se părea că aud o muzică din vremuri îndepărtate, cântată la instrumente străvechi, de către oameni îmbrăcați în haine ciudate, încărcate de zorzoane. Se aranjau pe două rânduri, perechi, făceau câteva salturi și apoi își atingeau palmele într-un fel de salut. Formau un șir și începeau să descrie o spirală, ținându-se de mâini și întorcându-și busturile spre exterior și spre interior. După un timp s-au oprit și au pornit înapoi, în direcția din care venisem cu puțin timp înainte. I-am urmărit printre perdelele de fum cum se îndepărtează, pete argintii pe un fond albăstrui”.

„Când am plecat în călătorie eram alți oameni. Eu eram, în primul rând, cu totul altfel. Mă domina furia rece și setea de faptă. Astăzi acestea îmi sunt străine și aproape nu le mai înțeleg. Probabil că bătrânețea nu este altceva decât o stare în care omul nu mai are și nu mai pricepe dorința de înțâietate. Atunci, urmărindu-i cum se pierd în depărtare, am avut din plin sentimentul zădărniciiei. Mi-am îngăduit, fără ca nimeni altul s-o știe, o melancolie al cărei gust îl uitasem sau, mai degrabă, atunci îl descopeream”.

„Dispăruseră de mult timp din ochii mei, când am auzit semnalul ce însemna primejdie de moarte. Am plecat imediat către ei împreună cu câțiva oameni. Am zburat la mică înălțime și am ajuns repede. Erau așezați în cerc, pentru a putea folosi armele fără să se primejduiască unul pe celălalt. La început n-am văzut nimic deosebit și o clipă am sperat că este o glumă. Ne-am oprit la vreo douăzeci de metri deasupra lor și i-am ascultat. Sunt ca niște sulite, spuneau ei cu glasuri uniforme. Nu le putem distruge pe toate. În timp de coboram încet, am văzut cum, de jur împrejur, la o mică depărtare de grupul lor, praful se ridica repede, ca și cum ar fi trecut pe acolo niște ființe invizibile pentru noi, și începea să se rotească. Apăreau cilindri de fum, a căror grosime se micșora o dată cu mărirea vitezei, cu care se roteau și a căror culoare se închidea, semănând tot mai mult cu aceea a stâncilor. Rotirea devenea din ce în ce mai rapidă și, în cele din urmă, totul nu dura mai mult de cinci secunde, sulurile se transformau în obiecte care semănau cu niște sulite. Lungi de vreo doi metri și jumătate, groase cât brațul, obiectele coborau deasupra solului, se

orientau în direcția grupului de oameni și se năpusteau atât de repede, încât abia mai puteau fi văzute. Armele le doborau pe cele mai multe, dar câteva au lovit în plin. Din minut în minut deveneau tot mai numeroase. Vehiculul în care mă aflam a primit câteva lovituri. Chiar lângă mine două sulițe au străpuns tot ceea ce putea fi străpuns și au rămas nemișcate, de parcă s-ar fi aflat acolo dintotdeauna. Am pierdut șase oameni”.

III

„La puțin timp după aceste întâmplări, doi dintre noi au fost atinși de un rău necunoscut. Au început să stea cu ochii pironiți în gol și să șoptească vorbe fără înțeles. La început i-am lăsat în pace, având doar grijă să nu rămână singuri. Erau doi dintre cei mai buni, doi oameni de fier, dintre cei care se poartă până la sfârșit la fel de bine, fără rateuri, fără ezitări. Apoi au încercat să părăsească nava, adică să se sinucidă. Cei aflați cu ei i-au împiedicat. A fost o scenă tare. Cei doi s-au luptat cu disperare, folosind tot felul de trucuri, cu forța nebuniei, cea mai mare dintre toate. Până la urmă am reușit să-i legăm. Au intrat brusc într-o stare de prostrație, de parcă ar fi fost drogați. Mă priveau fără să mă vadă, atrași de ceva invizibil pentru noi. Nu puteau să vorbească prea bine și rosteau cuvinte neterminate sau greșit articulate, ca niște oameni care folosesc o limbă străină, fără s-o cunoască destul. Până la urmă am înțeles că nu mai vor să călătorească cu noi și doresc să rămână într-o lume pe lângă care treceam. Uitaseră cum îi cheamă, uitaseră de cei care îi așteptau acasă, nu mai știau care fusese misiunea noastră și spre ce țel călătoream. Bâiguiau într-un fel care îți stârnea mila și groaza. Vorbeau despre niște oameni fragili, care trăiesc pe câmpii încălzite de un soare binefăcător și se hrănesc cu o floare. Poate că dacă ar fi vorbit într-un mod mai explicit n-ar fi reușit să ne impresioneze. Așa însă, bolborosind, cu privirile fixate undeva departe și iluminate, din când în când de extaz, ne mișcau. Ne strânseserăm cu toții în jurul lor și îi ascultam cum povestesc despre locuri înverzite, prin care stoluri de oameni desculți, cu părul lung și blond, rătăcesc fără țință, oprindu-se pentru a culege floarea albă și suavă pe care o mestecă încet, visători, pornind apoi iarăși și împodobindu-și femeile cu șiraguri albe de flori. Spuneau că au fost acolo și că oamenii i-au primit foarte bine, ca pe niște frați, dându-le floarea, pe care au gustat-o și care li sa părut a fi o hrană pentru zei, că oamenii aceia

erau poate chiar zei. Am încercat să le spun că nu ar trebui să râvnească o lume atât de plictisitoare. Le-am spus că mâncătorii de flori sunt niște bieți degenerați și altele de felul acesta. A fost în zadar. Se uitau la buzele mele de parcă le-aș fi vorbit într-o limba pe care nu o cunoșteau”.

„Ar fi însă nedrept dacă nu aș recunoaște că erau destul de convingători. Puneau patos în rugămințile lor, era ceva în genul în care mamele cer iertare pentru fiii lor vinovați, fără logică, bineînțeles că fără logică, dar strecurându-ți ție, care ascuți, un tremur de compasiune, de care nu reușești cu nici un chip să te scuturi”.

„Au vorbit ore în șir. De la un timp au devenit tot mai neliniștiți. Priveau fix într-un anumit punct. Cineva mi-a atras atenția că se uită înspre partea din spate a navei. Exista oare într-adevăr o lume populată de fluturii umani, pe care îi descriau? Se aflau undeva acele făpturi neprimejdite, care rătăcesc visătoare pe câmpii verzi, ca într-un eden naiv, dintr-o veche pictură? Nimeni nu putea să răspundă”.

„Ascultându-i, nu mă plictiseam și nici nu îi condamnam. Mă gândeam că noi nu suntem în stare să le dovedim că se înșeală. Îi aud parcă și acum, după atâta amar de vreme, cum vorbeau, fără să se întrerupă unul pe celălalt, organizați, fără să-și dea seama, într-un fel de duet și găsind, din întâmplare, niște cuvinte frumoase. Se lamentau. Uneori, brusc, începeau să fie parcă poetici: am fost printre ei, am umblat cu ei, sunt atât de frumoși și de firavi; părul lor e lung și moale, până la pământ; mâinile le sunt lungi și subțiri, ca niște tulpini de floare; sunt încununați cu flori albe, cele mai frumoase de pe lume, care nu se vestejesc niciodată; aș vrea să fiu din nou acolo; ei nu vorbesc și doar se privesc cu ochii lor adânci ca niște lacuri de ametist; vreau să mă mângâie încet pe obraz cu mâinile lor ca niște lujere și să-mi dea petalele albe, atât de dulci, să beau din apa lor limpede și ușoară ca vântul și apoi să merg împreună cu ei, printre florile albe, valuri parfumate mișcate de briză; de ce nu mă lăsați să merg acolo, unde florile albe sunt mai frumoase decât lumina soarelui de toamnă”.

„Era ceva sfâșietor în plângerea lor monotonă, care de la un timp a slăbit până la șoptă, de parcă ei s-ar fi îndepărtat tot mai mult de noi”.

„Delirul lor i-a atras pe oameni. Stăteau lângă ei, răbdători, ca niște melomani abrutizați de audiții prea îndelungate, care nu mai sunt în stare să se desprindă și nici să se lase pătrunși de muzică, ci doar să reziste în ploaia de sunete, cu ochii măriți și tulburi, aflați mult dincolo de plăcere”.

„Într-un târziu au adormit. Două chipuri pământii, urâțite de bărbi. Au dormit mult. Când s-au trezit, nu și-au mai adus aminte de mâncătorii de flori. Au ascultat împreună cu noi înregistrările. Erau voci mult deosebite de acelea pe care ei le aveau de obicei. Așa se întâmplă și cu cel care vorbește în somn. Glasul ce iese în întuneric de pe buzele lui este altul, de parcă omul ar fi ventriloc. Sau poate că mi s-a părut. Oricum ar fi fost cuvintele lor sărace și monotone erau atrăgătoare. Ne strecurau în trupuri o moleșală, care năștea lent ideea renunțării. Îți venea, ascultând vocile lor în care repetarea aceluiași vorbe ducea la pierderea sensurilor, dar și la accentuarea muzicalității, să te întinzi pe jos, chiar acolo unde te aflai, și să aluneci încet, ca într-o apă uleioasă și călduță, într-un somn fără sfârșit, dulce ca o moarte dorită”.

„De undeva de departe sau poate doar din adâncurile aflate în noi apăruse un dușman, care ne pândea și apoi ne încolăcea încet, pe nesimțite, ca un șarpe ale cărui undiri victima adormită le simte în vis ca pe niște legănări ale unei mări prietenoase. Am distrus toate înregistrările, în afară de una, de care nimeni în afară de mine nu a știut. Pe aceasta am purtat-o asupra mea. Dacă vrei, putem s-o ascultăm chiar acum. Este atât de mică, încât a încăput în medalionul care mi-a rămas la gât, scăpând întreagă, împreună cu un microfilm, din toate peripețiile mele”.

Îi trecut prin minte că un dar format din cuvinte este de rău augur. Ar fi trebuit să-i aducă pietre prețioase, amulete nemaivăzute, pe care să i le înșire în față una după alta și s-o admire cum se transformă într-o floare umană, care resimte picăturile unei ploii așteptate și capătă o strălucire misterioasă.

Ascultară vocile. Era o plângere, în care cuvintele alternau cu sunete ce alcătuiau parcă mici fragmente de melodii. Una dintre voci era mai joasă și putea fi deosebită de cealaltă. Ceva greu de sesizat le unea și le dădea o nota comună, de parcă ar fi fost ale tatălui și fiului. Lipsite de decor și de mimică, cuvintele aveau însă ceva respingător, ea milogeala unui vicios.

IV

„Întâmplarea pe care ți-o voi povesti s-a petrecut într-un loc ce ni s-a părut ademenitor la început. Era o lume atât de asemănătoare Pământului, încât puteam să credem că am nimerit chiar în trecutul acestuia. Aparatele

ne arătau că aerul pe care îl respirăm și țărâna pe care o călcăm sunt la fel cu cele pe care le părăsisem cândva. Soarele, luna, lungimea zilelor și nopților, poziția astrilor vizibili cu ochiul liber întăreau iluzia identității. Dacă te uital înșă printr-o simplă lunetă, constatai uluit că bolta cerească are o cu totul altă alcătuire, observai constelații ce-ți strângeau inima prim răceala lor de lucruri pe care le vezi prima oară. Dacă ne foloseam doar simțurile, fără să recurgem la nici o unealtă care să le întetească puterea, totul era identic”.

„Coincidența pe care o trăiam ne trezea sentimente stranii. Pășeam pe un sol cunoscut, respiram un aer pur și ne uitam unii la alții cuprinși de nesiguranța cuiva care a câștigat la loterie fără să joace. Putea oare să existe un Pământ străin, sub un cer străin? Aparențele răspundeau afirmativ, iar noi, treptat, cu plăcerea vinovată a slăbiciunii, am început să ne comportăm și chiar să gândim ca și cum ne-am fi aflat cândva în trecutul Pământului. De ce să continuăm cazuistica noastră de savanți care își disprețuiesc simțurile? Era atât de dulce lumina care pătrundea prin frunzișul carpenilor, atât de pașnică și liniștitoare iarba udă de rouă a poienilor, atât de grațioase cârdurile de câprioare. Cuvântul iluzie ne persista sâcâitor în conștiințe, dar tot mai estompat. Poate că starea noastră de molatică și lentă acceptare era un semn al oboselii pe care lungii ani ai călătoriei o adunase în noi sau poate că ceea ce resimțeam era ciudata perioadă de sfârșit a tinereții, care aduce nostalgia și o dorință, confuză de stabilitate. Mă surprindeam tot mai des gândindu-mă la trecut, într-un mod prea minuțios pentru omul de acțiune care eram. Episoade neînsemnate din copilărie și din adolescență îmi apăreau în minte fără să le fi chemat. Le retrăiam, pe fiecare în parte, cu o plăcere pe care mai înainte nu o cunoscusem.

„Începuse să se vorbească prea mult în grupul nostru. Oamenii formau perechi, după afinități obscure, și apoi își povesteau unul altuia viețile, ca pușcăriașii sau bolnavii. Poate că eram și eu vinovat. Fără să fiu în stare să mă smulg cu totul din uluire, rămăsesem într-o așteptare prelungită, fără să mă pot decide pentru o explorare mai amănunțită, dar și fără să ordon plecarea”.

„Ne aflam într-o regiune cu clima temperată, aidoma aceleia în care mă născusem și copilărisem. Animalele pe care le zăream în pădure păreau chiar acelea pe care le văzusem cândva. În depărtare, cu vârfurile cotropite de nori pufoși se observa un lanț muntos ce aducea foarte bine

cu acela în care făcusem pe vremuri primele mele excursii. Știam că locurile pe unde călcam nu le mai văzusem niciodată înainte, dar presimțeam, cu un fel de durere, că undeva, nu prea departe, trebuie să se afle cărările pe care umblasem cândva. Mi-era, pur și simplu, frică să verific dacă era așa. De fapt, nu era frică, ci un fel de teamă fără obiect, animalică, ca presimțirea unei primejdii în vis. Ea provenea din teribila conștiință a faptului că mă aflu într-o lume dintr-o dată reală și iluzorie”.

„Ceva trebuia totuși să facem. Nu puteam să stăm și să discutăm la nesfârșit despre trecut și despre posibilitatea de a rămâne pentru totdeauna acolo. Am făcut câteva zboruri de recunoaștere. Peste tot domnea liniștea și sălbăticia. Ajungând în partea unde era noapte, am observat câteva luminițe. Să fi fost focuri? Am fi putut să coborâm și să întâlnim eventual tradiționalii oameni primitivi din manualele de antropologie, siluete lipsite de eleganță, cu mușchi noduroși și piele arămie, cu părul căzând în dezordine pe umeri puternici, ființe care strâng cu degete ca niște rădăcini ghioage parca prea mari pentru staturile lor îndesate”.

„Nu mi-ar fi displicut o asemenea întâlnire. Am fi coborât spectaculos, ca într-un film sau ca într-o carte, nu departe de locul unde. O hoardă de biete ființe îmbrăcate în blănuri frig carne la un foc mare, întreținut de câțiva bătrâni cu fețe ca scoarța de copac și cu priviri apoase, fără nici o expresie, în timp ce copiii aleargă, luptându-se ca niște căței pentru câte o bucată de carne. Am fi coborât într-un nor strălucitor de flăcări, îngrozindu-i și apoi ne-am fi apropiat de trupurile lor vânjoase prăbușite în țărână. Ar fi avut capetele ascunse între palme și, tremurând de o frică nouă, ar fi spus gutural un cuvânt găsit atunci, pe loc, care să ne numească. Ne-am fi împrietenit, nu numai prin semne de pace, ci și datorită câtorva demonstrații ale puterii noastre. Am fi ucis, de exemplu, un animal de pradă, înainte ca acesta să se poată apropia, am fi tăiat o intrare mai largă unei peșteri locuite de ei, am fi vindecat un copil și apoi un bătrân, tatăl șefului de trib. Am fi fost atât de intens adorați, încât am fi resimțit dureri persistente în regiunea occipitală. Ar fi urmat apoi, desigur, secvența inițierii în unele tehnici elementare și totuși neconcordante cu faza lor de dezvoltare. Și, în cele din urmă, pentru ca totul să fie ca în cărțile care seamănă foarte mult între ele, părând a fi, fiecare, o copie mai mult sau mai puțin reușită a unui prototip misterios, a cărui structură nu se știe cine și când a decis-o, să se producă idila între un călător și o băștinașă superbă, răsărită miraculos într-o rasă de oameni puternici și

lipsiți de grație, ființă gingașă, răpită eventual mai demult de la un trib vecin, care privește inocentă, cu ochi imenși și merge cu o grație de regină sau de balerină. O idilă imposibilă, pe care destinul s-a hotărât totuși să o protejeze și s-o transforme într-o dragoste tragică, punte fragilă ce vibrează și amenință să se prăbușească în fiecare clipă”.

„Ne-am întors fără să mai vedem ceva deosebit. A doua zi am plecat spre munți. Pe jos, împreună cu doisprezece oameni. După frunzele copacilor părea a fi toamnă. Mergeam printr-o pădure de foioase și apoi printr-una de conifere, observând cu uimire că nu se vede nicăieri nici cea mai mică urmă a vreunei cărări. Drumul era greu, fiindcă adesea trebuia să ocolim arbori căzuți de bătrânețe sau loviți de trăsnet. Întâlneam pâraie repezi, ce se înmulțeau pe măsură ce ne ridicam spre munte. Treceam prin poieni, ce ne răsăreau pe neașteptate. În față, spații circulare, nu se știe cum apărute, cu o iarbă înaltă, de un verde sclipitor, pălită ici-colo de apropierea toamnei. În poiene am văzut căprioare, cu ochi catifelați și picioare neverosimil de subțiri, ce ne priveau mai întâi lung, cu un fel de seriozitate pudică și apoi se îndepărtau în salturi atât de grațioase încât păreau filmate cu încetinitorul. Ne-am întâlnit și cu o turmă grohăitoare de mistreți, ce s-a oprit atunci când conducătorul ei ne-a adulmecat, a încremenit pentru câteva clipe, de parcă ar fi fost formată din animale împăiate, după care a pornit într-o goană asurzitoare, ce sfârâma în cioburi liniștea pădurii. Spre seară am ajuns la poalele muntelui și am poposit. Mă simțeam, după vreo douăsprezece ore de mers, cuprins de o sfârșeală plăcută și, în mod curios, perfect lucid, de parcă aș fi luat un stimulent. Eram cu toții foarte veseli și ne-am gândit la o cină tradițională. Unul dintre noi trebuia să aducă vânat. Oamenii, complezenți, m-au rugat pe mine să fac această treabă. Mi s-a părut amuzant și am acceptat. Atunci cineva a scos din buzunar un obiect metalic, și mi l-a întins, privindu-mă foarte serios. La început n-am observat decât că părea făcut din aramă și că era bine lustruit. Imediat mi-am dat seama că era vârful unei sulite. Nu era un simplu suvenir. Unul dintre cei care rămăseseră mai în urmă a adus o prăjină cu ceva mai lungă decât statura unui om înalt. Mi-a cerut vârful de sulită și l-a montat. După aceea s-au aliniat cu toții pe un singur rând și unul dintre ei a făcut doi pași înainte și mi-a înmănat sulita rostind o formulă solemnă, inventată pe loc, dar care suna frumos. Fie ca arama să afle căldura inimii, a zis. Erau cu toții foarte serioși. Mi-am zis că ritualul este de bun augur, și m-am supus, am marșat, cum se spune. Am luat

sulița, simțind cu plăcere în palmă lemnul bine lustruit. Era foarte grea și mi-am zis că trebuie să fie de sânger. Doar el este atât de drept și de greu. Am cântărit-o în mână și am schițat de câteva ori gestul aruncării. Era bine echilibrată. M-am decis să vânez cu ea. Mi-am scos arma, am depus-o lângă foc și am plecat repede. Soarele stătea să treacă de creasta muntelui, dar mai aveam vreo jumătate de oră de lumină. M-am îndreptat spre un pârau destul de bogat, peste care trecusem la venire. Îmi trecuse prin minte că cerbii și căprioarele, pot fi atacați când se adapă. Pe drum am aruncat de câteva ori sulița în copaci. Am nimerit bine. Am ajuns repede și am observat aproape imediat, aveam noroc, un loc unde urme de copite duceau către apă. M-am ascuns într-un tufiș, zgâriindu-mă. Am așteptat încordat, fără să-mi zic că sunt ridicol și că ceea ce fac este o copilărie. Voiam din tot sufletul, cu toată sinceritatea, să reușesc. Ieșea la iveală fibra irațională din mine, necunoscută celor care mă unseseră conducător, despre o cărei existență aflasem eu însumi cu mare întârziere. Simțeam, atunci când stăteam ascuns, cu sulița în cumpănire, așteptând ca un strămoș să apară hrana, că de succesul acțiunii mele depinde nu numai reușita întoarcerii, ci și viața ta și a fiului nostru. Un comutator se întorsese undeva în creierul meu și mă invadase o energie grozavă. Tremuram de încordare. Peste un timp, când soarele dispăruse în spatele culmii și se lăsase brusc o umbră răcoroasă, a apărut un cerb mare, mult mai mare decât mi se păruse mie că trebuia să fie. Înainte de a se apleca spre apă, a stat o clipă cu nările palpitând, fără să mă vadă, dar parcă simțindu-mă. I-am admirat frumusețea și demnitatea de suveran ultragiat. Apoi s-a aplecat, frisonând ușor, spre apă. Am avut timp să îndrept sulița și s-o arunc. I-a străpuns gâtul. I-am privit zvârcolirile și scurta agonie, fără emoție, cuprins dintr-o dată de oboseala drumului lung. Am scos sulița și m-am pregătit să plec după ajutoare. Trebuia însă să-mi joc rolul până la sfârșit. Am ridicat pe umeri cerbul și m-am îndreptat către tabără. Era greu, dar am reușit să apar în fața oamenilor fără să mă clatin. M-au primit cu o asemenea bucurie, încât mi-am zis că poate și ei puseseră un fel de pariu cu destinul, mizând pe mâna mea.

„Am mâncat cu toții carne friptă. Avea un gust neobișnuit, probabil datorită fumului. Am dormit fără vise sub cerul înșelător, în iarba moale, ce ar fi trebuit să se afle, cu noi cu tot, undeva foarte departe”.

„Ne-am trezit devreme a doua zi. Eram nerași și pătați de suctul verde al ierbii. Aveam o veselie de sportivi, cărora antrenorul le dă o pauză și ei

profită de ea pentru a se distra în felul lor, cam barbar, ridicându-se unul pe altul în brațe, făcând salturi doar din plăcerea de a-și. Simți mușchii lucrând, simulând încăierări, în care atacatul, cade râzând, înainte de a fi atins, iar atacatorul se aruncă și el la pământ, alături, scoțând sunete asemănătoare cu icnetele amestecate cu vorbe articulate doar pe jumătate, ce răzbat din jocurile copiilor. Stăteam la o parte și îi priveam cum ies din rolurile lor de bărbați de fier, a căror meserie este victoria”.

„Ne-am pregătit, de plecare. Urma să escaladăm doar prima terasă, ce se vedea deasupra noastră, la, vreo șapte sute de metri și apoi să ne întoarcem. Unul dintre noi, care fusese cândva alpinist, a luat-o înainte pentru a ne indica cele mai bune locuri de trecere. După vreo oră și jumătate am ajuns sus. Era un platou destul de întins, acoperit cu iarbă moale și deasă. Mi-a trecut prin minte că locul ar fi ideal pentru o turmă de oi. Din loc în loc se zăreau blocuri de bazalt, ce aminteau de niște caracatițe uriașe cu tentaculele retezate, cu ochi de mărimea unor hublouri de vapor și ciocuri puternice, gata să se deschidă. Mușchiul ce se depusese pe ele estompa liniile, dar chiar și așa asemănarea era frapantă. Ne-am oprit lângă cea care părea a fi cea mai reușită și am făcut fotografii, am filmat. Cineva s-a gândit să curețe mușchiul gros ce îi acoperea mai ales partea dinspre nord. A apărut cu claritate o caracatiță, poate de o sută de ori mai mare decât cele care trăiau în oceanele Pământului. Cioturile tentaculelor păreau trunchiurile retezate ale unor arbori multiseculari. Dacă, printr-o minune, tentaculele, care se aflaseră poate cândva în prelungirea acelor lespezi circulare, atât de netede, ar fi revenit la locurile lor, prinzând viață, biciuirile lor cumplite ar fi măturat întregul platou, atingând peretele de piatră, ce se vedea destul de departe, ajungând acolo unde se încheiase urcușul nostru. M-a trecut un fior. Era primul lucru evident ce nu se potrivea deloc cu amintirile noastre: un fund de mare ridicat în munți. Crisparea pe care o simțisem prin atâtea locuri străine și care începuse să ne părăsească de când pusesem piciorul în acea lume, ce părea a fi o soră geamănă a Pământului, ne revenea lent, ca o apă miloasă, cotropitoare. Stâncile erau totuși din cel mai autentic bazalt. Așa păreau, cel puțin. Pentru a-mi liniști oamenii, deși acesta este un fel de a vorbi, ei putând să se neliniștească doar într-un compartiment etanș al conștiințelor lor, de unde nu pătrundea în afară nici cel mai mic semn, despre ei putând doar să presupui că trec printr-o dificultate psihică, fără să-o poți dovedi în vreun fel vreodată, pentru a-i liniști, zic, le-am spus că

nu ar fi corect din partea noastră să pretindem un șir infinit de coincidențe și că trebuia să ne așteptăm ca, în cele din urmă, asemănările eu Pământul să se sfârșească. Faptul că prima dintre aceste deosebiri nu era cea mai amuzantă cu putință nu trebuia să ne strice starea de spirit. Dimpotrivă, aveam la dispoziție explicații convenabile, dintre care cea mai atrăgătoare era aceea că în lumea pe care o străbăteam existaseră cândva ființe capabile să cioplească blocurile uriașe de bazalt, transformându-l în statui. În fața artei se cuvenea deci să admirăm și nicidecum să cedăm cine știe căror presimțiri sumbre”.

„Le vorbeam, cred, destul de convingător, în ciuda faptului că eu însumi nu prea credeam ce spuneam. Mi-e greu să-ți descriu sentimentele ce mă încercau privind stâncile de un cenușiu întunecat, ce păreau înfipite acolo de o veșnicie și emanau efluviile unei forțe obscure. Dacă aș încerca să echivalez într-un fel sentimentul pe care l-am avut atunci, pentru ca să te fac să înțelegi mai exact, ar trebui poate să-ți evoc o întâmplare pe care am trăit-o pe vremea când eram student și locuiam împreună cu un coleg într-o cameră de cămin”.

„Într-o seară m-am întors destul de târziu. Am luat cheia de la poartă și am început să urc încet scările fiind, fără să-mi dau seama, mulțumit că voi intra într-o încăpere unde nu se mai află nimeni și voi putea să adorm în singurătate. Poate că și pașii îmi erau mai molatici decât atunci când știam că prietenul meu este acasă și când, îmi amintesc, mă grăbeam întotdeauna, nici acum nu știu de ce, pentru a-i spune cine știe ce noutate mărunță din viața noastră de studenți. Am descuiat ușa, mi-am lăsat haina în hol și am, intrat în baie. Mi-a rămas în memorie întreaga scenă, cu toate, amănuntele. Am stat mult timp sub duș fluierând și chiar cântând. Într-un târziu, colegul meu de cameră tot nu se întorsese, m-am șters și m-am îmbrăcat într-un halat pufos, a cărui atingere îmi plăcea foarte mult. Am intrat în cameră și am întors comutatorul, aprinzând lumina. Pe patul meu, ce se afla în colțul din dreapta, la o distanță de vreo zece metri de mine stătea o fată. Capul îl avea întors înspre locul unde se afla perna, iar mâna stângă îi era ușor ridicată, într-un gest de îndoială. Părul blond-arămiu, lung și des, strălucitor i se revărsa pe umeri, ca un aur neprețuit. Avea umeri înguști și talie fragilă. Stătea picior peste picior și putem să-i urmăresc în voie gambele fără cusur și gleznele grațioase. Profilul nu i se vedea din pricina părului, care îi cădea ușor înspre stânga. Descrierea pe care ți-am făcut-o acum a durat destul, după cum vezi.

Atunci însă nu mi-au trebuit mai mult de două secunde pentru a vedea aceste amănunte. Am rămas incremenit lângă ușă, cu mâna lipită de comutator și o clipă am simțit că fata este un dar trimis mie de undeva, de nu se știe unde, pentru a-mi împlini o așteptare, pe care numai în acea lungă clipă, când stăteam cu mâna dreaptă ridicată, am descoperit-o în mine. Totul s-a petrecut fulgerător. Nu trecuse decît un timp foarte scurt de la apariția mea în cadrul ușii, în chip de tânăr care se bucură de propriile lui senzații, când mi-am dat seama brusc că pe patul meu este așezat un manechin. Această revelație a fost însoțită de o senzație foarte dezagreabilă. M-am simțit invadat de un fel de sfârșeală violentă, ce se unea cu o scârbă pe care nu mă simțeam în stare s-o înving”.

„Era o glumă nevinovată a colegilor mei, ce mă atingea însă mult mai adânc decât s-ar fi convenit și decât aș fi dorit. Am făcut câțiva pași către manechin și am simțit că o forță, ce se năștea și se amplifică demential în mine, mă oprește să mă apropiu de el. Era ceva cu totul irațional și doar stăpânirea de sine pe care o aveam și care ne era cultivată prin exerciții complicate și istovitoare m-a împiedicat să cedez și să dau buzna afară din cameră. Mi-a trecut prin minte că totul fusese pus la cale de către profesorii mei și că o minusculă cameră de luat vederi îmi transmite pe ecrane comportarea și mimica pentru a fi analizate. Gîndul acesta m-a îmbărbătat și am făcut decis pașii care mă despărteau de manechin. M-am așezat pe pat în fața lui și l-am contemplat. Era copia unei fete de vreo douăzeci de ani, dar o copie care nu avea original. Nicăieri nu exista o fată care să fi fost identică formei din fața mea. Oricum, cei care o făcuseră fuseseră ingenioși. Ochii, cam sticloși, nu aveau totuși o expresie atît de goală ca aceea a manechinelor obișnuite, ci sugerau parcă un soi de sfiiciune șăgalnică, iar gura, desenată abil, făcea ca din acea alcătuire fără viață să iasă un abia perceptibil abur de senzualitate. Toate aceste observații le fac însă acum, aflat la o mare distanță de întîmplare. Atunci eram dominat de dezgust. Pe față nu mi se vedea nimic, îmi lipisem pe buze un mic zâmbet de superioritate, despre care credeam că va fi bine primit de către cei care eventual mă urmăreau. În mine simțeam însă dorința nebună de a mă ridica și de a fugi. În aceeași seară am aflat că nu profesorii organizaseră întîlnirea mea cu manechinul, pentru a-mi verifica cine știe ce calități psihice, ci fusese un fel de farsă specială, pe care colegii mei o aranjaseră în urma unui pariu. Ideea pornise de la o vorbă a mea, pe care o spuseseam pe când mă aflam cu câțiva colegi într-un

magazin de confecții, îi întrebasesem atunci, fără să mă gândesc la vreo urmare, dacă pe ei manechinele nu îi sperie. Ei răspuseseră, printr-o glumă previzibilă, că manechinele moarte îi sperie, dar în nici un caz cele însuflețite. Totul se terminase printr-una din acele salve de râs ce pornesc interminabil din grupurile de oameni tineri. Făcuseră rost de manechin și instalaseră o cameră de luat vederi, deși după cum aveau să-mi spună, nu se așteptau să le dau prea mari prilejuri de distracție. Cum s-a terminat toată povestea? Am luat manechinul, era atât de ușor încât mi se părea că țin în mâini o umbră, și l-am așezat la masă, pe un scaun. Apoi am început să mă pregătesc de culcare, cu mișcări măsurate, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Nici nu apucasem să sting lumina când în încăpere au năvălit cei care organizaseră farsa. Erau veseli și nu prea. M-au întrebat dacă nu m-am supărat și eu le-am răspuns că nu, de ce să mă supăr. Adevărul este că întâmplarea mă impresionase mai mult decât aș fi vrut și a trecut un timp destul de lung până mi-a ieșit complet din minte”.

„Nu știu de ce ți-am povestit cu atâtea amănunte acest biet episod de tinerețe. Simt însă, după cum îți spuneam, o dorință de a fi cât mai explicit, de a folosi cuvinte cât mai bine găsite. Poate că n-ar trebui să-ți relatez istorii de acest fel, mărgininu-mă să-ți povestesc întâmplările obiective prin care am trecut, alegându-le mai ales pe cele. Senzaționale și prezentându-ți-le cu lux de amănunte. Îmi dau însă seama că mi-ar fi imposibil să nu-ți spun și ce s-a petrecut în mine. Mă gândesc că, poate, și pe tine lucrurile acestea te interesează mai mult decât cele o mie de fețe ale necunoscutului, pe care le-am văzut noi. Cât privește episodul cu manechinul și cel cu stâncile în formă de caracatiță cu tentaculele retezate, pot să-ți spun că mi s-au părut foarte importante, fiindcă acel sentiment al unui pericol ce se apropie, ce se naște, în mod ciudat, chiar din mine însumi, mi-a apărut de multe ori în decursul călătoriei de întoarcere. El era poate o formă neobișnuită a dorului de casă și a dorinței de a: te revedea. Simțeam din ce în ce mai des că mi-e tot mai greu să suport năvala de forme necunoscute, căreia trebuia să-i facem față în toate lumile în care am fost și care ne izbea fără milă simțurile. Memoria mea înregistra totul, comparam, căutam cauzalități, gândeam cu noțiunile unul explorator, care admiră peisajul, dar vrea întâi de toate să cunoască minereurile pe care solul le conține. Pe sub toate acestea simțeam însă o exasperare, ce nu creștea și nu se micșora, rămânând în preajma mea ca o umbră”.

„Dar să revin acolo unde mi-am întrerupt povestea. Ne găseam, deci, printre acele pietre uriașe, ce reușiseră să mă impresioneze atât de mult. Platoul se termina printr-un zid de stâncă aproape perpendicular, ce se înălța mult. Undeva foarte sus se bănuia a fi o nouă platformă, similară, poate, aceleia pe care ne aflam. Ne-am apropiat de el și, mergând vreo cincizeci de metri în dreapta, am descoperit intrarea unei peșteri. Era o deschidere foarte înaltă și suficient de lată pentru ca să încapă o ambarcațiune de mărimea unui cuter, dacă ar fi plutit printre caracatițele împietrite. Interiorul era spațios. Cum ne găseam în miezul zilei, ne-am zis că nu ar fi rău dacă ne-am odihni acolo, pe mușchiul gros și deloc umed, ce se găsea din belșug. Ne-am instalat. Nu peste mult timp am auzit foarte clar zgomotele pe care le face o turmă de oi aflată în mișcare. Behăituri, un vuiet făcut de pașii oilor și de frecarea blănilor, sunetele sparte ale tălăngilor și cele zglobii ale clopoștelor, lătratul gros al unor câini. Am simțit că primejdia este aproape. Am rămas cu toții pe loc și am comunicat celor, de pe navă ce se întâmplă. Cel cu care am vorbit. Era foarte vesel și a spus să le aducem și lor un berbec. Zgomotul turmei se apropia tot mai mult și nu peste mult timp am început să simțim acel miros, caracteristic, respingător, dar, în același timp dătător al unui fel de beție, în care te trezeai pe nesimțite. Fără să dea cineva vreun ordin, ne-am ridicat și ne-am îndreptat spre fundul peșterii, ce nu era prea departe. Acolo se aflau niște trepte, ce aveau, fiecare, mai mult de un metru în înălțime. Nu duceau nicăieri, oprindu-se undeva aproape de tavanul întunecat și plin de fisuri adânci, pe care luminile noastre nu reușeau să le străbată. Privite de jos, treptele aveau ceva măreț, de monument mortuar. Contemplându-le, în timp ce zgomotele turmei deveniseră aproape asurzitoare, mi le-am închipuit ca făcând parte dintr-o piramidă în trepte, ce fusese acoperită în vremuri străvechi de piatra muntelui. Ne-am cățărat și ne-am așezat sus, unde lumina zilei nu mai pătrundea, ca într-o sală de cinematograf, în al cărei întuneric ocrotitor te pregătești să vezi și să nu fii văzut. Apoi am așteptat în tăcere. Peste puțin timp în peșteră au pătruns oile. Erau multe și aveau o mărime deosebită de cele de pe Pământ. O singură dată mi s-a întâmplat să văd într-o expoziție un berbec din rasa merinos, care avea într-adevăr niște dimensiuni ieșite din comun și care ar fi putut să facă parte din turma pe care o vedeam, fără să pară o stârpitură. Animalele behăitoare, cu blăni negre, brune, sau alb-gălbui ce atârnav acoperindu-le picioarele, arătând ca și cum nu ar fi

cunoscut vreodată foarfecă, cu cozi grele, erau oi, fără îndoială. Numai că erau prea mari, iar mișcările lor cunoșteau din când în când, pe neașteptate, câte un zvâcnet ce mă făcea să mă înfior. În clipa respectivă pe care trebuia s-o aștepti cu atenție pentru a observa bine, sub blana lungă pe zvârcolea parcă un animal de pradă. Berbecii, am reușit să număr vreo douăzeci, erau înalți cât niște cai și păreau foarte puternici. Erau cu toții de culoare deschisă și blănilor lor erau parcă mai strălucitoare decât ale oilor, ca și cum cineva le-ar fi curățat și le-ar fi țesălat. Se mișcau încet și din când în când câte unul își ridica și-și scutura coarnele, ce aveau grosimea unui braț de om vânjos. Le sticleau ochii, deși singura sursă de lumină se afla în spatele lor. Câini nu se vedeau. Mă gândeam la ei, simțind cum răcoarea peșterii se întetește, zicându-mi că dacă ar avea dimensiunile proporționale cu cele ale oilor, ar trebui să fie mari cât niște tigri și poate la fel de cruzi. Ar mai fi trebuit să apară și ciobanul, vreun uriaș de statură ciclopică, înarmat cu o ghioagă făcută dintr-un copac, pentru ca totul să fie ca într-unul dintre basmele naive, dar neliniștitoare în rigoarea lor, pe care le citisem cândva. Dacă creștetul lui ar fi atins bolta peșterii, ar fi avut înălțimea unui bloc cu patru etaje. Dar n-a apărut nimeni, nu s-au auzit nici pași, care să facă stâncile să se cutremure și nici vreun vers ieșit dintr-un fluier de mărimea unui tulnic, care să ne izbească timpanele cu forța unei orchestre demente. Erau doar oile și berbecii. Stăteau cu capetele în jos, înghesuie unele în altele, cutremurate din când în când de câte un spasm scurt. Berbecii își scuturau căpățânile mari și în răstimpuri behăiau, nu atât de gros pe cât ar fi cerut mărimea lor”.

„Turma era imensă. Peștera era umplută în întregime, ca și primele trepte ale scării pe care ne aflam noi. Privind spre intrare, puteam vedea cum spinările oilor se întind până departe, dincolo de raza noastră de vedere. M-am decis, într-un târziu, trecuse poate un ceas de la intrarea oilor în peșteră, să mă folosesc de binoclu. Ezitasem un timp să caut amănunte, fiindcă simțeam, știam aproape sigur, că ne aflăm în primejdie. Am coborât încet câteva trepte, până când m-am aflat la nivelul părții de sus a intrării și m-am uitat. Am văzut că spinările de oi se întindeau până acolo unde platoul se termina, la fel de înghesuie, înlocuind verdele închis al ierbii cu un covor pestriț, în care domina negrul mat. Așa cum se afla, împrejmuată de valurile vii ale oilor, stânca aflată cel mai aproape de intrarea în peșteră și pe care o putem vedea bine semăna cu o bătrână caracatiță mutilată și ieșită la suprafața oceanului pentru a muri”.

„Dacă am fi voit să plecăm din peșteră, ar fi trebuit să ne facem loc prin aglomerare, să dăm la o parte sute de trupuri lănoase, să fim călcați pe picioare de copitele ce măcinau mușchiul din peșteră, să ocolim cu grijă berbecii, care ar fi putut să ne atace, repezindu-se spre noi cu forța unor rinoceri. Nu ne-am aventurat, am preferat să așteptăm. Vrând să-i anunțăm pe cei de pe navă că vom întârzia, am constatat că legătura radio fusese întreruptă. Nu ne-am neliniștit prea mult. Ni se mai întâmplase de multe ori să pățim așa ceva, motivele fiind diverse. Și apoi, nici nu prea puteau să ne ajute altfel decât cu sfaturi. Ce să facă? Să dezintegreze toată masa de carne, care părea că umple nu numai platoul, ci și coastele muntelui?”

„Mă gândeam la diferite variante ale ieșirii noastre din peșteră și nici una dintre ele nu mi se părea destul de bună. În cele din urmă m-am decis să trimit un om în recunoaștere. Când le-am spus, mi s-a părut, că mă privesc reprobativ, gândind probabil că dau dovadă de lipsă de curaj. Da era, desigur, o iluzie a creierului meu înfierbântat de mirosul de mosc, pe care oile îl răspândeau. S-au oferit toți. L-am ales pe cel care era cel mai aproape de mine. S-a ridicat încet, ca la un exercițiu demonstrativ de zbor autonom. L-am urmărit cum se îndreaptă lent către ieșirea peșterii. Plutea pe deasupra covorului de spinări și nu puteam să decid în sinea mea cine este mai straniu: omul care alunecă prin aer purtat de un aparat atât de mic sau marea de oi uriașe, dintr-o rasă necunoscută, care putuse, în definitiv, să apară și pe Pământ în răstimpul cât lipsisem. La trecerea lui oile n-au arătat în nici un fel că l-au observat. Berbecii însă și-au ridicat capetele și le-au dat pe spate într-un fel cum nu mai văzusem niciodată la aceste animale care nu au gâtul lung și țin mai totdeauna privirea îndreptată în jos. Se uitau în sus, sclipindu-și ochii și lăsând să li se vadă dinții mari, galbeni și limba groasă, ce tremura, modulând behăitul. Mai erau câțiva metri până când omul să ajungă la ieșire, când i-am auzit strigătul. Dacă nu m-aș fi aflat în legătură radio cu el, nu s-ar fi auzit nimic. Fiindcă a fost o exclamație ușoară, ce exprima mai degrabă surpriza decât teama sau sentimentul unei primejdii și care n-ar fi străbătut altfel până la noi, pierind în zgomotele turmei. Apoi, la câteva fracțiuni de secundă, l-am văzut oprindu-se și dispărând brusc. Acolo unde se aflase silueta lui argintie am văzut un norișor de fum, ce începuse să se destrame. Imediat ne-am înșirat pe o treaptă ce se afla la o înălțime de vreo zece metri și am îndreptat asupra masei de carne de jos razele armelor. Spre mirarea

noastră, nu s-a auzit nici un sfârâit de carne friptă, iar nările nu ne-au fost izbite de duhoarea seului ars. Razele pătrundeau, pur și simplu, prin oi, fără să le facă vreun rău. Fusesem și eram încă victimele unei iluzii, pe care vicleana lume în care ne aflam o construise pentru noi. Puteam să ne căutăm liniștiți de drum, trecând prin trupurile imateriale ale oilor. Tocmai ne pregăteam să coborâm, când am văzut cum contururile oilor se estompează, devin tot mai străvezii și dispar. În chiar clipa încetării mirajului însă cei șase oameni care stăteau în partea stângă a șirului nostru s-au = volatilizat ca și cel care plecase mai înainte, fără un strigăt, fără o vorbă, lăsând în urmă doar niște vagi norișori de fum. A fost o întâmplare atroce pe care noi, cei rămași, am suportat-o bine, mai bine decât ar fi fost de crezut după cele prin care trecusem. Când mă gândesc acum la cele întâmplate atunci, găsesc o explicație plauzibilă.. Disparațiile fuseseră atât de curate, atât de poetice, aș zice, încât ne stârniseră sentimente contrare celor pe care le-am fi avut dacă, de pildă, tovarășii noștri ar fi fost atacați de niște fiare oribile, împotriva cărora nici una dintre armele cunoscute nu ar fi fost eficace. Disparația lor ne strecura speranța irațională că au fost transportați de către forțe inteligente, pentru a fi studiați în laboratoare ascunse undeva în subsol sau, cine știe, în adâncul oceanului. În timp ce ieșeam din peșteră și apoi pe drumul de întoarcere câțiva au spus cu toată convingerea că îi vom regăsi în curând. N-a fost așa. N-au revenit niciodată, dar noi am fost consolați de sentimentul că n-au pierit, ci se află undeva în lumea ce seamăna atât de mult cu Pământul și trăiesc o viață de primitivi fericiți, mulțumindu-se cu amintirile, nemaivoid să-și vadă familiile și prietenii, însoțindu-se poate cu femei, care trăiau în locuri unde vara e veșnică. Cred că această credință deriva dintr-un fapt în aparență neînsemnat. O dată cu iluzia vizuală a dispărut și puternicul miros de paie, pe care îl cunosc din copilărie și pot să depun mărturie că era strict autentic. Mirosurile se uită cel mai greu, după câte am impresia. După încetarea mirosului, care s-a produs brusc, de parcă ar fi fost apăsat undeva un buton, m-am simțit dintr-o dată de parcă m-aș fi trezit dintr-un leșin. Atunci nu mi-am dat seama, dar acum constat cât de perfect fusese realizată sugestia. Totul era extraordinar de autentic, iar mirosul adăuga o notă finală, fără de care orice lucrare a spiritului rămâne o execuție mai mult sau mai puțin reușită a unui artizan, a unui meșteșugar, care a învățat niște tehnici de la alții. Fiindcă ce altceva fusese toată acea grandioasă înscenare decât o lucrare a unui spirit, a unei inteligențe în care cred că

descopăr mari asemănări cu a noastră? Oile prea mari, berbecii cu forță și dimensiuni de rinoceri, numărul imens al spinărilor, care se înșirau cât vezi cu ochii, behăitul realist, ce se înălța pe diferite tonuri, sunetele pe care le scoteau tălăngile aflate în chip miraculos la gâturile acelor făpturi fictive – toate acestea erau un spectacol al cărui luciu final era dat tocmai de mirosul greu de mosc ce ne izbea nările amețindu-ne într-un fel necunoscut”.

„Dar să revin la ceea ce voiam să-ți spun în clipa când cei șase au dispărut, nici o urmă de miros nu se mai simțea în peșteră, de parcă totul ar fi fost, și așa fusese, o simplă iluzie. Astfel că noi am putut să simțim cu claritate o aromă subtilă, care era a fumului ce se destrăma încet în locurile unde stătuseră tovarășii noștri. Era un parfum pe care mi l-am închipuit provenit din prelucrarea unor flori modeste, pe lângă care oricine trece fără să le bage în seamă. N-aș putea să ți-l descriu și tot ce îmi stă la îndemână este să-ți spun ce îmi evoca. Dacă l-aș mai simți, l-aș recunoaște dintr-o mie, este imposibil să-l confunzi. Îl aspiram cu o voluptate deplasată și parcă îl reîntâlneam, deși era sigur că îl simțeam pentru prima dată. Era ca o răcoare plăcută, transformată printr-un artificiu obscur în ceva ce nu mai mângâie pielea, ci pătrunde în conștiință prin olfacție. Sper că îmi vei da voie să mai încerc alte câteva comparații. Uite, acum îmi vine în minte că parfumul exprima într-un chip ce ținea de o artă pe care oamenii nu o mai cultivă (cine își mai permite astăzi luxul de a crea un parfum-unicat, care să umple o singură sticlă și să dispară pentru totdeauna o dată cu volatilizarea ultimelor sale picături, rămânând în câteva memorii ca amintirea unui vis confuz, pe care este inutil să încerci a-l transforma în cuvinte?), exprima sentimentul prosperității fizice, pe care cred că doar copiii îl au pe deplin. Aroma ce pătrundea în noi și ne lua în stăpânire se afla, cred, la baza convingerii noastre că cei șapte dispăruți nu pieriseră, ci fuseseră duși de forțe invizibile într-un loc lipsit de primejdii. Nu se putea să fie altfel, ne ziceam. Parfumul este cel pe care sudoarea unei zeițe a tinereții ar trebui să-l aibă. El nu poate să semnifice decât fericire și nicidecum moarte. Și astfel, deși nu aveam să-i mai vedem niciodată, ne gândeam la ei cu un fel de invidie, plângându-i, dar simțind că se află undeva în lumea care pe lângă Pământ părea fotografia incertă a unui copil față de una care înfățișează aceeași ființă după scurgerea a patru decenii”.

„N-am mai întâmpinat nimic deosebit. Am coborât marile trepte și am ieșit din peșteră, pășind pe acolo pe unde cu atât de puțin timp înainte ni se păruse că se îmbulzeau mii de animale. Platoul era neschimbat, nici o urmă nu proba că atâtea copite pășiseră mărunț prin iarba bogată. Mergeam încet, ocolind blocurile de stâncă, dar atingându-le în treacăt spre a mă convinge că măcar ele sunt reale și mă simțeam doborât de o cumplită oboseală. Eram pregătit să înfrunt obstacole fizice, știam cum să-mi îmboldesc trupul la momentul potrivit, ca pe un cal aflat în cursă, cunoșteam tehnici care mă ajutau să-mi protejez psihicul, nu prea reușeam însă să mă opun întâmplărilor absurde, acelor care își băteau joc de rațiune. Ceea ce li se întâmplase tovarășilor mei fusese una dintre aceste întâmplări, pe care nu puteai spera să le înțelegi, deși cuvântul a înțelege este destul de impropriu, decât dacă renunțai în bună măsură la legile și regulile pe care le cunoșteai și te aruncai într-un hățiș de supoziții, în care toate drumurile se întretăiau haotic, fără să ducă nicăieri. Disparația lor parfumată era prea departe de ceea ce știam noi, prea nu semăna cu nimic din ceea ce învățasem și din ceea ce aflasem apoi în călătoriile noastre, prea se petrecuse ca într-o comedie tragică. Ea îmi accentua într-un mod neplăcut impresia că mă aflu într-un mediu în care realitatea și ficțiunea se află împletite, făcând, de fapt, corp comun, fără ca cineva să poată discerne, cât de cât, regulile acestei împletiri”.

„Mergeam prin pădure, pășind mecanic pe solul ce îmi părea familiar și mă întrebam dacă nu cumva este un vis totul, un vis lung și plin de absurdități, pe care îl urmăresc dormind pașnic pe navă. Dar nu era nicidecum un vis. Era o realitate dintre cele mai dure. Ea nu-și folosisese însă cu violență forța împotriva noastră, ci ne pedepsise cu viclenie, folosind arma cea mai periculoasă ce poate fi îndreptată asupra unui om. Această armă, al cărei efect era tocmai oboseala pe care o simțeam strivindu-mă, încurca în conștiința victimei datele realității cu fantasmale ficțiunii, îl scotea dintr-un vis pentru a-l arunca în altul, la nesfârșit, într-un joc crud, pe care în cazul nostru, cine știe, poate că nu o inteligență îl regiza, ci doar șiraguri de întâmplări potrivnice”.

„Ar fi trebuit, poate, să mă gândesc că tot spectacolul la care asistasem în peșteră fusese o operă de artă, pe care inteligențele locului îl regizaseră în cinstea noastră, scoțându-ne din memorii imagini și construind apoi o feerie în chip de spectacol total, destinată să ne amintească de Pământ. Și dispariția oamenilor avusese ceva artistic. Nici

un strigat de durere, nici o picătură de sânge, nici o urmă a vreunei agresiuni. Doar acel parfum pur, ce ne curăţase creierele de orice nelinişte, calmându-ne şi plasându-ne într-o reverie nepotrivită cu momentul tragic în care ne aflam. Acum îmi dau seama că speranţa noastră cu privire la cei dispăruţi ţinea tot de artă. Pur şi simplu, în faţa volatilizării lor, noi nu aveam la îndemână decât posibilitatea de a face literatură, de a construi din cuvinte o ipoteză mai mult sau mai puţin reuşită. Înjghebam câte o poveste şi ne linişteam, biruiam treptat sentimentele neplăcute. Ce puteam face altceva? Ne-am salvat prin cuvinte”.

„Plecarea noastră de acolo avea să se petreacă mult mai târziu. Cauza era de natură tehnică. Nu îţi voi vorbi despre ea, fiindcă sunt sigur că nu te interesează câtuşi de puţin denumirile încâlcite. Ce contează care au fost motivele pentru care ne-am pomenit fixaţi pentru multă vreme într-o lume străină?”.

„Îmi amintesc o parabolă, pe care a povestit-o cândva un mare artist prietenilor săi. Nu ştiu exact pentru ce dar cred că se potriveşte cu întâmplările prin care am trecut. Iată cum este povestea. Într-un vehicul de transport în comun se urcă o femeie îndoliată. Se aşază. Alături de ea se nimereşte a fi un bărbat la vreo patruzeci de ani, grăsuţ, trandafiriu, îmbrăcat cu acea înduioşătoare pedanterie a cvadragenarilor, care nu sunt nici suficient de tineri pentru a fi naturali şi nici destul de bătrâni pentru a fi înţelepţi, exprimând prin întreaga sa înfăţişare credinţa că nu va fi niciodată părăsit de delicioasa senzaţie de prosperitate pe care o are. În marea şi persistenta sa îngăduinţă, omul o întreabă cu sollicitudine pe femeie, care are vreo şaizeci de ani şi care îşi şterge din când în când, cu discreţie, câte o lacrimă, ce a păţit, cine i-a murit. El pune în glasul său surdină şi compasiune, fapt ce o sensibilizează şi mai mult pe femeie. Şi aceasta, cu un glas neaşteptat de suav, începe să povestească ce i s-a întâmplat. Întrucât în vehicul este puţină lume, se face linişte şi toţi ascultă, cu o bruscă aviditate, vorbele bunei bătrâne. Am avut fericirea să nasc şapte băieţi şi să-i văd pe toţi mari, începe ea. Într-o bună zi însă, unul dintre ei a suferit un accident de circulaţie şi a murit fără să-şi mai fi recăpătat cunoştinţa. La care omul prosper îşi ţuguie buzele şi clatină din cap compasiv. Nu la mult timp după această întâmplare un alt fiu de al meu a murit lovit de un cal. Reacţia asistenţei este similară celei cu care a întâmpinat prima ştire. Omul îşi îngăduie să o bată uşor pe mână pe biata

femeie, spunându-i că asta-i viața și i-au mai rămas, nu-i așa, cinci fii. Femeia nu a terminat însă ceea ce avea de spus. Doi băieți mi-au murit dintr-o dată, hohotește ea de plâns. Unul a sărit să-l salveze pe celălalt de la înec și au pierit amândoi. De data aceasta cei de față nu se mai grăbesc să o consoleze. Omul, de lângă ea clatină cam nedumerit din cap, înălțându-și sprâncenele, iar de undeva din spate se aude ceva ce aduce a chicotit. Implacabilă, femeia continuă, anunțând ca al cincilea fiu a murit înțepat de un păianjen veninos, undeva în sud, într-o regiune cu o climă imposibilă. La aceste ultime cuvinte întreaga asistență izbucnește în hohote de râs, dovedind că omul nu este dispus să admită o acumulare prea mare de tragic, fără să o transforme în comedie”.

„De fapt, îmi dau seama de ce pilda aceasta are legătură cu ceea ce îți povestesc eu. N-ar fi exclus ca nenorocirile prin care am trecut să-ți pară, de la un moment dat, plictisitoare sau de-a dreptul caraghioase, tocmai pentru că sunt prea numeroase. Ar trebui deci, mă gândesc, să încep să modific lucrurile, să le dau o întorsătură mai potrivită, să mint într-un fel frumos, pentru ca relatarea mea să fie armonioasă. Nu am însă ce să fac. O inerție căreia nu mă pot opune mă obligă să-ți spun adevărul. Nu pot să fabulez”.

„Ne găseam în plină toamnă și mă gândeam cu neplăcere la apropierea zilelor reci și ploioase. Asemenea zile ar fi trebuit să urmeze, dacă în noianul de potriviri exista și asemănarea anotimpurilor. A trecut o vreme în care nimeni nu s-a mai îndepărtat de navă. Așteptam trecerea timpului și ne îndeplineam programul zilnic, cu scrupulozitate, știind că în asemenea situații improvizațiile de orice fel sunt periculoase. Astfel s-au scurs repede câteva săptămâni, în care nu s-a întâmplat nimic important. Ne simțeam, iarăși pe Pământ și nici unul dintre simțurile noastre imperfecte nu reușea să discearnă vreo deosebire. Într-o dimineață am observat cu emoție prima zăpadă. Se cernea încet, în fulgi ezitanți, peste covorul de frunze veștede. În câteva ore pădurea s-a transformat într-o ilustrată de iarnă. Am ieșit cu toții afară și am contemplat îndelung albul pur, ascunzând sub exclamații admirative dorința de a ne afla pe adevăratul Pământ. Cineva a propus într-o doară să organizăm o expediție către o regiune cu clima mai dulce. La început m-am opus, aducându-mi aminte, de cele întâmplate, dar apoi mi-am zis că ar fi o lașitate din partea noastră să ne limităm doar la ridicola excursie pe care o făcusem. Am început, imediat pregătirile de plecare și a doua zi de dimineață ne-am

îndreptat spre sud. În scurt timp am ajuns deasupra unei mări ce echivala Mediterana și, mânat de un capriciu, am hotărât să coborâm pe una dintre numeroasele insulițe ce se înșirau sub noi. Nici locul în care am ajuns nu părea să fi fost călcat vreodată de piciorul unui om. Insula avea o plajă foarte lată, acoperită cu un nisip fin. Ar fi fost ideală pentru o stațiune turistică. Valurile ușoare aveau o anume inocență, sau poate că așa mi se părea doar mie, gândind că nici o navă nu plutește pe mare și nici un pescar nu-i pândește peștele. Respirând aerul pur pe care soarele nu apucase să-l încălzească, priveam înspre larg și simțeam cumplita identitate a senzațiilor. Simțeam în fiecare clipă că lumina, răceala apei, mirosul amar al mării sunt cele pe care le cunoscusem cândva, demult, la o vârstă când totul pătrunde violent în noi și se imprimă pentru toată viața”.

„Plaja se termina prin niște mici coline. Urcându-ne pe una dintre ele, care ni s-a părut a fi cea mai înaltă, am zărit în depărtare pădurea pe care o observasem încă înainte de a coborî. Deasupra ei se înălța un fir subțire de fum, pe care briza îl destrăma repede și-l transforma într-un nor străveziu, ce se topea în albastrul fără pată al cerului. Am hotărât să mergem într-acolo. În ultima clipă m-am gândit că ar fi mai bine să ne împărțim în două grupuri. I-am stabilit pe cei care urmau să plece primii, recurgând, semn de bună dispoziție, la o tragere la sorti. Cineva a rupt dintr-unul dintre tufișurile ghimpoase, ce începeau să crească acolo unde se termina plaja, două bețe. Cel care îl trăgea pe cel mai scurt urma să plece. Grupul condus de mine a rămas pe loc. Ceilalți s-au îndepărtat, mergând agale. I-am urmărit un timp și apoi m-am dezbrăcat. Am intrat în apa răcoroasă și am înotat. Ceilalți m-au urmat și ne-am transformat cu toții pentru câțiva timp într-o ceată gălăgioasă, care gustă clipa”.

„După vreo două ore de la plecarea celorlalți m-am auzit strigat de omul care rămăsese pe mal pentru a păstra legătura radio. Vocea unuia dintre cei plecați se auzea foarte bine. L-am întrebat ce s-a întâmplat. Mi-a spus că au intrat în pădure și au ajuns în fața unei construcții de piatră, un fel de casă destul de primitivă. Mai întâi au intrat câțiva. Aceștia s-au întors repede, chemându-i și pe ceilalți să vadă o stâncă ce s-ar fi aflat în mijlocul singurei încăperi a clădirii. Am rămas doar eu afară, zicea omul. A trecut un timp destul de lung de când au intrat. Cred că nu e bine să întru și eu. Nu știu ce să fac. i-am spus să rămână pe loc și

fără să mai stau pe gânduri, m-am îndreptat singur către pădure. N-aș putea să-ți spun de ce nu am luat pe nimeni cu mine”.

„Era o pădure formată din stejari bătrâni. Copacii se aflau la distanțe mari unul de altul, păstrându-și fiecare un aer de autonomie. Pe sub coroanele lor nu creșteau decât arareori arbuști. Covorul de iarbă deasă era presărat cu ghindă și cu niște ciuperci de culoare cafeniu închis, ce ajungeau uneori la mărimea unei pălării. Noțiunea de pădure li se potrivea destul de puțin acelor uriași ce dădeau impresia, fiecare în parte, că dintr-o simplă întâmplare se află acolo, la o oarecare distanță de alte vegetale asemenea lor. Pe Pământ nu văzusem niciodată așa ceva și m-am trezit admirând fortărețele vii, bătrâne și demne, a căror nemișcare era parcă o replică la viața mea întemeiată pe deplasare. Pășeam pe lângă trunchiurile lor, ce emanau forța aproape ca pe un abur vizibil, și mă încerca, pentru câteva clipe, tentația imobilității. Să fii un asemenea copac, ce se contemplă la nesfârșit, secole de-a rândul, fără să simtă vreun dezechilibru vreodată, nedorind altceva decât să existe și să simtă pe frunzele lui vântul și ploaia”.

„Am ajuns la clădirea cu pricina mai repede decât aș fi dorit. Era un fel de cub construit din blocuri de piatră. Aducea cu o colibă, dar finisarea acoperișului plat de lemn, ce depășea linia pereților cu vreun metru, terminându-se în niște basoreliefuri animaliere, era de o neînchipuită finețe. Intrarea se făcea direct de afară. Nu exista nici o curte sau ceva asemănător. Ușa era, la rândul ei, sculptată într-un lemn de culoare închisă, în care mi s-a părut că recunosc mahonul. Pe ea erau înfățișate animale cunoscute: lei, tigri, lupi, căprioare. În timp ce contemplam ușa închisă și formată din două canaturi, pe care ar fi urmat să le împing, dacă voiam să intru, am auzit în spatele meu foșnetul ușor al unor pași. M-am întors încet, crezând că este omul meu, dar ceea ce am văzut m-a înfricoșat și în același timp, sau mai precis spus, cu o fracțiune de secundă mai târziu, m-a amuzat prin aerul de farsă pe care îl avea. Ivindu-se încet dintre trunchiurile groase ale stejarilor, se apropiau de mine vreo treizeci de animale sălbatice din specii diferite, a căror alăturare ar fi putut părea normală doar în arena unui circ. În față pășeau lin cinci tigri de Bengal, cu capetele mai mari decât rețineam eu din ceea ce văzusem cândva în grădinile zoologice, strecurând printre pleoapele întredeschise priviri dintr-o dată languroase și reci de motan. Își țineau cozile lungi drept în sus și înaintau către mine într-un fel alintat, cumva oblic, scoțând din

gâtlejuri un gălgâit gros, dar plăcut auzului. Din când în când, câte unul își lăsa capul în jos și și-l freca de picioarele din față, de parcă ar fi voit să-l treacă printre ele. Fără veste, un fel de val trecea pe sub blănilor lor și le unduia, de parcă un șarpe, ce îi încolăcea, s-ar fi rostogolit de la cap spre coadă. Expresia fețelor lor, dă-mi voie, să folosesc acest cuvânt, era de cruzime sau, poate, mai degrabă de deplină indiferență. Îi contemplam cu o plăcere foarte mare, pe care cred că ți-e greu s-o înțelegi, și-mi dădeam seama că, spre deosebire de alte animale ale Pământului, n-au nimic omenesc în ei. Constatarea îmi făcea plăcere și mă determina să-i simpatizez. Motanii ăștia mari, îmi ziceam, nu se umanizează, preferă să rămână ceea ce sunt, nu se maimuțăresc. Deși mă priveau fără să-și poată modifica în vreun fel expresia de egoism misterios pe care o au toate felinele, mișcările lor îmi dădeau de știre că sunt prietenoși. I-am întâmpinat fără frică, simțind o acută dorință să-i mângâi. S-au așezat pe cozi în jurul meu și au continuat să toarcă gros. Unul a venit la mine și a început să-și frece încet capul de picioarele mele. L-am mângâiat intens pe blana lui groasă ca un covor și mi-am simțit degetele înțepate ușor de descărcări electrice. Poate vei crede că exagerez, dar păstrez intactă în memorie senzația pe care am încercat-o atunci, mângâind alcătuirea despre care nimic nu era în măsură să-mi probeze că nu este un tigru. Nici acum nu pot înțelege pe deplin nesăbuita plăcere ce mă străbătea când îmi plimbam palma pe galbenul dungat cu negru, simțind căldură și o ușoară, paradoxală trepidație, pe care torsul o provoca în corpul tigrului. Poate că mi se părea, dar simțeam cum, de câte ori îmi accentuam mângâierea, trepidațiile și sunetul modulat, ce le corespundea, se accentuau, tigrul, dovedind, astfel că știe acest joc și că îi place. Ce mâini îi mai neteziseră blana? S-a lăsat încet pe spate, atent să nu-mi prindă picioarele sub el și a început să miște din labe, scoțându-și din când în când ghearele curbate de culoarea fildeşului, ce ar fi trebuit să mă înspăimânte, dar pe care le priveam ca și cum în fața mea s-ar fi aflat un pisoi. Ceilalți patru tigri stăteau liniștiți și ne urmăreau joaca, încercând, prin lăsarea capetelor într-o parte, să-și exteriorizeze bunăvoința. Cel care era chiar în dreptul meu a căscat, arătându-și colții ca niște pumnale și limba de un trandafiriu inocent, ce mi-a amintit de o floare carnivoră”.

„M-am ridicat și am privit către celelalte animale, ce se așezaseră într-un semicerc, la o oarecare distanță. În spatele tigrilor erau câțiva lei, trei sau patru, mai mulți lupi, un râs, o panteră neagră. Nici unul nu dădea

vreun semn de nervozitate. Stăteau pe loc și păreau că mă urmăresc cu atenție. A fost una dintre cele mai ciudate priveliști pe care le-am văzut în întreaga mea viață. În decursul călătoriei mi s-a întâmplat adesea să fiu pus în fața unor lucruri atât de stranii, încât mi se păreau aproape ridicole prin totala lor lipsă de asemănare cu tot ce cunoșteam. Alăturarea aceea imposibilă de animale, m-a impresionat însă mai mult decât toate lucrurile neomenești pe care le-am văzut”.

„Cum îți spuneam, celelalte animale stăteau liniștite și se uitau la mine. Felinele mă priveau alene cu ochii lor galbeni, ce clipeau încet, rămânând închiși destul de mult timp. Lupii au început să se miște, arătându-mi că mă simpatizează prin mișcări câinești, ce îmi stârneau râsul, într-atât de nepotrivite erau cu alura, lor de animale puternice și ostile. Nu înaintau, dădeau însă din cozile lor lungi și stufoase cu mare energie, lăsându-și urechile pe spate și modificându-și astfel expresia ochilor. I-am abandonat pe tigri, după ce îi atinsesem pe fiecare, și m-am îndreptat spre ei. La apropierea mea mișcările lor au devenit și mai energice. Dădeau din cozi atât de tare, încât părțile din spate ale corpurilor lor se smuceau într-o parte și în alta. I-am mângâiat și pe ei, căutând să nu îl uit pe nici unul. Aveau o blană aspră și atât de curată, încât acum mă gândesc că ar fi trebuit să mă mir. Nu miroseau deloc. Nici celelalte animale nu aveau nici un miros. Era o menajerie dezodorizată”.

„Toată scena animalieră pe care ți-am povestit-o n-a durat, cred, mai mult de trei minute. N-am ajuns să-i ating pe lei, fiindcă din pădure s-a ivit cel cu oare vorbisem mai înainte. Avea o față destul de uimită, dar nu a comentat nimic și a venit printre animale, atingându-le fără plăcere, poate fiindcă mă văzuse pe mine mângâindu-le. Ne-am îndreptat amândoi spre intrarea clădirii. Mi-a spus că i-a strigat de mai multe ori, fără să obțină vreun răspuns. L-am lăsat afară, spunându-i să le transmită celor rămași pe malul mării că am sosit cu bine și că pe insulă se afla animale îmblânzite Am împins canaturile ornamentate. S-au deschis ușor, cu un scârțâit. Am făcut un pas și m-am pomenit într-o încăpere mai mare decât mi-o închipuisem privind de afară clădirea. Nu existau ferestre. Era totuși o lumină plăcută înăuntru. Aveam să-mi dau seama peste puțin timp că pereții erau luminiscenți, dar într-un mod deosebit de discret, greu de sesizat, cu atât mai mult cu cât basoreliefuli asemănătoare acelor ce înfrumusețau canaturile ușii îi acopereau. Deși pe dinafară construcția părea a fi făcută dintr-o piatră banală, pereții încăperii erau cu totul altfel,

dintr-un material de culoarea laptelui, poate cu ceva mai gălbui, din care lumina se scurgea parcă pe furiș. Pereții și plafonul erau acoperiți de o întreagă faună, în care dominau imagini ale animalelor de care abia mă despărțisem. Detaliile erau precise, cine le lucrase ocolise cu înverșunare, cu fanatism, așa zice, orice alunecare spre cea mai mică stilizare. Privite de aproape, animalele aveau ochi cu gene, gheare ca niște vârfuri de ace, de proporții perfect păstrate, blănuri formate din peri ce puteau fi distinși. Probabil că printr-o lupă s-ar fi văzut multe alte amănunte. Pardoseala era sticloasă, de un negru în care se observa uneori o ușoară nuanță albastruie. Suprafața încăperii era de vreo cincizeci de metri pătrați”.

„De-a lungul pereților stăteau în picioare, cu fețe concentrate, oamenii mei. Când, după primele clipe de uimire, am încercat să-i întreb ce se petrece, mi-au făcut semne să nu spun nici o vorbă, arătându-mi obiectul ce se afla în mijlocul încăperii și care era așa-zisa stâncă despre care auzisem. Culoarea ei cenușie evoca, într-adevăr, așa ceva.. Avea forma unui trunchi de piramidă cu baza întinsă, dar înalt doar de vreun metru. Fețele sale cenușii luceau. Le-am privit un timp destul de îndelungat, dar n-am observat nimic deosebit. Văzându-mă că dau semne de nerăbdare, oamenii mi-au cerut prin semne să stau pe loc în continuare și să privesc. I-am ascultat și după vreun sfert de oră fețele trunchiului de piramidă au început să se lumineze încet și uniform. S-au văzut linii, ce se întretăiau fără sens, ca într-un joc decorativ, După un timp au apărut imagini inteligibile. În mod ciudat, pe toate cele patru fețe se puteau vedea, concomitent, aceleași imagini. Mai întâi a apărut un planiglob al lumii în care ne aflam. Am revăzut continentele, atât de asemănătoare cu cele ale Pământului, având în plus acel teritoriu întins dintre Europa și America, care ar fi trebuit să fie Atlantida. Pe hartă se aflau două mici puncte luminoase, ce pulsau. Primul dintre ele indica locul unde se aflase nava noastră, iar al doilea părea să reprezinte tocmai mica insulă pe care ne găseam. După un interval de timp foarte scurt, cel mult un minut, a început să se vadă un semnal luminos, ce unea cele două puncte. Printr-un efect de creștere progresivă a intensității luminii era sugerată mișcarea din primul punct către al doilea. Ni se arăta astfel că drumul nostru este cunoscut. O clipă am crezut că semnalul luminos se va repeta, dar în sens invers, indicându-ne să ne întoarcem. Dar așa ceva ar fi fost prea simplu și prea neconcordant cu reacțiile paradoxale ale lumii în care ne aflam. După vreo două, trei minute a apărut un al treilea punct luminos, situat

unde va pe continentul pe care Pământul nu-l mai avea sau pe care nu-l avusese poate niciodată. Era la vreo trei mii de kilometri de punctul în care ne aflam. Imediat același semnal de dinainte a început să ne unească cu cel de al treilea punct luminos. Era clar că ni se sugerează să mergem acolo”.

„Tentația era mare. Ne gândeam la cei pe care îi pierdusem. Cei de lângă mine se foiau. Oricum ar fi fost însă, nu puteam pleca fără să avem o localizare mai precisă a destinației. Cei care ne transmiteau de nu se știe unde imagini se gândiseră și la asta. Aproape concomitent cu apariția în conștiința mea a acestei idei, pe cele patru ecrane s-au ivit imagini ce aveau în mod vădit menirea de a ne ajuta să nimerim acolo unde ni se sugera să mergem. Mai întâi, planiglobul a fost înlocuit de o imagine mărită a continentului ce ne interesa. Am putut observa că punctul luminos se afla la confluența, unui râu cu un mare fluviu, ce străbătea aproape întreg continentul, venind dinspre apus înspre răsărit. Am uitat însă să-ți spun cum erau alcătuite hărțile. Ele respectau, firește, proporțiile, deosebindu-se însă de. Ale noastre prin refuzul total de a recurge la stilizări. Astfel, râurile și fluviile erau parcă filmate și apoi micșorate extrem de mult. La fel munții și dealurile. Procedul amintea de acela folosit la realizarea basoreliefurilor, a căror asemănare cu ființele pe care le înfățișau, mergea până în ultimele amănunte într-un mod care îți dădea amețeli. Ceea ce vedeam nu era totuși numai vârtejul de linii și de culori, ce se observă de la o mare înălțime. Printr-un procedeu pe care nu mi l-am putut explica în mod mulțumitor, hărțile acelea erau mult mai sugestive decât ale noastre. Sau poate că doar așa mi se părea, datorită impresiei că fiecare porțiune ascunde o infinitate de detalii, pe care nu le pot vedea din cauza imperfecțiunii ochilor mei”.

„Îți spuneam că punctul spre care ar fi urmat să plecăm era situat la confluența unui râu cu un fluviu. Imaginile următoare arătau ca și cum ar fi fost filmate de un obiectiv ce coboară de la o altitudine de cincizeci de kilometri, în condiții de vizibilitate perfectă până foarte jos, la nu mai mult de o sută de metri. Parcă ieșind din neant, apăreau nenumărate detalii pe care le urmăream cu aviditate. S-a zărit mai întâi confluența parcă desenată a celor două cursuri de apă, apoi verdele cu pete galbene al pădurii, întrerupt din loc în loc de poiene. Era o regiune: de dealuri și din nou am avut impresia că am mai fost pe acolo, că am mai privit cândva copacii aceia care la apropierea obiectivului păreau că se împrăștie,

proiectați de o forță centrifugă dintr-un centru comun înspre marginile unui cerc la care nu mai apucau să ajungă, fiindcă dispăreau din raza noastră vizuală. Fluviul era foarte larg și mi-a amintit de o apă asemănătoare lui, pe care o văzusem cândva, atât de lată încât, privit cu ochiul liber, malul celălalt părea aproape o iluzie neverosimilă, ce devenea realitate doar prin lentilele unui binoclu. Fuseseră revărsări, surprinzătoare în acel anotimp fiindcă pe ambele maluri ale fluviului arborii erau în apă pe o distanță de vreo câțiva kilometri. Sclipirea apei printre trunchiuri era cumva misterioasă și privind-o am simțit o ușoară neliniște. Cine știe ce se va fi mișcat în adâncurile memoriei mele. Arborii înecați, cărora apa le ajungea până la primele crăci, aveau, acum mă gândesc, ceva tragic. Vegetalele nu sunt făcute pentru a întâmpina mari primejdii. Îmi închipuiam zilele când, cu un vuiet surd, apele fluviului crescuseră din ce în ce mai mult, înaintând mai întâi pe malurile acoperite de un pietriș mărunț, atingând încet tufișurile ce vesteau pădurea, cuprinzându-le ca o flacără lichidă și apoi pătrunzând, cu ezitări parcă, printre trunchiurile groase ale pădurii”.

„Pe o platformă de o formă riguros dreptunghiulară se afla un obiect ce era o copie mărită a celui pe care îl urmăream noi. Imaginea s-a fixat în cele din urmă asupra lui.. Aducea cu un monument funerar. Le-am explicat oamenilor, cu răbdare, că suntem datori să mergem acolo. I-am convins ușor. Încercau și ei fatalismul pe care eu îl simțeam tot mai apăsător. Poate simțeau că șirul de întâmplări prin care treceam este un tunel din care puteam să ieșim doar străbătându-l până la capăt și, nicidecum străduindu-ne prosteste să tăiem o deschidere în peretele care ascunde în spatele lui kilometri de stâncă”.

„Am ajuns repede acolo. Locurile erau întocmai cum ne fuseseră arătate. Am început să coborâm. Apele revărsate, copacii, culoarea ierbii, a cărui verde pălea abia perceptibil, striatiile neregulate, ale postamentului, ce avea, la rândul lui, forma unui trunchi de piramidă, totul era aidoma. Nu era însă identitatea lucrului real cu propria lui fotografie, ci mult mai mult decât atât, era identitatea sentimentului celui care privea. O clipă nu mi-am putut da seama dacă ceea ce văd nu este cumva imaginea din pădurea fiarelor blânde. Nu era, desigur, așa. Fluviul curgea maiestos, făcând valuri ușoare, râul intra în apele lui făcând vârtejuri și o frământare fără sfârșit, postamentul ne aștepta imperturbabil. Am coborât la vreo sută de metri distanță de el, găsind un

loc potrivit, unde solul era atât de tare și de plan, de parcă la un sfert de metru sub stratul de iarbă s-ar fi aflat o solidă fundație. Ne-am apropiat. Obiectul amintea de o piramidă în trepte. Postamentul era destul de întins să tot fi avut, la bază, o suprafață de zece mii de metri pătrați. Înălțimea lui era de circa zece metri. I-am dat ocol cu sentimentul de nimicnicie pe care îl avusesem când mă aflasem pentru întâia oară în fața celor trei mari piramide. Și aici erau îmbinate blocuri mari de piatră. Fiecare dintre ele trebuia să fi avut destule tone. Distanța dintre ele nu depășea niciodată un milimetru. Unghiul sub care erau înclinați pereții față de sol era, l-am măsurat, nici acum nu știu de ce, de șaptezeci și cinci de grade, nici mai mult nici mai puțin. Am ciocănit în câteva locuri și apoi am folosit aparatele pentru a stabili dacă în spatele acelor ziduri de fortăreață se ascunde vreo cavitate. Dacă nu cumva ne-am înșelat, nu exista, așa ceva. Postamentul era monolitic. Piatra din care era făcut era identică aceleia pe care o întâlnisem în munți: bazalt, prin nimic deosebit de cel de pe Pământ. În partea opusă aceleia din care ne apropiasem noi se aflau niște trepte înalte, făcute pentru pașii unui uriaș. Mi-am amintit de treptele pe care ne cățarasem în peștera din munți și m-a străbătut un fior. Nu era neapărat groază ceea ce simțeam. Ți-am povestit împrejurările feerice în care au dispărut cei șapte. Treptele, și ele șapte la număr, aveau vreun metru și jumătate înălțime, fiecare. Le-am escaladat. În mijlocul platformei se afla un obiect la fel cu acela pe care văzusem imaginile în casa din pădure. Era însă mult mai mare, având o înălțime de vreo trei metri. Mi-a trecut atunci prin minte că, din cauza înclinației ecranelor, ar fi trebuit să ne situăm mai sus, pentru a privi perpendicular. Aveam să mă conving că această presupunere nu era întemeiată. Imaginile care au apărut după un timp puteau fi văzute bine, neapărând defel alungite din pricina unghiului sub care priveam”.

„Ecranele s-au însuflețit și în apele lor, de fapt într-unui singur, fiindcă stăteam cu toții unul lângă altul, aproape atingându-ne, s-a ivit în planul îndepărtat un grup de siluete omenești. La început se zăreau ca prin ceață. Dar apoi imaginea s-a clarificat. Câțiva oameni erau îmbrăcați în costume de călători spațiali. Alții aveau veșminte obișnuite. Cei mai mulți erau însă acoperiți de siluetele celor aflați în primele rânduri. Din această masă confuză s-a desprins un om și s-a apropiat. L-am recunoscut cu groază. Era cel care a condus grupul de nave ai expediției noastre. Știi cum a pierit: tocmai atunci când totul părea că s-a terminat cu bine. Ne-a vorbit,

de parcă ar fi fost viu și timpul s-ar fi dat înapoi. Ne-a întrebat ce mai facem și cum mai merg treburile. Ne privea liniștit, atins totuși de o tristețe pe care dorea să o ascundă. Faptul că ne vedea nu părea să îl bucure. Era serios, așa cum îl cunoscuserăm noi, dar peste această seriozitate se depusese ceva nou, greu de descris. I-am răspuns, ce altceva puteam să fac?, uitând că discuția noastră nu era posibilă. I-am spus ce pățisem în drumul nostru de întoarcere, i-am povestit despre necazurile ce ne întâmpinaseră în lumea aceea ciudată. Era desigur o iluzie totul, dar una perfectă, care ne constrângea să i ne supunem. M-a întrebat despre fiul său, care participase și el la expediție. I-am spus că ajunsese pe Pământ, deși nu știam dacă era așa în realitate. Această știre i-a adus pe față un palid zâmbet. Atunci l-am întrebat, făcând un pas către imaginea lui, atât de perfectă încât simțai dorința să te apropii și să pipăi. Ce caută acolo, de ce e trist, de ce nu vine să dea mâna cu noi. Mi-ar plăcea să vin, a spus el imediat, dar nu pot, nu sunt în stare să mă mișc. L-am întrebat atunci dacă îl reține ceva, fără să-mi dau seama că rostind asemenea cuvinte pătrund tot mai adânc în domeniul absurdului, că intru într-un joc în cele din urmă înfricoșător. Ar fi trebuit să tac, să nu pun întrebări nepotrivite. Dar mă trezisem vorbind parcă fără voie. Mi-a răspuns că acestea sunt lucruri fără importanță față de faptul că ne-am întâlnit. Umbra cu care discutam știa totul despre viața celui cu care semăna atât de bine și cu a cărei voce vorbea. Ne-am dat seama de asta de la un bun început. Amintirile se opreau în preajma morții. Faptul acesta aducea o urmă de logică în toată povestea”.

„După vreo zece minute de la apariția lui în prim plan, dispărutul conducător al expediției noastre și-a luat rămas bun, ponderat, cu o ușoară expresie de regret pe trăsăturile sale austere și s-a îndreptat spre mulțimea din care se desprinsese, estompându-se, pierind. În locul lui, de parcă ar fi fost niște elevi care se prezentau în fața unei comisii de examen, a apărut venind la fel de tacticos, un alt ”tovarăș de al nostru, dispărut și el. Cu el au stat de vorbă mai ales cei care mă însoțeau. I-au pus tot felul de întrebări, încercând să afle ce căuta el acolo, în acel televizor piramidal. S-a întâmplat însă după cum îmi închipuisem. De fiecare dată când cineva îi spunea că îl vede pe ecranul unui soi de televizor, că discuția lor se petrece într-o lume foarte asemănătoare cu Pământul, răspunsul era invariabil. Imaginea spunea că nu înțelege despre ce i se vorbește. A spus

însă și el că nu poate să se miște, dar că îi face plăcere să le vorbească vechilor lui prieteni”.

„Erau tragice acele apariții care ne priveau și ne vorbeau, dându-ne iluzia greu de învins că de fapt sunt oameni reali aflați în spatele unui perete translucid, ajunși acolo pe niște căi întortocheate, pe care noi nu aveam să le cunoaștem niciodată. M-am apropiat în câteva rânduri de ecran și am băgat de seamă că imaginea nu-și altera calitatea, cum se întâmplă la televizoarele noastre. Deși eram la o jumătate de metru, vedeam tot atât de bine ca și de mai departe. Mai mult chiar, privind mai de aproape observam noi detalii. Puteam să văd porii feței celui cu care stăteam de vorbă, îi zăream, cu o strângere de inimă, câteva mici accesorii ale uniformei, despre care nimeni altcineva decât noi nu putea să știe, observam câteva fire de păr încărunțite. Și mai era ceva. Cel din fața mea sesiza apropierea mea de el și își modifica privirea. Vedeam după ochii lui că a observat. Când însă am schițat gestul întinderii mâinii, nu am primit nici un răspuns. Nimic dincolo de văz și de auz – aceasta era regula jocului în care nimerisem. Când am ridicat mâna zâmbind, ca pentru a i-o strânge celui ce se afla în fața mea, mi-am închipuit, nu știu de ce, că va urma scena clasică a cererii de ajutor, că omul-imagine spune, în sfârșit, că se află claustrat undeva și că ne cere să-l salvăm. Nu s-a întâmplat așa ceva. A continuat să vorbească, ca și când nu ar fi văzut gestul meu, păstrând în continuare o sobrietate pe care, după câte îmi amintesc, nu o avusese în timpul când îl cunoscusem. Cam la fel s-a întâmplat atunci când tovarășii mei, care fuseseră mai apropiați de el pe vremuri decât mine, au început să-l invite să se apropie, sau să le dea vreun obiect din multele sale buzunare. Cel de pe ecran se făcea că nu aude sau chiar nu auzea aceste invitații. Mi-am dat repede seama că insistențele sunt inutile, dar nu am intervenit fiindcă bănuiam că și acest al doilea vizitator se va retrage tot atât de repede ca și primul. Așa a și fost. După un timp nu prea lung imaginea a întrerupt brusc convorbirea, a spus într-un mod foarte politicos la revedere, după care s-a întors și s-a îndepărtat cu pași măsuțați, pierzându-se în curând printre siluetele ce se zăreau mult în urmă”.

„Apoi din depărtare, a început să se apropie o siluetă îmbrăcată ca femeile de pe Pământ, fără pretenții, dând impresia că este înaintată în vârstă. Ceva mi-era cunoscut la ea. Mi-am dat brusc seama că ceea ce mi se pare familiar este mersul. Când a fost destul de aproape pentru a-i

desluși trăsăturile, am văzut că este mama sau imaginea ei, dacă așa este mai corect spus. Arăta întocmai cum fusese la plecarea mea în călătorie, o femeie destul de înaintată în vârstă. Știi doar că m-a născut târziu. În clipa în care am recunoscut-o am simțit că nu mai este în viață. I-am ascultat vocea și m-am uitat la fața ei atinsă de timp, dar care își păstra nealterată o demnitate născută din frumusețea pe care o avusese cândva. Mi-a pus întrebările ei din totdeauna. Mă simt bine? Tu și băiatul sunteți sănătoși? Călătoria mea merge bine? I-am răspuns la fel de convențional. Ceilalți mă priveau cu ochii măriți. Nu pricepuseră la început cine era femeia aceea bătrână, dar apoi și-au dat seama. Se mirau, cred, nu atât de apariția mamei, ci de felul placid în care discutam cu ea. Nu ar fi fost normal ca după un timp atât de lung în care nu ne văzusem să fim mai emoționați, eu, cel puțin, să fiu mai emoționat? Adevărul este că aproape tremuram și făceam mari eforturi pentru a mă stăpâni. Poate că tocmai din acest motiv căzusem în cealaltă extremă și păream indiferent. Mi-era teamă să nu-mi vadă ceilalți genunchii vibrând de slăbiciune. Nici la ea nu se putea observa vreun semn marcat de afectivitate. Mi s-a părut însă că, la fel ca și la cei doi care apăruseră mai înainte, pe fața ei plutea o abia vizibilă tristețe, ce sugera parcă regretul pentru ceva iremediabil pierdut. Dar poate că a fost o simplă iluzie. Nu i-am pus nici o întrebare prin care să încerc să-mi clarific statutul ei. Mi s-a părut că ar fi o impietate. M-am ferit și s-o întreb dacă se află în viață”.

„Întâlnirea aceasta m-a întristat pentru mult timp. Simțeam că nu se mai află în viață. Când m-am întors pe Pământ, unul dintre primele lucruri pe care le-a făcut a fost să aflu dacă așa este într-adevăr. S-a îndepărtat pășind încet, dar ținându-se dreaptă, de parcă ar fi vrut să demonstreze că este decisă să lupte până la capăt cu timpul, de la egal la egal. După câțiva pași s-a oprit, m-a privit și mi-a spus cu un glas poruncitor să mă întorc acasă și să-ți povestesc prin ce am trecut. Ține minte tot ce vezi, ca să-i spui și nevestei tale – acestea au fost ultimele ei cuvinte. Le-am ținut minte întocmai”.

„Stăteam nemișcați și așteptam ea din masa îndepărtată de oameni, din masa de umbre, să se desprindă altcineva. Sunt sigur că fiecăruia îi trecea un fior prin oase, acum după ce văzusem că nimic nu e imposibil pentru lumea în care ne aruncase întâmplarea. Mi-am zis că ar fi mai bine să ne îndepărtăm, să refuzăm urmarea spectacolului. Dar parcă putea cineva să se miște din loc? Eram ca hipnotizați. În ceea ce mă privește,

peste emoția pe care o resimțisem văzând-o pe mama, se întărea sentimentul neplăcut că sunt dominat și că nu-mi rămâne decât pasivitatea. Așteptam să văd ce se va mai întâmpla, cum se va încheia toată reprezentarea”.

„Pauza a fost scurtă. Ca și ceilalți, desprinzându-se din mulțime, s-a ivit, mergând încet, măsurat, un bătrân îmbrăcat în straie arhaice, fluturătoare. Era înalt. Purta un toiag subțire, ce părea a fi din aur. Avea plete lungi. O barbă imensă, deasă, complet albă îi acoperea pieptul. Părul, pieptănat spre spate, descoperea o frunte lată, cu niște umflături de-o parte și de alta, despre care unii spun că ar fi semn de inteligență. Trăsăturile îi erau complet nemișcate și exprimau seninătatea. Ochii, larg deschiși, nu vedeau. Erau ca ai statuiilor pictate, pigmentați, aidoma celor ai unui om care vede, dar de o fixitate ce nu înșela. Un actor dintr-o tragedie antică, care se apropie de rampă pentru a-și declama monologul”.

Nu-l mai văzusem niciodată. Chipul lui de o mare distincție nu-mi spunea nimic. Cel mult, poate că îmi amintea de o statuie văzută undeva, cândva de mult, dar poate că era doar o impresie, datorată imobilității feței lui. Un vânt ușor bătea, se pare, pe platoul, cum să-i zic altfel?, de unde ni se transmiteau imaginile pe care le priveam și făcea ca barba bătrânului să tremure, curbându-se către umărul drept. M-am uitat către ceilalți, întrebându-i din ochi. Unul câte unul mi-au făcut semn că nu-l cunosc”.

„Bătrânul tăcea înstrăinat, cu ochii ațintiți în gol, mișcându-și din când în când mâna în care ținea bastonul. Era ca un mare actor, care te emoționează oricât ai încerca să nu uiți că te afli într-o sală de teatru și totul este doar o înșelăciune a cuvintelor. Avea poate peste o sută de ani, dar timpul nu-i prăbușise trăsăturile, ci doar îi adâncise și îi lustruise ridurile, transformându-le într-o mască dură. Părea trăit în aer liber, fiindcă era bronzat într-o culoare roșcata, pe care nu o poți vedea pe fețele orășenilor. Îl contemplam, neștiind ce trebuie să fac. Să zâmbesc ironic și să mă gândesc că veșmintele lui sunt prea teatrale, că toiagul lui cu încrustații face cu siguranță parte din recuzita unui teatru (un teatru, de unde?), sau să cad pe gânduri la vederea acelui simbol al concentrării statice și al negării oricărei mișcări? Dacă undeva pe Terra s-ar fi instituit un concurs de sculptură și premiile ar fi fost oferite pentru două lucrări profund deosebite între ele, una reprezentând ideea de mișcare, iar cealaltă pe cea contrară, a negării oricărui folos al mișcării și a afirmării

unei perfecțiuni obținute prin autocontemplare yoghină, atunci bătrânul din fața noastră, pietrificat, ar fi fost eu siguranță statuia ideală. Iar opusul ei ar fi putut să îl înfățișeze poate chiar pe șeful expediției noastre, cel a cărui imagine o văzusem cu puțin timp înainte”.

„După un timp, să fi trecut vreo cinci minute de la apariția lui, bătrânul a început să vorbească în limba pe care o foloseam și noi. Avea o voce de bas profund, bine timbrată. Când vorbea, partea superioară a feței îi rămânea complet nemișcată. Falca și cu ea barba se mișcau încet. Cine sunteți? ne-a întrebat el ca un judecător, fără ostilitate, și fără simpatie. Dacă o statuie ar fi prins glas, așa ar fi vorbit. Cum adică cine suntem? Dar bătrânul ne interoga și noi – de ce nu – trebuia să răspundem, trecând peste ciudățenia situației. Așa am și făcut. După o clipă de uluire am luat cuvântul și i-am expus foarte pe scurt situația noastră. A ascultat, fără să mă întrerupă prin vreun cuvânt sau gest, aflat dincolo de toate lucrurile omenesti”.

„Ascultați-mă, a cuvântat el apoi, cu o voce ce izvora parcă de undeva de sub blocurile de piatră pe care ne aflam. Voi ar trebui să știți cine sunt. Eu vă cunosc. Știu de unde veniți și unde o să ajungeți. Tu, a spus el, iar eu am știut că mi se adresează, tu să fii încredințat că vei ajunge acasă, lângă soția ta care te așteaptă cu credință. Vei vedea moartea cu ochii de multe ori, dar nu vei pieri. Mi-ar fi plăcut să spună că vom scăpa cu toții. Ar fi trebuit să fac haz de tonul său de profet, pe de altă parte”.

V

Se află undeva o lume din care, se spune, nimeni nu s-a mai întors vreodată. Povestea este foarte veche. În ultimul timp nu s-a mai auzit de ea. Doar cândva, de mult, se știe că s-au întâmplat asemenea accidente. Este o legendă sau o capcană reală? Nu se știe nimic precis. Cert este că navelor lise recomandă să ocolească zona respectivă sau dacă, din vreun motiv sau altul, ajung în preajma ei, să se asigure împotriva unui presupus flux hipnotic. Toate navele sunt prevăzute cu mijloace de protecție. Și noi am fost”.

„Urma să trecem pe acolo. Oamenii trebuiau să-și pună niște căști mari, din care se privește indirect, prin intermediul unor camere de luat vederi. Ideea constructorilor acestor căști a fost că radiația sau fluxul, cum vrei să-i zici, nu trebuie să aibă nici o cale directă de acces spre cortex.

Închipuie-ți deci cum stăteam toți cu capetele în căștile perfect sferice și ne vedeam unii pe alții pe niște mici ecrane. Privindu-i, mi-a venit o idee. Le-am ordonat să mă imobilizeze și apoi să-mi dea jos casca. M-au rugat să renunț, dar până la urmă au trebuit să facă ce le ziceam. M-au legat ca pe un ,răufăcător, cu niște șnururi pe care nici un elefant nu le-ar fi putut rupe. Le spuseseam să nu mă dezlege, orice aș zice eu, decât atunci când vom fi depășit zona periculoasă. Zis și făcut. Mi-au scos casca și m-am trezit înconjurat de niște apariții cărora nu puteam să le văd fețele. Se învârteau în jurul meu și mă gândeam că poate în sinea lor mă blestemă și-și zic că eu și ideile mele năstrușnice sunt de vină pentru toate ghinioanele pe care le-am avut”.

„La început nu s-a întâmplat nimic deosebit. Stăteam în picioare, cu mâinile și gleznele legate și mă gândeam cât de copii rămânem. Ceilalți, apariții de pe altă lume, se foiau în jurul meu, întrebându-mă prin semne dacă simt ceva. Nu puteam vorbi decât între ei, prin radio. Se apropiau de mine și mă atingeau ușor, îmbărbătându-mă. Câțiva mă băteau încurajator pe umeri. Îmi închipuiam figurile lor îngrijorate, de oameni care au trecut de tinerețe și pentru care viața nu mai este un viitor strălucit, ci un prezent dificil, tot mai dificil. Stăteam în picioare, cu gleznele strânse în legături, cu mâinile dureros legate la spate”.

„Ei bine, la un moment dat am început să aud. Era vocea ta. Tu m-ai auzit pe mine vorbind din mașinile pe care mi-am îngăduit să le distrug, eu ți-am ascultat, în schimb, glasul acolo, atât de departe încât tot ce lăsasem în urmă devenise un fel de poveste. Vorbind destul de reținut, îmi spuneai că te afli în lumea pe lângă care trecem, răpită. Mă rugai să vin și să te salvez. Nimic mai simplu. Ca într-un vechi roman. Ceea ce întregea până la perfecțiune iluzia era faptul că între noi era un dialog, nu vorbeai numai tu. Îmi spuneai, fără să te lamentezi, că te afli în puterea unor forțe ostile; te întrebam dacă mă auzi.și dacă simpla mea venire, cu puterile de care dispuneam, era suficientă, pentru a te salva. Tu îmi răspundeai că mă auzi și îmi povesteai cum ai fost răpită de ființe lipsite de trup, care se materializau doar uneori. Îmi mai spuneai că simpla apariție a unui bărbat acolo le reducea la neputință, că nu e nici o primejdie, pot veni cu toți oamenii mei, lumea e ospitalieră. Că totul este, de fapt, foarte frumos, dar tu suferi de lipsa mea... Îmi amintesc foarte clar că în primele clipe mi-am dat seama că totul nu poate fi decât o iluzie, că tu ești aici și mă aștepti. Apoi însă am simțit doar că vreau să mă duc la tine, unde mă chemai. Sub

vocea ta calmă mi se părea că se afla o mare disperare. Le-am ordonat, prin semne ale capului și articulând cuvintele cât puteam mai distinct, ca ei să le ghicească doar din mișcarea buzelor, să fiu imediat dezlegat. Bineînțeles, nimeni nu s-a grăbit să-mi îndeplinească ordinul. Stăteau nemișcați, în jurul meu și vorbeau între ei, fără ca eu să-i pot auzi. Vocea ta începuse să-mi povestească despre lucruri mai puțin importante. Îmi povesteai cum ți-ai petrecut timpul cât am lipsit eu de acasă, îmi spuneai despre fiul nostru, ce mare s-a făcut, ce inteligent și ce frumos este. Vorbeai cu o voce mică, pe care întotdeauna am avut impresia că doar eu ți-o cunosc. O voce foarte intimă, nesupravegheată și mângâioasă într-un fel pe care nu sunt în stare să-l descriu. Ascultarea glasului tău îmi producea o plăcere atât de intensă încât, crede-mă, n-am s-o uit niciodată. Apoi ai început să cânti, de parcă ai fi rămas singură, cu o voce necultivată, dar plăcută, așa cum ai cântat de câteva ori înainte de plecarea mea. Cântatul tău m-a dat gata. Am început să răcnesc cuvinte auzite doar de mine și să mă zbat în legături. Șnururile îmi tăiau mâinile, dar nu le mai simțeam. Mi-au făcut răni adânci. Mai am cicatricile. Începuse să-mi curgă sânge. Consternați, cei din jurul meu nu mai încercau să mă lămurească prin gesturi. Mă priveau. Deodată, în timp ce mă zbăteam ca un nebun, am simțit că voi reuși să-mi rup legăturile. Am simțit, împotriva oricărei logici, că peste câteva secunde vor ceda. M-am încordat, cu fața schimonosită, cu mușchii stând să-mi crape pielea și parcă șnururile au început să cedeze. Atunci cineva s-a repezit și mi-a adăugat o nouă legătură în jurul mâinilor. Mi-a înfășurat-o de mai multe ori și a strâns-o atât de tare încât, peste exaltare, am simțit o vie durere. Atunci mi-am dat seama că nu mai am nimic de făcut. L-am urât foarte tare pe cel care mă legase a doua oară, cu singura ură autentică, a neputinței și m-am lăsat să atârî, ca un crucificat, plângând inestetic. Unul dintre cei de acolo a filmat întreaga scenă, de la început și până la sfârșit. Am filmul aici. Este cel de al doilea dar pe care l-am salvat. Poți să-l vezi, dacă vrei. Plângeam în hohote, cu fața strâmbată de suferință și lacrimile mi se amestecau cu sângele de pe jos. A fost o scenă reușită, merită s-o privești”.

„Ce spunea vocea ta în tot acest timp? Ar trebui, totuși, să vii, spuneai. Ar fi bine să vii, cât timp lucrul acesta mai este posibil. Fiindcă, iată, te îndepărtezi și n-o să mai reușești să te întorci. Și eu voi muri aici, departe de tine și de locul în care m-am născut. La care eu bolboroseam în

șoaptă că nu sunt în stare să mă smulg din legături, că am fost trădat. Într-un târziu vocea ta începuse să slăbească, de parcă un regizor aranja ca totul să fie cât mai melodramatic. Și, pe măsură ce glasul îți devenea mai slab, se schimba și conținutul vorbelor. Începuseși să-ți iei rămas bun de la mine, dar nu ca și cum ar fi urmat să plec undeva, pentru o perioadă nedefinită, ci ca și cum tu ar fi urmat să dispari pentru totdeauna, să mori. Vocea ta începuse să devină, după o gradație de mare efect, din ce în ce mai patetică. Dispăruse cu totul calmul cu care îmi vorbiseși la început. Parcă trasă tot mai adânc de o forță căreia nu i te puteai opune, îmi trimiteai un adio tremurător, în care se amestecau declarații de iubire, așa cum nu mi-ai făcut tu niciodată și sper să nici nu-mi faci, regrete că viețile ni se scurseseră atât de absurd, unul departe de celălalt, mă rugai să am grijă de copilul nostru, să-i povestesc despre mama lui. Acum, când rememorez întreg episodul, mă cuprinde mirarea. Cum de cedăm întotdeauna în fața melodramei? Cum se face că un teatru grosolan, repetat de milioane de ori în schemele lui nerușinat de simple, reușește să ne impresioneze fără greș, la nesfârșit, deși cel care îi cedează știe că totul este un truc, o pânză simplă, primitivă de cuvinte, care acoperă fața adevărului? S-ar zice că oamenilor le place să fie mistificați. Ar fi trebuit să-mi dau seama că tu nu ai fi în nici un caz în stare să rostești asemenea cuvinte deșănțate, ar fi trebuit ca în delirul meu să intervină o anumită logică, ca în vise, când, fără să ne trezim, ne dăm seama că un episod nu se încadrează în logica visului și îi rezistăm, refuzând să-l trăim cu pasivitate”.

„Și vocea devenea tot mai slabă, până când, într-un târziu, n-am mai perceput-o decât concentrându-mă. În cele din urmă a încetat. Nu după mult timp oamenii m-au dezlegat, și și-au scos căștile. Nu prea puteam să mă țin pe picioare. M-au luat aproape pe sus și m-au întins pe un pat. Au început să mă panseze. Mi-am revenit repede și le-am povestit ce auzisem. M-au ascultat cu religiozitate și foarte repede a apărut ideea de a ne întoarce din drum pentru ca fiecare să asculte glasul ființei iubite. Lucrul nu mai era însă posibil și ei au fost nevoiți să se mulțumească cu relatările mele. Erau, nu știu de ce, foarte satisfăcuți că legenda se adevăra și că nu era totul doar o simplă poveste. Rănile mi s-au vindecat repede”.

„După aceea, evident, am găsit explicații ale întâmplării prin care trecusem. O inteligență străină extrăsese din memoria mea timbrul vocii

tale și intonațiile pe care numai eu le auzisem cândva. Cum de am avut iluzia unui dialog? Totul se poate explica, dacă omul folosește în mod ingenios cuvintele. A fost o iluzie analogă aceleia care se obține prin hipnoză. Am vorbit, de fapt, cu mine însumi”.

Urmăriră filmul, ce dura vreun sfert de oră. Era foarte bine făcut. Omul care filmase se pricepea. Unghiurile erau bine găsite.

La început exploratorul este înfățișat stând în picioare, drept, cu mâinile la spate, fără ca figura lui să arate altceva decât concentrare. În jurul lui se mișcă încet, îmbrăcați în costume identice, argintii, vreo zece oameni ale căror capete sunt acoperite de calote sclipitor de lustruite, fără orificii vizibile, cu niște excrescențe în partea superioară. Par o. ceată de extraterestri, care, ca în poveștile de groază, se pregătesc să jertfească un pământean. Apoi figura celui legat exprima o mare atenție. Privirile îi sunt ațintite în gol, câteva clipe el devine o statuie a ascultării. După aceea groază, bucurie, hotărâre se perindă rapid pe fața sa. Pentru ca apoi, intrat din nou în rolul de om al acțiunii, să capete dintr-o dată figura împietrită a cuiva care a luat o decizie și știe, datorită multor precedente, că ea va fi pusă numaidecât în practică. Deși nu se aude nimic, se simte că vocea lui este fermă, o voce ce face parte din destinul lui de conducător, nu neapărat metalică, dar conținând o mare forță de sugestie și determinându-i pe cei care o ascultă să fie convinși că într-adevăr așa trebuie făcut și nu altfel, o voce de om care conduce prin înțelepciune, dar și datorită unei calități înăscute, misterioase. Urmărindu-l, știi că ordinul a cărui îndeplinire îl interesează cel mai mult a fost dat în trecere, dar nu din diplomatie, ci din instinct. Dar nimeni nu se mișcă. Stau cu toții nemișcați în fața lui, niște statui cu capetele fără trăsături, sclipitoare, înfricoșătoare.

Un timp destul de lung își plimbă privirile de la unul la altul. Apoi repetă ordinele, folosind parcă aceleași cuvinte, dar scandându-le. Oamenii rămân nemișcați într-un semicerc, clătinând încet a negare din calotele lor lustruite ca niște oglinzi sferice. O nouă tăcere, în care cel legat ascultă ceva ce numai el aude. Apoi răcnete, amenințări, lacrimi, zvârcoliri, omul care adaugă o nouă legătură. O ultimă secvență îi înfățișează pe oameni scoțându-și căștile și dezlegându-l. Fețe congestionate, dar vesele.

„Se bucurau pentru că legenda era adevărată. Dealtfel, în cele din urmă, după câte îmi dau seama, nici mie întâmplare nu mi-a displicut.

Fusesse o aventură, o capcană formată din cuvinte”.

VI

„Sfârșitul călătoriei a fost, și el, neobișnuit. Rămăsesem singur. Unii pieriseră, alții se salvaseră. Am ajuns, în cele din urmă, nu-ți mai povestesc amănuntele tehnice, să cobor lin spre o mare minunat de albastră. Lăcrimam, ca un prost. Ceva se prăbușea în mine. Nu erau valuri, țărmul se vedea destul de aproape, totul părea a fi în ordine. Am umflat barca pneumatică și m-am descotorosit foarte repede de costum, transformându-mă în navigator solitar. Deasupra mea zburau, cu țipete ciudate, păsări. Mi-au plăcut întotdeauna foarte mult. Repede, cum nu mi-aș fi putut închipui că este posibil, s-a pornit furtuna. Mai întâi, vântul a început să bată dinspre țărm și motorașul bărcii mele nu prea mai putea să facă față. Niște cunoscători cu care am discutat mai apoi mi-au spus că furtunile se pot porni repede, dar că nu prea înțeleg cum de nu am avut eu timp să ajung până la țărm. Nici eu nu prea înțeleg. Îmi spun că poate după ce m-am trezit în barcă am stat cine știe cât timp pe gânduri. Eram emoționat și mirosul mării mă amețise. Furtuna nu m-a neliniștit. Mi-a trecut prin minte că ar fi într-adevăr ridicol să pier după ce scăpasem eu bine din atâtea pericole. În ciuda acestui gând eram aproape vesel și, pur și simplu, admiram valurile, care deveneau tot mai amenințătoare, respiram adânc aerul care parcă se schimba, devenea mai tare. Barca mea era ingenios făcută și nu părea a fi prea primejduită de valuri. Mă clătinam, dar mă simțeam bine. Chiar și ușoara amețală îmi plăcea”.

„După un timp, în mod previzibil, bărcuța mi s-a răsturnat. Fusesem cândva un foarte bun înotător. Specialitatea mea fusese tocmai înotul într-o mare cu valuri. Animat în continuare de o veselie paradoxală, nebunească mai degrabă, am sfidat centura de salvare, care m-ar fi transformat într-un fel de stâlp, al cărui capiteliu, capul adică, este înconjurat de un frumos guler viu colorat, umflat, care îl susține pe naufragiat și în același timp este foarte vizibil pentru eventualii salvatori. Am început să înot cu o mare plăcere. Mușchii se mișcau bine, respirația îmi era bună. Furtuna nu era totuși chiar un uragan. Mă strecuram pe sub valuri sau săream peste ele și aveam senzația dedublării: eram înotătorul care execută corect mișcările necesare plutirii și, în același timp, cel care îl contemplă pe înotător de pe poziția înțeleptului atoateștiutor și incapabil

să se mire de ceva. Nu știu cât timp am înotat. Furtuna nu părea că vrea să se domolească. Nu vedeam țărmul, dar știam în ce direcție se află. La mâna stângă îmi rămăsese un ceas care arăta tot ce vrei și ce nu vrei. Înaintam foarte încet. După un timp ce mi s-a părut lung m-am simțit cuprins de o oboseală uriașă. Doream să mă odihnesc, să nu mai mișc brațele și picioarele, să mă las dus, undeva sub valurile ce mă orbeau, sub vuietul asurzitor, în niște ape limpezi, prin care să circule maiestuoși pești ciudați, cum văzusem eu pe vremuri în partidele de înot subacvatic. Începusem să cochetez cu ideea dispariției și-mi închipuiam ce se va întâmpla când se va afla, cum toți se vor întreba consternați cum este posibil un asemenea ghinion, să te întorci nevătămat dintr-o călătorie de douăzeci de ani și să mori înecat. Dar, tu știi bine, nu sunt capabil să ies dintr-un rol pe care l-am interpretat ireproșabil atâția ani, l-am interpretat atât de perfect, încât tind să cred că nici nu a fost un rol, ci am fost chiar eu însumi, substanța mea cea mai autentică. Nu eram în stare să mă retrag atât de stupid. Am continuat să înot și dincolo de marginile puterilor mele, repetându-mi o vorbă pe care am auzit-o cândva de la un bătrân profesor: nu este prea greu să faci lucruri posibile, mai greu este să le îndeplinești pe cele imposibile. Am continuat deci să înot spre țărm, ca aflat în transă și, într-un târziu, trecuse o noapte și lumina dimineții se ivise cenușie, l-am zărit. Era format din stânci. Am avut noroc. Dus de un val prielnic, m-am apucat de una dintre stânci și am așteptat. Valul s-a întors cu o asemenea putere încât brațele mi-au alunecat, lăsând bucăți de piele. Am fost smuls cu brutalitate înapoi în mare. Am înotat în lungul țărmului și am văzut în curând gura de vărsare a unui râu. Am pătruns cu ultimele puteri în apele ce veneau pentru a se topi în valurile mării și m-am salvat. Totul mi s-a părut că a fost calculat de întâmplare într-un mod foarte exact. Apariția țărmului și apoi a râului s-au petrecut exact la momentul oportun, atunci când eram la capătul puterilor”.

„M-am ivit ca o zeităte marină și am făcut câțiva pași. Când am ajuns acolo unde valurile nu mai aveau putere, m-am prăbușit cu un suspin și mi-am apăsât fața pe nisip. Cred că niciodată nu am mai simțit și nu voi mai simți o asemenea oboseală. Eram ca bătut, cu mușchii atât de dureroși, încât orice mișcare îmi producea senzația de desfacere în bucăți. Nu departe am zărit niște copaci. Sub ei frunzișul uscat era foarte gros. Conduc mai mult de instinct, mi-am făcut un culcuș în frunzele uscate și am adormit pe loc. Nu știu cât am dormit. Poate o zi și o noapte. Poate

două zile și două nopți. Când m-am trezit cerul era de un albastru idilic. Furtuna dispăruse în trecut și doar câteva palide urme o mai aminteau. Mă simțeam bine. Îmi era foame. Stăteam între frunzele acelea care țin foarte cald și mă felicitam pentru ispravă. Eram cineva”.

„M-am ridicat și am început să pășesc. Spuma mării mă pătase, sudoarea lipise de mine o sumedenie de frunze, barba îmi crescuse, părul nu arăta nici el prea bine. Mă mișcăm încet, gol de-a binelea, fiindcă în mare nu mai suportasem, de la un moment dat, nici un veșmânt. Aveam doar ceasul și medalionul. Am văzut niște fete, foarte frumoșele, care parcă ieșiseră din pământ. Erau îmbrăcate în niște costume ciudate, cum nu mai văzusem niciodată. În primele clipe nu m-am gândit la cea mai la îndemână explicație. M-am uitat buimăcit la veșmintele lor largi, fluturătoare, am privit carul cu roțile fără spițe, dintr-o singură bucată și mi-a trecut prin minte că am nimerit cândva într-o epocă foarte îndepărtată, la începuturile civilizației elenice. Am stat o clipă în loc, schițând un gest de pudoare și apoi m-am îndreptat spre ele. Au luat-o la fuga cu mici țipete de spaimă. Una a rămas pe loc și m-a privit ținută, de parcă ar fi încercat să mă recunoască sub înfățișarea barbară. Era o fată de vreo douăzeci de ani, cu trăsături clasice și o ținută în adevăr regală. Era îmbrăcată toată în alb, un alb strălucitor, obositor de privit. Ne uitam unul la altul și mi-a trecut prin minte că fiul meu ar fi mult mai expeditiv. Celelalte fete se ascunseseră. Câte una își scotea capul de după tufișurile formate de o plantă pe care nu o cunoșteam și mă privea furtiv, cu un zâmbet profesional, care mă liniștea. Începeam să-mi dau seama, cu tristețe, dar și cu ușurare, despre ce era vorba. Totul nu era decât un truc. Se turna un film. Altceva nu putea să fie, un film cu imaginile vechimii, menit să dea senzații țari amatorilor de aventuri trăite de alții, nici măcar aceia reali... Mă așteptam să apară tehnicieni; aparate, toată armata unor asemenea împrejurări. M-am posomorât. Fata din fața mea își dădea parcă seama ce îmi trece prin minte. La început, când figura mea exprima doar uimirea, se comportase cu exactitate. Ca într-o scenă clasică a amorului fulgerător, pe figura ei frumoasă apăruse o surpriză emoționată. Deși stătea pe loc, avea în atitudinea ei un elan către mine, ceva impresionant, în orice caz. Dacă pe plaja aceea presărată cu meduze moarte, mototolite, reduse la niște grămăjoare meschine de materie informă, ele care între ape sunt nesfârșit de frumoase, dacă, zic, pe plajă ar fi fost numai ea, că mirajul ar fi durat mai mult. Aș fi continuat să cred că am nimerit într-o

vreme trecută și mă uit în ochii limpezi ai unei fecioare din timpuri străvechi, când oamenii așteptau miracole. Însoțitoarele ei aveau însă ceva degradat. Privirile, fuga, chicotelile erau de o incurabilă vulgaritate, pe care, deși rupt de foame, mi-am permis s-o observ. Tocmai când mi-am dat seama că doar costumele fac parte dintr-o epocă de mult trecută, cei doi măgari înhămați la carul primitiv au început să zbiere formidabil. Aveau niște glasuri nemaipomenite, care m-au fascinat. Era pentru prima oară în viața mea că auzeam asemenea sunete. I-am privit și m-am minunat cum se poate, ca din niște animale cu o înfățișare atât de blândă, atât de evlavioasă, așa zice, să iasă asemenea sunete cumplite, parcă prevestitoare ale unor dezastre sosite, din alte lumi. Mă uitam la cele două animale himerice și-mi trecea prin minte că se poate imagina cu greu o nepotrivire mai mare între o înfățișare și un glas. Măgarii au tăcut și atunci am izbucnit în râs, secondat în mod spontan de frumoasa care continua să stea nemișcată în fața mea. I-am vorbit, mi-a răspuns. Totul era așa cum îmi închipuisem. Se realiza un film și cea din fața mea era una dintre interpretele principale. Ulterior am aflat că este o actriță celebră. Am pornit împreună către echipa de filmare. Am făcut senzație. Regizorul mi-a propus imediat un rol, care cerea însușiri și cunoștințe de cascador. Mi-au dat haine și într-un târziu, după ce mâncasem și-i urmărisem cum, cuprinși de o febrilitate obositoare pentru cine îi privea, fac tot felul de pregătiri și repetiții sau chiar secvențe definitive, nu mă pricep, m-au întrebat, într-o pauză, cine sunt și cum am nimerit acolo. Nu m-am grăbit să le spun adevărul și am zis că sunt un navigator solitar căruia furtuna i-a distrus ambarcațiunea. M-au crezut. Dealtfel, era evident că nu-i interesa altceva în afara filmului lor. Am acceptat rolul, părându-mi-se că episodul în care nimerisem este în spiritul întâmplărilor din ultima vreme. Așa că am luat parte la un ospăț cu mâncăruri autentice, am asistat la întreceri sportive arhaice, purtate în fața unui rege, care prezida foarte satisfăcut de el însuși, avându-mă și pe mine în apropiere. Deoarece regizorul aprecia că sunt decorativ, până la urmă am participat și eu la întreceri, așa cerea rolul, cu destul succes, spre nedumerirea cascadorilor și spre satisfacția, trebuie să recunosc, a frumoasei actrițe care mă descoperise pe plajă. Cred că dacă o să vezi filmul o să-ți placă de mine”.

„Nu mi-a displicut toată povestea cu filmul. Deși erau cam zăpăciți, oamenii manifestau o fraternitate de care doar cei în adevăr pasionați de

ceva sunt capabili. Și apoi mai era și senzația inedită pentru mine de a mă afla în mijlocul unor constructori de ficțiuni. Îi urmăream și mă gândeam că peripețiile ce se desfășoară în fața mea sunt mult inferioare celor prin care trecusem eu, sunt incomparabil mai sărace. Dar nu le puteam spune așa ceva. Erau atât de pasionați, încât căutam să fac față cât mai bine sarcinilor pe care mi le dăduseră, să nu-i încurc. Mă aflam într-un fel de pază în mijlocul unui ținut pustiu. Pe un spațiu limitat se foiau oamenii, se aruncau discuri de piatră și se înscenau cu mare abilitate lupte cu pumnii, iar mai încolo, la câteva zeci de metri, sufla briza, mișcând nisipul neatins de pașii vreunui om. În realitatea țărmului pustiu al mării ei implantaseră o felie de ficțiune, ce se vânzolea și își trăia o efemeritate, ce părea, din exterior privită, aproape tragică”.

„Au terminat destul de repede. Nu aveau timp, trebuiau să plece pentru a filma niște interioare. Le-am spus, până la urmă, cine sunt. Unul dintre ei știa, auzise despre peripețiile mele. Faptul că făcusem o călătorie de douăzeci de ani nu i-a impresionat, deși mi-au arătat respect. Erau atât de acaparați de munca lor încât nu mai aveau timp pentru nimic altceva. Ce dacă vii din spațiu și ai avut aventuri de tot felul? păreau a spune figurile lor cam blazate. Uite aici, ce facem noi este mult mai interesant. Nici actrița care mă descoperise și de care continua, să mă lege o emoție obscură nu părea prea impresionată la aflarea știrii că nu sunt un simplu navigator, ci vin din cer. Ceva din legenda călătoriei mele se aflase. S-au mai găsit câțiva care își aminteau că parcă auziseră cândva despre o navă care nu reușea să se întoarcă pe Pământ. Domeniile noastre de activitate erau însă prea îndepărtate unul de altul pentru a putea spera la o legătură cât de cât reală. Ne rămânea însă teatrul, eternul teatru pe care oamenii îl joacă, obținând iluziile fără de care nu ar putea să supraviețuiască. Ne-am oferit reciproc zâmbete, aprobări, uimiri politicoase și altele de felul acesta”.

„Am plecat împreună cu ei, în niște mașini vopsite într-un mod foarte fantezist. Una dintre aceste mașini m-a dus la aeroport. Era un vehicul ciudat, care avea caroseria zugrăvită cu tot felul de flori preafrumoase, iar ferestrele pictate astfel încât cine le privea avea iluzia că înăuntru se află un leu, care cu greu încape în acel spațiu strâmt și, poate din acest motiv, scoate un răget mut, arătându-și dinții neverosimil de mari. Ne-am despărțit fără regrete, cu mici suspine de ușurare bine ascunse. Regizorul și-a cerut scuze pentru că mă rugase să joc în filmul lui și s-a oferit să

scoată secvențele în care apăream. I-am spus că îmi este egal, poate să îmi folosească imaginea, sau nu, cum vrea”.

„Aș numi lumea călătoriei mele folosind o expresie germană. Lumea lui Als Ob. Scris cu majuscule, ca și când ar fi vorba despre numele unui om. Așa i-aș spune. Lumea lui ca și cum”.

UCIGAȘUL MELCILOR

Locuiești în Kronstadt, un oraș din Transilvania. Ești cetățean român, etnic german. Te numești Wilhelm R.

Numele românesc al orașului tău este altul. Îl accepți, desigur, dar în corespondența cu persoane din Germania întrebuințezi Kronstadt. Nu intri niciodată în discuții despre raporturile etniei tale cu românii. Ești mult prea orgolios pentru așa ceva. Părinții tăi nu sunt niște oameni avuți, dar tu, din motive obscure, te-ai simțit întotdeauna un Junker, un boier, un nobil. N-ai tribulații în legătură cu etnia ta. Sașii, spui, se deosebesc de unguri. Nu revendică aproape nimic de la români. Și nici nu se simt oarecum inconfortabil în țara de la Dunăre și Carpați. Mulți au emigrat în Germania. De ce? Dintr-o toană, nu fiindcă le-ar fi fost imposibil să reziste. Eu, de exemplu, n-am dorit niciodată să plec.

Trufia ta este atât de mare, încât seamănă cu modestia exagerată. Da, Wilhelm, ești cumplit de orgolios, de parcă ai fi de-a dreptul un Graf. Or, tu n-ai nici măcar un von înaintea numelui. Așa ți-a spus un român oarecum inteligent, nimerit la o petrecere dată de voi. Nu te-ai supărat. Sau, cel puțin, n-ai arătat-o. Ai zâmbit politico. Valahul ăsta vorbește și el. Habar n-are cum stau lucrurile. Dar este un om acceptabil, în definitiv. Știe să mânuiască tacâmurile, nu vorbește cu gura plină, nu se uită lung la soția ta, ca și cum ar dori să-i vadă sânii și șoldurile prin haine. Are și umor. Tu nu prea ai așa ceva, fiindcă ești prea confortabil instalat în tine însuși. Umorel presupune disperarea bine ascunsă. Este politetea deznădejdiei, a spus Schiller. Tu, dimpotrivă, în seara petrecerii te simți bine, ai doar patruzeci și cinci, ești sănătos. Fetița voastră este reușită. Câștigați amândoi destul de bine. Ce să-i faci? În România, treburile merg cum merg, dar asta nu înseamnă prea mult, omul se obișnuiește.

Da, Valahul, înfățișarea lui de intelectual atipic, forța lui iritantă, neclară, ținând de sexualitate. Dacă nu ți-ai controla până și gândurile, nu cumva să-ți scape vreunul vulgar, ți-ai fi spus, atunci, ăsta este pur și simplu potent și îi place mult să se fută. Femeile simt asta. Iată de ce mă calcă pe nervi.

După câțiva ani, individul a devenit amantul soției tale. Ea, o doamnă, realmente, nu pregeta să-l viziteze în garsoniera lui modestă, situată cam

departe de Centru. Ai aflat destul de repede. Coborât pentru o clipă din trufia ta, ai intuit că ea se simte foarte bine, că are un timp bun, cum ar spune un american. Și chiar avea. Ochelaristul cel suspect o servea bine. Veșnicul secret.

Dar astea s-au petrecut mai demult, în Bukarest, bătrâne Wilhelm. Acum ți se poate spune așa. Ai făcut și tu vreo cincizeci și cinci. Este o vârstă, oricum ai suci-o. Nu mai ții cont de infidelități, nu te mai gândești la revanșe. Ai divorțat, te-ai mutat în Kronstadt.

Este o seară de primăvară târzie. Soarele stă să dispară. Pe pervazul ferestrei tale se ivește un melc. Ezitant, totuși decis, paradox!, mișcându-și tentaculele, alunecând încet, abia perceptibil, ca într-un vis. Așa ceva nu se poate, îți spui. Cum să urce un melc la etaj? Absurd. Și totuși. Melcul este real, n-ai o halucinație.

Când ajunge la marginea pervazului, melcul nu se oprește. Se strânge în cochilie, își dă drumul. Cade pe masă cu un zgomot sec, o vagă troznitură. Și-a spart casa? Va muri? Nu. După un timp, când balansul cochiliei s-a încheiat, începe să se arate, la fel de lent, întruchipare a prudenței și a lipsei asiatice de grabă. Gasteropode. La râpa Uvedenrode / Ce multe gasteropode! Un vers al lui Ion Barbu, cel căsătorit cu o germană sadea. Suprasexuale / Supramuzicale. Alt vers, din aceeași poezie ciudată.

Te uiți atent la manevrele melcului. Traversează masa din nuc masiv, sclipitoare. În urma lui rămâne o dâră ca de scuiat, scârboasă.

Doi alți melci au apărut pe pervaz și repetă manevra. Cad și ei pe masă. Primul se oprește și pare că-i așteaptă. Sunt trei, în mișcare ultraîncetinită, minunat de lentă, îți trece prin minte. Îi admiri, deși sunt murdari. Și atât de curați! Fără mucus n-ar putea să înainteze. Îi scuzi, la început. Totuși, aici este locuința mea, iarăștia sunt niște intruși. N-au dreptul să intre nepoftiți. Dacă ai avea umor, ai începe să râzi de acest gând. Nu. Rămâi serios, sever, singur, impecabil în halatul tău de casă. Ești proaspăt tuns. Te razi de două ori pe zi, deși ești cam spân de felul tău. Bărbieritul te liniștește și te satisface.

Ajunși la marginea mesei, cei trei ezită, își rotesc tentaculele, se întorc unul spre altul, de parcă ar comunica. Au luat o decizie. Merg înainte, alunecă. Tentaculele întinse la maximum. Aștia presimt că nu vor păți nimic. Covorul este gros. De unde știi asta? Intuiția, bătrâne, intuiția. Și tu ai una: se vor lăsa să cadă, încă o dată.

Așa se întâmplă. Cad fără zgomot. Îngenunchezi, te uiți la ei. Nemișcați, deocamdată. Ies încet din cochilii, se întind, își recapătă înfățișarea lor himerică. Nu reușesc să înainteze, îi împiedică firele lungi ale covorului. Se vor zbate acolo toată noaptea? Pe covorul meu țesut de mână? Moștenit de la bunici? Adus din Orient? Dacă nu cumva este o imitație reușită?

Ești un mare domn, nea Wilhelm, iată adevărul. Un ins mai vulgar i-ar ridica fără fasoane și i-ar arunca pe fereastră, înspre acoperișul casei mai scunde de alături. Nu l-ar intreresea ce s-ar întâmpla cu ei. S-ar auzi niște troznete neplăcute? Și ce dacă? După câteva secunde totul ar fi uitat. Altul, mai milos, ar putea să-i ducă în parc sau i-ar plasa într-o grădină de zarzavat, cărându-i într-o pungă de pastic. Tu, nu. Eziți, îți savurezi nehotărârea. Un nobil nu se murdărește cu așa ceva. Într-o altă epocă, ai fi tras de un cordon mătăsos, s-ar fi ivit un slujitor imperturbabil. Melcii ar fi dispărut, ca și cum n-ar fi fost. O slujnică ar fi curățat apoi covorul. O pată umedă ți-ar fi amintit, pentru puțină vreme, de straniul și neplăcutul episod.

Lumina zilei s-a estompat. Cerul este purpuriu. A secetă, ar zice un țăran. Culoarea unei hlamide imperiale, îți spui tu. Ar trebui să simți o pace interioară, bătrâne. În definitiv, viața este frumoasă. Iar melcii, în inocența lor, superbi. Dar nu, intrușii te scot din sărite. Tu, cel stăpânit, rezervat chiar și atunci când ești nedreptățit în mod grosolan, ești învins de vulgara furie. De parcă aș fi drogat. Încerci să-ți recucerești morga ta aristocratică. (Minciuna, nea Wilhelm, este mai isteric de expresivă decât adevărul. Acesta din urmă are un aer de modestie, chiar dacă este, să zicem, ucigător. Ifosele tale de Junker au fost întotdeauna exagerate, ce să mai discutăm. Iar calmul tău a fost și este întrucâtva contrafăcut. Nu ești prea sigur de tine, deși n-o recunoști. Nenorocitul ăla de testosteron! Îți joacă feste urâte. În ultimii ani nu-ți mai reușește perfect decât furia presenilă. Asta-i situația. Nu admiți așa ceva, evident. Încă. Crezi că totul este OK cu psihicul tău.)

Melcii, cei trei ciudați, îți stârnesc singura reacție autentică disponibilă. Furia, da. Nu te-ai enervat în mod vizibil când ai fost „disponibilizat”. Nici când soția ta, marea doamnă cu apetituri sănătoase de femeie din popor, te-a anunțat că divorțează. Te superi, în schimb, pe niște melci inocenți.

Stai înțepenit în fotoliu, încerci să te calmezi. Te-ai documentat, știi că trebuie să ai o gândire pozitivă. Gândurile negative sunt dăunătoare. Cum să urăsc niște melci? Este absurd! Tocmai eu! Respiri calm, adânc, rar. Un truc, pentru liniștire. Îl cunoști și pe-ăsta. Știi și multe altele, de altfel. Limba spaniolă, de pildă. Nimeni nu te-a verificat, ce-i drept. Te cred toți, pe cuvânt. Oricum, germana este punctul tău forte. Hoch Deutsch, evident. N-ai scoate un cuvânt în dialectul săsesc nici dacă ai fi în fața plutonului de execuție. Te străduiești și cu accentul. Încerci să pronunți mai gutural, dar nu-ți prea iese răsuflarea. Vorbești o germană corectă, dar întrucâtva desuetă. Vrând-nevrând, nu știi cum evoluează limba vorbită în Germania. Iar pronunția „lată” a românilor te-a contaminat pentru totdeauna. Nimic de făcut în această privință.

Prostii, în definitiv, mărunțișuri. Ce contează pronunția, accentul? Porcii ăștia mici mi-au invadat locuința. Uite, pe pervaz au mai apărut câțiva. Intru în Kafka, mein Gott! Nu se poate, nu se admite. Îi strâng și-i duc. Într-un parc, într-o grădină. Le place salata. Cultivatorii se plâng de ei și-i distrug. Nu țin cont de înfățișarea lor enigmatică și nici de faptul că sunt unisexuați.

Când acela a intrat prima oară în casa noastră, a venit vorba despre melci. Era de-a dreptul erudit, nenorocitul! Dădea amănunte scabroase despre acuplarea melcilor. Pe cine interesau? În primul rând, pe femei, deși nici-una nu cerea amănunte. Soția mea avea niște ochi rotunzi, uitase să mai fie ironică. Se uita țintă la el. Doar acum îmi amintesc privirile ei de atunci. Curios lucru!

Specimenul venea cu detalii. Melcii sunt hermafrodiți. Au o glandă sexuală comună, numită ovotostis, care produce ambele categorii de celule. Acestea au la început un drum comun, canalul hermafrodit. Ulterior, celulele masculine se separă prin spermiduct, canal deferent și penis. Ovulele se opresc într-o cameră de fecundare și apoi sunt evacuate prin oviduct și vagină. Allosperma de la un individ este introdusă prin vagină și depozitată vremelnic - acesta a fost cuvântul folosit de el - într-un rezervor, receptaculul seminal sau bursa copulatrix. De aici, printr-un șanț special al oviductului, este condusă în camera de fecundare. Penisul melcilor este disproporționat de mare, a încheiat omul, foarte serios.

Era nebun? Sau voia doar să ne epateze? Un bufon, mai degrabă. Nu i-am spus nimic, evident. Nu puteam să mă cobor la nivelul lui. Da,

corect, te-ai mulțumit să-l privești serios, în timp de toți ceilalți (toate celelalte) se distrau. Inclusiv pe seama ta, presupui.

Îți dai seama că îi făcea curte soției tale pe o cale întortocheată. Ce poate fi mai libidinos decât doi melci acuplați? Mucozități dezgustătoare, act sexual nesfârșit de lung. Penisul mare. Ca în bancul cu Bulă. Numele. Bulă. Prenumele. Bulă. Sexul. Enorm. Da, a spus acest banc tâmpit, în timp ce tu, cu memoria ta fenomenală cu tot, nu reușeai să-i arunci vreo ironie mai acătării.

El simțise, ca un animal, că în soția ta zăcea o femeie feroce de senzuală, dar și o intelectuală cu gusturi rafinate. Mai intuise că ea nutrea un anume dispreț pentru bărbați, ca sex. A atacat-o printr-un punct slab apărut. A excitat-o, vorbindu-i despre melci! Ce porcărie! Schweinerei! Rezultatele s-au văzut mai târziu, când ai început să-i apari, ei, tot mai nesărat. Erai impecabil, nici vorbă. Înalt, subțire, dantură bine întreținută, chiar o prestație sexuală mulțumitoare. Dar lipsa umorului s-a dovedit fatală. Ea te ironiza tot timpul, la asta se pricepea. Iar tu, stereotip, te supărai. Pe când el, înlocuindu-te și fiind ironizat de ea, se distra, pe seama lui însuși. Pe el, bătrâne, nu-l interesau vorbele ei, îți dai și tu seama, poate, ci forța pulpelor, teribilă, precum și orgasmul cotropitor, de o rară sinceritate și nerușinare, grohăitul ei final. Simțea că a îndeplinit o cerință aflată, zice-se, în Coran: cel mai mare păcat este să nu satisfaci o femeie, la pat.

Dar amănuntele tehnice nu mai au nici-o importanță. Lucrurile s-au schimbat. Nici ei nu mai sunt împreună. S-au străduit cu folos vreme de cinci ani și apoi s-au despărțit. Așa e viața. Cuprinsă de angoasă, fosta ta soție a început să mănânce prea mult. S-a cam îngrășat. Nu contează. După cincizeci, altfel se văd anumite activități. Se schimbă „prioritățile” și „considerentele”. Melcii sunt problema ta. Îți inculcă o furie plebeiană, cu totul nedorită, dar nu mai puțin irezistibilă. Îi vei culege și-i vei duce undeva. Nu vei povesti nimănui despre ei. De altfel, nici n-ai fi crezut. Melcii de livadă nu pot escalada un zid, după câte știi. Cum să ajungă la etajul întâi?

Te ridici încet din fotoliu. Nici-o mișcare bruscă! Regula ta de aur. Să fie alții expansivi, eu sunt aparent flegmatic. Ca un britanic clasic? Sau chiar ca un samurai? Virtuțile de bază ale samuraiului sunt răbdarea și stăpânirea de sine. Energia izbucnește cu atât mai multă forță.

Faci un pas către cei trei melci de pe covor. Îi strivești. Troznituri urmate de clefăituri slabe. S-a terminat. Îi execuți și pe cei doi apăruiți între timp pe masă. Cu podul palmei drepte. Zgomotul cochiliilor ce se sparg este altul, mai net. Te-ai rănit. Sângerezi ușor. Nu simți scârbă, nici regret. N-am făcut decât ceea ce trebuia. Îți dai seama, cu groază și plăcere tulbure, că actul strivirii ți-a procurat un rudiment de plăcere sexuală.

#

Aseară n-ai mai primit nici-o „vizită gasteropodică”. Ai găsit această expresie și ți-ai repetat-o cu voce scăzută. Ca să auzi cum sună în românește. În germană, formarea noului cuvânt a fost simplă, evident. Spiritul limbii este altul. Aglutinarea, nevoia de precizie absolută. Româna este altfel. Are imprecizii poetice. O știi și pe-asta. Citești mult. Un inginer trebuie să fie un om cultivat. Este cazul tău. Memoria ta aproape fotografică te ajută. N-ai probleme cu acumularea culturală.

Când Melcul - i-ai schimbat pe parcurs porecla, Valahul suna cumva șovin; or, tu ești un perfect democrat - a început să vorbească despre un domeniu atât de bizar precum viața melcilor, te-ai simțit frustrat. Nu erai în stare să-l combați. Ți-ai spus, sau îți spui acum, în această dimineață cu lumină clară, că s-a pregătit special pentru a te pune într-o situație de inferioritate. S-a gândit cum să te reducă la tăcere și ascultare. Atunci, îți amintești bine, ai fost cât pe ce să te scuzi, să dispari de la petrecere o jumătate de oră și să te uiți într-o enciclopedie. Să afli repede amănunte despre viața melcilor, de fapt a melcului de livadă, *Helix pomatia*. Să-l înfunzi pe Melc cu un amănunt, să-l reduci la tăcere. N-ai făcut-o.

Ai un tabiet, dimineața. Ieși din casă și cumperi ziare. Apoi te plimbi puțin, dacă timpul este frumos.

Pe stradă, în fața casei tale cu un etaj, recuperată de câțiva ani, te oprești fără motiv. Privești pieziș înspre ferestrele chiriașilor. Le-ai închiriat parterul. Din suma obținută o duci destul de bine, la urma urmelor.

Câțiva melci pe trotuar. O invazie? Eleganți, imperturbabili, având destinații misterioase. Te uiți în jur. Nici-un trecător. Destul de ciudat. O clipă, simți panică. Ți-o reprimi imediat. Nu-ți permiți așa ceva. Frica este pentru alții. Totuși. Rămâi nehotărât în fața porții uriașe. Nimeni. Nici măcar un zvon de mașină.

Te duci repede înspre melci, îi strivești cu pantoful tău elegant. Al treilea zgomot: melc ucis pe asfalt. Primul, pe covor, al doilea, pe masa de nuc masiv, incertă ca stil. (Îți place să crezi că este Biedermeier.) Te-a văzut cineva? Se pare că nu.

Nu este elegant să omori o vietate. Și totuși. Nu pot să mă stăpânesc. Să merg la un psihiatru? Nu. Melcii sunt dăunători, în definitiv. Sigur, ar trebui stârpiți în alte feluri. Ar putea fi chiar culeși, sunt comestibili. O firmă. Export de melci vii. Sau congelați.

Pornești înspre chioșcul de ziare. Alți melci, vii, atât de frumoși! Neverosimil de eleganți! Tacticoși! Răbdători ca niște samurai. Țștia savurează dinainte clipa împrerecherii. Precis. Nu sunt conștienți, evident. Trăiesc pentru copulația monstruos de lungă. Sclipitori! Atât de curați!

Îi strivești cu gesturi precise. Țsta este al doisprezecelea.

Pe peretele metalic al chioșcului de presă urcă un melc foarte mare. Țsta o fi regele lor. Progresează. N-are ventuze, precum insectele, dar reușește. Își neagă condiția. Tentaculele lui sunt neverosimil de lungi. Cele mai mari poartă niște puncte închise la culoare, ochii. Mucusul cel scârbos îi unge corpul. Este umed și strălucitor. Piciorul lui musculos (mollusca) este parcă acoperit cu solzii metalici ai unei cămăși de oștean medieval. Îl lovești cu podul palmei drepte, bandajat cu un pansament adeziv. Dai greș prima oară. Cochilia crapă, dar nu cedează. Melcul se desprinde și cade pe pavaj cu un zgomot ambiguu. Îl calci. L-ai lichidat. Simți satisfacția tulbure. Un impuls discret în pantalonii tăi impecabili, în chiloții tăi scumpi, cumpărați într-o țară occidentală, personal, de la un boutique unde prețurile erau de trei ori mai mari decât la magazinele obișnuite.

Vânzătoarea, o femeie având aerul ușor rătăcit al unei fete bătrâne, îți dă ziarele. Plătești, spui mulțumesc, pleci. O bizară senzație de istovire. N-ai mai pățit așa ceva, de când ai renunțat la relațiile sexuale și te-ai refugiat într-o singurătate orgolioasă, mai puțin inconfortabilă decât s-ar spune. Este o sfârșeală plăcută. Îți amintești de niște tehnici tantrice, ce recomandă așa-zisa ejaculare interioară, menită să fortifice bărbatul și să-l ducă treptat spre postura de supraom. Nu le-ai luat niciodată în serios. Dar acum, în fața melcului cel mare, mort, îți spui că ar putea să existe ceva real în toată povestea. Te gândești că senzația de sfârșeală nu este decât masca unui triumf. Nu te-ai înșelat, de data asta. Ai brodit-o, nea

Wilhelm. Nu trece nici-un minut și începi să te simți excelent. De parcă tocmai ai ieșit din mâinile unui maseur. Bună treabă!

Te întorci acasă, mergând încet, atent la ținută. Drept, privirile înainte. Absolut. Doar așa.

N-ai televizor. Din spirit de contradicție? Sau pentru că, în opinia ta, este vulgar să te uiți la așa ceva? Ai, în schimb, un aparat de radio digital, ultima generație. O sculă mai scumpă decât s-ar crede. În România nici nu se găsește așa ceva, dacă nu cumva te înșeli. Blaupunkt. Îl deschizi. Nimic deosebit. Ai o toană. Ia să auzim un post local! Zâmbești îngăduitor. În fond, tinerii ăștia nici nu sunt răi. Fac și ei ce pot. Sunt antrenanți. Ia să auzim! Un buletin de știri. În Kronstadt a avut loc un grav accident. O scurgere de gaze urmată de o explozie. Au murit cinci persoane. Aseară.

Treci pe alt post. Asculți valsuri vieneze. Frumos! Wunderbar! Muzica asta nu putea să apară decât într-o lume fericită, armonioasă. Înainte de marile războaie. Ai dreptate.

Asculți liniștit. Ești fericit, în aceste momente. Mintea și sufletul îți sunt curate și vag sclipitoare, precum corpurile melcilor. Timpul nu mai curge trivial, cu zvâcnirile lui lipsite de grație, s-a oprit. Pentru tine, nea Wilhelm! Cât de simple sunt toate, uneori!

Treptat însă ceva începe să te sâcăie. Valsul este perfect, dar nu-l poți savura pe deplin. Îți dorești postul local, cu muzica lui modernă, idioată. Desigur, cu excepția unor melodii, destul de rare, din păcate. Dorești să auzi vocea precipitată a disc jockey-ului. Și buletinul de știri locale. Nu cumva se va vorbi despre o invazie de melci? În fine. Într-un cartier mărginaș, un camion scăpat de sub control a măturat un refugiu unde oamenii așteptau tramvaiul. Mai multe victime. Câțiva grav răniți. Aș fi vrut ceva despre melci.

Invazia este asociată în mințile noastre, nicht wahr, nea Wilhelm?, cu ideea de agresiune rapidă. O năvală a lăcustelor – iată ceva de înțeles. O ocupare a unei țări. Și asta pare logic. Chiar un atac venit din Cosmos. Dar, de exemplu, cum ar ataca niște broaște țestoase? Atât de lente, inexorabil de încete? Nu se poate. Melcii sunt invadatori doar într-un vis urât. Sunt mult prea înceți. Ideea de agresivitate nu le poate fi asociată cu nici-un chip. Și, în plus, sunt atât de defensivi! Prin excelență non-agresivi. La cea mai mică primejdie se strâng în cochiliile lor. Cum să cotopească un oraș? Este absurd.

Și totuși ai o presimțire... Simți o nesiguranță și un tremur discret al ființei tale, bătrâne. Asta simți. Orgoliul tău luptă eroic, te scoate de câteva ori la suprafață, unde lucește soarele lucidității. Dar, imediat, ești din nou tras spre adâncurile întunecoase ale sentimentelor confuze. Vor spune ceva despre melci. În curând. Aș putea să pun pariu. Sau am avut o halucinație? Ori sunt nebun, ori melcii sunt în oraș.

Cauți un alt post local. Din nou, muzică. Reziști, aștepti. La ora unsprezece, în fine, știrea. O voce oarecum ezitantă de femeie tânără spune că melcii de livadă au invadat orașul. Primăria a luat măsuri. Melcii au apărut în timpul nopții. Nu se știe de unde vin, dinspre pădure, probabil. Că doar n-au fost parașutați, glumește doamna de la radio.

Ieși din locuință. Te îndrepti spre Centru. Mă duc să văd melcii terciuiți? Eu? Ce-ar putea fi mai vulgar? Cu toate acestea.

Strada ta este în pantă. În Kronstadt, cartierele selecte sunt pe dealuri. Blocurile, în schimb, se află pe locuri plate. Cobori, deci. Întâlnești melci, îi strivești în treacăt, fără să mai simți ceva special. A intervenit rutina, îți spui. În continuare, nici-un trecător.

Un grup de melci. Static. Îți dai seama cu întârziere că sunt grupați câte doi. Țștia fac dragoste! izbucnești cu voce tare, încalcându-ți propria interdicție. Să nu vorbesc singur, orice s-ar întâmpla! De câte ori te simți pe punctul de a bodogăni bătrânește, îți repeți această deviză. Îți trec prin minte înjurături românești. Întotdeauna ți s-au părut comice. Acum, mai puțin.

Ucizi melcii cei lubrici. Câte doi dintr-o dată. Satisfacție! Ai o erecție rapidă, mai puțin obișnuită la vârsta ta. Din penis îți iese parcă un abur invizibil. Aproape un orgasm, nea Wilhelm! Poți să te feliciți. Ești bun, ce să mai discutăm. Un bărbat în toată regula, în ciuda celor cincizeci și cinci de ani, împliniți anul trecut, în ziua de 4 iunie 2007. Soția ta a greșit, când te-a părăsit. Absolut.

Din josul străzii se apropie o adolescentă. N-are mai mult de cinsprezece, deși este înaltă. O știi, locuiește mai sus de tine. Sunteți aproape vecini. Dacă ați trăi într-un sat, te-ar saluta. Mersul ei este ciudat, în zig-zag. Asta fiindcă ocolește melcii. Ajunsă în dreptul tău, te privește întrebător. Fața ei curată, neatinsă de timp, ochii ei verzi, limpezi, pielea ei luminoasă, aproape transparentă. Se oprește, se uită la melcii zdrobiți. Unii dintre ei mai mișcă. Se uită muștrător la tine? Ar putea să-mi fie fiică, ba chiar nepoată. În mintea ei este reproș ecologist, automat, deprins

din filme și articole de ziar. Să protejăm fauna! Să nu ucidem câinii vagabonzi! Să avem grijă de ultimii leoparzi ai planetei! Pădurile... Jungla Amazonului... Să nu le distrugem!

Se apropie trei bărbați și o femeie. Au fețe răvășite. Țștia arată de parcă l-ar fi văzut pe diavolul, în persoană. Nu intri în vorbă cu necunoscuți, din principiu, dar acum este loc pentru o excepție. Ce s-a întâmplat, vă rog? Întrebi politicos. O catastrofă. S-a prăbușit un avion de călători, înainte de aterizare. Unde? Aici, la noi. Au murit toți, așa se spune. Când? Acum câteva minute. Tocmai vorbeam la telefon cu un coleg de la aeroport. În timp de ce discuta cu mine, a văzut totul. De unde știți că nu sunt supraviețuitori? S-a produs o explozie mare. Este imposibil să scape cineva din asemenea flăcări.

Femeia începe să plângă. Lacrimile se scurg încet pe fața ei împietrită. Avea pe cineva în avion, spune bărbatul.

Grupul pleacă. Fata a rămas pe loc și te privește atent. Mai întâi, te simți oarecum flatat. Sunt, totuși, un bărbat, iar ea, o femeie. Apoi, realizezi că nici vorbă nu poate să fie de gerontofilie. Nu, fata te radiografiază, îți privește în suflet, folosind un dar pierdut sau uitat de adulți. Ce s-a întâmplat? o întrebi. Vă rog să mă scuzați, spune fata. Nu se cade să privești pe cineva. Vreau să spun, fix. Este nepoliticos. Da? Așa ți-a spus mămica ta? Fata ezită. Cred că trebuie să aflu de ce ați călcat melcii în picioare. Asta-i bună, spui aproape amuzat. Sunt niște animale dăunătoare. Poți să-l întrebi pe orice grădinar. Dacă întâlnești un gândac în bucătărie, nu-l strivești? N-avem gândaci, spune fata în șoaptă, fără nici-o urmă de zâmbet.

Apoi pleacă încet, atentă la melcii de pe stradă. Te uiți în urma ei, ridici din umeri. Adolescenții sunt ciudați. Asta o știe oricine. Și eu am dreptul să fiu așa, fiindcă, am citit, după cincizeci, oamenii trec printr-o etapă analogă adolescenței.

Te îndrepti spre Centru. Melcii sunt tot mai mulți, deși ar trebui să fie invers. Mai distrugi câțiva, destui. Ai fi dispus să-i lichidezi pe toți, dar n-ai timp suficient. Vrei să vezi ce se întâmplă.

Mii, poate zeci de mii. Melci de livadă. Calmi, maiestuoși, navigând pe uscat înspre ținte enigmatice. Trecători puțini. Oameni, adică. Nimeni nu ia vreo atitudine împotriva invadatorilor. Ești singurul lichidator. Angajații Primăriei n-au apărut.

Inadmisibil! Câtă delăsare! N-ai nici-un resentiment față de români, dar în Germania așa ceva n-ar fi fost posibil. Acolo s-ar fi intervenit imediat.

Melcii urcă pe zidurile clădirilor, parcurg geamurile vitrinelor, traversează panourile publicitare. Sunt mulți și pe strada principală, unde vehiculele n-au acces. Trecătorii, suspect de puțini, îi ocolesc cu grijă. Mergi fără să te ferești, mai calci vreo câteva zeci. Troznetele cochiliilor ți-au devenit familiare, nu le mai dai nici o atenție.

După o vreme, îți dai seama că ești singurul terminator. Cu excepția câtorva accidente. Niște oameni în vârstă au mai stâlcit câte un gasteropod. De fiecare dată, pe fețele respectivilor, regetul adânc. Isteric, îți spui tu. Sunt atât de mulți, încât nu contează dispariția câtorva sute. Sau mii.

Gândești că ești poate ales de Providență, pentru a curăța orașul de melci. Din moment ce nimeni nu intervine!? Cineva trebuie s-o facă. Acționând metodic, ai obține rezultate destul de bune. Eventual, Municipality să constituie echipe de voluntari, coordonate de tine, omul de acțiune.

Un grup de oameni în fața unei vitrine. Pe un ecran mare de televizor, știrile locale. O fată cu ochi halucinant de strălucitori vorbește despre deraierea unui tren, în apropiere de Kronstadt. Numărul victimelor se pare că este de ordinul sutelor. Spectatorii vorbesc în șoaptă. Câteva femei plâng. Se aude un țipăt. O țărăncă în vârstă. A avut un fiu în tren și începe să-l bocească în surdina. Oamenii o privesc cu seriozitate. Ai putea să-i spui că marile dureri sunt mute. N-o faci. În mulțime, preferi să treci neobservat. Modul cum te îmbraci este o dovadă. Îți plac griurile. Cravatele – ultradiscrete. Ești un adevărat domn, nea Wilhelm, ce să mai discutăm!

Te îndepărtezi de grup. Mersul tău începe să fie „ca pișatul bouului”, cum ar spune Melcul, dacă te-ar vedea. De departe, s-ar spune că ești beat. Înaintezi în zig-zag, fiindcă ai început să-ți iei rolul în serios. Ucizi cât mai mulți melci cu putință. Plăcerea ta tulbure crește cu fiecare troznet de cochilie. Încă puțin și vei obține un orgasm. Îți flutură prin minte că ești un sadic și doar acum o afli. Sadismul face parte din impulsia morții, spune Freud. Memoria ta extraordinară te ajută încă o dată. Așa este, bătrâne, din tentația morții.

Nimeni nu te imită. Puținii trecători continuă să ocolească melcii. Ești singurul gâde al gasteropodelor.

#

Nu știu de ce Herr R. mi s-a părut atât de ciudat astăzi. Avea o privire de drogat. Era impecabil, not clean, but impeccable clean, ca întotdeauna, dar ceva nu mai funcționa. Părinții mei nu se salută cu el. Așa că nici eu nu-i spun bună ziua. O colegă de-a mea mi-a spus că îi place de el, ca bărbat. Am râs, dar pe urmă l-am privit mai atent. Nu știu câți ani are, probabil vreo patruzeci și cinci. Cât tatăl meu. N-are burtă, nici chelie. Nu l-am văzut niciodată neras. Este atât de elegant! Poate că Hilde n-a spus o prostie atât de mare. Ce dacă nu este tânăr? Am văzut eu lucruri și mai și, prin filme.

De câteva ori am încercat să-l privesc „provocator”. N-a avut nici-o reacție. S-a uitat întotdeauna la mine de parcă aş fi fost străvezie. Întotdeauna pare foarte preocupat. L-am întrebat odată pe tatăl meu ce învârtește Herr R. Mi-a spus că a fost dat afară. Este inginer. Din ce trăiește? Din chiria plătită de cei de la parter și din banii trimiși de părinții lui, din Germania.

Melcii ăștia! Herr R. îi omoară. Mie îmi sunt simpatici. Îmi place încetineala lor. Mama mi-a povestit într-o zi ceva despre Zen. Asta este un fel de religie, fără o divinitate anume. Trebuie să-ți anulezi toate dorințele și așa atingi starea de iluminare. Am priceput foarte bine ce mi-a spus, deși n-am decât cinsprezece ani. La școală ni s-au făcut teste de inteligență. IQ. Am ieșit prima, cu 195. Au repetat testul. La fel. Am avut după aia o perioadă destul de proastă. Colegii au început să mă cam ocolească. Până și Hilde, prietena mea cea mai bună, a devenit distantă. Am ieșit în fața clasei și am început să-i înjur pe toți. În românește. Le-am spus că n-am nici-o legătură cu propria mea minte și că ea, mintea, este de capul ei. N-am nici-o treabă cu ea. Eu sunt independentă și voi nu trebuie să mă segregati. Chiar așa le-am spus. De ce să nu mă mai chemați la petreceri? Mă cac în inteligența mea. Așa am încheiat. Au râs cu toții și după aia lucrurile au început să meargă mai bine. Deși uneori am impresia că mă privesc, totuși, ca pe un animal ciudat. Nepericulos, chiar simpatic, dar anormal. Acum prietenul meu este prostul clasei. Îmi place foarte mult de tine, Christine, zice el, foarte serios. De ce? Fiindcă ești frumoasă, dar și pentru că semeni cu mine. Nu te deranjează așa-zisa mea inteligență? Nu. De fapt, eu cred că ești cretină. Chestiile astea mă

distrează atât de tare! Când cineva mă face proastă, mă simt excelent, iată adevărul. De altfel, el este un băiat frumos, musculos, chiar păros.

Intră și în casă, văd. N-am nimic cu ei, îi las în pace. Nu fac nici un rău. Murdăresc, poate. Dar totul se poate spăla, după cum spune maică-mea. Are și ea textele ei.

La radio, știri despre deraierea trenului. Asta la câteva ore după prăbușirea avionului! Urâtă coincidență! Povestea cu melcii... Accidentele... Herr Wilhelm R. Lucruri fără nici-o legătură între ele. Totuși, simt dorința de a le găsi un numitor comun. Poate vine sfârșitul lumii, cum mi-au spus niște cetățeni foarte politicoși, pe stradă. I-am ascultat, deși maică-mea mi-a spus că nu este bine să intru în vorbă cu necunoscuți. Vor fi semne ciudate, ziceau. Catastrofe, semne cerești, vestind apropierea momentului final. Apocalipsa. Bătălia finală între bine și rău. Mi-au dat niște broșuri, nu le-am citit.

Vin din toate părțile, tot mai mulți. Închid geamurile. Să-i strâng? Să-i pun într-o pungă de plastic și să-i duc afară? Nu mi-e scârbă de ei. Sunt atât de ciudați! Întotdeauna mi-au plăcut lucrurile bizare. M-au satisfăcut. Nu pot să vorbesc așa ceva cu prietenii mei. Și nici cu mama. Nici nu trebuie să spun cuiva, la urma urmelor. Îmi plac și gata.

Înainte am văzut de multe ori rămășițele lor, pe asfalt. Uneori ies aiurea la plimbare din verdeață. Poate își caută partenerul. Sau partenera. Nu, sunt hermafrodiți. Am citit undeva despre asta. Sunt animale perfecte? Se împreunează, totuși. Și pe aici, prin casă, am vreo trei cupluri. Nemișcați, satisfăcuți. Eu sunt o fecioară inteligentă. Ce să fac? Nu mă deranjează prea mult chestia asta, deși unele colege râd de mine și spun că sunt de modă veche. Chestia cu sexul nu mi se pare atât de fascinantă. Tentantă, da. Dar vaginul meu nu este buricul Pământului. Și nici clitorisul. Așa cred.

Acum îl văd pe Herr R. Nu știu ce se întâmplă cu mine, dar pur și simplu știu ce face în acest moment. Merge prin oraș și omoară melci. Mai înainte a făcut-o cu oarecare sfială, ca și cum i-ar fi fost rușine. Acum nu se mai ferește. Este singurul care omoară melci. Trecătorii se fac că nu-l observă. În el se petrece un lucru ciudat. Nu știu exact ce. Ceva confuz și, cum să spun, tulbure. Ca o beție. M-am îmbătat odată și știu cum este. Când bei prea mult, vine mai întâi o veselie și apoi o tristețe. Ceva amestecat. El trăiește așa ceva.

Îi prind și gândurile. Vrea să lichideze toți melcii, să curețe orașul de ei. Îi omoară și pe cei urcați pe pereți, pe geamuri, pe vitrine. Îi lovește scurt și precis, ca un luptător de karate. S-a înroșit ușor la față, Herr R., se simte mai bine ca niciodată. Cum se poate așa ceva? Un domn atât de elegant și de civilizat! De neînțeles.

Mai am ceva de învățat pentru azi, dar stau nemișcată, cu ochii închiși. Îl urmăresc pe Herr R. Simt că ar trebui oprit.

Niște furnicături ciudate. De parcă aerul s-ar fi răcit brusc. Geamurile zăngăne ușor. Un zgomot înfundat, venit din Pământ. Un cutremur? Rămân pe loc, nu mi-e frică. Lustra începe să se balanseze încet. Casa noastră a fost construită de unul care se temea de cutremure. Asta o știu de la tata. Va rezista.

Cutremurul se întetește. Mobilele se mișcă, scaunul de sub mine o ia razna. Mă duc la ușă și mă țin. Văd pe fereastră cum se dărâmă niște clădiri din vale. Țipete. Doar în mintea mea?

Emisiunea de la radio se întrerupe. Balansul casei este tot mai puternic. Aud strigăte din stradă. De data asta sunt sigură că nu vin doar din capul meu. Un sentiment de teroare. Suferință mare. Simțită de altcineva și, în același timp, de mine. Herr R. nu s-a liniștit. În ciuda cutremurului, continuă să ucidă melci. Furios, aproape dement de mânie. Oprește-l Christine! Este un ordin, venit de la nu știu cine. Îți ordon să-l oprești! O clipă doar, simt că voi începe să plâng. Îmi trece imediat. Îl vizualizez foarte clar pe Herr R. Intru în conștiința lui, mă confund cu el. Iritarea și ura i se domolesc încet. Cutremurul continuă. Împreună cu Herr R. alerg pe străzi unde cad coșuri de case, tencuială, cărămizi. Ca într-un bombardament. Nu mai ucide melcii. Trecem pe lângă niște blocuri dărâmate. Au căzut și case cu mai puține etaje. Este prăpăd. Știam că la noi nu este o zonă seismică. Nu-i așa.

O casă se dărâmă dintr-o dată, ca printr-o scamatorie. Zidul dinspre stradă se prăbușește peste noi. Wilhelm n-are timp să se ferească. În timp ce zidul cade, el este un melc. Moare strivit, fără să sufere. Asta fiindcă nu mai știe ce înseamnă durere, frică, furie. În ultimele lui clipe de viață este o creatură primitivă, fără conștiință de sine. Aud un troznet, ca și cum s-ar fi spart cochilia unui melc uriaș. Apoi, nimic. Liniște. Și praf. Mult praf.

Mă regăsesc în ușa camerei mele. Cutremurul a trecut.

NOAPTEA MĂTURĂTORULUI

S-a întâmplat în 1959, pe când eram student în anul întâi la filologia din Iași. Într-o seară de ianuarie, nu ninsese încă. Vântul înghețat mișca pe străzi un praf alb, Ersatz de zăpadă format din minuscule bucăți de gheață.

Pe la ora opt, după ce mă întorsesem de la masă, niște colegi m-au invitat „la un coniac”. Urma să mergem la braseria „Moldova”, cea mai selectă din Iași a acelei vremi. „Plătește cutare”, mi s-a spus. Am acceptat, desigur, pe atunci șederea într-un restaurant nu mi se părea o corvoadă.

Cum eram șapte la număr, ne-am așezat la o masă dintre cele încăpătoare, „familiale”. Acestea erau așezate perpendicular pe înaltul perete de sticlă, ce despărțea restaurantul de strada Lăpușneanu. Cine dădea la o parte draperia de catifea groasă, vișinie, putea vedea cum crivățul devine vizibil în mișcările simulacrului de zăpadă.

Cel care urma să achite consumația purta un costum gri, cu revere late, la trei nasturi, asortat cu o cravată roșie (nodul ei „italian” redevine astăzi la modă). Ceilalți eram îmbrăcați fără pretenții, în pulovere modeste sau sacouri uzate. Cămășile noastre în carouri se aflau într-o netă inferioritate față de cea bleu celest a liderului. (Se cuvine, cel puțin pentru moment, să-l considerăm astfel.)

Chelnerul nostru era un bătrân băut. Mustața lui de un alb îngălbenit se învecina cu riduri adânci, iar veselia stereotipă și mișcările lui parkinsoniene erau de marionetă. Am observat cu admirație, elegantul nostru coleg avea darul de-a fi sau de-a părea autoritar. Ulterior am aflat, în felul protector-zeflemisitor de a-i vorbi chelnerului îl imitase pe fiul unui potentat al vremii, cunoscut cu puțină vreme înainte.

Au sosit primele șapte coniacuri mici, în niște pahărele cu picior lung, principal destinate lichiorului. Am băut în rare înghițituri mici, nu ne grăbeam.

Despre ce s-a discutat la masa noastră? Despre fotbal? Despre căsătoria neașteptată a unui coleg? Examene? Nimeni, niciodată nu va fi în stare să răspundă la aceste întrebări.

Restaurantul s-a umplut repede. Se fuma mult. Nu ne găseam într-un loc favorabil nefumătorilor. Treptat, atmosfera a devenit, cum să spun?,

confuză și agitată. Bărbații se ridicau de pe scaune cu mișcări prea violente, un copil a început să plângă, unul dintre motanii casei, călcat pesemne pe coadă, a emis un miorlăit incredibil de gros. A izbucnit o ceartă între consumatori așezați la două mese învecinate. Cineva azvârlea cu proiectile făcute din miez de pâine, ca în povestirea lui Borges, „Sudul”. Primul rând de coniacuri l-am terminat cam într-o oră. „Fiți atenți, a zis liderul nostru în șoaptă. Puneți cu toții mâinile pe pahare. Așa, cu blândețe, ca și cum v-ați juca. Vă uitați la mine, toți. Când eu închid ochii, băgați paharele în buzunare. Mișcările să fie line, normale. Da? Nor-ma-le!”. Am făcut cum a zis el. Mi-am apucat încet paharul, ca și cum aș fi vrut să-l încălzesc. Din capul mesei, stând cu sptalele la draperia de catifea vișinie, liderul putea să observe dacă se uită cineva la noi. Ochii lui albaștri, mi-i amintesc bine, se roteau frenetic, ca ai unui actor dintr-un film cu gangsteri (un film desigur văzut într-o altă perioadă istorică, fiindcă pe atunci nu se putea spera așa ceva). Operația a decurs perfect. Nu n-e dat nimeni vreo atenție.

Scena s-a repetat de cinci sau de șase ori, fără să intervină vreo defecțiune. Buzunarele pantalonilor mi se umflaseră și îmi închipuiam, cu groază amuzată de om pilit, ce se va întâmpla când va trebui să mă îndrept spre ieșire.

Între timp, chelnerul nostru se îmbătase de-a binelea, iar în restaurant fumul de țigară și aburii răsuflărilor se îndesiseră. Trecuse de miezul nopții. Liderul ne-a dat noi instrucțiuni. Eu o să mai cer un rând. Când chelnerul nu se mai vede, ne cărăm. „O să ies primul. Nimeni nu se grăbește. Nu vom forma un grup. După ce eu ies de la masă, tu - și a arătat în dreapta, înspre cel aflat la marginea dinspre sală -, numeri în gând până la cinci, te ridici și pleci în urma mea”. A stabilit ordinea ieșirii. Zâmbea hâtru, de parcă ne-ar fi relatat o istorioară amuzantă.

Întâmplarea ne proteja, se pare. Ne-am întâlnit în fața garderobei. Fata de acolo ne-a dat paltoanele. S-a ales cu o bancnotă de trei lei. Am luat-o în susul străzii Lăpușneanu și apoi am cotit-o la dreapta, piezându-ne în niște străduțe obscure. Ajunși în dreptul unei statui - nu-mi amintesc ce reprezenta - ne-am oprit și am izbucnit în hohote demente de râs, gesticulând aberant; unii se țineau cu mâinile de burți (o expresie demonetizată, dar potrivită), vreo doi au început să sară pe loc, în neștire (din buzunarele lor se auzeau clinchete cristaline). Probabil și eu am făcut „ca toți dracii”. Criza respectivă s-a oprit la fel de intempestiv, precum se

declanșase. Regizorul nostru (nu-l mai pot numi lider, fiindcă paltonul său era aproape răpănos) ne-a dovedit că traseul nostru fusese dinainte stabilit. Din spatele unei porți de curte a scos la iveală un obiect făcut din scândurele de fag, subțiri și ușor curbate: o ladă de aprozar. Capacul, după cum s-a dovedit, putea fi fixat prin niște sârme, prin răsucire.

Regizorul s-a îndreptat spre un grilaj al cărui postament de ciment era suficient de lat. A așezat acolo lădița. Am scos cu toții păhărelele din buzunare și le-am depus în lădiță, cu maximă atenție, nu cumva să se ciobească vreunul. Capacul a fost aranjat, iar apoi grupul nostru s-a pus din nou în mișcare. Urma cumva să ne îndreptăm spre cămin, pe jos sau încercând să găsim vreun tramvai de noapte? Nu. Purtătorul lădiței, nu altul decât liderul devenit regizor, a luat-o într-o direcție contrară. Am trecut pe străzi pustii, traseul nostru părând a fi dictat doar de dorința evitării Centrului și a spațiilor limitrofe ale acestuia. Ne-am îmbogățit repede cu un bărbat situat în jurul lui cincizeci, băut, destul de bine îmbăcat. „Ce-i cu voi, măi băieți?” Nu părea că așteaptă vreun răspuns. „Ce-aveți voi în lădița aia?” Adevărul este că nici noi, după un număr de coniacuri mici, nu eram cu totul lucizi, deși gerul „îți făcuse datoria”. „Retorte, i s-a răspuns, pentru experiențe la chimie. Le ducem la laborator.” „Ce laborator? Care laborator?”, a mormăit insul. După puțină vreme, omul a început să se comporte ca și cum ne-ar fi fost unchi. Ne-a spus ce este viața, ne-a cerut țigări și foc, ni s-a plâns că l-a părăsit nevasta, a fugit cu un șofer (un exasperant loc comun). Unul dintre noi avea patima nefastă a zeflemisirii. A început să-l ia la vale, dar el nu s-a sinchisit. Pe la vreo trei și jumătate am ajuns pe un bulevard larg. Nu-mi amintesc preliminarile altercației noastre cu niște măturători de stradă. Mi-a rămas în memorie doar o secvență. Oponenții noștri, patru femei și doi bărbați, ne înjurau, ba chiar își ridicaseră târnurile. Purtătorul lădiței cu pahare, metamorfozat în călăuză indecisă, a răcnit, sperându-i pe țigani, dar și pe noi: „Stați, nu mișcă nimeni!” Apoi, fără să se grăbească și punând în gesturile sale un ce maiestuos, a ridicat clinchetitorul recipient deasupra capului, înălțându-se pe vârfurile picioarelor, ca și cum s-ar fi căznit să îl așeze pe un dulap înalt. Umerii paltonului său s-au transformat în niște protuberanțe bizare. S-a lăsat puțin pe spate și apoi a aruncat lădița înspre mijlocul părții carosabile, scoțând un icnet apăsător (asemenea sunete aveam să aud din nou peste ani, când la televiziune au început să fie transmise meciuri de tenis). Lădița, zăngănind precum un

stol de îngeri cu aripi de sticlă, a decris un arc un cerc și apoi s-a prăbușit, desfăcându-se în bucăți și expulzând cioburi, multe cioburi strălucitoare. De fapt, pot spune că dezagregarea ei a fost echivalentul unei explozii. „Asta-i tot!”, a spus lansatorul bombei baroce (s-ar putea spune astfel). A făcut apoi gestul curățirii reciproce a palmelor, amuzant, cel puțin pentru mine, doar după preluarea sa copioasă în filme de animație. Atunci însă n-am găsit nimic de râs. „Cum de s-a spart lădița atât de... bine? Atât de la fix?”, m-am interesat. „Era preparată de mine”, mi-a explicat răbdător. „Și, de ce...?” A avut o grimasă a maximei plictiseli: „Ce de ce? A fost un happening, nu-ți dai seama?” Nu-mi dădeam, au trecut ani până când respectivul cuvânt - atunci greșit pronunțat sau rău auzit - a început să însemne ceva pentru mine.

Acum este cazul, înainte de-a relata ce s-a întâmplat mai la vale, să aduc unele precizări, destinate mai ales moraliștilor puriști. Printre altele, aceștia sunt stăpâniți de ideea că literatura (proza) nu se cuvine să prezinte acte ce ușor pot fi taxate drept antisociale. Ei bine, aflați. A doua zi fostul nostru lider-regizor-călăuză a făcut o chetă. Seara, împreună cu el, l-am căutat pe chelnerul cel bătrân. Era iarăși afumat. Mărturisirea noastră nu l-a impresionat aproape deloc. Iar când i-am dat banii, am avut impresia că ne consideră de-a dreptul niște prostănaci. Oricum ar fi fost, greșela noastră fusese reparată. Moraliștii fiind astfel liniștiți, sunt deci în măsură să povestesc mai departe.

Explozia lădiței cu pahare a avut darul de-a calma cu totul spiritele. Era clar că nu numai eu, ci și toți ceilalți, inclusiv echipa de măturători, fuseseră atinși de o uimire-stupefacție capabilă să le inhibe orice mânie. Asta cu atât mai mult cu cât barocul proiectil fusese aruncat într-o direcție unde nu se afla nimeni, gestul fiind astfel curățat de orice conținut agresiv.

#

Uimirea măturătorilor a fost totuși mai scurtă decât a noastră. Mânată de un reflex profesional, una dintre femei și-a apucat fărașul special, semănând doar cu el însuși, apoi, folosindu-și târnul lung, a făcut să dispară rămășițele exploziei de pahare. Repede a venit clipa când nu ne mai rămânea decât să ne retragem. Dar secvența nu era încheiată. Pe neașteptate, însoțitorul nostru, cel căruia îi fugise nevasta cu un șofer de taxi, s-a așezat pe bordura trotuarului. S-a așezat este un fel de-a spune, fiindcă mai degrabă i s-au muiat picioarele și a aterizat în șezut, scoțând un sunet neplăcut de auzit. O dată aflat pe bordură a început să se

balanseze abia vizibil. Gura i se închidea și i se deschidea, lăsând să se scurgă un fir de salivă. Ochii îi erau holbați, părând a exprima uimire și durere. Unul dintre noi s-a lăsat pe vine lângă el și l-a întrebat dacă se simte rău, o întrebare desigur inutilă, iar apoi s-a așezat alături de el, încercând să-l sprijine. Ca și cum atât ar fi așteptat, omul s-a lăsat moale peste el, scoțând niște sunete ciudate, urmate de cuvintele: „Pieptul... Osul pieptului... În dosul lui...” băiatul s-a tras ceva mai departe, iar alți doi, printre care și eu, l-am întins pe bolnav, așezându-l cu capul pe genunchii lui.

Pe vremea aceea trăiam o sfântă ignoranță, nici măcar nu auzisem vreodată despre un rău numit infarct de miocard. Astăzi pot spune aproape cu certitudine: o asemenea suferință s-a desfășurat atunci în fața noastră. Se pare că a fost o formă gravă, fiindcă omul a început să horcăie sau mai degrabă să sforăie, ca și cum ar fi dormit sau un lichid i-ar fi umplut pe jumătate nările.

Unul dintre noi a alergat să caute un telefon public. L-am urmărit cum se tot duce în josul bulevardului și apoi dispare pe-o stradă la dreapta. Măturătorii nu pleaseră. Stăteau în grup și se uitau la noi cum ne agităm în jurul celui întins pe asfalt. Fumau. Cel mai tânăr dintre bărbați, un țigan scund și neras, dantura lui, vizibilă în cursul altercației, era perfectă, s-a mișcat încet, s-a apropiat de grupul nostru. Privirea lui gravă și concentrată ne-a amuțit. Ne-am dat încet la o parte și i-am făcut loc. S-a cinchit lângă cel întins și a început să-și plimbe palmele descărnate, cu degete lungi, la vreo patru-cinci centimetri de pieptul lui. Sinistrul sforăit persista. A urmat apoi o tăcere ce m-a făcut să cred, tresărind, că omul a murit. Am ascultat doar vântul și fâșâitul străin al surogatului de zăpadă frecându-se de asfalt. Cel care plecase să dea telefon la Salvare a apărut cu o figură exasperată. Vântul bătea înspre el și îi stingeă vorbele. Văzând ce se petrece, a tăcut și a rămas nemișcat. Respirația chinuită a muribundului s-a pornit din nou. Nu știu cât timp a trecut până când a redevenit normală. Un minut? Cinci? Mai mult? Nici n-are importanță. Cert este că omul și-a deschis ochii și, înstrăinat, ne-a privit. Părea istovit, fața i se scofâlcise, ca și cum ar fi slăbit cu câteva kilograme. A vrut să se ridice, dar măturătorul l-a silit, printr-o apăsare ușoară, să mai rămână întins. „Mai stai puțin!”, a zis. Apoi s-a urnit cu greutate, genunchii îi tremurau, la fel mâinile. Pe fața lui pustiiță am văzut oboseala, deplină ca o moarte. Colegul lui de echipă s-a apropiat, iar el i s-a agățat cu stânga

de gât. Au închipuit astfel grupul rănitului și al salvatorului, așa cum acesta poate fi văzut în filmele de acțiune.

Ultimele rămășițe de alcool dispăruseră din creierele noastre. Eu, cel puțin, așa simțeam. M-am uitat lung după măturători. S-au îndepărtat în susul bulevardului pustiu, s-au tot dus, au dispărut. S-a ridicat și bolnavul. L-am scuturat de praf, atingându-l cu mare grijă, aproape mângâindu-i paltonul. L-am ajutat apoi să meargă. Respira normal și zicea că nu-l mai doare pieptul. Privirea i se limpezise. Ne-a rugat să-l lăsăm într-o stație de tramvai. L-am ascultat, ne-am despărțit. O mărturisire de prisos. Nu l-am mai văzut niciodată.

În zilele următoare am încercat să-l găesc pe măturătorul cu pricina. Căutându-l, am trăit câteva întâmplări destul de bizare. Într-o dimineață de sâmbătă am avut certitudinea că l-am aflat. Dar în ochii omului din fața mea n-am putut găsi decât falsă umilință și viclenie. Nu-și amintea nimic. Întâlnire cu el a avut o certă notă suprarrealistă. Probabil că de la acest dialog ratat ar fi trebuit să plec în relatarea de față.

BIOGRAFIE

Născut la 6 iulie 1939, în comuna Vâlcele, județul Covasna, Voicu Bugariu este fiul lui Gheorghe Bugariu, funcționar superior, subdirector în centrala *Băncii Românești* din București, și al Silviei, casnică, având o calificare de învățătoare. Licențiat al Facultății de Filologie a Universității *Alexandru Ioan Cuza* din Iași, obține titlul de doctor în 1983, cu o teză despre proza lui Marin Preda.

Debutază publicistic în ziarul *Drum nou* din Brașov, în 1965 și editorial cu volumul de povestiri *Vocile vikingilor* (1970). Colaborează frecvent la *Astra*, *Luceafărul*, *România literară*, *Viața Românească*, *Orizont*, *România liberă*, *Scânteia tineretului*, *Scânteia*, *Deutsche Welle* etc. Este redactor la revista *Astra* din Brașov între 1965 și 1974, apoi redactor la revista *Luceafărul* între 1974 și 1992. Între 1990 și 1994, este corespondent la București al postului de radio *Deutsche Welle* din Köln. Susține o rubrică bisăptămânală de opinii la ziarul *Monitorul Expres* din Brașov (2000 - 2007).

A publicat volume de critică și istorie literară: *Incursiuni în literatura de azi* (1971), *Zaharia Stancu* (1974), *Patria și cuvântul poetic* (1981), *Analogon* (1981), *Existențe ironice. Personajele lui Marin Preda* (2006, online), *Literați și sefiști. O confruntare de mentalități* (2007); o carte de reportaj: *Cuvintele unei călătorii* (1981); romane: *Literații se amuzau* (1983), *Curajul* (1985), *Coborâre în ape* (1986), *Platforma* (1988), *August-decembrie* (1990, ediția a II-a, online, 2009); volume de povestiri: *Mozart și moartea* (2003, online); romane, sub pseudonimul Paul Antim: *Disparația unui contabil* (1977), *Balaban și statuia* (1981), *Un casanova călătorește spre iad* (1992); romane SF: *Sfera* (1973), *Visul lui Stephen King* (2003); romane SF, sub pseudonimul Roberto R. Grant: *Zeul apatiei* (1998), *Animalul de beton* (1999); volume de povestiri SF: *Vocile vikingilor* (1970), *Lumea lui Als Ob* (1981).

Voicu Bugariu a obținut Premiul CC al UTC, pentru *Vocile vikingilor*, Premiul Asociației Scriitorilor din Brașov, pentru *Incursiuni în literatura de azi*, Premiul Statueta de Argint, la Conferința Internațională a autorilor de literatură SF, Poznan (Polonia), 1973.

Cronicar literar vreme de un deceniu după debutul său literar, Voicu Bugariu dovedește treptat că adevărata sa vocație este proza. Într-o primă etapă, el publică romane ale unor medii, pentru ca ulterior să se dedice exclusiv genului SF. Retranșat în această varietate de literatură populară, își asumă riscul de-a fi privit cu mefiență de critica literară și riscă marginalizarea. Numele său iese din circuitul revistelor consacrate, iar în dicționarele literare este menționat în contexte întrucâtva minimalizatoare. Aceasta în ciuda faptului că volumele sale de critică și de proză sunt plauzibile, în nici-un caz inferioare celor ale altor autori din generația sa. În privința lui, istoricii literari nu reușesc să depășească o prejudecată rezistentă, considerând că practicarea sefeului duce automat la mediocritate literară. Voicu Bugariu încearcă să constituie și o estetică a sefeului, prin publicarea unei lungi serii de articole în revista *Anticipația*. Respectiv textele rămân în afara circuitului literar cult. Ecoul lor printre sefiștii români, marea majoritate a acestora având mentalitate și cultură literară de amatori, este contradictoriu. În ultimii ani, considerând că sub raport estetic sefeul este lipsit de ambiguități, se străduiește să alcătuiască o sociologie a genului. El argumentează teza că folosirea unor modalități și teme de tip SF poate fi benefică pentru proză, conducând la obținerea unui realism specific. Valoarea unei proze, indiferent de modalități și teme caracteristice, ține însă de literaritate. În absența acesteia din urmă, textul nu poate prezenta decât un interes sociologic.

Ca autor de sefeuri, Voicu Bugariu reușește să aplice principiile teoretizate. Romanele și povestirile sale ce folosesc motive și modalități specifice sunt bine scrise, au o tensiune narativă interesantă, putând fi reținute fără riscuri de istoria literară.

De menționat și comentariile politice semnate vreme de patru ani la postul de radio *Deutsche Welle*. Aceste texte exprimă efortul de a „calcula” (în sensul dat termenului de Lucien Goldmann, în studiile sale de sociologie literară) modul omului mediu, străin de motivațiile elitiste, de a vedea evoluțiile politice din România postdecembristă.

EDITORUL

CĂRTILE EAGLE PUBLISHING HOUSE

Cărțile Eagle Publishing House pot fi achiziționate prin librăria Amazon.com (pentru comenzi internaționale), în format print sau versiune electronică pentru utilitarul KINDLE. Pentru livrări în România, achizițiile se vor face prin librăria online www.elefant.ro.

Pentru cunoscători: un număr limitat de titluri vor fi disponibile la vânzare directă prin librarul Haralambie Ionescu (Bebe).

Cod: 1|VA|SF|1981|005

Codificarea volumelor din Colecția *Seniorii imaginației – integrala Science Fiction &*

Fantasy (Legenda):

Prima cifră: 1-Ficțiune, 2-Non-Ficțiune

Primul grup de litere: AA - antologie cu autori diferiți, VA - volum de autor, RO – roman,

NV – nuvela

Al doilea grup de litere: FA – fantastic, SF – science fiction, FY – fantasy, PO – poezie, HR

— horror, TH – thriller, ES – eseuri, CT - critica și teorie, PS - popularizare știință, DV -

diverse: interviuri, articole, biografii

Primul grup de cifre: Anul ediției princeps

Al doilea grup de cifre: Numărul curent al cărții în colecție

Lumea lui Als Ob, Voicu Bugariu

Eagle Publishing House, Ediția 2010

Format print: 5,5 x 8,5 inci (139,7 x 215,9 mm), 1 volum

Număr de pagini: 182

Eagle Creative Associates S.R.L.

Sediu social: Str. Berzei nr. 17, et.1, ap.2, sector 1 București

Tel.: (+40) 755335237, Fax: (40) 318 178309

Adresa poștală: O.P. 49, C.P. 59, Sector 2, București

E-mail: office@edituravirtuala.ro